

40-letnica konference na Osredku

Prireditve br. 6. oktobra

Komiteja občinske konference ZK in Zveze socialistične mladine v Krškem vabita v soboto, 6. oktobra na odkritje spominskega obeležja ob 40-letnici konference poverjenikov glasila „Slovenska mladina“, ki bo na Osredku pri Krškem.

To je bila konferenca srednješolcev skojcev iz skoraj vseh tedanjih slovenskih gimnazij. Trajala je tri dni od 2. do 5. avgusta. Med udeleženci sta bila tudi partizanski pesnik Karel Destovnik - Kajuh in France Popit. Revija Slovenska mladina je širila napredne ideje med srednješolsko in drugo mladino. Na konferenci so razpravljali o njenem dotodanjem in bodočem pisanju ter o mladinskem gibanju. Skojevci so poročali o razmerah na gimnazijah, na zaključku pa so sprejeli resolucijo s priporočilom, da naj srednješolska mladina stopi na stran delavske in kmečke mladine in razen tega naveže stike s srbsko in hrvaško mladino.

Za živce udeležence konference pred 40 leti prirejajo krške družbeno politične organizacije in občinska skupščina v soboto ob 10. uri sprejem v avli delavskega doma, nakar bo skupen odhod na Osredok. Slovesnost se bo začela ob 11. uri, slavnostni govornik pa bo Andrej Pengov, glavni urednik revije Mladina.

J. T.

Plačilo „na roko“

Onemogočiti neupravičeno bogatenje - Ni inšpektorjev

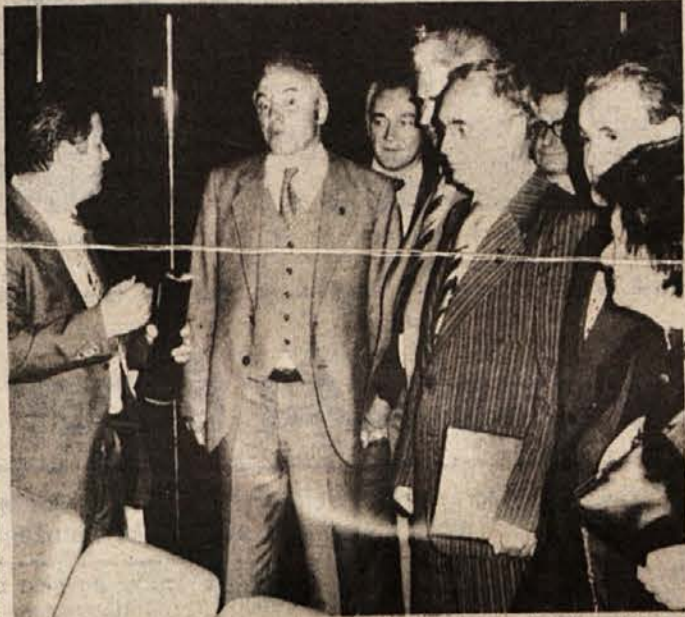
V mediški občini je že dalj časa slišati marsikatero pikro na račun tamkajšnjih obrtnikov. Tudi na zadnji seji družbeno-političnega zbora občinske skupščine so precej kritičnih besed izrekli na rovaš obrtnikov, med drugim tudi to, da obrtnik noče delati občanu, ki mu storitev ne plača „naroko“, maveč na ziro račun. Druga plat medalje so popoldanski obrtniki, ki dopoldne na delovnih mestih krepko štedijo moči za bolj dobičkonosen popoldanski posel. Še bolj žalostno pa je, da so med njimi celo nekateri vodilni delavci, ki s svojimi „popoldanskimi“ buldoženji, bagri in drugo gradbeno mehanizacijo krepko polnijo svoje žepce. Da bodo lahko učinkovito stopili na prste neupravičenemu bogatenju, pa bo treba povečati inšpektorsko službo. Sedaj je na občini samo en inšpektor, potrebovali pa bi jih štiri. Vsekakor sta za neopravičeno bogatenje največ kriva pomanjkanje dobrih sistemskih rešitev in slab nadzor.

GRUZINCI PRIHAJAJO

Izmenjava kulturnih dobrin med gruzinskim Tbilisijem in Ljubljano je čedalje živahnjša, do koščka te kulture pogache pa bodo 10. oktobra prišli tudi Novomeščani. Tega dne ob 19.30 uri bo v Domu kulture koncert vokalno-instrumentalne skupine iz Tbilisija. Ni še znano, pod kakšnim skupnim imenom bodo nastopili gruzinski glasbeniki, predvidevajo pa, da bo nastop zabavnoglasbenega značaja.

VREME

Tudi v drugi polovici tedna pričakujemo suho vreme, deloma bo sončno z zmerno oblačnostjo in postopoma bo hladneje.

DOSTOJNE MESTA - Predsednik krške občinske skupščine Silvo Gorenc je gostom razkazal tudi lepo urejene sejne dvorane. (Foto: Železnik)

Medrepubliški posvet

Predsednik skupščine SR BiH na obisku v Krškem

28. septembra je v spremstvu predsednika slovenske skupščine Milana Kučana obiskal krško občino predsednik skupščine SR Bosne in Hercegovine Niko Mihaljević s sodelavci. Goste so poleg predsednika Kučana spremljali tudi podpredsednik Ludvik Golob, predsednica zbora občin Silva Jereb in drugi. V prostorih krške občinske skupščine jih je sprejel predsednik Silvo Gorenc s sodelavci.

Predvideni čas razgovora, izmenjavi izkušenj o delu delegatskega sistema, so krepko presegli. V Krškem so imeli gostom kaj povedati, saj so že pred časom opravili vrsto analiz delegatskega sistema. Letos so bili tudi gostitelji republiškega posvetovanja. Pred minulimi skupščinskimi počitnicami so

opravili že tudi analizo prvega obdobja tega mandata.

Predsednik Mihaljević je bil izredno prijeten sobesednik. Številna vprašanja je ponazarjal z izkušnjami iz svoje republike. Domačini niso zamolčevali tudi kritičnih izkušenj: osrednja je nedvomno ta, da prihaja iz delegatskih klopi, predvsem združenega dela, še vse premalo pobud. Načelo, da bi iz baze krojili načrtovanje dela republiške skupščine, je zaenkrat bolj želja kot stvarnost. Goste je nadrobno zanimal tudi sistem solidarnosti in usklajevanja med razvitimi in nerazvitimi krajevnimi skupnostmi v občini.

Ugledni gostje so si ogledali gradbišče krške jedrske elektrarne, sodobno šolo v Leskovcu in Kostanjevico.

A. ŽELEZNIK

Premalo je le ugotavljati

V Novogradu je stanje zaskrbljujoče tako po ekonomski plati, kot tudi glede odnosov - Komunisti v kolektivu so prvi poklicani v akcijo za spreminjanje razmer

Ko je komite občinske konference ZK v Novem mestu 27. septembra razpravljal o končnem poročilu v zadevi Novograd, so menili, da komunisti niso odigrali svoje vloge, zlasti ne vodilni, in da je potreben carski rez v dosežani praksi. Tri leta so na sestankih mleli isto: ugotavljali, sprejemali sklepe o talo pa je vse pri starem.

Tudi zdaj se v Novogradu, ko teče voda v grlo, še vedno vse od nastanka delovne organizacije dalje. Še vedno pa so tozdi vsak na svojem bregu, namesto da bi složno in zagnano skušali voz, nalozen s težavami, poriniti naprej.

Komite se je strinjal s poročilom, ki ga je pripravila skupina, v kateri so bili tudi zunanji člani. Očitno je, da so poslovni rezultati ob polletju 1979 taki, da je potrebno naglo ukrepati. Tudi v samoupravnem pogledu zadeve niso čiste, saj so nekateri sklepi le kos papirja brez vrednosti. Politične sile v kolektivu pa niso odločno posegle v dogajanje, marveč so dopuščale, da so na sestankih ZK ali kolektiva kar naprej ugotavljali stanje, dlje pa niso prišli. Prav tako poslovna politika ni bila vodena preko samoupravnih organov, ampak je ostajala v domeni ozkega kroga vodilnih.

Očitek Novogradu je tudi v tem, da niso upoštevali resolucijskih in stabilizacijskih načel, in kot je bilo že ob prvi razpravi o stanju v tem podjetju rečeno, spuščali so se v visoke gradnje, gradili bloke in jih dograjevali celo pred rokom, medtem ko je od 11 prevzetih komunalnih objektov samo eden dograjen, pa še ta ni bil v roku. Novograd pa je bil usta-

novljen zato, da bo dobra komunalna organizacija.

Globlje v jedro pomanjkljivosti

Posavska gospodarska zbornica odločneje posega v gospodarjenje

„Čas je, da se spustimo globlje, v jedro težav in pomanjkljivosti“, je na zadnji seji izvršilnega odbora Medobčinske gospodarske zbornice Posavje poudaril predsednik Franc Puhner med obravnavo polletnih rezultatov gospodarjenja v regiji. Enaka misel oziroma zahteva je prevečala tudi razprave drugih udeležencev.

V primerjavi z lanskim polletjem so letošnji rezultati poslovanja sorazmerno ugodni, vendar se na to ne kaže zanašati. Številke namreč skrivajo povišane cene, zato ne kažejo realnega stanja. Zaskrbljenost je povsem upravičena, kajti reprodukcijska sposobnost gospodarstva je malenkostna in prostih sredstev za vlaganje je izredno malo. V delovnih kolektivih bodo morali hitreje dopoljevati samoupravno organiziranost s stabilizacijskimi zahtevami in uskladiti vse oblike porabe z rasto družbenega proizvoda. Sredstva za skupno in splošno porabo naraščajo, zato naj čimprej steče razprava o stanju v SIS, da bi se tako dokopali do realnega obsega zastavljenih programov SIS. V gospodarstvu se namreč niso dogovarjali o programih, ampak o sredstvih za te programe. Razen tega naj bi dotekala sredstva v SIS takrat, kadar jih potrebujejo, ne pa avtomatizirano kot do sedaj.

Med zburbarji sta v Posavju problematična predvsem Jugotanin v Sevnici in Opekama v Brežicah, kajti Celuloza bo do konca leta poskušala rešiti se. Problemi bodo nastali verjetno še v Pionirjevem tozdu v Krškem, kjer bodo prisiljeni iskati vzroke za izgube tudi pri organizaciji dela. Jugotanin in Opekama, ki sta stalno v težavah, pa se bosta morala vprašati, kako dolgo se bo to še ponavljalo. Končno je možna tudi opustitev neke dejavnosti oziroma preusmeritev.

V Posavju je nadalje problematičnih tudi tistih 23 odst. delovnih organizacij, ki niso ničesar vložile v poslovni sklad. V brežiški občini je bilo takih organizacij 10, v krški 7 in v Sevnici 8. Tam je nekaj narobe, so ugotavljali razpravljalci, če nič drugega, kratkoročno gledanje na gospodarjenje. Sicer pa: ali se sploh

samoupravno obnašajo ali pa si le prizadevajo, da bi po hitrem postopku spravile v žep čimveč denarja?

V Posavju si razen tega 12 do 16 delovnih organizacij stalno sposoja denar za osebne dohodke. Kako rešiti njihovo finančno sposobnost? Tudi to vprašanje so načeli na seji. Menili so, da bodo tozdi morali razmišljati o dodatnih energetskih virih, ki jim ne bodo čezmerno zviševali stroškov.

CUJNIKU SREBRO

Na 8. sredozemskih igrah so se izkazali tudi športniki iz Novega mesta. O uspehih Jasne Dokl smo že pisali, z osvojenim srebrnim odličjem pa se je z mediteranskih iger vrnil tudi vse boljši jugoslovanski desetorbojec Darko Cujnik. V Splitu je v najtežji atletski preizkušnji zbral manj točk, kot je njegov rekord, vendar je z odličnim tekmo na 1500 metrov ponovno opozori na svojo nadarjenost, in zasluženost osvojil srebro. Drugi najboljši atlet z Dolenjskega Janez Pencica je v teku na 400 m z ovirami prišel na cilj sedmi. Več o nastopu novomeških atletov na športni strani.

Izvršilni odbor je nadalje menil, naj bi tudi SIS vzporedno pripravljale analize o gospodarjenju, da bi te postale sestavni del obravnave. Predstavnik SDK je pojasnil, da je to možno za nekatere podatke. Potemtakem bi se morali najprej dogovoriti, za katere.

Kar zadeva prikaz produktivnosti, pa so predlagali, da bi bil v prihodnje izražen ne le v številkah, ampak tudi v količinah. V brežiški občini so se na primer že do govorili, da bo izvršni svet prek svojih služb poiskal način za tako ugotavljanje. Uspešnost gospodarjenja bi bilo razen tega lažje primerjati tudi s pomočjo dohodka v panogi.

JOŽICA TEPPEY

22 SLIKARJEV V NOVEM MESTU

V ponedeljek, 1. oktobra, se je v Novem mestu pod pokroviteljstvom tovarne zdravil Krka začela 2. svobodna slikarska akademija, katere se je udeležilo 22 slovenskih akademskih slikarjev iz naših republik in en zamejski Slovenec.

SREČANJE V BEOGRADU

V Beogradu bo 11. in 12. oktobra srečanje pobratenih krajevnih skupnosti. Na srečanju, o katerem bomo še poročali, se bodo delegati pogovarjali o samoupravnem interesnem organiziranju v krajevnih skupnostih. Srečanje v Beogradu se bo verjetno udeležila tričlanska delegacija z Mime.

Topničarji praznujejo

Praznik, posvečen tudi 60-letnici SKOJ, ZK in sindikatov - Tri dni prireditve

7. oktobra 1941 je čačanski partizanski odred, ki je imel tudi 4 topove, napadel nemško enoto v Kraljevu. Ta dan slavimo zdaj kot dan topničarjev.

Dan topničarjev bodo svečano proslavili tudi v ribniški enoti, kjer bo več zabavnih, kulturnih in športnih prireditve, na katerih bodo razen vojakov sodelovali še mladinci iz Ribnice in Kočevja. Pričakujejo pa tudi obisk borcev Prve slovenske topniške brigade, katere tradicijo nadaljujejo topničarji iz Ribnice.

5. oktobra ob 16. uri se bodo začela športna tekmovanja enote JLA in ekipe Kočevja. Ob 19. uri bo v domu JLA svečana akademija. 6. oktobra ob 16. uri se bodo nadaljevala športna tekmovanja, ob 20. uri

Doklej pastorka?

V Novolesu problemska konferenca o zdravstvenem varstvu in medicini dela

27. septembra je republiški sindikat lesnih in gozdarskih delavcev v Novolesu organiziral problemsko konferenco skupaj z Gozdnim gospodarstvom, kjer so obravnavali zdravstveno varstvo in osnutek novega zakona na tem področju.

Zivahna razprava je poudarila zlasti nekatere pomanjkljivosti, ki jih zaposleni „lesarji“ v novomeški občini najbolj čutijo. Menili so, da je zlasti primeren predlog, po katerem naj bi obratne ambulante ustanovili v čimveč delovnih organizacijah, in da je posebno preventivi in medicini dela treba dati več poudarka. Tako so ugotovili, da je na primer v Novolesu zdravstveno varstvo zaposlenih dokaj ugodno urejeno, ker imajo lastno ambulanto, posledica pa se kaže tudi na zmanjšanju staleža bolniških do 30 dni.

Veliko več pozornosti kaže v bodoče posvetiti poklicnim obolenjem in zdravstveni vzgoji na delovnem mestu, saj je bilo to področje dela doslej zanemarjeno. Precej so govorili tudi o alkoholizaciji, za katere se v delovnih organizacijah premalo menijo, dokler pri njih bolezni še ni dosegla kritične točke.

Za medicino dela pa je bilo slišati več pripomb, da jo marsikje štejejo za pastorko, v interesu gospodarstva pa bi morali imeti prednostni pomen. Predlagali so, naj se v Novem mestu ta služba kadrovske in tudi sicer okrepi, da bo lahko kos svojim nalogam.

R. B.

VARNI V LASTNIH ROKAH - Gasilci iz Brežic, ki so reševali življenja prebivalcev „porušenega“ stanovanjskega bloka (na sliki), so bili le drobn delček dogajanja, ki je v soboto in nedeljo razgibalo našo republiko. Ta dneva je preko milijon Slovencev sodelovalo v sklepni vaji akcije NIČ nas ne sme presenetiti, s katero smo dokazali, da znamo stvari prijeti na pravem koncu. Naj bo naravna nesreča ali zlo, ki ga prinaša človek, nič nas ne bo našlo nepripravljenih, naj pride kadarkoli, kjerkoli in karkoli. Več o poteku vaje lahko preberete na 5. strani v Prilogi. (Foto: J. Teppey)

Zaradi tega, ker v sklepih dokumenta šeste konference predsednikov držav ali vlad v Havani niso uvrstili nobene izmed poslanih pripomb in stališč burmanske delegacije, je Burma sporočila med debato v generalni skupščini Združenih narodov da izstopa iz gibanja neuvrščeni.

Ta izjava vsekakor vzbuja presenečenje, toda zagotovo ne bo ostalo zgolj pri tem, zakaj burmanska poteza je zares povsem neobičajna in nenavadna. V vsej zgodovini gibanja neuvrščeni se namreč še ni zgodilo, da bi katerikoli član zapustil to veliko družino.

Izstop Burme iz gibanja neuvrščeni

Bilo je sicer nekaj poskušav, da bi skupina članov gibanja izsilila izključitev neke države. To se je zgodilo na primer prav med šesto konferenco predsednikov držav ali vlad neuvrščeni v Havani, ko je to poskušala (brezuspšno) skupina arabskih držav. Mimogrede rečeno, so to poskušali že prej, na zasedanju organizacije afriške enotnosti v Monrovi, kjer jim to prav tako ni uspelo.

Spomnimo se lahko tudi Čila, ki je po smrti predsednika Allendeja po nenapisnem pravilu doživel suspenz in ga vse od septembra 1973 niso vabili na nobeno sejo ali konferenco neuvrščeni. Toda Čila vendarle niso izključili in če bi se kdaj zgodilo, da bi v tej državi prišel na oblast znova napreden režim, bi Čile prav zanesljivo zasedel svoje mesto v sleherni konferenčni dvorani neuvrščeni.

Burma pa je, četudi sicer odštejemo različno naravo zadeve, izstopila po svoji volji in ne pod pritiskom.

Seveda je najbolj zanimivo vprašanje, zakaj je Burma to naredila – in takoj je treba reči, da odgovor ni lahko najti, še zlasti zato, ker jih je več.

Nedvomno je res, da je bila Burma prizadeta zaradi tega, ker niso upoštevali nobenega njenega predloga v Havani – čeprav je kajpak takoj treba dodati, da so v sklepno listino vendarle prišla vsa tista stališča, za katera se je Burma v Havani zavzemala. Prizadeta je tudi zato, ker je doživela precej nenavadno ravnanje gostitelja, ki burmanskemu predstavniku ni in ni dal besede v splošni razpravi na šestem vrhu.

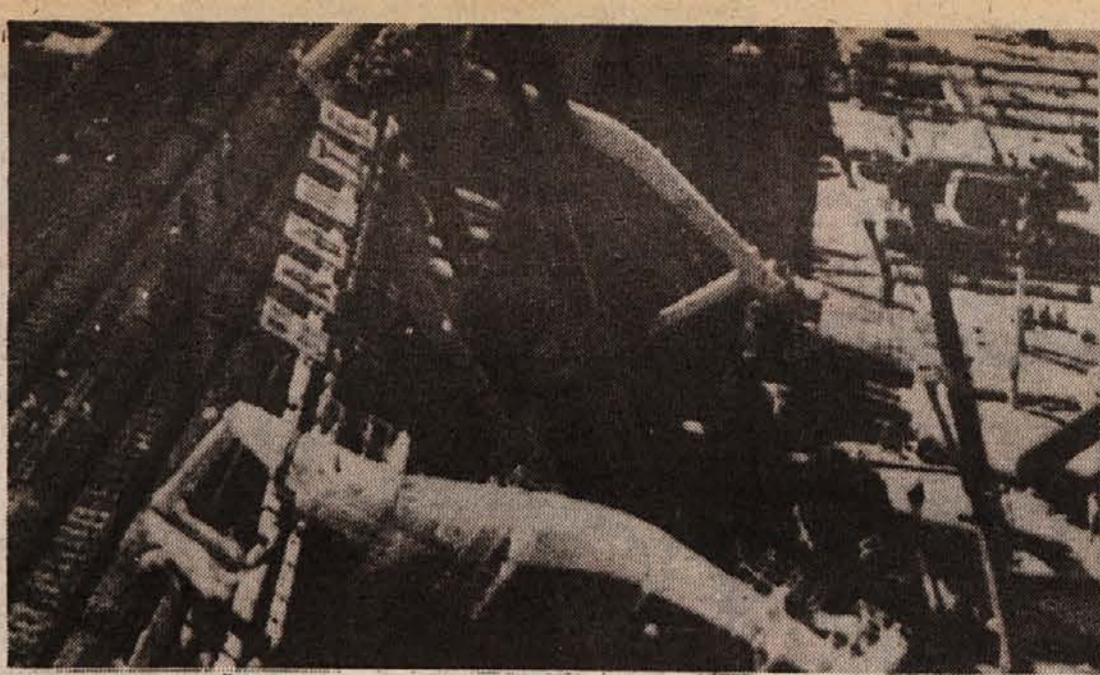
Vse to so gotovo razlogi za burmansko odločitev, vendar pa zelo verjetno ne edini. Burma je namreč že kmalu po proglasitvi neodvisnosti leta 1948 sklenila, da bo začela razvijati povsem samosvoji model socializma. To kajpak ni nič nenavadnega, zakaj naposled počne to vsaka država. Tisto, kar je bilo v burmanski poti v socializem nenavadno, je bila velika zaprtost in odklanjanje slehernih (ali skoraj vseh) tujih vplivov.

Samo za ilustracijo je mogoče navesti, da so Burmanci šli v tej izključnosti in navezanosti na lastne moči tako daleč, da so pomagali iz državnih služb vse Indije in vzeli Kitajcem vse uglednejše položaje v trgovini. Etnične skupine Karenov in Sanov (obojih je skupaj 15 odstotkov od okroglo 31 milijonov prebivancev Burme) si že ves čas od proglasitve neodvisnosti zmanj prizadevajo (četudi pogosto z orožjem v roki), da bi si izborili enake narodnostne pravice, kakršne uživajo Burmanci. In še lani je, na primer, sosednji Bangladeš obtožil budistično Burmo, da je izgnala prek meje 150.000 muslimanov.

Torej je tudi v tej zaprtosti mogoče najti razloge (ali vsaj del razlogov) za burmansko odločitev v Združenih narodih.

Ta odločitev pa za gibanje neuvrščeni nikakor ni dobrodošla in nemara tudi ne nevarna.

JANEZ ČUČEK

STRAHOVITA MOC VIHARJA – Področje okoli japonskega mesta Osake je prizadejal najhujši vihar v zadnjih petnajstih letih, ki je povzročil velikansko gmotno škodo. V silovitem neurju je izgubilo življenje enajst oseb, okoli šestdeset pa jih je bilo huje ranjenih. Na sliki: razdejan most, ki ga je vihar dobesedno ukrivil. (Telefoto: UPI)

Z levo roko prislužen denar

Družbeno najbolj škodljive uravnilovke ni pri nagrajevanju proizvodnih delavcev marveč je ta predvsem v gospodarski in družbeni režiji, kjer so mnogi prejemniki zlahka zasluženi

Pod pojmom uravnilovka najpogosteje razumemo zmanjševanje razponov med najnižjimi in najvišjimi osebnimi dohodki v organizacijah združenega dela ali pa zoževanje razponov med povprečnimi osebnimi dohodki posameznih kategorij delavcev, predvsem med nekvalificiranimi in delavci z visoko strokovno izobrazbo. Vendar je napak, da razpone med OD posameznih kategorij delavcev najpogosteje uporabljamo kot glavni dokaz uravnilovke in njene škodljivosti. To opozarja na zelo zgrešeno ugotovitev, da so nekvalificirani in vsi drugi fizični oziroma proizvodni delavci sploh neupravičeno visoko nagrajevani in privilegirani v primerjavi s strokovnimi oziroma intelektualnimi delavci. Dejanska delitev OD pa je prav nasprotna.

Z uravnilovko se v raznih oblikah srečujejo v vseh kategorijah zaposlenih, vendar pa je še najmanj med proizvodnimi delavci.

Ti so že zdavnaj nagrajevani po individualnem delovnem učinku in dosegajo sorazmerno visoko individualno produktivnost dela. Raziskave kažejo tudi, da prav ti delavci izkoriščajo svoj delovni čas v povprečju za tretjino bolje, OD pa imajo samo desetino večje kot delavci iste kategorije, ki ne delajo po učinku. To pomeni, da so proizvodni delavci že zdaj pretežno nagrajevani po delu in da je njihovo delo prej podcenjevano kot precejeno, posebno še, če upoštevamo, da je težko in da nudi malo zadovoljstva.

Nasprotno pa so intelektualni delavci nagrajevani pretežno

po pavšalnih in za delo pre malo spodbudnih osnovah. Razlike v OD teh delavcev istih poklicev so zato zelo majhne. Tako največje in družbeno najbolj škodljive uravnilovke ni pri nagrajevanju proizvodnih delavcev oziroma zmanjševanju razpona med OD fizičnimi in intelektualnimi delavci, marveč pri nagrajevanju vseh vrst strokovnih in administrativnih delavcev v celotni gospodarski in družbeni režiji. To ne pomeni, da so njihovi OD absolutno visoki, ampak, da so v primerjavi z dohodki proizvodnih delavcev precej lahko prisluženi.

Takšno stanje ne opozarja samo na nedoslednosti pri upo-

rabi načela delitve po delu in delovnih rezultatih, marveč tudi na ostanke razrednih odnosov v družbeni delitvi dela, oziroma na ostanke monopola umskega nad fizičnim delom. Eden osnovnih vzrokov takšnega stanja je nedvomno sedanja socialna struktura in dejanska delitev družbene moči znotraj najpomembnejših družbenih dejavnikov, od ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij do samoupravnih organov in delegatskih skupščin. V njih prevladujejo – številčno in glede na vpliv – predstavniki tistih družbenih oziroma delavskih slojev, ki so zaradi svojega pridobljenega družbenega položaja objektivno manj zainteresirani za spremembo družbenih odnosov in delitve po delu.

Vemo pa, kako se v takšnih razmerah organizirana družbena zavest – tudi komunistov – težko dvigne nad kratkoročne, delne in skupinske interese.

VINKO BLATNIK

MEDTEM KO SE V FRANCIJI VLADA ZAGOVARJA zaradi tega, ker se je poslala paldace v Centralnoafriško republiko (naziv cesarstvo so odpravili) in je bilo v svetovni javnosti veliko kritičnih besed na roval te francoske intervencije, je nekdanji centralnoafriški cesar Bokasa 1 naposled le našel politični azil – in sicer v glavnem mestu Slonokoščene obale. Tu mu najbž ne bo dosti hudega, vsekakor pa bo vsaj ostal živ, kar se ni posrečilo nakdanjemu diktatorju ekvatorialne Gvineje, ki so ga ujeli nekaj tednov po uspelem državnem udaru in ustrelili v začetku tega tedna pod obtožbo, da je kriv genocida, ponovno in še manjša... Vsak naposled enkrat plača račune...

TACAS PA SE PRECEJ SLABO PIŠE tudi amerškemu predsedniku Jimmyju Carterju, ki še kar naprej izgublja popularnost in zaupanje svojih volilcev – in to prav v času, ko nenehno rastejo možnosti nekemu njegovemu tekmeču. Senator Edward Kennedy sicer ni rekel, da se bo potegoval za položaj predsednika Združenih držav Amerike, toda njegove možnosti, da bi prišel v Belo hišo, so vsekakor zelo velike, kajti med volilci uživa veliko zaupanje... Ni vsakomur dano, da bi prišel v Belo hišo...

IN ČE SMO ŽE PRI SLOVITIH OSEBNOSTIH, recimo še besedo ali dve o britanskem prestolonasledniku, princu Charlesu, ki ima že dobre tri križe na grbi, pa se še vedno noče (tako vsaj pravijo nekateri) poročiti. Stvar je sedaj po mnenju nekaterih časnikarjev v Veliki Britaniji že taka, da meji skorajda na brezupnost. In da bi svojim bralcem vendarle imeli postreči s kakšno zanimivostjo iz kraljevske družine, so se sedaj začeli ozirati po dekletih, s katerimi hodi ali pa se vsaj družijo, Charlesov mlajši brat, devetnajstletni princ Andrew. Pri njem pa se menda prija teljice (prav obratno kot pri starejšem bratu) kar vsitijo in imajo novinarji druge težave: namreč kako slediti, kdo je kdo... Nikoli pa ni za nikogar prav, še posebej če gre za plavo kni in se to dogaja v Veliki Britaniji, ki je občutljiva za tradicijo...

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Na konferenci neuvrščeni v Havani je Jugoslavija ponovno izpričala svojo zvestobo misli, da „ljudje delajo svojo zgodovino“ v okoliščinah, ki so dane in prevzete. Jugoslavija hoče zato prispevati svoj pošten in enakopraven delež za svet brez kulturnega, političnega in ekonomskega nasilja. Naša samoupravna samobitnost pogojuje jugoslovansko zunanjo politiko, ki je enaka, ko gre za svet v celoti ali sosede. Po teh merilih so po svojih pravicah in dolžnostih izenačeni tudi vsi narodi in narodnosti Jugoslavije: za (svoje) narodnostne majšine terjamo enakopraven položaj z matičnimi narodi. Za nas so manjšine dejanski in ne deklarativni most prijateljstva med narodi. Bodi ko gre za Avstrijo, Italijo, Bolgarijo.

Dejstva ostajajo

Teh vprašanj ni mogoče reševati s silo. Vsakršen poskus v tej smeri je zgodovina tisočkrat zanikala, odtod je zgodovina tako življenjska učiteljica kakor breme, ki pritiska na možgane novih rodov prisiljenih, da oblikujejo svojo zgodovino. Ampak tudi v novih rodovih je naša odmev mehka. Vorančeva slika: tam ob moji Ziljici, ki jo nosim v svojih nedrih, so koroški deželni stanovi pred več kot 600 leti pozdravili cesarskega odposlanca s slovenskimi besedami: buh te primi...

Spomin – nič več kot to. Toda tudi dokaz o bivajočem slovenskem življu onstran Karavank. Dokaz o manjšini, ki hoče biti enakopraven subjekt avstrijskega žitja in bitja. Zoper to hotenje občasno izbruhnejo strasti večerajšnjikov, ki še slisijo odmev (svojih) korakov, ki so nabijali domala po vsem evropskem ozemlju. Še večeraj.

Dejstva ostajajo: Drava teče po germaniziranih tleh, toda mimo mest in vasi, ki se jim pravi Goritzen, Gummern, Pusarnitz, Feistritz...

Župnik Jurij Trunk je bil leta 1919 s slovenskim izdajalcem dr. Ehrlichom na mirovni konferenci v Parizu kot strokovnjak za Koroško. Ko sta zvedela, do bo o usodi koroške odločal plebscit, je Ehrlich pokleknil in začel moliti k bogu, Trunk pa je zaklel: hudič naj vzame vso to bando.

Spomini. Drobc. Utrinjanje...

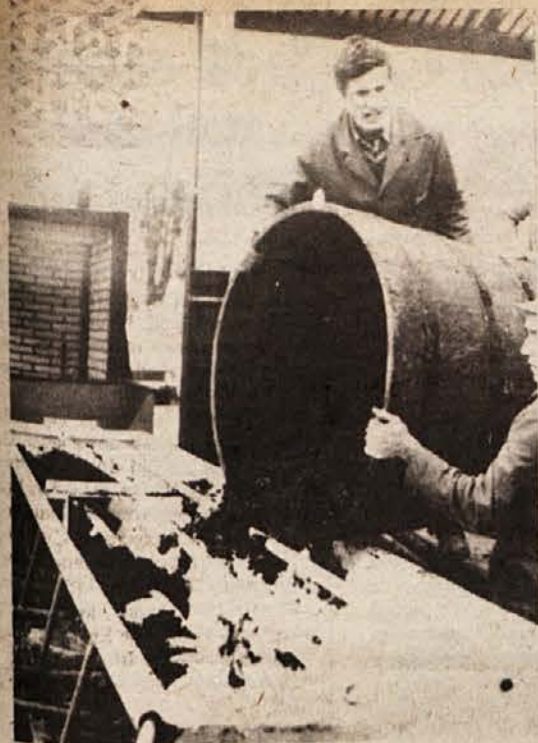
Jugoslavija se nikoli po drugi vojni ni odrekla pravici, da visoko zastavi svoj ugled za pravice svojih narodnostnih manjšin. Ne more zanikati korenin. Tako razume nacionalno politiko tudi zveza komunistov. Vse do svoje prezgodnje smrti je Edvard Kardelj posvečal narodnostnemu vprašanju izjemen pomen. Zveza komunistov, vsa naša politika teži k mimemu, stpnemu, odločnemu, vendar dostojanstvenemu razpletanju teh vprašanj. Silo odklanjamo, ne glede na namene, ki jim sledi.

Sila se danes uveljavlja v svetu kot terorizem, ki ni večvrsten. En sam je – črn, odbijajoč. In če je del avstrijskega tiska videl v nedavni velikovski eksploziji spekulativno priložnost, da vplete Jugoslavijo v politično – teroristično sprego, lastno mrtvoudni politiki – potem se je ušel.

Nam ni za solzavo obujanje spominov, niti nočem, da bi Dunaj izbrskal iz svojih kleti močne atribute slovenske prisotnosti, čeprav bi se s tem sočlil tudi s svojo resnico. Hočem pa, da Avstrija danes uveljavi svojo demokratičnost in svoje mednarodne obveznosti pri potomcih tistih stanov, ki so pozdravljali cesarske odposlanca s slovenskimi besedami: buh te primi. Potem bo manj nesporazumov. Mostovi bodo trdnješi.

MILAN MEDEN

DOBRO GROZDJE, SLADKO VINCE — Letošnji pridelek grozdja v Beli krajini bo tako po kakovosti kot po količini nad povprečjem. V mehiški Vinski kleti, kjer so do začetka trgatve usposobili novo sprejemnico za grozdje, računajo, da bodo odkupili okoli 300 vagonov grozdja.

TUDI NAJMLAJŠI PRISPEVALI SVOJ DELEŽ — Svoje so k uspešnemu zaključku akcije NNNP v novomeški občini prispevali tudi učenci osnovne šole Katja Rupena. Niti kislo vreme ni z njihovih obrazov spralo navdušenja nad parti-zansko šolo v naravi. (Foto: Mateja Cvelbar)

SLABO IZKORISTIL GOSTE — Prvi sklic posveta o novih kolektivnih pogodbah delavcev pri zasebnih obrtnikih v Sevnici je propadel zaradi slabega obiska, ob drugem, minuli četrtek, je bilo delavcev le dvakrat več kot gostov. Slišali pa so lahko marsikaj koristnega. (Foto: Železnik)

BELGIJCI V NOVOLESU — Enajstčlanska belgijska delegacija kmetijskih strokovnjakov je bila v petek na obisku v straskem Novolesu. Gostje so si po razgovoru ogledali proizvodnjo, zatem pa še krčenje gozdnih površin nad Soteko. (Foto: J. Pavlin)

V IMPERIALU MANJSI STROŠKI

Delovni kolektiv Imperiala v Krškem šteje 250 delavcev. Letos do julija mu je uspelo zmanjšati materialne stroške za 9,7 odst. Dohodek so v tem obdobju povečali za 21,0 odst., čisti dohodek pa za 23,10 odst. Celoten promet je ta čas narasel za 2,1 odst.

Dobro gospodarjenje je kolektivu omogočilo, da je obračunal amortizacijo nad normalnimi stopnjami in jo povečal za 68,3 odst. Osebnih dohodkov so dvignili za 12 odst., tako da je zdaj povprečni zaslužek 5.554 dinarjev. Pri tem je treba upoštevati, da v tovarni delajo večinoma ženske brez kvalifikacije.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na sejmišču je bilo kar živahno, še posebej na prašičem, medtem ko na govejem ni bilo posebne gneče. Na sejmu so pripeljali 390 prašičev, prodali pa so jih 227. Mlajši prašički so bili po 750,00 do 1.150,00 din, večji pa po 1.160,00 do 2.200,00 din. Goveje živine so prignali 29 glav, prodali pa 15 glav. Voli so bili po 28,00 do 30,00 din kilogram, krave pa 19,00 do 25,00 din.

BREŽICE: Zaradi samoočiščenja vaj sejem ni bil močno obiskan, tako tudi kupcev ni bilo veliko. Na sejmu so pripeljali le prašičke do 3 mesecev starosti. Od 180 glav so prodali 96 prašičkov po 42,00 dinarjev 1 kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Traktorji za bregove

„Traktor zateguje kmetov pas“, tako smo naslovili v našem listu prispevek, ki je s številkami dokazoval, da smo šli v nakupovanju traktorjev predalet in da jih imamo že preveč na enoto površine, kar zelo zmanjšuje donosnost kmetovega dela. Ker se nekritično nakupovanje, kot je videti na cestah, marsikje še nadaljuje, bo koristno slišati mnenje izvedenca mariborske Višje agronomske šole dr. Milana Novaka o izbiri traktorja za hribovske kmetije, ki jih pri nas ne manjka.

Za dinarje je na našem tržišču mogoče kupiti hribovski traktor Fiat — Štore 404, ki ga, kot ime pove, izdelujejo v Štorah pri Celju po licenci italijanske firme. Ima pogon na vsa štiri kolesa, vendar ni tako vsestransko uporaben, kot nekateri tuji izdelki, ki pa so žal, dosegljivi le z devizami.

Odličen traktor, ki bolje zadosti potrebam hribovske kmetije, je izdelek zahodnonemške tovarne Holder, po imenu Cultitrac A — 55 in A — 60. Ima štirikolesni pogon, primerno moč in spada med traktorje z globlino. Tip A — 60 ima celo dve priključni gredi, da lahko žene dva stroja hkrati, razen tega je zelo primeren za delo v gozdu, ki je običajno pomemben sestavni del hribovske kmetije. Na žalost so Holderjevi traktorji precej dragi.

Dr. Novak priporoča tudi traktor SAME Delfino s štirikolesnim pogonom, ki sicer ni globljin, je pa vseeno dosti boljši od običajnega traktorja, primerne za ravninski svet. Tudi do tega stroja je običajno mogoče priti le z devizami, saj so le redko naprodaj za dinarje.

Za hribovski traktor velja, da je potrebno pri njem še bolj poskrbeti za voznikovo varnost. Brezkrbnost in lahkomišelnost iz tedna v teden pobira med vozniki hud krvni davek. Traktor je postal pravi morilec in vse opominjanje kaj malo zaleže. Že ob nakupu je potrebno misliti na nevarnost. Traktor brez jeklenega okvirja oz. utrjene kabine ne bi smel na nagnjene hribovske njive, travnike, košenice in v gozd.

Enomesečna zamuda priganja

Medobčinski odbor za spremljanje priprave srednjeročnega načrta ocenil delo

Še pred kratkim na Dolenjskem močno o zapostavljeno planiranje je ob številnih drugih dejavnikih povzročilo, da akcija pri sestavljanju novega srednjeročnega načrta v črnomaljski, meliški, novomeški in trebanjski občini nekoliko šepa.

Vzroke za tridesetdnevno zamudo so člani koordinacijskega odbora za spremljanje aktivnosti pri pripravi srednjeročnega plana, ki deluje pri MS SZDL, našli povsem v pomanjkanju strokovnjakov, denarja in ne nazadnje tudi zaradi neresnosti nekaterih odgovornih služb. Prav tako so člani odbora ugotovili, da je šel tok načrtovanja nekoliko nelogično pot. Namesto da bi z delom naprej končali v tako imenovani bazi, so se na najboljšem na občinski ravni. Najbolj zamujajo v samoupravnih interesnih skupnostih (izjema so Črnomaljšci), kjer so domala na začetku, in to v času, ko se približuje odločilna faza.

Nič bolje ni po krajevnih skupnostih, vendar je njihova zamuda deloma opravičljiva, saj imajo najslabše možnosti za delo. Dokaj slabo je tudi po delovnih organizacijah. In zato se lahko zgodi, da bo akcija po nekaterih delovnih organizacijah zgrešila namen. Da bi preprečili zgolj dviganje rok in sprejemanje dokumentov po prekratki javni razpravi, so člani koordinacijskega odbora, ki ga vodi Lojze Ratajc, ob koncu sestanka sprejeli vrsto sklepov.

Načrtovalce bodo opozorili na tiste izjeme, ki so se dela lotili resno in ne s prevelikimi apetiti. Ena izmed injekcij, s katero bodo pospešili delo, bo tudi pomoč Medobčinske gospodarske zbornice, ki pa se zaenkrat pritožuje, da nima od občinskih koordinacijskih odborov nobenih podatkov. V kratkem naj bi sestavili branžne skupine, s katerimi bi pospešili delo, po delovnih organizacijah bodo poskušali okrepiti planske službe, o vsem naj bi natančneje in pogosteje obveščali delavce, tako da bodo sodelovali pri važnem delu itd. Za krajevne skupnosti bi morali ustanoviti nekakšne inštrukcijske skupine, ki bi preprečile, da bi sestavljali spiske nerealnih želja, zbuditi bi se morali tudi v samoupravnih interesnih skupnostih itd.

J. PEZELJ

Obrnjena slika

V Ribnici upadlo zanimanje za kmetijska posojila

Na lanski razpis KZ Ribnica posojil za urejanje hlevov in nakup mehanizacije se je prijavilo 87 kmetov. Vsem je KZ posojilo odobrila, in sicer v skupnem znesku 18 milijonov dinarjev.

Do septembra letos pa je posojilo dobilo le okoli dve tretjini prosilcev, in sicer v skupnem znesku 7 milijonov. Banka vseh posojil namreč ni dala — zaradi pomanjkanja denarja — čeprav je hranilno-kreditna služba KZ za te namene rezervirala potreben denar.

Posojila za nakup mehanizacije so kmetje izlo ristikli. Zataknilo se je pri posojilih za gradnjo popravila in opremo hlevov. Kljub temu si bo KZ prizadevala, da bodo dokončali tudi nekatere gradnje. Hlev za 50 krav molznic v Slemenih za hlevsko

proizvodno skupnost, ki jo sestavljajo trije kmetje, je pod streho. Opraviti je treba še zaključna dela in ga opremiti. Uredili bodo še okoli 100 stojšč za živino v manjših hlevih. V Jurjevici pa grade hlev za 160 prašičev.

KZ je razpisala tudi že posojila za prihodnje leto. Rok za prijavo je bil 15. september. Do roka se je prijavilo le 15 kmetov. Zanimanje za kmetijska posojila je močno upadlo. Prav bi bilo, da bi ugotovili, kje je vzrok. Se kmetovanje več ne izplača? So kmetije že dovolj posodobljene? Je kriv tradicionalni kmetov strah pred zadolževanjem?

J. P.

Še ena potrditev

Novo mesto ni najdražje

Slovenski statistični zavod podatkov o cenah kajpak ne zbira zaradi lepšega, pa tudi izmišlja si jih ne, zato iz mesečnega pregleda julijskih cen na drobno v Kopru, Ljubljani, Mariboru in Novem mestu lahko povzamemo verodostojno ugotovitev, da dolenjska metropola v poprečju še zdaleč ni najdražje mesto, kar občasno ugotavlja cena t. i. živilske košarice iz večjih jugoslovanskih krajev.

Pri petdesetih stvareh smo morali Novomeščani julija najgloblje seči v žep samo v šestih primerih (orehova jedra, jajca, teletina s kostmi, jedilno olje, tkanina za ženske obleke in moški čevlji). Malo manj ko v tem ali onem od naštetih mest je bilo treba v Novem mestu plačati za osem potrebnih (npr. čebulo, zeleno solato, moške srajce, kavč, 60-vatne žarnice ali vstopnica za kino). Na predzadnjem mestu so bile julija novomeške cene osemnajstkrat (na primer za riž, fižol v zrnju, jabolka, limone, svinjsko mast, vino, pivu, zidno opeko idr.), prav tolikokrat pa smo morali Novomeščani odšteti najmanj (krompir, špinaca, mleko, črna moka, sir trapist, moška srajca, moške nogavice, spalnica, cement, deske itd.).

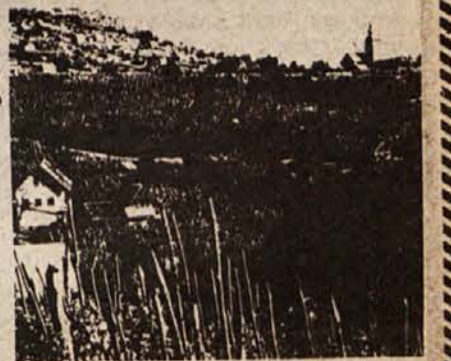
Za koliko so se cene za posamezne stvari podražile v primerjavi s februarjskimi ali aprilskimi podatki, o tem mesečni pregled julijskih cen ne govori. Da pa so se, o tem ne more biti dvoma.

V VODAH EKONOMIKE

— Pomagajte! Utonil bom!
(Milan Maver)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Smo v začetku vrenja mošta, ko lahko še marsikaj storimo za dobroto vina. Ob tej priliki bi opozoril na:

Izboljšanje mošta s sladkorjem

Lepi dnevi v septembru, ki so bili brez dežja, niso dali grozdu toliko sladkorja, kot smo pričakovali. Nastalo deževje, v katerem so vinogradniki potrgali večino grozda, je na kakovost vplivalo negativno. Zato grozde ni doseglo potrebne količine naravnega sladkorja, ki naj bi bila za žametno črmino 15% sladkorja, za modro frankinjo in bele sorte za 17% sladkorja po klosterneburški mošni tehnici. Da bi vinogradniki lahko odstotek sladkorja ob trgatvi točno določili, je Društvo vinogradnikov Dolenjske svojim članom po posameznih vinorodnih okoliših Dolenjske razdelilo več moštih tehnic, ker se le na okus ni mogoče zanešati. Sladkor v moštu je treba točno ugotoviti z mošno tehniko, ker je le tako mogoče določiti pravilno količino sladkorja za doslajanje, to je popravek mošta. Da povečamo odstotek sladkorja v moštu za 1%, je treba dodati 1,25 kg sladkorja na 100 litrov mošta. Odmerno količino sladkorja raztopimo v manjši posodi, pri čemer mošt nekoliko segrejemo, da se sladkor hitreje topi. Pri rdečih sortah sladkamo v kad, če je to prepozno, tudi v sod, dokler mošt še ne vre, pri belih sortah pa v sod, dokler mošt vre.

Potrebno dovoljenje za sladkanje mošta izdajo pristojni občinski upravni organi. Po dosežanih meritvah sladkorja bo treba povečati odstotek sladkorja v moštih povprečno za 2 do 3 odstotke; to pomeni, da bo treba letos dodati 2,5 do 4 kg sladkorja na 100 litrov mošta.

K popravilu mošta z dodatkom sladkorja nas sili med drugim predpis o določenem odstotku alkohola v vinu. V lanskem letu je na primer Kmetijski inštitut Slovenije negativno ocenil zelo dober cviček z Malkovca samo zato, ker je imel prenizek odstotek alkohola. Izgovor na naravo tu nič ne zaleže, smo pač prisljeni naravo dopolnjevati, če nam ta ne da tega, kar je po merilih za vino v prometu določeno. Alkoholno nekoliko močnejše vino je tudi bolj stabilno, se manj kviri in je bolj polno. Seveda ne smemo zaiti v drugo skrajnost in mošte preveč sladkati, ker bi s preveliko količino sladkorja spremenili naravne sestavine bodočega vina.

Vrelne vehe

Zaradi vrenja sod, v katerega damo mošt, napolnimo le do 9/10, pomeni, da ostane 1/10 soda prazna za razvijajoči se plin ogljikov dvokis, ki nastaja med vrenjem. Sod zapremo z vrelo veho, s katero preprečimo škodljivi vpliv kisika iz zraka na mošt, kakor tudi dostop mušic in drugih insektov do mošta. Vrelne vehe zapre sod pred vsemi navedenimi škodljivimi vplivi, pri tem pa omogoča odvajanje nastalega ogljikovega dvokisa, ki se sprošča z vrenjem, ko vinske kvasnice spreminjajo sladkor v alkohol. Vrelne vehe so glinaste (izdelujejo jih tudi Šentjernejski lončarji), steklene ali pa iz plastične mase (izdeluje jih tov. Frelih v Šentrupertu). V vodo, ki jo damo v vrelo veho, je dobro dodati 5 do 10 gramov kalijevega metabisulfit, ki prepreči, da se voda v vehi ne zamrdi. Vodo v kipelni vehi med vrenjem mošta večkrat kontroliramo in po potrebi dolijemo. Vrelne vehe odstranimo in sod zabijemo s pilko šele po končanem vrenju.

Če mošt ne vre

Da mošt vre, vidimo po mehurčkih ogljikovega dvokisa, ki prihajajo iz vrelne vehe. Če se mehurčki po več dnevih le ne pojavijo, pomeni, da vinske kvasnice niso začele delovati, mošt ne vre. Zato je potreben poseg kletarja — vinogradnika, da spravi mošt v vrelo stanje.

V primeru, ko smo grozde trgali v hladnem vremenu in imamo prav tako hladno klet, se zgodi, da mošt zaradi hladnoče ne vre. Glavni vzrok, da mošt ne vre, je največkrat prevelika ohlajenost mošta. Vinske kvasnice mirujejo, če ima mošt manj kot 15°C toplote. Najbolj ugodna toplota mošta za neovirano delovanje vinskih kvasnic je 20 do 25°C. Prevelika toplota mošta (nad 40°C) prav tako preprečuje delovanje vinskih kvasnic, pri 60°C pa vinske kvasnice sploh odmrejo. Če mošt nima najnižje začetne toplote 15 do 17°C, je treba del mošta sodu odvzeti, segneti ga do 40°C in vliti nazaj v sod. To ponavljamo tako dolgo, dokler mošt ne doseže za vinske kvasnice ugodne začetne toplote 15 do 17°C.

V primeru, da mošt kljub segrevanju ne vre, kar je morda posledica premočnega zveplanja, mošt pretočimo, da ga prezračimo, pri čemer izpuhti odvečni žveplov dvokis. Zatem moštu dodamo nastavek vrelega mošta iz drugega sode, ki normalno vre, ali pa dodamo nastavek čistih vinskih kvasnic, ki smo si jih nabavili od pristojnih zavodov ali iz družbenih klet. DT

Na svetovni paradi piva v Bruslju prejelo zlato odličje - 115 let pivovarne

Na letošnji mednarodni pisku piva z vsega sveta v Bruslju je ljubljanske pivovarna „Union“ prejela zlato odličje za novo pivo Union grand. Zlatorumenno tekočino lahko pričakujemo na domačem tržišču že sredi oktobra.

Novo pivo vsebuje 12 odstotkov slada, ki je iz boljših vrst ječmena, varijo ga ločeno od konzumnega piva. Hmelj je laški golding. Računajo da bodo prvo leto napolnili 5 milijonov steklenic po 0,33 litra. Steklenice ne bo mogoče vračati. Maloprodajna cena piva Union grand bo med 9,60 in 10,50 din, tovarniška pa 4,4.

Pivovarna „Union“ slavi letos 115-letnico obstoja. Razen z novim pivom bodo jubilej praznovali tudi z novim blokom fermentacije, ki bo skrajšal čas varjenja od 21 na 4 ali 5 dni. Lani je pivovarna zvarila kar 760.000 hektolitrov piva. Letos ga bodo prodali 800.000 hektolitrov ali 160 milijonov steklenic. „Union“ bi posloval še uspešneje, če ga ne bi bremenili davki, ki znašajo kar 76 odstotkov. Tovarniška cena za steklenico svetlega piva je le 2,32 din, v maloprodaji pa jo plačamo več kot 6 dinarjev. V Italiji je obdavčitev piva le 11-odstotna, v sicer dragi Avstriji pa vzame država nekaj več kot tretjino.

A. ZELENIK

Ob razstavljenem na nedavnem celjskem sejmu ob tem ni bilo dvoma, so pa zato obrtniki imeli še mnogo kritičnih pripomb - Ugotovitve pomembnega republiškega posveta in koristne pubude iz posameznih občin

Mojstrstvo, obrtniška miselnost, to je le nekaj od iztožnic z negativnim prizvokom, podobno, kot to velja za kmeta. Vendar pa brez slednjih ne bi imeli kaj jesti; če ni mojstra ali vsaj pomočnika, je lepa hladilna skrinja le nerodna omara, kjer se kvanijo živila. . . Jasno je torej, da je obrt ali malo gospodarstvo, kot temu danes učeno pravimo, dejavnost, brez katere niti ostalo združeno delo ne more.

To je na posebnem posvetu o načrtovanju in vključevanju samostojnega osebnega dela v gospodarski razvoj naše republike s podatki v dvorani Golovec ob celjskem obrtnem sejmu (zaprlj so ga v nedeljo) lepo ponazoril predsednik republiškega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko izvršnega sveta slovenske skupščine Vladimir Klemenčič. Po lanskih podatkih je bilo v vseh vejah obrtnišтва zaposlenih nad 42.000 ljudi, 6.000 se jih je s to dejavnostjo ukvarjalo kot prostora-

skim poklicem. Te številke niso ravno najboljši pokazatelj, saj je število obrtnih obratovalnic doseglo zenit nekako leta 1964 (!), ko jih je bilo že precej preko 12.000, medtem ko se je število delavnic vztrajno zmanjševalo vse do lani, ko smo se z muko povzpeli zopet na 12.000.

V javni razpravi je osnutek republiškega zakona o sistemu družbenega načrtovanja. Pri zastavljanju trdnih planskih ciljev pa ne bi smela prevladovati nestrpnost in nezadovoljstvo. V pričujočih pripravah na

načrtovanje je treba predvsem realno oceniti stanje. Planerji bi morali samo dovolj natanko prislusniti vsem: zasebnemu obrtniku, združeni kooperanti zadruga ali samostojnemu nosilcu, delavcu pri njem, tistim, ki poslovno sodelujejo z njimi, občanom, predvsem organiziranim v potrošniških svetih, ne nazadnje pa tudi krajevnim skupnostim.

Na posvetu je bila večkrat omenjena novomeška analiza malega gospodarstva. Opazni so bili zgledni primeri sodelovanja vseh dejavnikov za posvsem določne rešitve. Trenutno je vsekakor največja cokol razvoj novih obratovalnic poslovni prostor. Kako naj mlad človek postane obrtnik, če ni bil zdomec dolgo vrsto let, če nima vplivnih tet in stricev, ki imajo kaj pod palcem? Da bi se sploh odločil postati obrtnik, ima že tako malo možnosti, ker mu tega običajno že poklicni svetovalci ne svetujejo. Slovenjgradčani se predlagali rešitev: v ceno kvadratnega metra stanovanjske površine velike soseske je treba vključiti tudi kakšen sold za razvoj uslužnostne dejavnosti v soseski.

PTT SE MODERNIZIRA

Na novo krajevno avtomatsko telefonsko centralo čakata v brežiški občini samo še pošti v Kapelah in v Cerkljah. V Brežicah je do konca 1980 predvidena dokončna izgradnja kabelskega telefonskega omrežja ter medkrajevna zveza s Trdinovim vrhom. Za vse te in še nekatere druge objekte je rezervirana investicijska vsota 17 milijonov dinarjev.

Na celjskem posvetu so se pogovorili tudi o davčnih olajšavah kot spodbudi. Nobena skrivnost ni, da je to bolj blažen žegen, kot prava pomoč. Če iz leta v leto samo ugotavljamo, da obrtnikov ni, imajo od tega škodo davkarja, predvsem pa krajani, marsikje pa tudi združeno delo, ker ne najde kooperantov.

ZARES IN ZA ŠALO - Na igrah lesarjev v območja občin Kočevje in Ribnica so bile na programu resne in šaljive discipline. V žaganju hlodov je bila najboljša ekipa GG Kočevje. (Foto: Glavonjič)

Lesarji za šalo in zares

Združenje inženirjev in tehnikov Kočevje-Ribnica organizira vsako leto turistično-športno tekmovanje, v katerem nastopajo tekmovalci Inlesa Ribnica, GG-ZKGP, LJK Kočevje in „Snežnika“. Letošnje 6. srečanje je bilo v Glazuhi, ogledalo si ga je pa tudi precej gostov. Tekmovali so v nekaterih čisto športnih disciplinah, nekaterih gozdarskih in nekaterih neobičajnih oz. zabavnih.

Rezultati:
Štafetni tek na 200 m: 1. Inles 1,45 min, 2. LJK 1,48, 3. GG 1,54, 4. Snežnik 2,00; žaganje hloda GG 1,48, LJK 1,59, Inles 2,04, Snežnik 2,07; žaganje okroglice (ženske): LJK, GG, Snežnik, Inles; vlečenje vrvi: Inles, Snežnik, GG, LJK; pikado

(ženske): GG, Inles, Snežnik, LJK; met kroglice: GG, Inles, LJK, Snežnik; vrtnanje: Inles, GG, Snežnik, LJK; navijanje volne: GG, Snežnik, Inles, LJK; uživanje jajc: GG, Snežnik, LJK, Inles; stepanje snega: LJK, Inles, GG, Snežnik; zabijanje žebeljev: Inles, GG, LJK, Snežnik; streljanje: LJK, Snežnik, Inles, GG; tek v vreči: LJK, GG, Snežnik, Inles.

Vse discipline so bile zelo zanimive, posebno pa uživanje jajc, ko je moral tekmovalc čimprej pojediti pet jajc. Razburljiv je bil tek v vrečah, najzanimivejša pa žaganje hlodov. Tekmovalci so bili precej podobno „Igram brez meja“. Tudi navijanje je ustvarjalo tako razpoloženje in vzdušje. Po tekmovalju je bilo razglašeno še ljudsko rajanje. M. GLAVONJIČ

PRAZNIK MLADIH - Pionirji vseh osnovnih šol so 28. septembra praznovali dan pionirjev. Na odrednih konferencah so ocenili delo preteklega leta in se pogovorili o bodočih nalogah, ki jih čakajo v letošnjem šolskem letu. Domala vsi bodo letos sodelovali v JPI pod geslom „Narava, lepota, zdravje“, množično pa so se že pretekli teden vključili v akcijo NNNP. Na sliki: pionirji 7. razreda o. š. Vavta vas na poti s petkove konference. (Foto: J. Pavlin)

lahko rečem, da so bili vsakodnevni, v različnem obsegu in z različnim namenom. Važnejše kot to pa se mi zdi aktivno sodelovanje te družine, od gospodarja Pera, ki je poleg drugega iz mesta ali pa obratno vozil za nas razni material, do otrok, ki so ustno prenašali obvestila oz. naročila. . . Nič manj važno ni, da so pri njih prenočevali ali pa stanovali naši naši aktivisti in ilegalci.

Medvedovi mami v spomin

27. septembra popoldne smo pospremili v zadnji dom na pokopališče v Otočcu Medvedovo mamo z Runčeca nad Grčevjem. Z njo je odšla od nas še ena tistih slovenskih knežičkih mater, ki so svojo in usodo svojih družin povežale z usodo slovenskega osvobodilnega boja. Njena nestrča je toliko hujša, ker je zgubila moža zaradi prekorajčitev pooblastil vodje partizanske patrulje. Toda duševno in telesno vztrajna osebnost, kakršna je bila, ni klonila. Še bolj čvrsto se je posvetila skrbi za svoje štiri nepreskrbljene otroke. Partizanom pa so ostala vrata njene hiše prav tako na široko odprta kot prej. Nič ne more točno povedati, koliko jih je bilo deležno gostoljubnosti njenega skromnega doma. Ko je spomlad začelo zmanjkovati sadov skope hribovske zemlje, si moral verjeti njeni besedi, da ni več krompirja v kleti, pa je topeel pogled in prijeten sprejem veliko pomejni.

Razen gostoljubnosti nje ne hiše je treba omeniti še številne poti v dolino, ki jih je opravila po naročilu aktivistov OF. Te poti so bile včasih prav tako nevarne kot oborožen napad na sovražnika, včasih še bolj, saj se je podajala v kraje sovražnih postojank sama in neoborožena. Za opravljanje takih nalog sta bila potrebna pogum in razum. Imela je eno in drugo. Zdaj, ko je potegnjena črta pod njenim življenjem in

delom, je treba reči, da smo izgubili častivredno delovno ženo, skrbno mater in zavedno Slovenko. Njeni otroci in vnuki, s katerimi iskreno sočustvujemo, so na svojo mamo in staro mamo lahko ponosni.

Na pokopališču na Otočcu se je pridružila svoji sosedki sotoprnici in sodelavki Murgljevi mami z Nove gore, ki je odšla tri leta pred njo. Za aktiviste OF novomeškega okrožja sta Runčec in Nova gora prazna. J. PENCA - DEČKO

KOČEVJE: 30 LET FILATELISTOV

Filatelistično društvo Kočevje proslavlja te dni 30-letnico obstoja. Ob tej priložnosti so pripravili razstavo, z otvoritvijo katere se je začelo tudi praznovanje praznika občine 3. oktobra. Pokrovitelj razstave je podružnica Ljubljanske banke v Kočevju.

POPRAVEK

K zapisu „Ko si je slovenski narod pisal sodbo sam“ želim dati popravek. Bil sem udeleženec kočevskega zbora kot poslanec iz Dobriča, vendar moje ime ni Alojz Lesar, pač pa Alojz Lužar.

Še: Kakšen kruh jemo Novomeščani

Novomeški peki: „Kruh je žal res pacast, toda povejmo še, zakaj“

V zadnji številki Dolenjskega lista smo prebrali kritičen zapis o kakovosti kruha novomeških pekov Očitek, da opravljamo naše odgovorno delo na „lahkoten in celo malomaren način“, nas hudo prizadene, ker ni resničen. Zaljivo je namigovanje na „lahke zaslužek“; pisec si ga je privoščil na naš račun verjetno v jezi, ko je v prodaji res naletel na pacast, slabo pečen kruh.

Tudi pri tem pa je treba slišati obe plati zvona. Žal ni bilo k nam nobenega človeka, ki bi vsaj povprašal, čemu in od kod slab kruh. Letošnji pridelek pšenice je bil izredno slab, zato nova moka ne ustreza pogojem, ob katerih lahko pečemo dober in vsem zahtevam ustrezen kruh. Huda suša med bujno rastjo pšenice, nato pa še dolgotrajni dež med žetvijo sta kriva, da je pšenica preklila. Škrobna zrnca v njej so poškodovana. Zato ne znikamo, da je zlasti črn kruh pacast. Peka je počasnejša, in lo pečemo kruh dalj časa pri nižji temperaturi (da ga ne bi prežgali), pride do nižje teže, kot je predpisana. Pacavost kruha pa je odvisna od posameznih pošiljk moke; zaradi tega je kruh včasih slabši, drugič spet boljši.

Opisana težava nikakor ni samo naš problem: pekarna v Krškem je peko črnega kruha za nekaj časa celo zmanjšala. TV Beograd je pred tedni javno načela vprašanje pacavosti kruha iz nove moke, s temi vprašanji pa se po naših zahtevah ukvarja tudi Zitna skupnost Slovenije. Z uvoznim preparatom bi pacavost kruha sicer lahk zmanjšali, a za to nimamo na razpolago potrebnih deviz. Ponavljamo, da nas

pacavost kruha boli: ugotovili smo, da nova moka ob umešavanju testa za 4 odst. prejema vase manj vode, še te vode pa škrob med peko ne veže nase tako kot pri moki iz stare pšenice. Do mešanja stare in nove pšenice od mletvi je letos prišlo mesec dni kasneje, zato je bil prehod na novo, se pravi na slabšo, moko toliko bolj pereč.

Očitek, da je naš kruh „vse slabši in slabši“, je pretiran, zlasti ob našem gornjem pojasnilu. Izбира kruha je normalna, dopolnjujemo jo še s proizvodi iz črnomaljske pekarnice. Kupci imajo na izbiro francoski in belokranjski zmesni kruh, pečemo krompirjev, ajdov, ženi, koruzni, ovseni in „domači kruh“ po 1 in 2 kg. Ovseni in ajdovi kruh je že od nekdaj „težak“, saj ga moramo pripraviti s parjenjem moke, zato tu rado prihaja do bolj vlažnega kruha.

Zelo veseli bomo obiska pristojnih inšpekcij in delegacij kateregakoli potrošniškega sveta. Do danes ga še ni bilo pri nas, a bi mu radi razložili tudi ostale pogoje, v kakršnih moramo delati. Pekarna in ena peč v njej sta stari 10 let, druga peč pa dela 4 leta. Največ 2 leti bomo s staro pečjo še zmogli peko kruha za obsežno področje novomeške in večjega dela trebanjske občine, potem pa bo z vsjo silo pritislila na nas nova investicija. Vso sedanjo akumulacijo daje novomeška pekarna sedaj za anuitete črnomaljske pekarnice in novozgrajene trgovine za prodajo kruha v Metliki. Očitek o slabi kvaliteti kruha bi lahko izpodbijali tudi s stanjem naših naprav. Samo letos bomo iz naše akumulacije dali 220 milijonov starih dinarjev za anuitete črnomaljske

pekarnice. Ob tem vas tarejo še problemi obratnih sredstev in brez internejega prelivanja sredstev (to je medsebojne pomoči) raznih TOZD v okviru ZITA bi dostikrat naša občina ostala brez kruha.

Upamo, da bomo dve leti še vzdržali, 12 let pa je zgornja meja za uporabnost te vrste peči za peko kruha. Na 5-letni investicijski kredit novih zmogljivosti ne bomo mogli kupiti. To pa je vprašanje, ki zadeva širšo skupnost in ne le skrb 105 delavcev v naši TOZD. Na očitek o „lahkem zaslužku“ pa le tole: kvalificirani peki delajo v Novoteksu na bencinskih črpalkah, pri transportnih podjetjih in še kje. Naporno in nedopadljivo nočno delo jih odbija od pekarije; delamo pretežno s priučeno, polkvalificirano delovno silo. Ob „lahkem zaslužku“ v stroki takega stanja ne bi bilo, mar ne? „Govorice“ o notranjih razprtijah pa so navadno podtikanje, ki ga zavračamo; organizacija ZK in sindikat v naši TOZD o tem ne vesta ničesar.

STONE REMS, predsednik DS ing. Bogomir Kraj, direktor TOZD Pekarna Dolenjska

NAŠA POMOČ ČRNI GORI

Do 26. septembra se je na skupnem žiro računu Rdečega križa Slovenije za prostovoljno pomoč prizadetim v potresu v Črni gori zbralo 281.450.568,95 din. Pregled po naših občinah je takle: Brežice 2.046.783,10 din, Črnomelj 2.298.419,35 din, Kočevje 2.161.539,55 din, Krško 3.433.748,90 din, Metlika 943.951,20 din, Novo mesto 6.197.864,10 din, Ribnica 1.000.371,10 din, Sevnica 1.508.564,35 din, Trebnje 1.444.905,40 din.

Franc Per

V soboto so se številni Dolenjci na ločenskem pokopališču za vedno poslovili od Franco Pera, enega najbolj znanih novomeških gostilničarjev.

Perova gostilna je v desetletjih pred zadnj vojno veljala za lokal, v katerem ni nikoli manjkalo dobrih jedi in prvovrstnega vina, pa tudi prenočišča so bila na voljo. Po prihodu tujih zavojevalcev je Per gostilno zaprl, a jo je moral zaradi italijanskih groženj spet odpreti. 1943 so v lokalu našli razstrelivo, zato so Pera odgnali v internacijo na Avstrijsko.

O vlogi Perove gostilne in družine med narodnoosvobodilnim bojem so dovolj zgovorne tele besede Viktorja Avblja-Rudija, predsednika predsedstva SR Slovenije: „Med tiste hiše in tiste družine, ki so bile v celoti naše, kjer so bili vsi člani na en ali drug način naših sodelavci in kje so bili njihovi prostori stalno na razpolago za naše potrebe, spada odločno hiša in družina Perovih. . . Kar se tiče sestankov v Perovi hiši,

pisma in odmevi

POVSOD NA VSE PRIPRAVLJENI

Ribnica. O vajah oziroma akciji NNNP v tej občini bomo obširneje poročali prihodnjic.

KRŠKO: „NESREČA“ ZA „NESREČO“

V senovski krajevni skupnosti v soboto niso dopustili niti najmanjšega odmora. Že ob treh zjutraj je narodna zaščita zavarovala vse vodovodne zbiralnike in podobne naprave. Ob sedmih je ta rudarski kraj „prizadel“ potres. Najhuje je bilo v stari rudarski koloniji. Prvi so prihiteli na pomoč gasilci. Čeprav so tokrat prvič uradno razvili reševalni prt, se je nova pridobitev izkazala na moč koristno.

Pripadnik civilne zaščite z detektorjem za iskanje ponesrečenecv v ruševinah je imal nekaj težav pri iskanju „žrtve“, saj le-ta ni dajala niti običajnih knapovskih znakov zasutega, ker je očanec med čakanjem v kleti na moč neslišno raje prebiral krompir.

Med številnimi organizacijami so se izkazali tudi senovski planinci, ki so kos taborniškim veščinam. V takem vzdušju jih resnično ni mogel presenetiti niti bombni napad ob 10. uri.

Podobno je bilo v vseh krajevnih PR skupnostih. Zavzetost ljudi je preselila pričakovanja ne glede na to, da se je v vinorodnih predelih začela trgatve. Delovni kolektivi s „Celulozo“ na čelu so bili od 6. ure zjutraj v pripravljenosti. V Celulozi je že navsezgodaj izbruhnil požar, po bombnem napadu na Krško ob 10.30, dopoldne pa so povsod stekle gasilske, reševalne in druge akcije. V Podbočju so imeli na primer potres v Brestanici veliko eksplozijo, tako da so imeli reševalci polne roke dela. Ranjence so najprej vozili v zdravstveni dom, po bombnem napadu na Krško pa v zdravstveni stacionarij pod šotori na vojni lokaciji. Šotore so postavili v parku pri otroškem vrtcu in starem delu Krškega. Na gradbišču jedrske elektrarne so se uspešno spoprijeli z diverzanti in jim preprečili povzročitev večje škode. Povsod so bili nadvse previdni, da se s š tako premeteno zvijačo ni bilo mogoče izmuzniti za nobeno tovarniško ograjo.

METLIKA: ZNOVA ZAVZETI IN SKRBNI

Kljub temu da so od spomladi v metliški občini pripravili številne akcije v okviru akcije NNNP in da so vedno številni občani, ki so v njih sodelovali, dokazali, da so se resno lotili teh aktivnosti, so bili v sobotni in nedeljski akciji ponovno zavzeto pri delu tako v krajevnih skupnostih kot v delovnih organizacijah. V krajevnih skupnostih so si za sklepno vajo izbrali zelo različne predpostavke, od zračnega napada do hude prometne nesreče, napada diverzantov in drugih.

Metličane je ob 7. uri zavijajoči zvok sirene opozoril, da preti nevarnost zračnega napada, in že čez nekaj minut je bilo občinsko središče videti kot opuščeno. Sovražnikovi avioni so v Metliki porušili več hiš, izbruhnil so požari, več ljudi je bilo ranjenih. Številne enote so se še posebej izkazale pri gašenju požarov, reševanju in zavarovanju premoženja. Med najtežjimi nalogami, ki so jih zelo uspešno opravili, je bilo reševanje ljudi iz stolpnice ter otrok iz šole in otroškega vrta.

V nedeljo so po krajevnih skupnostih pripravili številne delovne akcije, kulturne programe in ocenili potek te velike akcije.

NOVO MESTO: RAZEN SIREN VSI PRIPRAVLJENI

Sekretariat akcije NNNP pri občinski konferenci SZDL Novo mesto je že v nedeljo popoldne na hitro ocenil potek vseslovenske vaje na svojem območju. Prve ocene so bile, da so krajevne skupnosti in nekateri tozidi obrambne aktivnosti sposobni sami načrtovati in tudi uspešno izvajati.

Uroš Dular, predsednik novomeške občinske konference SZDL, je povedal, da se je letošnje slovenske obrambne vaje udeležilo več kot 22.000 prebivalcev novomeške občine, prav vse krajevne skupnosti in velika večina temeljnih organizacij združenega dela. Po Dularjevih besedah je bila posebnost novomeške vaje v tem, da ni bila vodena iz središča. Vsaka krajevna skupnost ali tozdi sta sami uresničevali „doma“ skovane obrambne načrte. Nekateri obrambni načrti so prijetno presenetili s pestrostjo. Poskušali so odgovoriti tudi na vprašanja, ki še nikoli niso bila zastavljena. Tako na primer: kje so rezervni viri vode, kam bi v primeru

vseh obrambnih dejavnikov v krajevni skupnosti. Tudi najmlajši krajan, učenci tamkajšnje šole, so v nevarnosti pravilno ravnali: iz šolske stavbe so se organizirano umaknili na dvorišče, kjer so takoj ustanovili vse potrebne ekipe. Iz goreče šole so rešili preostale učence, odstranili ruševine, izklopili elektriko, vodo in plin. Takoj so vzpostavili zvezo s krajevnim štabom civilne zaščite. Na dvorišču so pripravili ambulanto za prvo pomoč, takoj pa je začela delati tudi informativno-propagandna služba, ki je izdala posebno številko šolskega glasila s poročili iz vseh krajev, kamor so evakuirali učence. Kurirji so sproti prinašali poročila tudi iz številnih vasi, ki jih je prav tako prizadel potres.

KOČEVJE: JAVLJALI SO SE PROSTOVOLJCI

Komaj je zatulila sirena in opozorila 28. septembra zvečer Kočevce na zračni napad, že se je mesto zagnilo v temo, promet je zastal, zavlada je popolna tišina, da smo iz parka sredi mesta prvič po mnogih letih slišali glas črička.

Pripadniki narodne zaščite so zaprli promet in opozarjali tiste redke posameznike, ki niso zateknili oken – to so bile predvsem stare mamice – naj zatemne okna ali ugasijo luč, kar so tudi hitro naredile. Vse mesto je sodelovalo v vaji. Še posebne naloge pa so imeli razen narodne zaščite pripadniki teritorialne obrambe, ki so stražili nekatere pomembnejše objekte, mličniki, ki so prizadevno patrolirali po mestu, dokler ni bilo konec alarma, in taborniki, ki so postavili nekaj šotorov za potrebe vodstva, prve pomoči in drugih.

Glavna vaja v mestu je bila 29. septembra, ko je sovražnik bombardiral najbolj naseljeni del mesta. Takoj po končanem alarmu je prišla na bombardirano območje ekipa RBK, ki je ugotovila, da zemljišče ni zastrupljeno. Nato so nastopili gasilci, pogasili ogenj in pripravili vse

MRTVEC JE SPREGOVORIL

„Ranjencem“, ki so jih v Kočevju vozili v ambulanto, so menda obljubili požirek slivovke za okrepcilo. „Mrtvece“ pa so zanesli kar za šotor in jih pokrili čez obraz z odejo. Nekaj časa je bilo vse v redu, potem pa si je neki „mrtvec“ odkril obraz in vprašal: – Kaj pa šnopsa ne bom nič dobil?

potrebno za reševanje iz višjih nadstropij. Za njimi so prišli reševalci in ekipe prve medicinske pomoči, ki so odnašali ranjene in nepokretne v prevozovališče, od tam pa so najhuje primere vozili v ambulanto.

Podobno kot v KS Kočevje so delali 29. septembra tudi v drugih KS, s to izjemo, da so v nekaterih KS lovili in uničevali diverzante, ki naj bi rušili in minirali razne objekte, zastrupljali živino ipd. (Poljanska dolina, Kostel, Draga), ukrepali, kot da je poplava (Struge), itd. V KS Osilnica so v akcije pritegnili tudi prebivalce nekaterih bližnjih hrvaških naselij.

Prve ocene o akcijah NNNP v občini govore, da je bil odziv delovnih ljudi in občanov nad pričakovanji, čemur je botrovala tudi dobra obveščenenost. Nekateri občani, ki niso bili mobilizirani v oddelke, so se želeli prostovoljno vključiti vanje.

Med pomanjkljivostmi naj omenimo, da enote CZ in prebivalci niso še primerno opremljeni in oskrbljeni za primer vojne ali drugih izjemnih okoliščin. Še se je tudi dogajalo, da so nekateri ljudje razporejeni hkrati na več dolžnosti.

V vaji so zelo uspešno sodelovale OZD, šole, lovci, strelci, RK, radio klub in drugi, slabše pa so bile vključene SIS. Poudarimo naj, da so bili delovni ljudje in občani v akcijo in njen zaključni del množično vključeni ter da so zavzeto, požrtvovalno in odgovorno opravljali dolžnosti.

Posebne vaje so imele tudi enote po KS, v ribniški občini. Največja je bila prav v KS Ribnica, med OZD pa so imeli eno največjih v Inlesu

vojne skrli 70 traktorjev, kaj je v njihovem naselju najbolj izpostavljeno plamenom itd. Prva ocena novomeškega deleža „Nič nas ne sme presenetiti“ je zelo ugodna.

Med takoj ugotovljenimi slabostmi je Uroš Dular omenil dejstvo da so nekatere krajevne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela zožile vajo samo na obrambne strukture, delavci so skorajda pasivno stali ob strani. No, prva ocena dvodnevne dogajanja v novomeški občini je kljub temu skorajda odlična. Če seveda ne upoštevamo, da je alarmni sistem v Novem mestu dobesedno zatajil. Siren ni bilo slišati ali pa niso delovale. Slednje pa konec k neč ni malenkost.

SEVNICA: NAČELNIKA DIVEKZANTA

Med delovnimi predpostavkami krajevnih skupnosti v akciji „NNNP“ zasluži celo v republiškem merilu vso pozornost boj proti kužni bolezni – steklini, na katerega so se pripravili v krajevni skupnosti Zabukovje. Ko so v soboto zjutraj tej nerazviti KS sevniške občine objavili vest, da so se posebej ogrožene domačije kooperantov Senice, Klenovška in Jazbeca na Podvrhu, so bile ekipe veterinarjev in drugega strokovnega osebja – vključili so celo upokojenca – na vseh izpostavljenih mestih že v pičlih dvajsetih minutah. V uri in četrť je deloval ves stroj.

Prepovedano je bilo gibanje, ci-sterno za gnojevko so „preuredili“ za razkuževanje in še in še. Vsekakor vzmo izpeljana in koristna akcija. Če bi se kakršnakoli kužna bolezen na tem kozjanskem območju resnično pojavila, v ničemer ne bi mogla nikogar presenetiti.

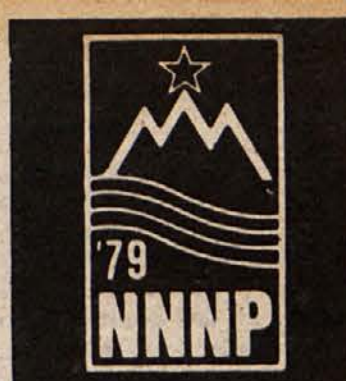
Med akcijami vseh 11 KS in kolektivov v občini je bila očitna velika prizadevnost in samoiniciativnost vseh, vendar je bilo nekaj netaktnosti in drugih pomanjkljivosti. V Boštanju so se npr. pripravili med drugim na boj proti diverzantom. Prišla pa sta dobro znana načelnik oddelka za narodno obrambo in načelnik štaba TO in predčasno „dvignila v znak“ RTP Boštanj, ker narodna zaščita pač ni legitimirala uniformiranih funkcionarjev.

Zal nihče ni vzel za delovno predpostavko reševanje iz vode. Resnične utopitve so bile pogoste in doslej vedno na moč tragične pri gasilcih pa za to ni usposobljene ekipe. V Sevnici so imeli bombni napad, napad roparjev z avtomatskim orožjem na banko, požar v Komunalni, kjer so blizu tudi vodstva DPO itd.

Če kdo, so med „igrami“ odraslih bili presenečeni otroci, katerih matere in starši so bili tačas kajpak na delovnih mestih. Pouka namreč v soboto ni bilo.

TREBNJE: TISKARNA V ŠOLI

Sekretariat akcije NNNP pri občinski konferenci SZDL v Trebnjem se je sestel že ob 3. uri zjutraj. Ob ugotovitvi, da so nastale izredne

razmere, je takoj aktiviral izvršni svet občinske skupščine, ki je najprej obvestil centre za zvezo. V poverjeništvu so kmalu odpotovala navodila, kaj morajo v svojih okoljih praktično preizkusiti. V delo so se vključili tudi oddelki za informativno in propagandno dejavnost pri občinski skupščini, občinski štab za civilno zaščito, služba opazovanja in alarmiranja. Ob 10. uri pa so že prišla prva sporočila o poteku vaje. Je povedal sredi sobotnega dopoldneva Tone Žibert, ki je bil zadožen za informacije.

Sicer pa so bili v akcijo vključeni vsi delovni kolektivi, vse delovne organizacije, družbenopolitične organizacije in društva. Še posebno prizadevno so v akciji sodelovali mladinci in pionirji. Kurirji pionirskih kurirskih oddelkov so odšli na pot že ob 5.30. Zivahno je bilo tudi na šolah, morda še najbolj na osnovni šoli Mima. Tam so imeli potres in ob tej priložnosti so izdali posebno število svojega glasila Brstje, izdali pa so tudi več biltenov in obvestil. V šoli je namreč delovala prava mala tiskarna. Zivahno je bilo tudi v ostalih delih krajevne skupnosti, saj je po-obnim ekipam uspelo evakuirati vse ranjene in ogrožene, svoj delež k varnemu poteku vaje pa so prispevale tudi enote narodne zaščite. Varovale so ključne točke, kot so vodovod, trgovine, pošte in druge pomembne objekte.

V Mokronogu so doživeli zastrupitev vode, v Trebnjem letalski napad, v Novolesovem tozdu pa so imeli požar, ki so ga pomagala gasiti tiri gasilska društva. Na vseh teh akcijah so se še posebej izkazale enote civilne zaščite, kar je seveda posledica temeljitih priprav in številnih vaj ter tečajev.

PO BOMBNEM NAPADU – V Vinici so ranjence po zračnem napadu hitro prenesli v zasilne bolnišnice. (Foto: A. Bartelj)

PROTI NEVIDNEMU SOVRAŽNIKU – V KS Zabukovje so se spopadli z nevidnim sovražnikom – mikroorganizmi. Na kmetiji Andreja Senice na Podvrhu so razkuževali. (Foto: A. Železnik)

ZAKRIVANJE NAPISOV – Mladinci so na Bizeljskem prelepili vse table in napise, da bi čim bolj zmedli sovražnike. (Foto: V. Podgoršek)

Zadnjo soboto v septembru se je na našo republiko zgmilo toliko nesreč kot še nikoli. Veliki požari so zajeli stanovanjska poslopja, hotele, industrijske obrate, na cestah je prihajalo do katastrofalnih prometnih nesreč, mnogih krajev se je uničevalno zganila zemljska skorja, strašna neurja s poplavami so zdvijala ob obali, pokali so jezovi zbiralnih jezer, nekaj mest je ostalo brez pitne vode, mnogi manjši kraji pa so bili odrezani od oskrbovalnih središč. Za nameček so se na nebu nad nekaterimi kraji pojavila še sovražnikova letala, ki so sipala smrtonosni tovor, da bi ob napadih diverzantov ustvarila čim večjo zmedo med ljudmi ter strla odpor.

Bila je le vaja, dogodki so bili namišljeni, vendar pa so ljudje, več kot milijon v vsej Sloveniji, vajo vzeli zares, zato lahko na osnovi izkušenj te vseslovenske vaje zapišemo, da še taka apokalipsa vojnih in naravnih nesreč ne more do konca zlomiti slovenskega človeka. Pripravljen je ne samo vsak posameznik, ampak družba kot celota, saj imamo izdelan zelo učinkovit sistem družbene samozaščite in obrambe, v katerega je vključen vsak deležec družbe od hišnega sveta do občine in republike. „Nič nas ne sme presenetiti!“ – tak naziv je imela septembrska vaja, katero zdaj, ko je zaključena, lahko preimenujemo kar v „Nič nas ni presenetilo“.

Novinarji našega tednika so takole zabeležili dogodke na Dolenjskem, v Posavju in na Kočevskem.

BREŽICE: POŽARI IN BOMBNI NAPADI

V Brežicah je v soboto dopoldne bilo kot iz škafo prav tedaj, ko so po bombnem napadu izbruhnil številni požari in ko so gasilske ekipe, ekipe prve pomoči ter civilne zaščite morale reševati ljudi in objekte.

Bombe so porušile dva stanovanjska bloka v Kettejevi ulici. Dolenega od njih so se morali skozi gosto dimno zaveso prebiti prav v zgornji nadstropja, od koder so po reševalni preprogi spravili na varno najbolj ogrožene stanovalce. Akcijo najbolj ogrožene stanovalce. Akcijo v Kettejevi ulici je spremljalo nad tisoč krajanov. Tudi gašenje velikega požara v Tovarni pohištva in Jutranci so ljudje z zanimanjem spremljali. Mesto je doživelo nov bombni napad zvečer. Ob tej priložnosti so bile hiše zatemnjene. Na cesto so smeli občani le z zasenčenimi lučmi na avtomobilih.

Enako zavzeto kot v Brežicah so opravili preizkušnjo obrambne pripravljenosti v vseh drugih krajevnih skupnostih. Vsaka je imela svoj načrt za svoje akcije.

Na Bizeljskem so na primer v 45 minutah pripeljali na travnike ob Sotli 270 traktorjev s priključki, da so skupaj s tovornjaki zasledili ozemlje in preprečili pristanek sovražnih letal in padalski desant na to območje. Ugotovili so, da so se razporedili na prevelikem ozemlju, saj bi v „lujnjah“ lahko pristali helikopterji. V krajevni skupnosti so imeli tudi pet požarov, v Vitni vasi pa spopad z desetimi diverzanti, ki jih je odvrlo sovražno letalo.

Akcije „Nič nas ne sme presenetiti“ so se končale večinoma v soboto, nekaj pa so jih predvidevali tudi še za nedeljo. V njih je aktivno sodelovalo 8505 občanov, v pripravah nanje pa 14.500. Politična ocena je bila izredno ugodna, pri strokovni pa so vsak za svojo delovno organizacijo oziroma krajevno skupnost analizirali napake, ki so jih napravili. Pri tem so si edini, da je vaj treba še več, tudi takih brez napovedi.

Lik padle medicinske sestre Pavle

Ob odkritju spominskega obeležja pri Sodražici, kjer je padla medicinska sestra Pavla Levstik

Medicinske sestre ljubljanskega Kliničnega centra, ki so doživljale tegobe druge svetovne vojne, so lani obiskale Loški potok in tam imele redni občni zbor, letos pa so si za obisk izbrale Sodražico ter sodelovale pri odkritju spominskega obeležja na mestu, kjer je pred 37 leti sovražni rafal pokosil njihovo vrstico, medicinsko sestro Pavlo Levstik in komandanta III. bataljona Notranjskega odreda Srečka Nemca. Ob tej priložnosti je prvorka Čita Bole-Lavrenčič spregovorila o svetlem liku padle partizanke z naslednjimi besedami:

Pavla je bila tako nežno, prijazno, vselej nasmehljiva dekle, da je nihče ni mogel klicati drugače kot Pavlica ali Pavlica, kot so ji rekli v Beogradu. Rodila se je 19. junija v Sodražici, v številni trgovski družini. Po mali maturi v Kočevju in dveletnem čakalju, da doseže predpisano starost, je bila 1936 sprejeta v oddelno šolo za medicinske sestre v Beogradu. Tamkaj je spoznala velike socialne razlike med neposredno bedo prebivalcev proletarskih naselij in bogatini velikega mesta. Na učni praksi socialne medicine v družinah pogosto brezposelnih delavcev so gospodarili tuberkuloza, rahitis in vse nesreče, ki jih prinaša pomanjkanje. Strokovni ukrepi so kaj malo zalegli. V bolnišnicah, razdeljenih po kvaliteti od tamkaj odhajali v bojne akcije. Znašla se je hkrati med prebivalstvom, ki so ga brez zdravnikar in zdravil pestile črvesne bolezni in garje, pač boleznimi, ki jih prinašajo izjemne razmere ob pomanjkanju osnovnih higienskih pripomočkov. V odredu, ki je imel za sanitetnega referenta mladega študenta medicine, je bila Pavla gotovo najbolj sanitarnega referenta mladega študenta medicine, je bila Pavla gotovo najbolj usposobljena, da tudi praktično ukrepa. Ljubljana je bila blokirana in stiki z mestom zelo oteženi. Vendar je Pavla našla način in si oskrbela zalogo zdravil ter sanitarnega materiala iz mesta. V vsem hudem je doživela tudi droben svetel dogodek, ko je pomagala na svet otroku v vasi Gradišče. Toda bližala se je velika italijanska ofenziva, ki jo je general Robotti v dnevnem

delku vojne bolnišnice v Sarajevu. Ohranjena ocena njenih predpostavljanih izpričuje, da je bila strokovno upoštevana moč. Toda delo je bilo trdo — osemurni delavnik v bolnišnicah je bil le daljni sen.

Ko so po zlomu stare Jugoslavije aprila 1941 bolnišnico zasedli Nemci in ustaši, je bil ta dan zanjo najstrašnejše doživetje, sramotna klofuta narodnemu ponosu. Odpravila se je domov. V službi sovražnika ni hotela prebiti niti en sam dan. Vrnila se je, toda z načetim zdravjem, poklicno infekcijo pljuč. Novembra 1941 se je v domačem kraju pridružila skupini mladih aktivistk in jih usposabljala za partizanske bolničarke. Zaradi zdravljenja je dobila italijansko dovolilnico „lascia passare“, za vožnjo v Ljubljano.

Ostala je tam po nekaj dni in se srečevala s kolegicami iz beograjske šole, članicami KP. Udeleževala se je političnih sestankov iz sodelovanja na tečaju prve pomoči za skojevke kvartnega odbora OF Poljane. Med temi je bila tudi naša rojakinja, narodna herojka Marija Majda-Silc. Že takoj, ko smo ji nameravali poiskati zaposlitev, je izjavila, da bo šla v partizane, ker jo potrebujejo. Svoj sklep je nekaj mesecev po ozdravitvi uresničila. V maju 1942, ko so partizani zavzeli Sodražico, je stopila v Krimski odred — v 3. Abijevo četo.

3. junija, ko je odred odšel iz Sodražice v gozdove nad Zelimljem, je nastopila težko pot partizana. Utaborili so se v zaselku Rogatec in od tamkaj odhajali v bojne akcije. Znašla se je hkrati med prebivalstvom, ki so ga brez zdravnikar in zdravil pestile črvesne bolezni in garje, pač boleznimi, ki jih prinašajo izjemne razmere ob pomanjkanju osnovnih higienskih pripomočkov. V odredu, ki je imel za sanitetnega referenta mladega študenta medicine, je bila Pavla gotovo najbolj sanitarnega referenta mladega študenta medicine, je bila Pavla gotovo najbolj usposobljena, da tudi praktično ukrepa. Ljubljana je bila blokirana in stiki z mestom zelo oteženi. Vendar je Pavla našla način in si oskrbela zalogo zdravil ter sanitarnega materiala iz mesta. V vsem hudem je doživela tudi droben svetel dogodek, ko je pomagala na svet otroku v vasi Gradišče. Toda bližala se je velika italijanska ofenziva, ki jo je general Robotti v dnevnem

povelju 16. junija 1942 imenoval „lepi pohod po poljanah in gozdovih italijanske Slovenije.“ Naduti poveljnik je bil prepričan, da bo v kalni zatrti upomo misel podjarmljenega ljudstva.

Začel se je pohod 80.000 vojakov, ki so jih podpirali bombniki. S terorjem, požigi, ropi in uboju so se znašli nad vsem, kar je bilo živega. Ob napadu na Iško se je odred prvič srečal s silovito sovražnikovo premočjo. Moral se je umakniti pred močnim ognjem. Zatekli so se v neko jamo in naprej na Novi pot, od koder je Pavlika z grozo zrla v plamene z bombami zasutega rodnega kraja. Prebili so se v manjših skupinah na Travno goro, od tam pa je krenila v skupini 6 borcev proti Loškemu potoku. Sovražni obroč se je bolj in bolj ozil. V Belo so prišli premočeni, sestradani. Pavla je šla na ogled položaja v bližnji Travniki in se vrnila s slabimi novicami. Gruča žensk z otroki, ki je prbežala iz Sodražice, ji je povedala, da se za njimi vali ogromna vojska, ki pretika vsako kotanjo in vsak grm ter išče partizane. Najhujše od vsega pa je to, da jih vodijo domači izdajalci — belogardisti, ki poznajo skrivne poti in ljudi, posebej naklonjene partizanom. Takrat ni bilo mogoče storiti drugega, kot poskrbeti da ne bi padli v pest sovražniku. Pavla bi že dobila zavetje v kateri izmed družin

domačinov, saj je bila velika večina prebivalcev Loškega potoka naklonjena narodnoosvobodilnemu boju. Sama bi bila, preoblečena v domačo hčer, neopazna. Morala bi se izogniti le srečanju z domačimi belogardisti. Prigovarjanje dobrih žensk, ki so jo hotele rešiti stiske, je zavrnila: „Tovarišev ne smem in ne morem pustiti!“

Ta žalostni dan je bilo, kot bi tudi nebo jokalo nad okrutnostjo tujcev. Domačinke so ji le segale v roke in žalostno gledale za njo, ko se je izgubljala iz vasi.

Ko se je vrnila k svojim tovarišem, so požigalci dosegli že vas Hrib. Noč je skupina prebila na robu gozda. Nastopil je 27. julij.

Se pred svitom so se umaknili na bližnji hrib Mošnjec. Razprostrli so premočene odeje in obleke, zakurili in se nameravali po dolgem času okrepčati s toplim obrokom. Tedaj je iznenada počil strel in podiril stražarja. Skočili so na noge, zgrabili za orožje, Pavla pa za svoj veliki in težki sanitetni nahrbtnik (ker ni hotela izgubiti dragocenih zdravil). Pritekli so na rob jase tukaj pred nami in skočili prek skal, da bi čimprej dosegli bližnjo goščo. Počilo je drugič in tretjič Pavlo je strojnični rafal smrtno zadel v hrbet in jo vrvel med skale. Drugi rafal je prebil čeljust bataljonskemu komandantu Srečku Nemcu, ki so ga

OB SPOMINSKEM ZNAMENJU — Svojci medicinske sestre Pavle ob skali, kjer je bila 27. julija 1942 smrtno zadeta.

zavlekl v kopo sena in mu pustili nabito pištolo.

Ugasnilo je obetajoče življenje, prenehalo je biti srce 23-letnega dekleta. Ko se z globokim spoštovanjem in hvaležnostjo za njeno žrtveno klanjamo njenemu spominu, izročamo mladim rodovom v varstvo spominsko znamenje na skali, ki je bila smrtna postelja. Tako se bo v teh krajih, prepojenih s krvjo borcev za boljše življenje in svobodo, dose-danjim pomnikom pridružil nov, ki

bo spominjal na svetel primer mlade revolucionarke, padle v najhujši preizkušnji narodov, in nas utrdil v spoznanju, da je ljudstvo, strnjeno v visoki narodni in razredni zavesti, nepremagljivo.

Za nas, medicinske sestre in zdravstvene delavce, ima zglede naše kolegice Pavle še poseben pomen: naj nas spodbuja k poklicni požrtvovalnosti in humanizmu. Nas vse pa naj znova in znova utrdjuje v ljubezni do domovine in uči, kako dragocena je svoboda.

ljubljska banka

LJUBLJANSKA BANKA
Temeljna dolenska banka
Novo mesto
Komisija za delovna razmerja

objavlja za nedoločen čas, s polnim delovnim časom naslednja dela oz. opravila:

1. OPERATIVNO VODENJE SEKTORJA — 1 izvajalca
2. PLANIRANJE IN ANALIZIRANJE SREDSTEV in naložb prebivalstva — 1 izvajalca
3. VODENJE DEVIZNIH TEKOČIH RAČUNOV — 1 izvajalca
4. VODENJE SPECIMNOV IN ŠIFRIRANJE — 1 izvajalca.

Pogoji za sprejem:
pod št. 1: visoka šola ekonomske ali pravne smeri, 4 leta delovnih izkušenj
pod št. 2: višja šola ekonomske smeri, 4 leta delovnih izkušenj
pod št. 3: štiriletna srednja šola ekonomske ali splošne smeri, 3 leta delovnih izkušenj, 2 meseca poskusnega dela,
pod št. 4: štiriletna srednja šola ekonomske, splošne ali administrativne smeri, 2 leti delovnih izkušenj, moralno-politična neoporečnost, pasivno znanje dveh tujih jezikov (prednost ima kandidat z aktivnim znanjem angleškega jezika), 2 meseca poskusnega dela

Kandidati za objavljena dela in naloge naj prijavijo s kratkim življenjepisom z navedbami o doseganih zaposlitvah priložijo dokazilo o šolski izobrazbi. Prijave sprejemamo 15 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 45 dneh po zaključku objave. Nepopolno in po objavnem roku prispelih prijav ne bomo upoštevali.

Prijave pošljite na naslov:
Ljubljanska banka
Temeljna dolenska banka
Novo mesto
Komisija za delovna razmerja
Novo mesto 68001
Kettejev dvored 1

Malo je lahko dovolj za srečo

Drobci iz življenja popotnega fotografa in poklicnega glasbenika Franca Modica

„Ne slikam, kar vidim, ampak kar čutim. Tako ne morem slikati prevzetnega človeka, preprostega pa lahko.“ pove fotoamater France Modic, ki že 30 let fotografira vse in vsakoga od Lašče do Ribnice, Slemen in Grmade ter nato zastoj deli fotografije. V zadnjih letih je pripravil več samostojnih razstav, za svoje uspešno, prizadevano, ljubiteljsko delo pa je prejel letos tudi bronasto plaketo Borisa Kidriča. To visoko priznanje „za zasluge pri širjenju tehniške kulture“, kot piše v utemeljitvi, mu je podelila Zveza ljudske tehnike Jugoslavije.

Priznanje je dobil pravi človek, saj ves svoj s honorarjem prisluzeni denar vlaga v pomembno delo, ki v sliki ohranja za zgodovino današnja dogajanja in današnje zanimivosti. Tovariš Modic je sam kupil fotoaparate, vredne 30.000 din, za tri „vajence“, ki jih uči, da mu zdaj pomagajo pri delu, kasneje pa bodo njegovo delo nadaljevali.

„Sam zase nimam ničesar in ne potrebujem ničesar. Imam le to, kar vidite na meni.“ To pa so fotoaparati in nahrbtnik, v katerem je obvezno štruca kruha, da ne bo lakote kot med vojno. Pijača se dobi. To je studenčnica. Sicer pa ga ljudje povsod poznajo in mu dajo mošta ali vina, pa tudi kaj boljšega za pod zob, kakor jim on daje fotografije.

„Rad imam naše ljudi in kraje. K njim se vračam, kadar imam kaj prostega časa. Na moju nisem bil nikoli, čeprav je hči v Piranu. Ves prosti čas sem v Slemenih in na Grmadi.“

Modic je pripravil že vrsto razstav: „Kako žive in delajo

FRANCE MODIC: „Rad slikam ljudi pri delu in brez olepšav. Predvsem ženske pa želijo biti lepe...“

ljudje od Raščice do Ribnice“, „Ribniški semenj“, „Kočevski zbor“, „Naši obrazi“, „Naši jubileji“, „Vsaka glava ima svoje pokrivalo“ itd. Fotografije objavlja v več časopisih in tudi v Dolenjskem listu, ki ga ima najraje in za katerega vedno dela reklamo. Zdjaj že nekaj let pripravlja razstavo „Teh mojih

50 let“, s katero bo prijateljem, znancem in sorodnikom prikazal svoje življenje od leta 1928, ko je odšel kot 14-letni fant od doma.

Prvi fotoaparati si je kupil 1934. Vendar ni slikal, ker vojaškim osebam ni bilo dovoljeno slikati, on pa je bil vojaški godbenik. Tudi med vojno ni fotografiral. Na vprašanje, zakaj ne, je odgovoril, ne da bi podrobneje razlagal: „Ker sem bil strahopetec.“

Modic se je rodil 24. oktobra 1914 v Marolčah v Slemenih. Kot otrok je rad igral orglice in župnik mu jih je zato nekoč, ko je igral med veroukom, vzel. Kasneje pa je prav ta župnik, ki je vedel za Francetovo veselje do glasbe, predlagal materi: „Veste kaj, Mica, vašega Franceljn boste dali pa v muzkontarje“. In je res šel v brezplačno vojaško šolo, kamor so jemali glasbeno nadarjene fante, ki so imeli le enega od staršev. Oče se je namreč smrtno ponesrečil, ko je sekal smreko, in mami je ostalo za njim 7 otrok.

France je končal nižjo in srednjo glasbeno šolo ter akademijo. Vedno je bil med najboljšimi, saj je bil rojen glasbenik. Še danes igra pri orkestru Radia Ljubljana, honorarno pa še pri filharmoniji, in sicer kontrafagot, to je instrument, ki ga poklicno igra v Sloveniji le on. Z orkestrom RTV ali Filharmonijo gre France Modic pogosto tudi na gostovanja v tujino. Vse svoje dnevničke, kakor druge izredne dohodke

porabi le za nakup fotografskega materiala.

„Žal mi je, ker niti krajani niti zlahta ne vedo, kaj sem. Mislijo, da sem malo prisrnuknjen. Zato tudi pripravljam razstavo „Mojih 50 let“, čeprav sem z njo malo v zamudi.“

Modic ima pod ljubljeno Grmado lesen bivač. Postavili so mu ga sorodniki in prijatelji, ker sam, invalid, ni mogel delati. Ko nas je oni dan povabil na obisk vanj, so kmalu za nami prišli s flancati trije otroci iz Novakove, edina še z delazmožnimi ljudmi naseljena hiša v vasi Bukovica, nato njihova mama s kruhom, salamo, paradizniki in domačim kruhom,

končno pa še oče Jože. Ko smo malicali, se pogovarjali o tem in onem, so otroci odprli oči, usta in ušesa in se niso ganili od nas. Njihov oče pa je rekel:

„Če Franceta ni v Bukovici, potem pri nas ni življenja, ampak le dolgčas. Ko se odpro okna njegovega bivaka, pa vse oživi, vse je lepo...“

France je bil med vojno intemiran v Bosni, kasneje pa je bil v partizanih. Pred 5 leti je dal tudi pobudo za ustanovitev Turističnega društva Raščica. Na njegov predlog je društvo pripravilo „Pot Primoža Trubarja in narodnega heroja Zdravka Jovanoviča“. Jovanović, načelnik štaba II. operativne cone, je padel 1942 na Dedinju v KS Rob, 20 km od Raščice.

Modic vedno, posebno pa ob državnih praznikih, zbira okoli sebe pionirje in mladino. Vsak praznik proslave z zastavami, transparenti, kresom, kultumim

programom, ki nastaja sproti, in s tovariškim razgovorom, kjer France ni vzvišen učitelj, ampak tovariš med tovariši, ki zna zanimivo pripovedovati in ki mu zato vsak rad prisluhne.

Modic je predsednik hišnega sveta, delegat KS, častni član čebelarke družine Velike Lašče, član Društva glasbenikov itd. Povsod dela, čeprav ga zdravje počasi izdaja. Zena je Bosanka iz Tuzle in mu je veliko oporo. Ponosen je na svojega otroka, ki sta se uspešno solala in dobro opravljata delo.

„Danes res nimamo še vsega, a imamo veliko. Ni lepo v življenju, če imaš vsega dovolj, ker si potem ničesar več ne želiš. Bolje je, če ti še kaj manjka. Jaz imam fotoaparati, nahrbtnik, štruco kruha in budilko. To je vse moje premoženje in z njim potujem malo z avtobusom in malo peš. To je življenje!“ pravi.

Besedilo in sliki: JOŽE PRIMC

MODIČEVA RAZSTAVA — Razstave fotografij Franceta Modica so vedno dobro obiskane, saj na njih ljudje najdejo sebe. Na fotografiji: France Modic razlaga na nedavni svoji razstavi v Ribnici ne le, kako in kje je posnel posamezne fotografije, ampak tudi krajšo zgodbo ali življenjepis posameznika na fotografiji.

VEZI MED KATALONCI IN SLOVENCMI

Veličastna manifestacija naprednih sil delavske Katalonije

Letošnji tretji festival glasila združene socialistične partije Katalonije v Barceloni, ki nosi ime „Trebball“ ali po naše „Delo“, je potekal v ozračju izredno razgibane politične aktivnosti. PSUC (Partit socialista unificat de Catalunya) na to slavje vabi zastopstva komunističnih partij Evrope in nekaterih osvobodilnih in naprednih gibanj iz vsega sveta. Že drugo leto sodeluje na tem festivalu slovenska izdaja „Komunista“, v zastopstvu Slovenije pa smo bili vključeni časnikarji tudi drugih slovenskih novinarskih hiš. Festival je bil tri dni, od 14. do 16. septembra, in sicer v barcelonskem razstavišču ob vzhodni slovitiga griča Montjuic. V dvorani, namenjeni mednarodnim udeležencem, je imela Slovenija svoj paviljon, ki je vse tri dni sprejemal na tisoče obiskovalcev, med temi najuglednejše politične voditelje katalonskih naprednih strank, najuglednejši med obiskovalci pa je bil generalni sekretar KP Španije Santiago Carrillo. Slovenska novinarska delegacija je obiskala tudi centralni komitee Združene socialistične partije Katalonije, kjer sta na vprašanja o poglavitnih ciljih in spletnih problemov govorila predsednik Gregori Lopez Raimundo in sekretar Antoni Gutierrez Diaz. Bili smo pričue tudi dveh veličastnih sprevedov po središču Barcelone; eden je bil manifestativnega, drugi pa demonstrativnega značaja. Vmes je bilo dovolj priložnosti za osebne stike z delovnimi ljudmi Barcelone, na festivalu pa iz vse Katalonije in ostalih predelov Španije.

lidarnosti do ostalih španskih pokrajin in še v isto drugih pravic, ki jim kot narodu z lastno zgodovino, kulturo in ekonomsko osnovo za celotno družbeno nadstavbo gredo.

Na trgu „La generalitat“ so za to priložnost postavili visok stolp iz elementov za gradbene odre, nanj pa obesili na stotine srpov, ovitih v rdeče trakove. Tako so povežali eno odločnih bitk za samostojnost v preteklosti s kampanjo, ki jo ob podpori najširših ljudskih množic vodi močan delavski razred, zbran okoli svojih naprednih strank.

Manifestacija seveda ni minila brez incidentov nasprotnikov avtonomije in tistih, ki prehitvajo dejanske možnosti in pogoje za stopnjo avtonomije. Tako so na elitni aveniji Ramblas zagoreli na kup zmetani stoli in odjeknili tudi streli.

POGLAVITNE TOČKE POLITIKE KATALONSKÉ SOCIALISTIČNE PARTIJE

Nekateri naši kolegi so na razgovor na Centralnem komiteju PSUC prispeli z zamudo. Zadržala jih je množična demonstracija pred palačo „Generalitat“. Paradoksnó sožitje zgodovine in sočasnih razmer. Čez deset političnih in sindikalnih organizacij je protestiralo proti ravnanju osrednje vlade, ki je namesto 2085 potrebnih učiteljev v katalonskem jeziku odobrila le 310 učiteljskih mest. Paradoksnó je to, da je demonstracija potekala pred palačo, v kateri je bila leta 1931 oklicana Katalonska republika in ki je pod Francovim režimom ugasnila.

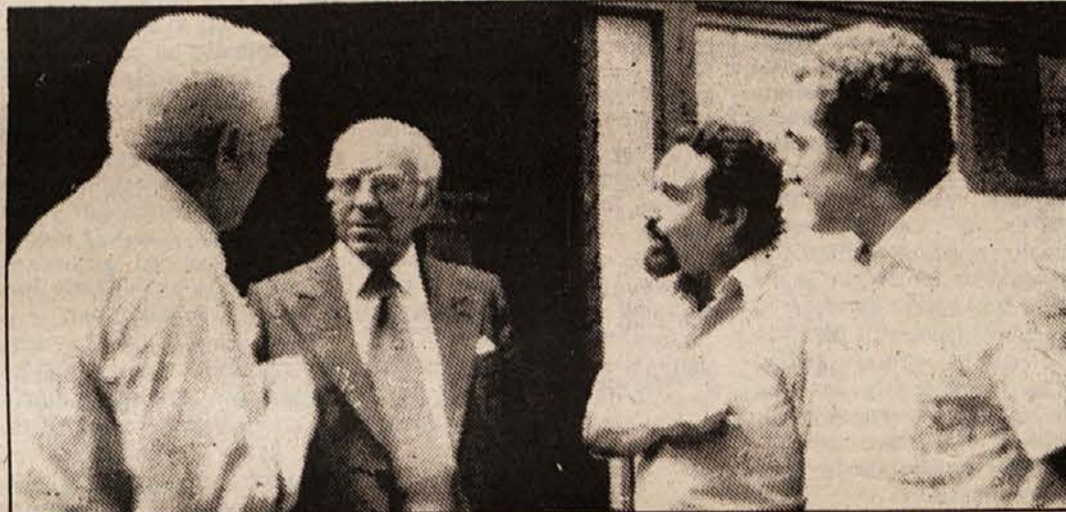
V konferenčni sobi centralnega komiteja PSUC sta na vprašanja slovenskih novinarjev odgovarjala predsednik stranke Georgi Lopez Raimundo in sekretar Antoni Gutierrez Diaz.

Najprej sta orisala politični in gospodarski položaj Katalonije, ki je močno industrijsko, trgovsko in finančno središče države, kar daje razrednemu boju poseben pečat. Del buržoazije je zaradi neresenega nacionalnega vprašanja Katalonije naprednejši kot v ostalih delih države.

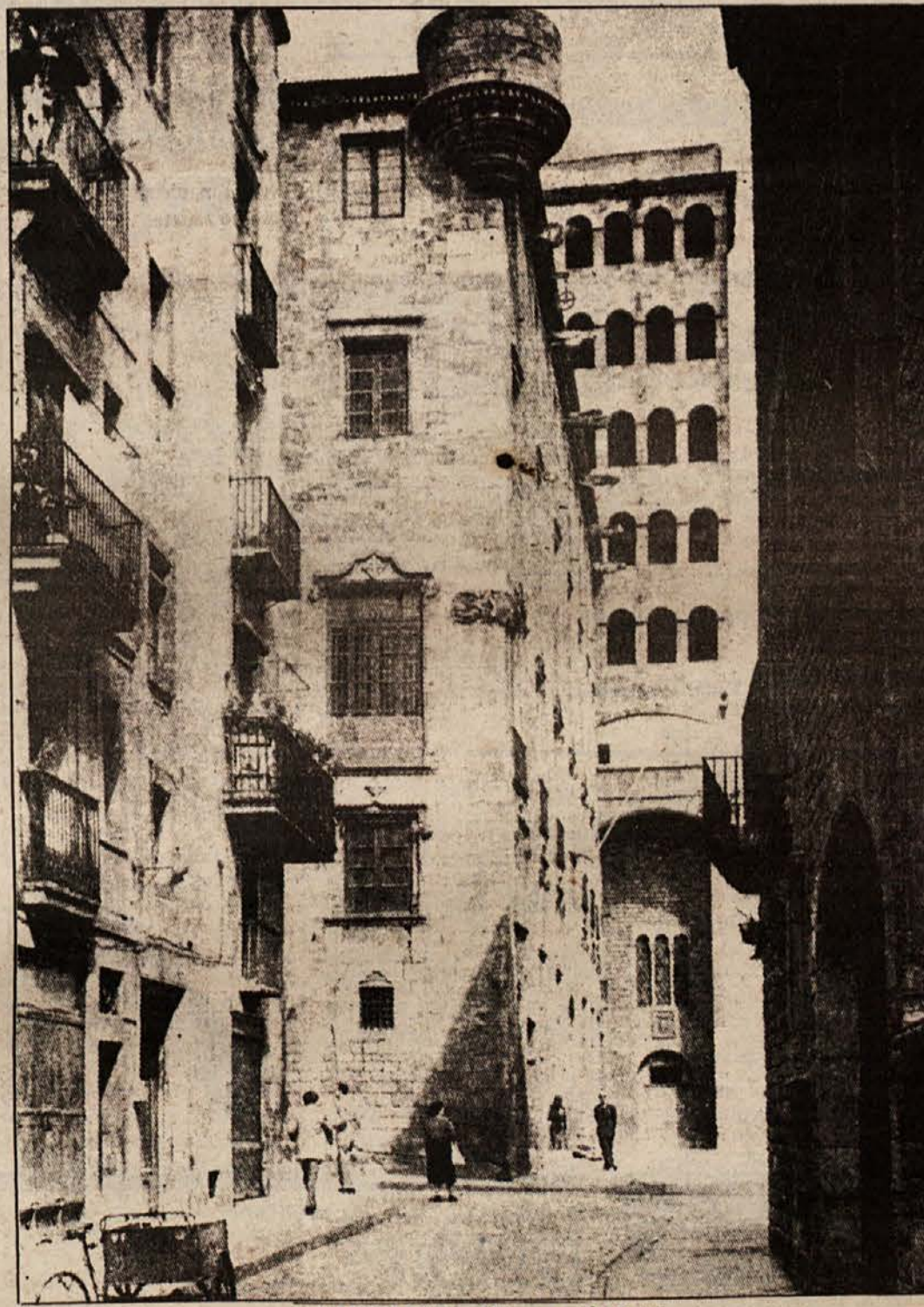
Statut o katalonski avtonomiji sta ocenila kot korak naprej, ki pa katalonskega naroda, predvsem delavskega razreda, ne zadovoljuje. Delavske stranke so se torej odločile za postopnost zahtev, programsko pa ne odstopajo od popolne politične, kulturne in gospodarske samostojnosti. Lasten parlament, ki naj bi po referendumu oktobra začel delati, bo v svoji samostojnosti močno okrnjen, kajti najtežje je vprašanje financ, ker statut zaenkrat ne predvideva lastnega proračuna, marveč le dotacijo iz državnega proračuna Španije. Kaj pomeni samouprava brez materijalne osnove, Jugoslaviji kot samoupravljalska družba gotovo najbolj razumemo.

Glede terorizma v Španiji, ki ni zaobšel tudi Katalonije, sta sogovornika bila mnenja, da ne bo tako hitro prenehal, zlasti ne v Baskiji. Toda postopoma bo z zbiranjem množic okoli uresničitve statuta terorizem opešal. Možnost povečanega vala terorizma pa pričakujejo ravno v obdobju referendumu za avtonomijo Katalonije, ki bo 25. oktobra.

Vprašanje marksizma in leninizma je v Španiji po zadnjem kongresu španske KP prav po zaslugi predloga katalonske partije polarizirano tako, da se je polovica delegatov odločila ob marksizmu tudi za leninizem in za ostala izhodišča revolucionarne teorije in prakse. To pa ni zmanjšalo zahteve po boju zoper dogmatizem in sektaštvo.

PRISRČNO SREČANJE – Gregori Lopez Raimundo – predsednik PSUC, Rudi Čačinovič – veleposlanik SFRJ v Španiji, Anton Gutierrez – sekretar PSUC in Vlajko Krivokapič – glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Komunista med pogovorom neposredno po srečanju s slovenskimi novinarji;

BARCELONA – Ulice v gotski četrti

Komunisti v okrilju evrokommunizma vztrajajo na pravici do lastne poti v socializem. Vprašanja vstopa Španije v NATO ne smatrajo za aktualno. Predvsem se komunisti zbirajo v bojne vrste za razvoj demokracije v pofrankovski

Španiji. Seveda sedanja vlada pod pritiskom ZDA želi v parlamentu izsiliti vstop Španije v NATO, česar pa ne bo lahko uresničiti, kajti španska javnost ni tako zelo proameriška, je bolj usmerjena k miru in proti blokom.

Seveda so komunisti in socialisti odločno proti vstopu v NATO. Razmišljajo, da bi, če bo šlo tako daleč, zahtevali vseljidski referendum o taki odločitvi. Glede stikov med SPUC in ZKJ, zlasti pa katalonske par-

tije in ZK Slovenije, so mnenja, da so zelo dobri in da se bodo še bolj razvili. So za politiko neuvrščenosti in imajo glede havanskega vrha podobno mnenje kot predsednik Tito, predvsem pa to, da bi neuvrščenost pod pritiskom blokov ne postala uvrščena.

Oba sogovornika sta orisala razmere v sodobni Španiji. Velik problem so brezposelnost med mladino, okoli 200.000 jih je in zvečine so to mladi strokovnjaki s srednjih, višjih in visokih šol. To precej depolitizira mlade, ker tudi delavske stranke še niso našle odgovora na programsko rešitev nastopajoče krize socializma in civilizacije, ki vključuje tudi kritično stališče do razmer v socialističnih državah. Na vprašanje, ali bi lahko samoupravljanje bilo programsko izhodišče za izhod iz te krize, se odgovor glasi, da je to le delni izhod?!

KAJ NAS ZBLIŽUJE S KATALONCI ŠE POSEBEJ

Ni naključje, da je bil slovenski paviljon vsebinsko postavljen tako, da je izpostavil marksistični pristop k rešitvi narodnostnega vprašanja kakor ga je v svoji študiji izobilkaval naš veliki teoretik Edward Kardelj. Katalonski boj za avtonomijo je prav na tem vprašanju zblizal katalonsko revolucionarno misel z zgodovinsko potjo Slovencev k neodvisnosti in lastni državnosti znotraj SFRJ.

Na velikem mitingu zadnji dan festivala je predsednik PSUC Gregori Lopez Raimundo sporočil odločitev o pobratenu PSUC z Zvezo komunistov Slovenije, generalni sekretar KP Španije Santiago Carrillo pa je v slovenskem paviljonu dal izjavo, da je tako sodelovanje med ZKS in PSUC velik prispevek k proletarskemu internacionalizmu.

Seveda smo se v stikih s posamezniki srečali tudi z drugačnimi pojmovanji internacionalizma, tudi takega, ki je nam spričo naših izkušenj manj razumljiv in opravičljiv. Besedila, ki so govorila o naši samoupravni teoriji in praksi, so pri velikem delu obiskovalcev vzbujala zanimanje, pri nekaterih pa tudi nerazumevanje. To priča o množstvu ideoloških izhodišč v miselnosti, pa tudi posnemanju ukoreninjenih vzorov.

Obisk delavcev enega katalonskih rudarskih središč je izpričal težnjo po konkretni izmenjavi mnenj in stališč o spoznavanju žive prakse. Zeleni so namreč, da bi pri sodelovanju z delavci iz Velenja prišlo do živih stikov delavcev z delavci. Rekli so, da se ne morejo zadovoljiti z povzemanjem poročil uradnih delegacij.

In še beseda o komunistih. Kdo so, kje so viri njihove opredelitve? Najbrž se ne motim, če po nekaj razgovorih trdim, da je velik del članstva stopil v KP Španije iz emocionalnih razlogov. Skoraj ni bilo komunistov, ki bi ne pričeval o trpljenju pod Francovim režimom, o žrtvah med najbližjimi v času fašistične diktature. S tem seveda ni moč zmanjševati razredne zavesti, ki izhaja iz razmer v pofrankovski Španiji. In ker Katalonci, kot tudi Baski, v svojo revolucionarno akcijo vključujejo tudi rešitev nacionalnega vprašanja, so idejne različice v tem času mnogo manj v ospredju. Avtonomija je osnova, ki združuje k enotni akciji in pušča čas, da dozorejo tudi ideološki in programski cilji delavskega razreda v Kataloniji in Španiji.

JURE KRAŠOVEC

Brezbrižni do možnosti za uspeh

Iz štirih dolenjskih občin se je posveta o inovacijah udeležilo 10 ljudi! Ključ za boljši poslovni uspeh iščejo kolektivi na razne načine kar se jim ponuja pa ne znajo ali nočejo zagrabiti

Komisija za inovacijsko dejavnost pri Medobčinski gospodarski zbornici je 28. septembra v Novem mestu organizirala posvet z zelo zanimivim uvodnim predavanjem Antona Ježa. Izkazalo se je, da zelo malo ljudi natančno ve, kaj je to inovacijska dejavnost, in da je počasnemu napredku na tem področju marsikje kriva skupina vodilnih.

Že dejstvo, da se je od 60 vabljenih iz štirih dolenjskih občin posveta udeležilo samo 10 ljudi, kaže na to, kakšen pomen pripisujejo tej dejavnosti. Posebno ob letošnjih težavah v gospodarstvu, kjer v nemalo primerih pomeni rešitev samo izboljšava tehnoloških postopkov, bi bilo pričakovati več zanimanja, a ga ni. Dokazano je, da ni delovne organizacije, kjer ne bi bile možne tehnološke izboljšave in prihranki, kar še posebej velja za administrativna opravila, vendar kolektivi iščejo ključ do boljših rezultatov v povzvišanju cen in podobnem, ne obračajo pa se v smer, po kateri hodi ves industrijsko razviti svet.

Tako na primer zlasti v Zahodni Nemčiji in USA po predavateljevih navedbah močno upoštevajo ugotovitev znanstvenikov, da lahko inovacije od 70 do 90 odst. vplivajo na rast produktivnosti. Jugoslavija — pri tem Slovenija ni nobena izjema — ima na milijon prebivalcev poprečno na leto 3 patente, medtem ko jih je v Švici, SSSR in USA na isto število ljudi po 1000. Novatorskih predlogov je, denimo, v manjši Madžarski čez 30.000 na leto, pri nas pa komaj 8.000. Ugotovljeno je tudi, da pri nas število inovacij od leta 1970

celo upada. In posledice? Leta 1972 smo uvozili 500 tehnologij, delež tujega znanja pa se v naši proizvodnji veča. Ko so strokovnjaki analizirali 90 takih licenčnih pogodb s tujci, so celo ugotovili, da je bilo samo 11 tehnologij dobrih, 79 pa zastarelih.

OD „VRHA JEODVISNO

In zakaj je pri nas stanje tako? Po mnenju, ki ga je predavatelj prenesel od Izumiteljske zveze Slovenije, gre iskati na prvem mestu krivdo v vodilnih ljudeh. Ti se obnašajo do inovacij kot starokopitneži ali pa hočejo proizvajati le na podlagi izkušnje. Je pa še cela vrsta drugih vzrokov, kot na primer: slaba organiziranost, slaba moralna in materialna stimulacija inovatorjev, brezbržnost in neodgovornost, premalo strokovne pomoči, itd.

Navedli so primere, ko se je v neki tovarni pojavil inovator, pa so takoj organizirali skupino ljudi, da bi njegov predlog pobila, namesto da bi taka skupina skušala pomagati in sodelovati. Tudi zavist igra veliko vlogo, posebno kadar dobi inovator nagrado.

Običajno se v tovarni vsi od vratarja do direktorja zanimajo, koliko je ta in ta dobil za tehnično izboljšavo, nihče pa

ne vpraša in delavcem ne pojasni, koliko prihranka je taka izboljšava prinesla kolektivu in bila tako vsem v prid! Koliko se v Sloveniji delovne organizacije sploh bavijo z inovacijami, je pokazala tudi anketa. Od tistih, ki so dobile vprašalnik, je 75 odst. tovarn odgovorilo: „Nimamo časa za inovacije, ker se ukvarjamo s pridobivanjem dohodka...“

NIKIER TAKIH POGOJEV

Prav tako so na posvetu poudarjali, da imamo pri nas odlične možnosti tako za izume in za tehnične izboljšave kot za dajanje koristnih predlogov, kar vse šteje med inovacije. Ugotovljeno je, da je v SFRJ poldrugi milijon inženirjev in tehnikov ter visoko kvalificiranih delavcev in da njihovo znanje v smeri raziskovanja in inovacij ni izkoriščeno. Imamo čez 100 razvojno raziskovalnih institutov in družbeni red, ki daje koristnim pobudam vso veljavo. Imamo tudi celo vrsto sklepov od partijskih navzdol, kako gre inovacijsko dejavnost podpreti, pa vendarle na tem področju še ni zaželenih uspehov. Nemci že za leto 1980 planirajo med zaposlenimi kar 45 odst. ljudi v vrstah inovatorjev, pri nas pa jih imamo komaj 2 promila!

ZAČETEK: SAMOUPRAVNI AKTI

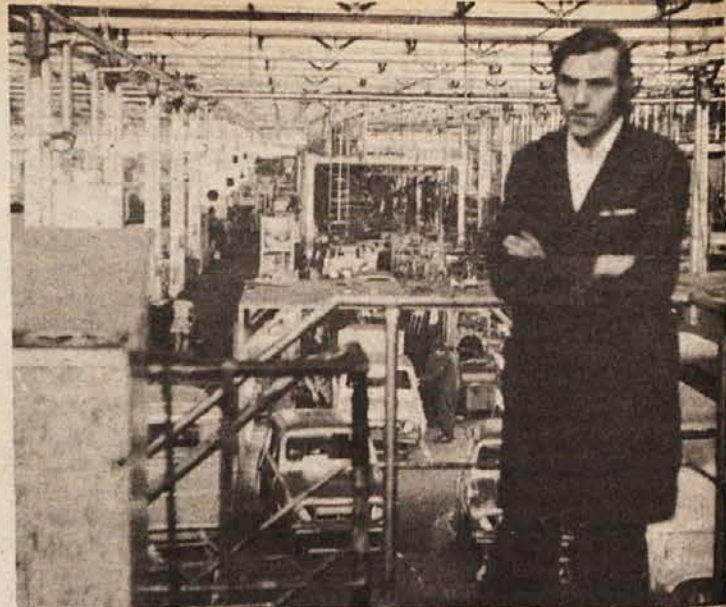
Predvsem bi morali po občinah z ustreznimi sestanki

in konkretnimi predavanji, pri katerih bi morali sodelovati vodilni iz delovnih organizacij, ustvariti družbeno klimo, ki bi bila inovacijski dejavnosti zares naklonjena, ne le na videz. Potem bi tudi med delavstvo prodrla zavest, da nima smisla dohodek iskati tam, kjer ga ni, ampak kjer ga je možno dobiti. Potrebno bo z ustreznimi samoupravnimi akti trdno začrtati inovacijsko dejavnost, pri čemer pa inovacij na administrativnem področju sploh ne smemo prezreti. Prav zdaj, ko je toliko hrupa okrog prehudega zaposlovanja v negospodarstvu in administraciji, bi lahko poizkušali ravnanje s papirji poenostaviti. Pravijo, da so na tem področju ogromne možnosti.

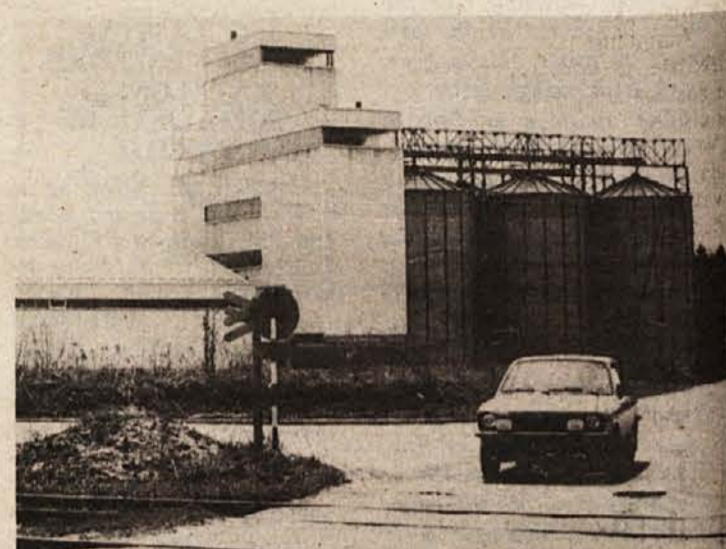
Nov veter, ki bi moral čimprej zapihati tudi čez dolenjske griče, pa so dolžni loviti ne samo direktorji in šefi razvojnih oddelkov, ampak, in morda predvsem, družbenopolitični dejavniki. Novomeško društvo inženirjev in tehnikov šteje preko 400 članov, močan umski kapital, ki gotovo ni izkoriščen in usmerjen v inovacije, razen redkih izjem.

Napredek je za zdaj le v tem, da so začele delati občinske raziskovalne skupnosti, doseči pa bo potrebno še uskladenost delo le-teh s komisijami za inovacijske dejavnosti, ki jih imajo ponekod kar v treh političnih organizacijah, pa ena za drugo ne ve, kaj dela.

RIA BAČER

POVSOD JE MOŽNO ZMANJŠATI STROŠKE — Strokovnjaki trdijo, da ni delovne organizacije, kjer ne bi mogli z inovacijami priti do pocenitve proizvodnje. Včasih ni potreben nit izum ne izboljšava zapletenega tehnološkega postopka, marveč je treba samo upoštevati koristen predlog delavca.

KAJ BO Z MEŠALNICO? — Ta hip je v novomeški občini eno glavnih vprašanj, kako pomagati kmetijski zadrugi, da bi izvela iz izgube mešalnice močnih krmil. Ali so tu tehnološke in inovacijske možnosti že izkoriščene?

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO TOZD »GRADNJE«

- VAS ZARADI NEUREJENEGA OKOLJA VAŠEGA DOMA BOLI GLAVA?
- STE POMISLILI NA PRIMERNO OKRASNO GRMIČEVJE?
- BI RADI POLEPŠALI ZADNJE BIVALIŠČE SVOJIH DRAGIH?
- BI RADI VRT, NASAD ALI PARK POSODOBILI S PRIJAZNO IN UDOBNO VRTNO GARNITURO?

Se vam je ob prebiranju naše ponudbe utrnula ideja? Oglasite se pri Gozdnem gospodarstvu v Novem mestu na Gubčevi 15 (telefon 068-21-065). Pričakujejo vas naši strokovnjaki s področja hortikulture. Svoje zamisli boste ob naši pestri ponudbi brez težav uresničili.

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO TOZD »GRADNJE«
HORTIKULTURA IN STRANSKI GOZDNI PROIZVODI

OKRASNE DREVNINE
vam nudimo v drevnici „Rožek“ v Podturnu (pri Dolenjskih Toplicah) vsak dan od 8. do 17. ure in ob sobotah od 8. do 12. ure.

OSNOVNA ŠOLA BRATOV RIBARJEV BREŽICE

razpisuje
prosta dela in naloge

SOCIALNEGA DELAVCA

za nedoločen čas in s polnim delovnim časom.

Nastop dela 1. 1. 1980.

Pogoji za sprejem: končana višja šola za socialne delavce.

Rok za prijavo na razpis je 20 dni. Izbiro kandidatov bomo opravili v 10 dneh po preteku roka za prijavo. Kandidati bodo o izbiri obveščeni najkasneje v 15 dneh.

PETRIC IVAN
CBE 46, METLIKA

OPRAVLJAM VSA ELEKTROINSTALACIJSKA DELA IN POPRAVILA GOSPODINJSKIH APARATOV

OD 1. oktobra 1979.
IVAN PETRIC, CBE 46, METLIKA

ŠOLANJE PSOV

KLUB ZA VZREJO ŠPORTNIH IN SLUŽBENIH PSOV NOVO MESTO prireja

TEČAJ

za šolanje psov v Novem mestu.
Prijave sprejema do 15. oktobra 1979 tov. Slavko Trontelj, Drska 16, Novo mesto
Cene šolanja 1.000, 1.500 in 700,00 dinarjev
Začetek šolanja bo 22. oktobra 1979

OGLAŠUJTE V DLI

„KRKA“, tovarna zdravil
n. sol. o., NOVO MESTO

RAZGLAŠA
dela in naloge

V TOZD TEHNOSERVIS

- KLJUČAVNICARJA v delavnici vzdrževalne službe
- OBRATNEGA VZDRŽEVALCA na vzdrževanju klima naprav in toplotnih postaj

V DELOVNI SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB

- POKLICNEGA GASILCA v službi varstva pri delu

Kandidati, ki bi želeli opravljati navedena dela, morajo imeti:

- končano poklicno kovinarsko šolo za poklic ključavničarja,
- 1 leto delovnih izkušenj s področja dela, za katerega nameravajo kandidirati.

Za opravljanje del poklicnega gasilca želimo pridobiti kandidata, ki ima poleg navedene poklicne šole tudi 1-letno gasilsko šolo.

Vse, ki so zainteresirani za razporeditev k razglašnim delovnim nalogam, prosimo, da v 7 dneh po dnevu objave pošljejo svoje ponudbe na kadrovsko splošno službo podjetja v Novem mestu, Cesta herojev 45.

dolenjka

VAM V SVOJIH PRODAJALNAH NUDI

OZIMNICO

INTEREXPORT Ljubljana
INEX Potovalna agencija

POTOVANJA V TUJINO

- ISTANBUL, letalo, 2, 2 1/2, 3 dni, odhodi od 20. 10. dalje
- MALTA, letalo, 3 in 4 dni, odhodi od 10. 10. dalje
- ATENE, letalo, 3 in 4 dni, odhodi od 11. 10. dalje
- TUNIS, letalo, 4 dni, odhod 20. in 24. 10.
- MUENCHEN, letalo, 1 dan, odhod 8. 11.
- MUENCHEN, bus, 3 dni, odhod 30. 11.
- RIM, bus—letalo, 3 dni, odhodi 28. in 30. 11.

Za konec tedna 3 in 4-dnevne varlante:

LONDON
PARIZ

- PADSKA NIŽINA — MUZEJI PINAKOTEKE, bus, 4 dni, odhod 29. 11.
- STROKOVNA EKSKURZIJA „PRODUCTRONIKA“ MUENCHEN, bus, 4 dni, odhod 7. 11.
- *PRODAJAMO letalske vozovnice za INEX in JAT domače proge
- INEX Novo mesto prodaja tudi letalske karte za naročene polete z letali DLC Novo mesto

FLY
inex-adria
aviopromet
DC-9

PRIJAVE IN INFORMACIJE:
INEX Ljubljana, Trnava 25, tel.: 312.995, 327.947
INEX Maribor, Volkmerjev prehod 4, tel.: 24.571, 24.579
INEX Novo mesto, Novi trg 4, tel.: 23.773
AP Nova Gorica, Tolmin
Alpetour Kranj, Skofja Loka, Radovljica
IZLETNIK Celje, Velenje, Zalec
SAP Trbovlje, Zagorje

Priveditve pod staro streho

Za novomeški Dom kulture je občinska ZKO pripravila koncertni in gledališki abonma - Pičlo zanimanje srednješolcev za igralsko umetnost - Končno tudi filmsko gledališče?

Tudi Novomeščanom se obeta živahna in pestra kulturna sezona, čeprav ta kraj še zmeraj ne premore stavbe, pod streho katere bi lahko zadovoljivo spravili gledališniške pa simfonični orkester, operne umetnike ali baletnike. Novomeški Dom kulture je že tako dotrajan, da ni primeren za kaj več ko vrtenje filmov, kljub temu pa se bosta v njem zvrstila tudi sklopa koncertnih in gledaliških prireditev ki jih pripravlja občinska ZKO.

Koncertni abonma bo 15. oktobra odprl zagrebški pianist Vladimir Krpan, 19. novembra bo gostoval Godalni kvartet bo gostoval Godalni kvartet Lisenko iz SZ, mesec dni kasneje bo moč spremljati izvajanje ljubljanskega Slovenskega kvinteta trobil, predvidoma 11. februarja prihodnje leto bo ob spremljavi klavirja igral skopski violinist Blagoje Dimčevski, abonma pa bo 7. aprila zaključila pianistka Dubravka Tomšič. Zanimanje za te glasbene prireditve je dokajšnje, za kar gre zasluga zlasti učencem glasbene šole.

V okviru gledališkega abonma si bo tokrat moč ogledati devet dramskih del šestih gledališč. Mestno gledališče ljubljansko bo gostovalo z dramama „Slavolok“ A. Hienga in „Za zaprtimi vrati“ J. P. Sartra. Celjski gledališniški bodo za Novomeščane izvedli I. Cankarja „Lepo Vido“ in W. Shakespeara komedijo „Ljubezni trud zama“, ljubljansko Szentjakobsko gledališče pa bo igralo dramo „Svet brez sovraštva“ M. Miheličeve. Najprej bo gostovalo SSG iz Trsta, ki bo 29. in 30. oktobra uprizorilo M. A. Bulgakova igro „Ivan Vasiljevič“, na odru novomeškega doma kulture pa bodo igrali še umetniki zagrebškega satiričnega gledališča Jazavac, in to F. Hadžića komedijo „Človek na položaju“, domača gledališka skupina KD Dušan Jereb pri-

pravlja uprizoritev J. Kessleringa drame „Arzenik in stare čipke“, za ljubitelje baleta pa bodo plesali člani ljubljanske baletne skupine „Lidija Sodra“. Gledališke predstave bodo ob ponedeljkih in torekkih, ob ponedeljkih popoldne pa bo prvih pet naštetih del sestavljalo mladinski abonma. Slednjega lani ni bilo, ker so v srednjih šolah menili, da izbor del ni praviše kakovosti. Letošnji izbor takega očitka gotovo ne zasluži, zato preseneča izredno majhno zanimanje za mladinski abonma, saj iz gostinske in zdravstvene šole ni prišla še niti ena prijava, iz centra tehniških šol le dve, grmski KŠC je zaenkrat odkupil samo 15, gimnazija 25 vstopnic, izkazali so se dijaki ekonomske šole, saj si jih bo kar 97 ogledalo po pet predstav, za oddelek pedagoške akademije pa še ni podatkov. Zdi se, da bodo novomeški srednješolci spet raje odhajali v ljubljansko gledališča, kajti v prestolnem mestu je več gostišč in modnih hiš pa še z avtobusom ali vlakom se je tako lepo peljati. Pri ZKO razmišljajo, da bi na začetku prihodnjega leta ustanovili t. i. filmsko gledališče, filmski abonma pa naj bi obsegal premierne predstave domačih del sedme umetniške vrednosti, ki jih zdaj v okviru rednega kinematografskega sporeda običajno vrtijo domala prazni dvorani.

pravlja uprizoritev J. Kessleringa drame „Arzenik in stare čipke“, za ljubitelje baleta pa bodo plesali člani ljubljanske baletne skupine „Lidija Sodra“.

Gledališke predstave bodo ob ponedeljkih in torekkih, ob ponedeljkih popoldne pa bo prvih pet naštetih del sestavljalo mladinski abonma. Slednjega lani ni bilo, ker so v srednjih šolah menili, da izbor del ni praviše kakovosti. Letošnji izbor takega očitka gotovo ne zasluži, zato preseneča izredno majhno zanimanje za mladinski abonma, saj iz gostinske in zdravstvene šole ni prišla še niti ena prijava, iz centra tehniških šol le dve, grmski KŠC je zaenkrat odkupil samo 15, gimnazija 25 vstopnic, izkazali so se dijaki ekonomske šole, saj si jih bo kar 97 ogledalo po pet predstav, za oddelek pedagoške akademije pa še ni podatkov. Zdi se, da bodo novomeški srednješolci spet raje odhajali v ljubljansko gledališča, kajti v prestolnem mestu je več gostišč in modnih hiš pa še z avtobusom ali vlakom se je tako lepo peljati. Pri ZKO razmišljajo, da bi na začetku prihodnjega leta ustanovili t. i. filmsko gledališče, filmski abonma pa naj bi obsegal premierne predstave domačih del sedme umetniške vrednosti, ki jih zdaj v okviru rednega kinematografskega sporeda običajno vrtijo domala prazni dvorani.

D. R.

kultura in izobraževanje

Slike tudi za zanamce

Ljubljanski samorastniki v Sodražici

Pred dobrim mesecem je bila v Sodražici in okolici likovna kolonija, ki sta jo organizirala Društvo likovnih samorastnikov Ljubljana, katerega predsednik je Franc Smole iz Kočevja, in Turistično društvo Sodražica. Pred kratkim pa so slikarji-samorastniki v prostornih osnovne šole „Dr. Ivan Prijatelj“ v Sodražici ustvarjena dela tudi razstavili.

Slikarji Jože Zidar, France Smole, Slavica Drev, inž. Branko Weissbacher, Drago Mehora, Milan Merhar, Vladimir Segalla, Lojze Adamlje, Ela Bervar, Miro Švigelj in Miloš Mehora so razstavili 38 slik, in sicer 5 olj, 24 akvarelov, 3 paste, 4 gvaše in dvoje olj-pastelov. Upodobili so Sodražico in okolico, predvsem pa zanimive in stare hiše, prvo šolo v Sodražici, mlino in žage, ki delajo ali razpadajo, ter turistično privlačne krajine Travne gore, Kadic in Izberja. S svojim delom niso le ohranili kasnejšim rodovom to, kar danes še imamo, pa čeprav že propada, ampak so skušali biti v svojih slikah oz. sporočili tudi sodobno angažirani. Tako o pomanjkanju energije in boju za čisto okolje niso govorile le slike, ampak celo njihovi naslovi oz. podnaslovi. Ob razpadlem starem mlinu smo prebrali: „Nekoč so uporabljali čisto energijo“ itd.

Razstavo del likovnikov-samorastnikov si je ogledalo precej domačinov, največ ob nedeljah in popoldnevih. Likovne razstave so v Sodražici redke, saj je od zadnje minilo že krepkih pet let. Krajani so z obiskom potrdili, da si takih in podobnih razstav želijo, člani Društva likovnih samorastnikov Ljubljana pa so obljubili, da se bodo že čez leto ali dve še vrnili v Sodražico.

J. PRIMC

SEJA KULTURNE SKUPŠČINE

3. oktobra je bila v Trebnjem seja skupščine občinske kulturne skupnosti. Na njej so delegati obravnavali finančno poslovanje v letošnjem letu in uresničevanje srednje-ročnega programa v preteklem obdobju. Sprejeli so tudi smernice razvoja za obdobje 1981 - 1985.

LIKOVNIKI NA PODEŽELJU - Medtem ko so v občinskem središču Ribnici likovne razstave kar pogoste, jih v ostalih krajih občine skoraj ni. Tokrat pa le v Sodražici razstavljajo amaterji iz Ljubljane. Obisk je zadovoljiv, saj domačine privlačijo slike, ki prikazujejo njihove kraje. (Foto: Primc)

Še peti grajski stolp

V obnovljenem delu žužemberškega gradu bi radi uredili muzej z dokumenti o NOB v Suhi krajini

Žužemberški grad obnavljamo že nad deset let. Novega je bolj malo videti, saj so bili do zdaj temeljitejši „nege“ restavratorjev deležni vsega štirje stolpi. Restavratorska in druga strokovna opravila potekajo zavoljo zahtevnosti počasneje od običajne zidave, poleg tega pa tudi denarja ni na pretek. Z denarjem je spomeniško-varstvena služba, ki vodi obnovitvena dela v Žužemberku, že vseskozi v veliki zadregi. Nobena vsota, pa čeprav je šla v stotine (starih) milijonov, ni zadostovala za temeljitejši poseg v grad, ki ga štejejo za kulturni spomenik prvega reda. Zato je obnova, ki se je omejila zlasti na grajske stolpe, potekala počasneje, kot bi lahko.

Prihodnje leto bi radi uredili še en stolp, v že obnovljenem stolpu pa uredili muzejsko zbirko dokumentov iz NOB s suhokranjskega območja. Dela cenijo na 1,5 milijona dinarjev.

V akcijo se je vpregla odnotna krajevna skupnost, ki je pri obnovi gradu že do zdaj izdatno pomagala. Denarja za to obnovo ni in tudi novomeška kultura skupnost ji ga ne more v celoti zagotoviti.

O nameravani obnovi petega stolpa žužemberškega gradu je prejšnji teden razpravljali izvršni odbor skupščine kulturne skupnosti v Novem mestu in menil, da je pobuda žužemberške krajevne skupnosti vsakakor vredna pozornosti, da pa kultura skupnost ta čas nima v ta namen zagotovljenih sredstev. Poleg tega je izvršni odbor podprl že leto dni staro pobudo ljubljanskega regionalnega vodstva za spomeniško varstvo, naj bi popravili stopnišče, ki drži na ploščad kapiteljske cerkve. Stopnišče je sestavina kulturno-zgodovinskega spomenika, kakršnega predstavlja v celoti novomeški kapitelj.

I. Z.

Pa brez zamere!

Pri vsakdanjem delu se novinarji nenehno srečujemo z obilico pisanega gradiva, ki nam služi, da lažje sledimo sestankom, sejam, govorom ali razpravam. Nato je naša glavna skrb, kako bomo stvari popisali, trudimo se, da bi bili naši zapisi vsebinsko in pravopisno neoporečni ter slogovno pestri. Za zadnje dvoje običajno ne najdemo nikakršne opore v omenjenih gradivih, saj po pravopisni plati zvečine zaslužijo nezadostno oceno, slogovnih novot tudi ni pričakovati od njih; še najmanj težav je z vsebino.

Zakaj to pišem, se bo kdo vprašal. Pogosto nas ima, da bi spravili na papir „kozle“, bodisi slovnične, leporečne pa tudi vsebinske, ki jih streljajo pisci gradiv. Navadno samo zmignemo z rameni, jeziti se ne splača, saj tako nič ne zaleže, a tokrat bom vseeno nanizal nekaj vsebinskih (pravopisnih in slogovnih je preveč) „cvetk“, ki so krasile gradivo za zadnje sejo izvršnega odbora novomeške kulturne skupnosti.

V zapisniku prejšnje seje berem, da so člani soglašali s predlogom „delovne skupnosti Skupne službe SIS za razširitev službe za delovno mesto novega administrativnega delavca“. Utemeljiti, da je nov „sisovec“ potreben „zaradi povečanja nalog, zaradi najnujnejšega hitrejšega ekspedita dopisov in ažurnosti dela administracije“, dodam lahko le to, da bodo zaradi njene splošnosti še dolgo nastajali novi „sisovci“ - pa če bodo potrebni ali ne.

O „ažurnosti dela“ namreč veliko pove tale primer. Ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo je 6. julija lani izdal odločbo o popravilu stopnišča na vzhodni strani ploščadi kapiteljske cerkve v Novem mestu ter priporočil, naj bi dela opravili do znane konferenčne mest. Oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve pri novomeški občinski skupščini je šele slabo leto kasneje (25. junija letos) odločbo priporočil občinski kulturni in komunalni skupnosti, kdaj pa bodo stopnice popravljene, je težko reči. Znabit, da takšnim za-

mudam botruje preobremenjenost, s tem zlom pa se bodejo tudi v občinski ZKO, ki bi rada prerasla v samostojno delovno organizacijo, da bi bila kos obširni prireditveni dejavnosti, ki „terja zelo veliko organizacijsko administrativnega dela in polno angažiranje vseh članov delovne skupnosti (hišnik, snažilka, tehnični delavec, biljarter, kinooperater, administrator, računovodja, tajnik, vodja delovne skupnosti)“. Hudo-mušno se sprašujem, ali stopnja angažiranosti pada ali narašča v zaporedju, kakor so naštetih člani delovne skupnosti.

Na dokončno obnovo bo še dolgo čakal žužemberški grad. Zdaj ima prekrete le štiri stolpe. To je lepo. Še lepše je, da si krajevna skupnost prizadeva spraviti pod streho še en stolp in urediti muzejsko zbirko dokumentov NOB. Sploh pa ni lepo to, da se žužemberčani pri zbiranju „finančne in moralne pomoči“ za omenjena dela sklicujejo na nekakšno „iskrijado 80“, kajti ta bo - potrebna ali ne - gotovo uspela tudi brez gradu, slednji pa ne bo imel nič od denarja, ki ga bo požrla „iskrijada 80“.

Se bi lahko našteval podobne „cvetke“, a bo zaradi zamere morebiti bolj prav, da končam z eno za rekreacijo. Ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo v opredeljih in smernicah za zaidalni načrt razvojnega prostora tovarne IMV ne govori samo o spomeniškem območju grmske graščine in mavzoleja, ampak tudi o naravnem območju Težke vode z okljukom. Četudi je bil ta predviden „za rekreacijo s sprehajališčem ob vodi“, se gotovo ne bo moč ogniti temu, da ga ne bi pozidali s tovarniškimi halami. V takem primeru zavod svetuje, da naj bo območje Težke vode „še vedno javnosti odprti naravni ambient s sprehajališčem ob vodi in sicer v pasu, ki naj bo vsaj 20 m odmaknjen od tovarniškega območja“. In kaj? Poznam Novomeščane ki bi IMV najraje obšli na 20 km, zato bi res rad spoznal tudi meščana, ki se bo šel v tovarniškem hrupu in smradu sprehajati ob Težki vodi. DRAGO RUSTJA

Ena knjiga na občana

Pogled na gradbišče za prosvetnim domom v Brežicah ne obeta skorajšnje preselitve občinske matične knjižnice pod novo streho, čeprav je rok za dokončanje doma učencev in novega knjižnega hrama november 1979.

Gradbinci hitijo, morda bodo le ujeti rok in se pravočasno umaknili z gradbišča, toda preselitev ne bo mogoča. Centralno kurišče za novi objekt je predvideno v Prosvetnem domu in ga bodo adaptirali šele prihodnje poletje.

Zaradi tega v knjižnici računajo na preselitev sredi prihodnjih poletnih počitnic. V maju in juniju bi bilo to sicer možno, vendar se tedaj obisk šolarjev navadno stopnjuje. Takrat večina pritisne na izposojajo, zato bi bili mladi bralci prikrajšani, če bi jim tedaj zaprli vrata. Ob selitvi nameravajo knjižnico zapreti za mesec dni, da bi lahko napravili temeljito inventuro.

Občinska matična knjižnica v Brežicah bo imela do preselitve že 25 tisoč knjig ali eno knjigo na prebivalca. Bralci imajo zagotovljeno celoletno izposojajo z vplačilom članarine. Dijaki, vojniki, študenti in vajenci plačajo po 30, odrasli bralci po 50, predšolski otroci in

učenci osnovnih šol pa po 20 dinarjev članarine na leto.

Obisk se povečuje in število bralcev prav tako. Do konca leta računajo na 1.750 članov. Knjižnica ima povprečno po 50 do 60 obiskovalcev na dan. Med bralci je precej cicibanov. Starši predšolskih otrok si zanje izposojajo veliko knjig v pionirskem oddelku. Knjižnica ima razen tega še oddelek za odrasle. Junija je odprla tudi novo izposojevališče v Domu upoko-jencev v Brežicah.

Letos je organizirala dvoje literarnih srečanj, v Artičah in v Globokem, enkrat na leto pa priredi knjižno razstavo. Po tradiciji je to za slovenski kulturni praznik. Tedaj za mladino možnost za brezplačen vpis med bralce.

Za letos si je delovna skupnost naložila še eno pomembno nalogo. Zaradi boljše pregleda nad knjižnim bogastvom v občini bo evidentirala literaturo iz drugih knjižnic in omogočila dostopnost širšemu krogu bralcev z izposojajo med knjižnicami. Evidenca, ki jo začel občinska matična knjižnica bo namreč prišla prav za vodenje centralnega knjižnega kataloga v občini.

J. TEPPEY

GLASBENA ŠOLA

URNIK NAUKA O GLASBI PONEDELJEK

I. razred	od 17 ^h - 18 ^h	PRVI LETNIK od 5 ^h - 6 ^h popoldan
II. razred	od 8 ^h - 9 ^h	
III. razred	od 16 - 17	
IV. razred	od 15 - 16	
V. razred	od 14 - 15	

Pouk se bo vršil v glasbeni učilnici os. šole Savo KLADNI

URNIK PA TAKI! - Na oddelku hrastniške glasbene šole v Sevnici so s precejšnjo zamudo izobesili umik za novo šolsko leto. Časa za sestavljanje so imeli dovolj, zato bi bil umik lahko vsaj za kanček preglednejši, saj zdaj spominja na notni zapis glasbene umetnine. Otroci se med poukom namreč šele učijo skrivnosti partitur. (Foto: A. Železnik)

„Beatli“ so navdušili

Štirje francoski glasbeniki izvajajo dela znamenitih dolgočascev iz Liverpoola - Kaj pa Domicelj?

Medtem ko je vse več govora o ponovnem koncertu legendarnih Beatlov, in sicer pod okriljem OZN ter v dobrodelne namene, smo v petek v novomeški športni dvorani prisluhnili štirim francoskim glasbenikom z imenom Those Four (Tisti štirje), katerih program je bil sestavljen iz večinoma zgodnjih skladb Beatlov. Bil je koncert, kateremu smo z užitkom prisluhnili, športna dvorana je bila po dolgem času spet polna.

Glasba je bila presenetljivo dobro zaigrana, skoraj vse skladbe so zveneale tako, kot jih poznamo s plošč Beatlov, in verjetno bi jih bolje zaigrali le še avtorji. Namen teh štirih francoskih glasbenikov je predstavljati glasbo Beatlov tako, kot so jo nekdaj igrali oni sami, in to jim povsem uspeva. Ne le po instrumentalni plati, saj uporabljajo tudi enake instrumente kot nekdaj Beatli, ampak tudi v petju, kajti znajo izredno uspešno posnemati celo barve glasov posameznih Beatlov. Podobnost z originalnimi skladbami je bila res velika. Tako se poslušalcem ni bilo težko sprostiti, zaploskati ali celo navdušeno vzklikniti ob

igranju znanih skladb, kot so bile „Yesterday“, „Ticket To Ride“, „Help“, „All My Loving“, „Nowhere Man“, „Michelle“ itd.

A kljub vsemu prijeto tmemu je padel na prireditve črn madež. Dejstvo je, da je organizator Hala Tivoli iz Ljubljane poslušalce ogoljufal za nekaj denarja. V programu je bil napovedan tudi Tomaž Domicelj, ki pa ga iz nepojasnjenih vzrokov ni bilo na oder. Organizator vseeno poslušalcom ni ponudil nadomestila, tudi različne v ceni vstopnice ljudem niso vračali. Nasprotno, še ob sami prodaji kart pred dvorano ljudi niso seznanjali, da Domicelja ne bo, čeprav so to vnaprej vedeli! Vstopnina ni bila majhna, (80 din), posej se če upoštevamo, da so bili med poslušalci celo osnovnošolci. Vsekakor je to še ena od umazanih in neodgovornih potez naših organizatorjev, saj smo tako namesto več kot dve obljubljeni slišali le dobro uro programa. A vendar bo tudi to utonilo v pozabo, predvsem zaradi več kot dobrodošlega koncerta, ki so nam ga pripravili francoski Beatli.

DRAGO VOVK

VABIMO VAS

NA STROKOVNE EKSURZIJE

- FRANKFURT, letalo, salon gradbenih sistemov in elementov, gradbeni material in montažna gradnja, od 10. do 12. novembra in od 14. do 16. novembra,
- MUENCHEN, avtobus, IGafa - X. mednarodni salon gastronomije in hotelirstva, od 22. do 24. oktobra,
- DUNAJ, avtobus, IE - mednarodna razstava industrijske elektronike, od 11. do 13. oktobra.

ZA 29. NOVEMBER V TUJINO:

- AZURNA OBALA, avtobus, 4 1/2 dni, od 28. novembra do 2. decembra,
- DUNAJ, avtobus, od 30. novembra do 2. decembra,
- KAPRUN (Avstrija), avtobus, 5 dni, od 28. novembra do 2. decembra, MOŽNOST SMUČANJA!
- DUNAJ - BRATISLAVA - BUDIMPEŠTA, avtobus, 4 dni, od 29. novembra do 2. decembra,
- PARIS, letalo, 3 dni, od 30. novembra do 2. decembra,

NA PRAZNOVANJE DNEVA REPUBLIKE V DOMOVINI:

- Portorož, Poreč, Vrsar, Primošten, Hvar, Jelsa, Kranjska gora, Luče, lasten prevoz, od 28. novembra do 2. decembra,
- V NAVEDENIH KRAJIH možnost letovanja VES DECEMBER.
- Če boste želeli vaše bivanje podaljšati še preko NOVEGA LETA boste za SILVESTROVANJE doplačali samo še Silvesterski menu.

NA SMUČANJE:

- v DOMOVINI IN TUJINI
- INFORMACIJE IN PRIJAVE:
 GLOBTOUR Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 19, telefoni: (068) 25-125 in 25-789

SKUPNOST OTROŠKEGA VARSTVA KRŠKO

IZVRŠNI ODBOR

razpisuje:
 prosta dela in naloge

REFERENTA ZA PRIZNAVANJE DENARNIH POMOČI

za kandidate veljajo poleg splošnih pogojev še naslednji:
 - višja izobrazba pravne ali upravne smeri, oziroma višja izobrazba ustrezne smeri,
 - 3 leta delovnih izkušenj.

Kandidati naj vložijo pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi Skupnosti otroškega varstva, Krško, Cesta krških žrtev 63. Kandidate bomo o izbiri pismeno obvestili v 30 dneh po zaključku sprejema prijav.

ISKRA, INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO TOZD TOVARNA NAPAVALNIH NAPRAV NOVO MESTO

OBJAVLJA
 PROSTA DELA IN NALOGE:

- KNJIGOVODJE

Pogoji: ekonomski tehnik, zaželen je praksa.

- TEHNOLOGA ZA TRANSFORMATORJE

Pogoji: elektromehaničar, zaželen je praksa.

- TEHNIČNEGA RISARJA

Pogoji: tečaj za tehničnega risarja, zaželen je praksa.

- KUCHARJA

Pogoji: poklicna šola za kuharje in eno leto prakse v poklicu. Delo je za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).

- LIČARJA

Pogoji: poklicna šola za ličarje. Zaželen je praksa.

- PRIUČENEGA LIČARJA

Pogoji: praksa v lakirnici.

REFERENT ZA ANALIZE IN PLAN

Pogoji:
 Inženir organizacije ali ekonomist ter 4 leta delovnih izkušenj pri delih in nalogah v planiranju in analiziranju.

REFERENT ZA NABAVO III.

Pogoji:
 Ekonomski tehnik ter 2 leti delovnih izkušenj v nabavi ali uvozu.

Rok za vložitev prijav je 15 dni. Kandidati bodo obveščeni o izidu izbire v 15 dneh po sprejemu sklepa. Poseben pogoj je poskusno delo.

ZAVOD ZA DRUŽBENO PLANIRANJE NOVO MESTO, PREŠERNOV TG 8

vabi k sodelovanju

STROKOVNE KADRE ZA DELA IN NALOGE NA PODROČJU URBANISTIČNEGA PLANIRANJA, in sicer:

1. z visoko izobrazbo arhitektonske in komunalne smeri
 - delovne izkušnje so zaželeno
2. z višjo izobrazbo arhitektonske in komunalne smeri
 - 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
3. s srednjo izobrazbo gradbene smeri
 - 5 let ustreznih delovnih izkušenj

Kandidati morajo biti tudi moralno-politično neoporečni. Delo boste združevali za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Zavod za družbeno planiranje, Novo mesto, Prešernov trg 8. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem prijavnem roku.

„NOVOTEHNA“ trgovsko podjetje na debelo in drobno, p.o. Novo mesto Glavni trg 11

Komisija za delovna razmerja

objavlja

objavlja naslednje proste naloge in opravila:

1. KURJAČ - GOSPODAR
2. SAMOSTOJNI PRODAJALEC - 2 DELAVCA
3. BLAGAJNIK

POGOJI:

pod 1: PK delavec z izpitom za kurjenje nizkotlačnih kotlov in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 1 mesec, ali: NK delavec, možnost usposobitve za pridobitev polkvalifikacije;
 pod 2: KV izobrazba trgovske smeri in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca;
 pod 3: KV izobrazba trgovske smeri in 1 leto delovnih izkušenj, ali poklicna administrativna šola in 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 2 meseca.
 Kandidati naj pošljejo prošnje na naslov v 15 dneh po objavi.

SKUPŠČINA OBČINE METLIKA Svet delovne skupnosti

objavlja

prosta dela in naloge
REFERENTA ZA PRORAČUN, OBRAČUN OD IN STATISTIČNO

POGOJI:

1. dokončana srednja šola ekonomske smeri
2. tri leta delovnih izkušenj

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poskusno delo 90 dni. Prijave z dokazili o strokovni izobrazbi s kratkim življenjepisom sprejema Svet delovne skupnosti 15 dni po objavi.

Izvršilna komisija delavskega sveta TOZD PAPIRKONFEKCIJA KRŠKO

objavlja prosta dela in naloge za nedoločen čas:

1. petih delavcev za opravljanje delovnih opravil „usklaščevanje in transport z viličarjem“ za obrat kartonaže v Brestanici.

Kandidati morajo imeti dokončano osemletko ter opravljen izpit za voznika viličarja. Delo je izmensko.

2. Enega delavca za opravljanje delovnih opravil „razrezovanje papirja in vlihanje svinca“ za obrat tiskarne v Krškem.

Kandidat mora imeti končano osemletko in smisel za priučitev delovnega opravila. Poskusno delo traja tri mesece. Kandidati morajo poslati pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela v 15 dneh po objavi v zaprti ovojnici na naslov: Tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“, TOZD PAPIRKONFEKCIJA, Krško, Tovarniška 14. Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po poteku roka za sprejemanje prijav.

INDUSTRIJA

GRADBENEGA

MATERIALA P.O.

DOBRUŠKA VAS

Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge za

10 DELAVCEV PRI IZDELOVANJU STREŠNIKA

Poseben pogoj je uspešno opravljeno 3-mesečno poskusno delo. Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi. O izidu izbire bodo prijavljeni kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

sestavljena organizacija združenega dela za dejavnost kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev, n. sub. o., Ljubljana

ZBOR DELAVCEV DO KNJIGOVODSKI CENTER ČRNOMELJ

RAZPISUJE

vodilno delovno mesto

1. RAČUNOVODJA

- višja izobrazba ekonomske smeri
  - 2 leti delovnih izkušenj na takem delovnem mestu
  - srednja izobrazba ekonomske smeri
  - 4 leta delovnih izkušenj na takem delovnem mestu
- Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene z zakonom, in biti moralno-politično neoporečni.

Prijave naj se pošljejo v ovojnici z oznako „Za razpisno komisijo“. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

„SOP“ KRŠKO, specializirano podjetje za industrijsko opremo TOZD OPREMA, n. sub. o., Krško, Cesta krških žrtev 141

RAZPISNA KOMISIJA DELAVSKEGA SVETA TOZD OPREMA

razpisuje delovna opravila

VODJE POSLOVNE ENOTE SPLOŠNO KLJUČAVNIČARSTVO, člana kolegijskega poslovodnega organa - poslovodnega odbora TOZD.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
 - visoka strokovna izobrazba strojne smeri,
 - najmanj 5 let delovnih izkušenj pri delih in nalogah, ki ustrezajo delovnim nalogam na tem delovnem mestu,
 - aktivno znanje enega svetovnega jezika.
 Kandidati morajo poleg navedenih pogojev izpolnjevati tudi pogoje, določene z družbenim dogovorom o kadrovske politiki. Navedena delovna opravila se razpisujejo za štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 20 dneh po objavi razpisa na naslov: „SOP“ Krško, TOZD OPREMA, Krško, CKZ 141, z oznako „ZA RAZPISNO KOMISIJO“. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po preteku razpisnega roka.

SKUPŠČINA OBČINE RIBNICA KOMISIJA ZA VOLITVE, IMENOVANJA IN KADROVSKE ZADEVE

razpisuje prosta vodilna dela in naloge

RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE s prilagojenim programom Ribnica za štiriletno mandatno dobo. (ni replekcija)

Pogoji:
 - visoka ali višja strokovna izobrazba - specialni pedagog ali psiholog
 - pet let ustreznih delovnih izkušenj
 - strokovni izpit
 - ustrezne organizacijske sposobnosti ter moralno-politična neoporečnost

Kandidate vabimo, da pošljejo pismeno prijavo s prilogami na Skupščino občine Ribnica, komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve, v 15 dneh po dnevu objave.

Darko Cujnik končal svojo doslej najuspešnejšo atletsko sezono s srebrno medaljo na mediteranskih igrah v Splitu — Penca zasedel sedmo mesto

V najtežji disciplini atletskega programa deseterboju je Novomeščan Darko Cujnik osvojil srebrno kolajno. Pred njim je bil odlični Francoz Motti, za njim pa najboljši tekmovalci iz petih sredozemskih držav. Cujnik je v prvi disciplini, teku na 100 m, dosegel čas 11,30 s z vetrom v prsi, v skoku v daljino je bil zelo dober (690 cm), čeprav se je odrival pred odrižno desko. V metu krogle je dosegel 13,39 m, v skoku v višino pa 186 cm. V zadnji disciplini prvega dne, teku na 400 m, je zmagal z rezultatom 49,50 s.

Za deseterboj, vendar zaradi bolezni ni nastopil na državnem prvenstvu in je nato na posamičnem prvenstvu SFRJ v teku na 400 m oz. zasedel 2. mesto in dobil prostor v reprezentanci v tej disciplini. Ker pa do junija 8 mesecev ni imel stika z ovirami, le v dveh mesecih treninga ni bilo mogoče pokazati kaj več kot povprečne rezultate.

Darko Cujnik — za konec srebro

USPEL POHOD

Sedemindvajset vodnikov in načelnikov taborniških odredov iz Sentjerneja, Novega mesta in Straže se je pred dnevi odločilo za tridenjni pohod po partizanskih poteh od Mirze doline nad Sotesko preko vrha Roga do Črmošnjic. V taborniški akciji so sodelovali tudi gozdarji in lovci, ki so tabornikom pokazali številne znamenitosti Roga. Pohod je sodil v okvir akcije „Nič nas ne sme presenetiti.“

N. P.

PRVENSTVO ZA CIBABANE

Novomeški atletski klub je pred kratkim pripravil občinsko atletsko prvenstvo za cibabane. Najmlajši tekmovalci so se pomerili v treh disciplinah, in sicer v metu žogice, teku na 60 m in skoku v daljavo. Rezultati najboljših — cibabani — 60 m: 1. Grbajc (Dol. Toplice) 8,9; met žogice: 1. Radulović (Novo mesto) 40,68; daljava: 1. Horvat 3,94 (Novo mesto); ekipno: Dol. Toplice 2.356, 2. Novo mesto (Grm) 2.345 itd.

Cibabane: 60 m: 1. Janc (Brusnice) 9,4, 2. Muhčič (Dol. Toplice) 9,4; met žogice: 1. Vočjak (Brusnice) 29,04; daljava: 1. Lukšič (Dol. Toplice) 3,87. Ekipno: 1. Dolenjske Toplice 2.355, 2. Novo mesto 2.193 itd.

D. BLATNIK

GOLEŠ VODI

Na 2. odprtem prvenstvu Trebnjega v kegljanju vodi Niko Goleš z 884 podrtimi keglji, kar je nov rekord kegljišča. Trenutni vrstni red: 1. Goleš 884, 2. Lavrič 846, 3. Gričar (vsi Mercator) 826, 4. Rožman (Brezice) 835, 5. N. Badovinac 826, 6. Z. Goleš (oba Metlika) 823 itd.

N. G.

TURNIR OB KOLPI

Turistično društvo Oslinca je v počastitev praznika občine Kočevje pripravilo 28. septembra šahovski hitropotezni turnir, na katerem je mešlo moči 22 šahistov.

Rezultati: 1. Majnarič (Delnice) 18,5, 2. Kovač (Oslinca) 16, 3. Knaps (Delnice) 15,5, 4. do 5. Kruljac (Ravna gora) in Zbaničnik (Čabar) 15 itd. Prvi trije so dobili praktična darila, ki sta jih prispevala Tekstilna in Kočevje in Turistično društvo Oslinca.

T. KOVAČ

Inlesov spodrsrljaj

Fibničani v zadnjem kolu igrali neodločeno — Vrste pokalnih tekem — V Novem mestu sodniški tečaj

V 6. kolu II. zvezne rokometne lige — zahod so za največ presenečenje poskrbeli Inlesovi rokometarji: pred domačimi gledalci so igrali le neodločeno. Med slovenskimi ekipami so bili tokrat zelo zanimivi boji, ki pa so veljali za pokalne tekme.

INLES — PARTIZAN TUS 25 : 25 (14:10)

V tipični prvenstveni tekmi so domači v prvem polčasu izvrstno

igrali. Poznavalci trdijo, da najbolje v letošnjem prvenstvu. V nadaljevanju pa so nerazumljivo močno popustili, tako da so borbeni in dobri gostje rezultat izenačili. Pri domačih so se v napadu najbolje izkazali J. Ilc (10), Ambrožič (6) in Karpov (3). Po 4. kolu so Ribničani s 5 točkami na tretjem mestu.

V prihodnjem kolu so bo najboljša dolenjska rokometna vrsta pomerila v gosteh z Minervno. Inlesovi rokometarji čaka, navzlic temu da Minervi ne gre najbolje, težak boj, v katerem pa bi lahko zaradi boljše ga znanja vseeno zmagali.

M. GLAVONJIC

INLES — RUDAR (Tr) 24 : 22

V osmini finala za rokometni pokal so se zvezni ligarji pomerili s trboveljskim Rudarjem. Slovenski ligarji so se presenetljivo dobro upirali favoritom, vendar presenečenja niso mogli pripraviti. Najboljši strelec je bil J. Ilc (10).

DRAVA — LISCA 18 : 10

Sevničanke so močno presenetile, saj so po prvem polčasu celo vodile (5:7). V nadaljevanju so domačinke s hitro igro dosegle 13 zadetkov, Sevničanke pa samo 3.

MLINOTEST — ITAS 28 : 23

Kočevke so v Ajdovščini dobro igrale, a vseeno niso mogle ugnati zanesljive domače vrste. Ko so gostje videle, da tekme ne morejo dobiti, so igrale sproščeno in se tako pripravljale za boje v slovenski ligi.

TEČAJ ZA ROKOMETNE SODNIKE

Rokometni sodniki iz območja novomeške občine, združeni v Zboru sodnikov Novo mesto, pripravljajo za konec tega meseca tečaj za nove rokometne sodnike. Novomeški delilci pravice vabijo vse ljubitelje športa, da se odločijo za zanimiv seminar, po katerem se bodo lahko začeli ukvarjati s sojenjem. Naslov organizatorjev: Ob ZTKO Novo mesto, Zbor rokometnih sodnikov.

JANEZ PEZELJ

Kočevcem derbi

V SNL — zahod prepričljiv poraz Bele krajine 5:1

Nogometarji v vzhodni in zahodni slovenski ligi so konec prejšnjega tedna odigrali 5. kolo. Enajsterica iz Novega mesta je bila prosta, v dolenjskem derbiju med Kočevjem in Črnomljem pa so brez težav zmagali domačini. Rezultat: Kočevje — Bela krajina 5:1, (4:0).

Tekmo 5. kola sta ekipi odigrali na lepem igrišču v športnem parku Gaj, srečanje pa si je ogledalo 400 gledalcev. Domači igralci so bili v vseh pogledih boljši in Črnomljalci so prišli le redkokdaj čez polovico igrišča. Na domača vrata so v prvem polčasu streljali le dvakrat.

Zadetke so v 1. polčasu dosegli: 1:0 (Kovač v 15. minuti), 2:0 (Petrovič v 21. minuti), 3:0 (Briški v 25. minuti), 4:0 (Petrovič v 35. minuti).

V drugem polčasu so domači popustili in srečanje je bilo povsem izenačeno, kar dokazuje tudi dva zadetka. Častni gol za goste je iz enajstmetrovke dosegel Vajs, dve minuti pred koncem pa je vodstvo povečal Kovač.

Z novo zmago so Kočevci po 5. kolu na 1. mestu. Tudi s trenutnim vodstvom zgovorno dokazujejo, da so ta čas gotovo najboljša nogometna vrsta na Dolenjskem. Črnomaljši so na 3. mestu Novomeščani, ki so zaradi neutrujenih razmer izgubili trenerja, pa so predzadnji 4 osvojenimi točkami.

DOLENJCEM 4 TOČKE?

Boji v slovenski nogometni ligi — zahod postajajo vse bolj zanimivi, zlasti zato, ker se za 1. mesto potegujejo tudi Kočevci in Belokranjci, na vrh pa navzlic trenutnim težavam mislijo tudi Novomeščani. V nedeljo vodilni Kočevci gostujejo na Jesenicah. V srečanju z Gorenjci so favoriti, saj v zadnjem času igrajo zelo dobro in zanesljivo. Novomeščani, ki so v minulem kolu počivali, igrajo tokrat doma. Vodstvo kluba je zagotovilo, da bo na igrišču prišlo 11 igralcev, in ne samo devet, kot se je zgodilo v Črnomlju. Igralci Bele krajine so v 6. kolu prosti.

Plesna „poslastica“

V novomeški športni dvorani bo 12. oktobra ob petletnici domačega kluba mednarodni plesni turnir

Svoj peti rojstni dan bo novomeški Plesni klub praznoval posebno slovesno, z novim delovnim dosežkom. V dolenjskem metropolu, ki je že pred časom športni

ples sprejela z vsem srcem, bodo novomeški plesalci tokrat pripeleli nekaj parov, ki jih v zadnjem času z navdušenjem gledajo v Londonu, Parizu, Rimu, Moskvi in celo na oni strani Oceana.

Člani kluba, ki v tekmovalnem smislu zaenkrat še niso posegli po

najvišjih državnih lovorikah, v organizacijskem pa postajajo v republiki vodilni, so že dobili zadrtida, da bodo ob njihovem jubileju na novomeškem parketu zaplesali najboljši pari iz Velike Britanije, Avstrije, ZR Nemčije, Madžarske, Italije, Danske, Avstralije in Jugoslavije. Gledalci bodo v triumi plesni „poslastici“ — vodja bo Vili Vodopivec, pokrovitelj pa sta izvršni svet novomeške občine in Novoles — videli marsikakšno novo plesno skrivnost.

Boris Vovk, nepogrešljivi člen v verigi vse bolj izkušenega novomeškega plesalskega organizacijskega stroja, dolgoletni strokovni sodelavec kluba in nekdanji odlični plesalec, ob mednarodnem plesnem turnirju pravi:

„Novomeščanom in ostalim ljubiteljem športnega plesa smo pripravili že precej lepših pa tudi močnih turnirjev, tako da lahko rečem, da so plesno nadpovprečno izobraženi. Zato jih bo toliko bolj presenetilo izvajanje tujih parov. Prireditelj, ki je pred vrati, bo postregla z izjemnimi nastopi

Aplavzi in kri

Ob boksarski prireditvi v Dolenjskih Toplicah

Da se boksarski klub Dušan Tomaž-Kveder, eno najmlajših tovrstnih športnih društev v Sloveniji, vse bolj uveljavlja, pričča tudi minuli močni turnir v Dolenjskih Toplicah. V nabitosti polni kinodvorani si je boksarske boje, s katerimi so udeleženci počastili letošnje partijske in druge pomembne jubileje ogledali, kot trdijo organizatorji, okoli 220 gledalcev.

Nastop 26 boksarjev iz Kamnika, Ljubljane, Hrastnika, Beograda, Dolenjskih Toplic in predstavnik JLA sta pripravila BK Dušan Tomaž-Kveder in BK Odred. Medtem ko so na hanskem podobnem turnirju gledalci videli kaj malo znanih boksarjev, je bilo letos drugače. Gledalci so namreč lahko videli znane boksarje B. Joviča, J. Lastriča, Z. Jovičiča, Z. Mijoviča, Grifo in B. Barakovića. Vsi so se predstavili v šestih rundah. Tekme med njimi so zato

postregle z borbami, v katerih nastopajoči niso varčevali z močnimi udarci. Zavrlo tega v dvorani ni manjkalo niti aplavza, v ringu krvi, pri tistih, ki so si boks v živo ogledali prvič pa tudi začudenja nad fanti, ki premejo, pa tudi dajo toliko močnih udarcev samo zaradi športa.

V zadovoljstvo organizatorjev je prireditelj dobro uspeval. Vseeno pa boks, pravijo mu tudi plemenita večšina, ni toliko plemenit, da bi v dvorano lahko zavile tudi mlade matere s komaj dve leti starimi otroki. Povrhu vsega so ob ringu vztrajale do zadnjega gonga.

Med glavnimi organizatorji in sodniki je bil tudi strokovni sodelavec topliškega kluba, diplomirani boksarski trener Janez Gale. O prireditvi meni: „Že lani sem sodil na turnirju in povedati moram, da je bil letošnji precej boljši. Tokrat so me presenetili tudi gledalci, saj so se izkazali kot dobri poznavalci boksa. V Dolenjske Toplice bomo še prišli, zlasti zaradi kopice nadarjenih mladih tekmovalcev, med katerimi v zadnjem času izstopata Špear in Nardin.“

J. P.

Črnomaljši še brez tekmecev

Na republiškem prvenstvu v lovu rib in suhih disciplinah belokranjsko zastopstvo najuspešnejše — Zmaga v moški in ženski konkurenci — Butala prvak

Člani črnomaljske ribiške družine, že vrsto let najuspešnejši športni ribiči v Sloveniji, so se v mladih ekipah in posamičnih uspehi. Na štajskem so ponovno dokazali, da v športnem ribolovu in v suhih disciplinah še vedno nimajo resnejših tekmecev.

Za to pa je zaslužno predvsem dobro sestavljeno vodstvo, ki je večji del svojih moči namenilo delu z najmlajšimi. Torej ni čudno, da so Belokranjci ob članskih uspehih dosegli nekaj spodbudnih rezultatov tudi v pionirski in mladinski konkurenci.

Razveseljuje je novica, da so se na zadnjem republiškem prvenstvu izkazali Metličani, predstavnice iz Brestanice in Kriškega ter Brežičani.

Nekoč močni športni ribiči iz Novega mesta pa v zadnjem času nimajo dobre ekipe in bodo morali, če bodo hoteli ponoviti uspehe iz starih časov, posvetiti tej dejavnosti še več pozornosti.

Rezultati — pionirji, lov rib, posamezno: 1. Zupčič (Metlika) 24 točk; ekipno: 1. Metlika 24; mla-

dinci — lov rib (posamezno): 2. Papež (Črnomelj) 40; mladinci troboj (meti obtežilnika): 3. Kostura (Črnomelj) 36, ekipno: 1. RD Črnomelj 39; mladinci, kombinacija (lov rib in troboj), posamezno: 2. Papež (Črnomelj).

Članice, lov rib, posamezno: 1. Vake 35 (Mura), ekipno: 2. Črnomelj, 3. RD Brestanica-Krško 33.

Člani, lov rib, posamezno: 1. Butala (Črnomelj) 75, 2. Božič (Murska Sobota) 61, 3. bukovinski (Brezice) 48; ekipno: 1. RD Črnomelj 86, 2. RD Straža-Sava 84, 3. RD Brezice 73; člani, peterboj, posamezno: 1. V. Mešič 56 (Mozirje).

LETA NE POZNAJO MEJA

Četrtega srečanja upokojencev, ki je bilo minuli teden v Postojni, so se z Dolenjskega udeležili samo Novomeščani. Na športno-rekreacijski prireditvi je nastopilo okoli 120 tekmovalcev iz sedmih slovenskih občin. V balinanju so zmagali predstavniki Ljubljane-Siške, Novomeščani pa so bili sedmi.

METLIČANI PETI

V okviru sejma obrti v Celju so tamkajšnji obrtniki pripravili tudi I. športne igre obrtnih združenj Slovenije za pokal mesta Celja. V šestih športnih panogah se je pomerilo več kot 700 športnikov in športnic, zaposlenih v obrtništvu, med njimi tudi Metličani, ki so med ekipami zasedli dobro peto mesto. Zmagali so v malem nogometu, v kegljanju pa so bili tretji.

MITING V NOVEM MESTU

Člani novomeškega atletskega kluba so pred kratkim ponovno pripravili miting, na katerem so nastopili samo domači tekmovalci, in sicer v tistih disciplinah, za katere je največ zanimanja. Rezultati: disk (članica): B. Okleščen 43,72, D. Okleščen 37,50, kladivo (član): S. Malnar 48,82, D. Malnar 35,20; klavivo-pionirji: Primc 29,86, kopje (mladinci): Gačnik 38,74, pionirji: Cop 31,36.

D. B.

RIBNICA — OLIMPIJA 0 : 7

Vodstvo ribniškega novomeškega kluba je pripravilo ob desetletnici obstoja kluba več manjših prireditelj, nogometni privrženci pa so se najbolj razveselili prijateljske tekme med domačo vrsto in zvezno ligaško enajsterico iz Ljubljane. Olimpija je nastopila z dokaj močno vrsto, tako da domači niso imeli možnosti, da bi dosegli zadetek. Po končani tekmi so gostje pred 1000 gledalci izročili domačinom zlato plaketo NK Olimpije. V nedeljo bodo ribniški nogometarji odšli v Italijo, kjer se bodo v pobratnem mestu Acevii pomerili s tamkajšnjimi igralci.

M. GLAVONJIC

NOVOMEŠČANI DEVETNAJSTI

V Celju je bil konec prejšnjega tedna mladinski jugoslovanski finale najboljših atletskih vrst, v katerem so nastopili tudi novomeški tekmovalci. Dolenjci tokrat niso bili uspešni in so med ekipami pristali na 19. do 20. mestu. Boljšo uvrstitev sta dosegla še Šega v teku na 400 m (50,9), ki je bil sedmi, in Okleščen v teku diska (38,7), ki je bil na tekmovalju šesti.

VZGOJNI KOTIČEK

PODPOVPREČNO SPOSOBNI OTROCI

Umsko podpopvprečno sposobni otroci tvorijo skupino otrok v normalni osnovni šoli, ki se zaradi svojih manjših umskih sposobnosti (inteligenci kvocient 80-90) najteže učijo in dosegajo slabe uspehe, tudi če se zelo trudijo. Največkrat ne dokončajo osnovne šole v osmih letih. Za take otroke včasih pravimo, da so "trdi", "težki". Umsko podpopvprečno sposobnih otrok je 10 - 15 %, kar pomeni, da jih je v povprečnem šolskem razredu 3 - 5. Manjša umska sposobnost je človeku prirojena. Na tem nivoju pa delujejo tudi otroci, ki so sicer povprečno razviti, a imajo posamezne sposobnosti okrnjene (slabo si predstavljajo, težko se govorno izražajo, slabo se znajdejo v prostoru itd.) V to skupino sodijo tudi sicer povprečni otroci, ki niso imeli v okolju dovolj spodbud, zato niso razvili posameznih sposobnosti.

Kako odkrijemo te otroke?

Običajno jih učitelj hitro opazi po tem, kako so sposobni misliti in delati:

- dobro rešujejo mehanične naloge (poštevanka; pesem naučena na pamet)
- s težavo dojemajo zahtevnejšo in težjo snov
- težko ločijo bistveno od nebitnega
- pripovedujejo dobesedno, ne povedo bistva s svojimi besedami
- uspešni so pri praktičnih nalogah
- lahko so posebno nadarjeni za glasbo, tehnični pouk, telovadbo.

Povedati je treba, da se normalno podpopvprečno sposobni otroci zelo razlikujejo od podnormalnih (debelnih) otrok, ki so mnogo manj sposobni za vsako miselno delo, zanj tudi nimajo veselja, težko razumejo zelo enostavne zveze in niso kritični do svojih napačnih storištev.

Podpopvprečno sposobni otroci imajo v šoli z učenjem velike težave, ki se pokažejo mnogokrat že na samem začetku šolanja. Takoj v 1. razredu so ti otroci med tistimi, ki imajo slabe učne uspehe (dober!). V višjih razredih, ko se učne zahteve stopnjujejo, prihajajo vse bolj do izraza njihove manjše umske zmoglosti. Z velikim trudom in delom nekaj časa se dosegajo zadovoljive uspehe. Na predmetni stopnji pa se pri večini teh otrok zgodi, da morajo razred ponavljati, in mnogi ne dokončajo osnovne šole. S tem pa se jim zapre pot do rednega poklicnega usposabljanja.

a) Majhna učna učinkovitost
V nižjih razredih osnovne šole otrok le s težavo izdeluje, predvsem pri umsko bolj zahtevnih predmetih. V višjih razredih pa je pogosto neuspešen pri več predmetih.

b) Razne oblike čustvene motenosti, ki po obsegu in težavnosti naraščajo, čim več neuspehov doživlja otrok (grizenje nohtov, močenje postelje, puljenje las, glavoboli itd.).

c) Nezainteresiranost za šolsko delo Čeprav se otrok zelo uči, je ocenjen s slabo oceno, zato interes za šolo pada.

d) Spremembe v otrokovem vedenju

- strah pred šolo
- odpor do šole
- motenje pouka in namerno nagajanje
- neopravičeno izostajanje od pouka
- beganje od doma
- ponarjanje podpisov na neprijetnih obvestilih
- laganje (v zvezi s šolo in učnimi uspehi)
- druženje v skupinah vrstnikov, ki se uveljavljajo na neprilicnem načinu.

Takole so napisali (v testih) učenci, ki so obiskali vzgojno posvetovalnico zaradi učnih težav:

„Vem, da je nesmiselno, toda bojim se šole.“
„Storil bi vse, da bi pozabil na čas šolanja.“
„Trpim v šoli.“
„Najprej čim prej se odpovedam.“
„Najbolj me skrbi v šoli.“
V naslednjem prispevku bomo seznanili bralce z načini, s katerimi pomagamo podpopvprečno sposobnim otrokom.
M. ŠTOKANOVIČ, dipl. psih. vzgojna posvetovalnica Novo m.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolajnske Novice.

Pritiran do skrajne revščine

(Velike) so nadloge, ktere našega dolajnskega kmeta tlačijo; veliki vrsti pridružiti se hoče zopet nova nadloga, ktere dosedaj na Kranjskem nismo poznali, namreč kokešja kolera. V vasi Obrežje, občina Velika Dolina, je v minulem mesecu pri petih gospodarijih izmed 200 kokešji poginilo 125. O tej boleznii pripovedujejo odtondi posestniki, da pri večini poginjenih živali ni bilo boleznii poznati, da so le popadale in poginile. Opaziti je bilo, da so klavamo okoli tavale, zmršeno perje imele ter da so bili iztrebki rizovemu soku podobni. Take kokeši so počepnile in mimo poginile. Razširjanje te boleznii bil bi za naše kraje hud udarec, kajti že trina vsi v svinjska kuga so našega kmeta do skrajne revščine pritalre, poljski pridelki pa ga bodo komaj grale rešili.

(Lovan) Ristić, bivši srbski vladar je umrl v Belem gradu. Vodil je srbsko državo ob mladostni osti Milana in Aleksandra. Pokop an je bil na državne stroške.

PO SVETU OKOLI

POZNAVALEC - Po vsem svetu so se začele koncertne sezone, zanimanje pa za abonmaje pa je precejšnje. Neki Francoz poskuša z oglasi iztržiti kakšen frank več s prodajo že prej rezerviranih in kupljenih abonmajev. Da je „poznavalec glasbe“, lahko sodimo po vsebini njegovega kataloga, v katerem prodaja abonmajsko vstopnico za koncerte moderne glasbe. V oglasu je zapisal, da je sedež v partetu in ugodno blizu izhoda.

NI NEVAREN - Strokovnjaki so nedolgo tega ugotovili, da se na papirnatem denarju ne nahaja toliko bakterij, kot so doslej mislili. Menijo, da ljudje lahko brez strahu pred okužbo prijemljejo papirnat denar. Saj ga radi, če ga je le kaj. Pri tem se bakterij nihče ne boji.

EVROKRATI - Evropski parlament je obravnaval nenaavadno visoke osebne izdatke, ki si jih privoščijo nekateri njegovi diplomati. Kmalu so odkrili, da bi bili stroški lahko vsaj pol manjši, če bi uradnihi skromneje živeli na strošek evropske skupnosti. Eden od njih je popotoval na Kitajsko s tajnico čedne zunanosti, za katero je navajal, da je večja tujih jezikov. Ugotovili so, da lepotica v zvezi nekaj evropskih jezikov, vendar niti besedice kitajsko. Sicer pa se evrokrtar na Kitajsko ni vozil dogovarjat se s Kitajci, ampak na izlet!

NEZNANI JUNAK - Policija je v ameriškem mestu Providence prejela možakarja, ki je zbiral denarne prispevke za „dovo neznanega junaka“. Kljub tako nejasni zadevi je nabral okoli 20.000 dolarjev. Ni kaj, meščani so bili sočutni, saj niso podvomili, da sta „dova“ in „neznan junak“ kar nabiralec sam.

ZAKONSKE TEŽAVE - Sodišče v Miamiu ni pristalo na zahtevo po ločitvi, ki jo je vložil Jeff Smithson. Mož se je želel ločiti od ljubljene soproge zaradi teže, ker je vsako noč v posteljo vzel tudi svojega psa. Sodnik je nesrečnemu zakonu svetoval, naj v posteljo jemlje mačko.

Podedovani rak

Družinskih napaka v kromosomih povzročala raka - Prvikrat v zgodovini

Zdravniki že nekaj časa vedo, da so nekatere družine, ki imajo raka na pljučih, psih, ledvicah ali na drugih organih, tako rekoč kot dediščino. Bolezen se pojavlja v vsakem rodu, vendar pa ni mogoče povedati, kateri od posameznih članov rodine bo zbolel za rakom. Če bi bilo to mogoče, bi rak ne pobral toliko žrtve, saj pravčasno odkritje te boleznii omogoča dokaj uspešno zdravljenje. Prvikrat v zgodovini medicine so pred kratkim zdravniki bostonske bolnišnice Beth Israel odkrili podedovano kromosomsko napako, ki v neki ameriški družini povzroča dednega raka.

Raziskovalna skupina pod vodstvom dr. Roberta S. Browna je začela znanstvene raziskave že pred tremi leti. K iskanju kromosomske na-

pake jih je navedel primer mladega bolnika, ki je zbolel za rakom na ledvicah, saj sicer velja, da za to boleznijo zbole ljudje šele po 50. letu starosti. Skupina je pregledala zdravstvene kartoteka 40 članov družine, kateri je bolnik pripadal, in ugotovila, da je 10 članov družine umrlo za rakom, od tega kar 6 zaradi raka na ledvicah.

Natančnejši pregled krvnih celic pod elektronskim mikroskopom je pokazal, da so imele vse žrtve raka v tej družini tipično okvaro v dveh kromosomskih parih od 23, kolikor jih je v vsaki celici. Kromosoma 3 in 8 sta bila povezana. Napaka je verjetno nastala pri enem od prednikov te družine zaradi mutacij. Zdravniki domnevaajo, da je napačna vezava učinkovala na gene, ki urejajo delovanje ledvic.

Poslej bodo člani te družine redno pregledovali, moč pa se jim bo tudi odločiti za splav v primeru, da bodo zdravniki v zarodku ugotovili zlonosno kromosomsko okvaro.

Rešitev v vetru

Na svetovnih morjih se bo v bližnji prihodnosti spet pojavilo jadro. Čas velikih jadrnic namreč ni povsem minil. Ladjedelnice na vseh delih načrtujejo, kako bi veter, ki pihlja zastoji, vpregli in tako prihranili vse dražje nafte. Najdlje so prednostno prišli Japonci ki so v kratkih v zalivu blizu mesta Nagoya spustili v morje 80-tonsko ladjo z jambori in jadrni. Prototip naj bi v praksi pokazal, ali so imeli načrtovalci in raziskovalci prav.

Nova jadrnica ne bo plula le s pomočjo vetra, ampak bo še vedno pridno uporabljala ladijske motorje, le da bo računalski skrbel, kdaj bo poglavljeno delo opravil veter, kdaj pa ladijski motor. Če bo veter pihal s premajhno hitrostjo in bi tako bila vožnja zaradi počasnosti dražja, se bodo vključile dodatne motorne moči, kadar pa bodo oceanski vetrovi dovolj hitri, bo ladijski stroj počival. Računalnik raziskovalcev je izračunal, da bo na vožnji od Japonske do ZDA nova ladja prihranila najmanj 10 odst. goriva. Za varčevanje Japonci je tudi to dovolj, saj so že pričeli graditi veliko večjo „motorno jadrnico“, če smemo tako zapisati. 20.000-tonska ladja z jeklenimi jambori in posebnimi jadrni, ojačenimi s plastiko, naj bi kmalu pričela redno voziti avtomobilsko in tržišče.

Poslej bodo člani te družine redno pregledovali, moč pa se jim bo tudi odločiti za splav v primeru, da bodo zdravniki v zarodku ugotovili zlonosno kromosomsko okvaro.

Omama se širi med Nemci

Narkomanija zavsaja družbo izobilja - Sedemkrat več zasvojenost kot pred sedmimi leti - Letošnji rekord

Zahodna Nemčija je svetovno znana kot gospodarsko čudo in se uveljavila kot ena najbogatijih držav. Kot da bi obilje spremljalo prekletstvo, je Zahodna Nemčija prilezla na vrh tudi v porabi mamil. Za razpečevalce omamnih drog je postala ta država prava Meka. Lani je najmanj 430 ljudi umrlo zaradi prevelike količine zaužitih mamil, kar predstavlja sedemkratni porast od leta 1970. Letošnje leto pa obeta, da bo porušen tudi lanski žalostni rekord: do julija je zaradi mamil umrlo že 335 ljudi.

Dovolj zgovoren je tudi podatek o zaplenjenem heroinu. Zahodnonemška policija je lani zaplenila 116 kilogramov heroina, kar je več, kot je zaplenila policija vseh ostalih držav.

In še en podatek zgovorno priča, da postaja Zahodna Nemčija pravo lego narkomanije: cena za gram heroina je močno padla. Pred leti je bilo treba na črnem trgu odšteti za gram tega belega praška 400 mark, danes pa stane samo še 150 mark. Torej ja je dovolj!

Med razpečevalci heroina je veliko turških delavcev na začasnem delu. Na carini je nemogoče pregledati vsi množico prihajajočih in odhajajočih ekonomskih emigrantov, zato je zgolj budnost na meji premalo za uspešen boj proti družbeno „raku“, kot nekateri imenujejo narkomanijo.

DOLAJNSKI LIST pred 20 leti

Namesto kulture v gostilno

VSA NAŠA društva Svoboda so bila v svojem delu tudi preveč resna. Gojila so „visoko“ kulturo. V naših dvoranah je bilo največ deset predstav na leto, kar pomeni, da so bile dvorane izkoriščene le 25 ur na leto. Preprost človek ni šel rad gledat tako imenovane visoke kulture prireditve, ampak je raje zavl v gostilno. Dajmo delovnemu človeku včasih tudi zdrav zabaven program, ki se lahko hitro pripravi. Društva naj organizirajo knjižnice, čitalnice, kasneje naj uredijo sobe s televizijskim in radijskim aparatom. Ustanove naj filmske krožke. V teh prostorih naj bi se zbirali ljudje na pogovore o gospodarstvu, politici, znanosti, kulturi. Tu bi lahko imeli tudi ples, seveda v dostojni kulturni obliki.

PRED KRATKIM smo poročali o groznem smradu na Partizanski cesti, ki se širi baje iz skladišča podjetja Koteles. Po ljubevnem telefonskem obvestilu omenjenega podjetja smo si sami ogledali zavezi in ugotovili: podjetje Koteles smrdi le nekoliko, veliko bolj smrdi črtevama Mesarije, smrad obeh pa je grozen. Kje je sanitarna inspekcija? Že dvakrat je menda smrad povohala.

PRODAJA KOLEJ je nekoliko manjša kot lani. Potrošniki iščejo predvsem kolese Rog. Zvezlina je prodala 15 avtomobilov Fiat 600. Na „fičkota“ čaka še 100 interesentov, od katerih jih smatrajo 57 za resne kupe, ostali pa bi ga kupili brez denarja. Naročil za Spačke še ne sprejemajo, ker še ni podatkov, kdaj jih bo Tomos začel izdelovati.

NA KLEMENČEVIH njuvah na Marofu v Novem mestu so vsako leto pri oranju naleteli na črepinje glinastih posod. Na podlagi teh podatkov je bilo jasno, da gre na tem mestu za večje prazgodovinsko najdišče. To je pretekli teden potrdilo sistematično arheološko izkopavanje, ki ga je organiziral Dolajnski muzej. Že prvi dnevi izkopavanja so pokazali lepe rezultate.

(LZ DOLEJNSKIH NOVIC 15. septembra 1899)

Tisočletja star običaj ne izginja

Obrezovanje ne prinaša bistvenih prednosti - Voda in milo sta prav tako učinkovita kot kirurško rezilo - Obrezovanje deklet je škodljivo in nečloveško

Kaj dosti se od časov, ko so stari Zidje po Mojzeju prešli za poved, naj bo vsako dete moškega spola nekaj dni po rojstvu obrezano, ni spremenilo. Zidje stari obred cirkumcizije še vedno zavrno opravljajo, le da namesto rabinov obreže kožico na penisu zdravnik v bolnišnici. Poleg Zidov zdravijo moški naraščati tudi pripradniki islamske verozupovedi, v novejšem času pa dajo svoje otroke obrezati tudi ljudje, ki nimajo ne z židovskimi ne muslimanskimi izročili nič, a se za operacijo odločajo iz zdravstvenih nagibov.

Se najbolj je obrezovanje razširjeno v Združenih državah Amerike, če seveda izvzamemo dežele, v katerih je cirkumcizija verska obveza. V poprečju je okoli 80 odstotkov otrok moškega spola v ZDA obrezani, sam operativni poseg pa spada med najpogostejše kirurške posege v deželi. Za obrezovanje se Američani odločajo iz zdravstvenih razlogov: obreza naj bi dečlu in kasneje možu preprečila naraščajoča vnetja na spolnem udu, hkrati pa odvrnila rakava. Vse do nedavnega so namreč zdravniki menili, da je cirkumcizija zelo uspešno sredstvo za preprečevanje nastanka raka na penisu, pa tudi, da je obrezani mož manjša nevarnost za svojo zakonsko družico in je zato manj primerov obolenj za rakom na

matemici pri tistih ženah, katerih mož je obrezan. Med dobrimi platni obrezovanja so vzgojitelji naštevati tudi, da se obrezani dečki manj samozadovoljujejo in so tako zrelejši za normalne spolne odnose. Odveč je skoraj že dodati, da so obrezovanju pripisovali tudi manjše moči, saj je sam obred star nekaj tisoč let. Dandanes nekateri še vidijo v tem posegu zagotovilo, da se jim bo spolna moč povečala in da bodo lažje zadovoljili svoje žene. Strokovnjaki pa trdijo drugače. Obrezovanje ne preprečuje vnetja in raka na penisu nič bolj uspešno kot redno umivanje. Dr. David Grimes pravi: „Naše otroke učimo, da si umivajo obraz, roke in ušesa, da si zvečer redno očistijo zobe. Zakaj jih ne bi učili, naj si umivajo penisa?“ Dolgo veljavna doganja o prednostih obrezovanja niso več trdna. Raziskovalci so ovrgli desetletne ugotovitve o povečavi moči raka na maternici in obrezanih zakonskih partnerjih. Najnovejše raziskave so pokazale, da razvoj raka na maternici ni v nikakršni povezavi z neobrezanimi zakonskimi partnerji. Zdravniki tudi zatrjujejo, da dečki otroško simozo (ožko kožico na spolnem udu) v puberteti izgube in da je le v redkih primerih treba pomagati s kirurškim rezilom. O tem, da z

priglasite misli

Kar ve srce že danes, bo glava razumela šele jutri.

J. STEPHENS

S statistiko o lahko dokazem vse - le resnice ne.

G. CANNING

Človek je bitje nezadovoljenih potreb.

P. ZIDAR

d	del konjske noge	praznovanje	izumitelj telegrafa	d	odprtina	zdravilna rastlina	i. ime	ribska mreža	glasbenik soss
kilopendmet			fin. luka						
makedon. kolo			obredna oprava (red. optič. naprav)						
Clani porote									
velikas									

d	mahamedova vera	gerski vrh	nek. portug. kraljica	br. petral	muza jezije	plavalni klub	prekop		
a. država			del očesa	urna	ser. vladar	kluden			
kder strazi					riba	center modrovijski rom. nag. jezije			
seznam			denar fr. revolucije	oranje					
dalm. i. ime			stroj tekač			clay			
otok v irskem jeziku			vojni			strelno orožje			

Umetniška upodobitev obrezovanja Jezusa. Posegu tonej ni ušel niti kačanski bog.

Obrezovanje je bilo v vasi Zlogonsko, drugi Vrhne, ob Sotli, v občini Kapele pri Brezicah. Ko sva naslednjega dne korakala preko pišekih gričev in prišla iz vinskih gor in v majhnem gozdič, sva zagledala na potu pred svojo mož, ki je brskal z motko po gredi. Nisva še bila pri njem, ko stopi iz goščave drug mož s krampežnico na rami in hkrati z druge strani še tretji z gorjačo v roki. Zdelo se je nama takoj, da ti možje ne nameravajo nič dobrega. Eden izmed njih pa je mene br spoznal in je zašepetal drugima dveh: „Ta dva nista prava. Drugi dan smo zvedeli, da so v tistem kraju prepodili komisijo, ki je hotela razkuževati vinograde. In taki izgedi prou vladnim organom so se potem še ponavljali.“

Večkrat se je zbralo na mestu, kamor so bili namenjeni razkuževalci, po več sto kmetov. Vsak je imel nekaj trdega v rokavi. V takih primerih jo je komisija med posmehom in posvokami popihala.

Vrhovnim komisarjem je postalo jasno, da puntarje nekdo organizira, jim daje smernice in jih razposilja v močnih skupinah, ki preprečujejo razkuževalne posle. Kakor že omenjeno, so člani ušvih komisij za tiste čase sijajno zaslužili. Ravno zaradi mastnega zaslužka se skrjala niso toliko zmenili za punt v bojazni, da bi jih ne zamenjali ali sploh uknili. Šele tedaj, ko je bilo omenjeno vsako nadaljevanje razkuževanja, je glavarstvo razposlalo orožniške patrulje, da dozejno, kdo hujška na odpor in kdo je kdovjoda očitne vstaje.

Zandarij so se dokaj časa trudili, preden so dognali, kdo načeluje vstajem. Poročali so tudi na višja mesta, da gre pri tem uporu za izvežbanega ljudskega voditelja, s katerim ne bodo mogli opraviti kar na hitro. Prošli so natančnejša navodila in za ojačenje. Lajuh se je srečno otepal granatami skozi leta in bo znal kljubovati tudi orožnikom. Prvi ga še štiti narod. Priprosto ljudstvo ne bo gledalo od daleč in mimo, kako ženejo orožniki v verigah glavjarja razlujenih ljudskih množic.

Zandarska poizvedovanja so bila točna. V Gradcu so jih brali, a jim žiso prav verjeli, saj so bili prepričani, da ni tako hudo. Kratko in malo: orožniški postojank niso ojačili in povele za pogon Lajuha je bilo odločeno v nadi, da se bodo puntarji že sami umili. Po prvih nastopih Vinkovega organiziranega nastopa so dobile razkuževalne komisije navodila za poučno in pomirjavno nadaljevanje razkuževanja.

Za nekaj časa je odleglo vsem: puntarjem, komisiji in zandarjem.

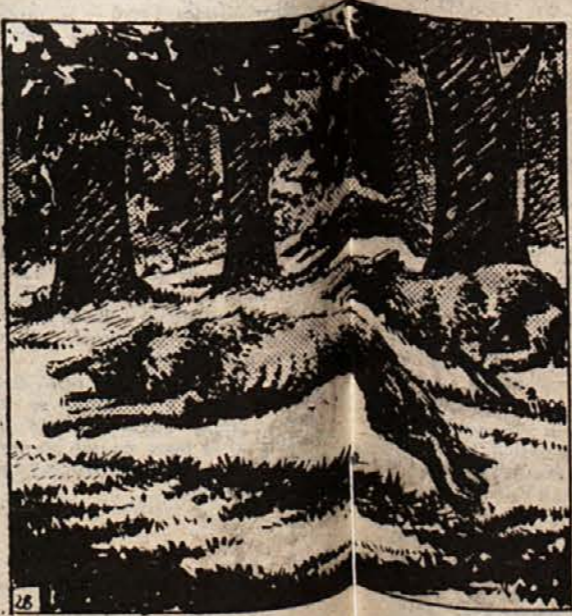
Uporniki so se prepričali, kako jim je že pomagalo, da so pomolili pest pod nos oblastnim nasilnikom. Do tedaj ni bil niti enemu ušivcu las skrivljen. Kmetje so bili prepričani da bodo komisije bežale, kakor hitro jih bo nekaj ušivcev pošteno izkupil. Kljub temu prepričanju puntarji niso hoteli izzivati, pač pa so sklenili, da bodo vsako brezobzirnost oblasti poravnali kar sami s krampi, koli in gorjačami.

Vinko Lajuh je imel puntarsko organizacijo čisto v oblasti. Postal je v kratkem ljudski bog, katerega bi bil branil v spodnjih krajih vsak kmet, če bi bila segla po njem žandarska roka. V Župelevcu, pod križiščem cest na Kapele-Dobova in skozi Dobravo-Brezice, je gotovo še danes imenita in prostoma kmečka krčma pri Janeževci. Tjakoj so se natepli lepega dne trije potepuhi ali prihajaci: Majdakov Johan, naš dobn znanec, ter Dobovčana in Bindek. Najinjc je bil tako na dolgo potegmen, da so ga dožili, da izmika suhe orehe iz skrinj na svilih kar od tal. „Najinjc“ so mu pravili, ker je znal njegov oče eno nemško besedo, in to je bila številka „najinjc“=90. Zaradi pogostega ponavljanja besede „najinjc“ se je to ime oprilejo očeta in je prešlo tudi na postopaskega sina.

Bindek je bil prav tako iz Dobove in se je pisal Martin Cizel. Omenjena trojica je bila pri takih močeh, da bi bili zmogli mladev ali košnjo po več dni brez posebne utrujenosti. Ljudje so jim zveili, da so včasih preveč pametni, in drugo pa zopet premalo, in zaradi te napake v glavi so imeli pravico do prihajstva. Prihajaci so svoje čase po spodnjih krajih delali z vso vmeno pri kakem dobrem gruntarju zgolj za hrano. Pa je takega prihajaca nekaj pital, zapustil je hišo brez slovesa, se klatil okrog in zopet obstal pri kakem posestniku dal časa. Kadar je kateri močnega potepuha najbolj rabil za nujno poksko delo, ga ni bilo ali pa je lenuhari kje v venci. Drugič zopet ga je zaneslo k hiši, ko je bilo najslabe vreme, in je potem samo zajemal iz polne sklode.

Utrujeni potniki so se odpravili spat, in mesec, ki je vzel čez čas, je obsijal le eno hudo postavlo. Velika Kača je stal na straži. A že ob prvem svitu je Mohikanec prebudil svoje tovarise in storil je to resnično o prvem času. Kajti komaj so si utegnili dobro pometi oči, že je vsenaokrog odjeknilo bojno kričanje Mingov, ki je prediralo ušesa in ledenilo kri.

POSLEDNJI MOHIKANEC

28

29

30

Velika Kača in Unkas sta se že pripravila, da bi se brez ozira na njegovo nevarnost podala na breg in preprečila roparje, tedaj pa so volkovje divje zatulili. Nato so se začeli njihovi glasovi naglo odzvajati, kakor da jih je kdo preplasil in da so se morali odpraviti plenu. Kmalu so se izgubili v daljavi, vse je potihnilo in tudi kmeti so se pomirili.

Utrujeni potniki so se odpravili spat, in mesec, ki je vzel čez čas, je obsijal le eno hudo postavlo. Velika Kača je stal na straži. A že ob prvem svitu je Mohikanec prebudil svoje tovarise in storil je to resnično o prvem času. Kajti komaj so si utegnili dobro pometi oči, že je vsenaokrog odjeknilo bojno kričanje Mingov, ki je prediralo ušesa in ledenilo kri.

Velika Kača in Unkas sta odgovorila smrtnim sovražnikom s svojim krikom, nato pa so zaprasketali strelji. Eden med njimi je zadel najbolj nedolžno žrtev med vsemi. David Gamut si ni znal poiskati kritja in njegova dolga postava se je zrušila kot izpodsekano drevo. A tudi iz sovražnih vrst se je zaslialo stokanje in napadalci so se morali z žrtvami umakniti.

Ljudska povest o rakarjih, tihotapcih in zatiralcih trtne usi

Januš golec
PROPAST IN DVIG
17

Nekdo se ni prav zavedal, kdaj in kako je imel Lajuhov Vinko celotne spodnje kraje za seboj. Ni bilo treba mnogo prigovarjati ali držati ljudsko nevoljo, zato so skrbele v obliini meri razkuževalne komisije. Kmetom je bilo treba samo dopovedati, da en sam ali dva ne moreta nič opraviti, pač pa se bodo vsi skupaj zopet dokopali do pravic, da bo kmet sam, da bo odločal kaj se naj godi v njegovem vinogradu. In ravno zaupanje v moč, ki je daje složnost, ni znal nikoli vzbuhati tako, kakor Lajuhov Vinko. Kmalu so se na raznih koncih in krajih pokazali sadovi njegove organizacije.

Ni preteklo niti štirinajst dni po smrti njegovega očeta, že je morala pobeigniti razkuževalna komisija pred razlujenimi kmeti iz Orešja in župniji Bizelsko. Puntarji so se postavili usvojem po robu s koli in trebenicami. Razkuževalci so morali vzeti pot od noge in so bežali na vso spaj iz Orešja na Bizelsko. Vlnadi komisar, ki je vodil oreško komisijo, je zgubil na begu pečenega piščanca, ki mu je bila dala na pot kramarica, pri kateri je bil na hrani.

Josp Mešiček, nadiučitelj v pokouju in posestnik v Krčevini pri Mariboru, je bil priča majhnega nastopa tedanjega puntarskega gibanja. V „Naših goricah“ iz leta 1928 piše tale: „Bilo je meseca septembra, v času veselih šolskih počitnic, ko pride k meni na obisk moj dragi, sedaj že pokojni tovarš Joze Cizel, poznejši profesor na ženskem učiteljsku v Gorici. Bival sem takrat v Pišecah, dasi sem bil že imenovan za Brezice. Ostal je pri meni en dan in dogovorila sva se, da ga drugi dan spremim na njegov rojstni dom v vasi Zlogonsko, drugi Vrhne, ob Sotli, v občini Kapele pri Brezicah. Ko sva naslednjega dne korakala preko pišekih gričev in prišla iz vinskih gor in v majhnem gozdič, sva zagledala na potu pred svojo mož, ki je brskal z motko po gredi. Nisva še bila pri njem, ko stopi iz goščave drug mož s krampežnico na rami in hkrati z druge strani še tretji z gorjačo v roki. Zdelo se je nama takoj, da ti možje ne nameravajo nič dobrega. Eden izmed njih pa je mene br spoznal in je zašepetal drugima dveh: „Ta dva nista prava. Drugi dan smo zvedeli, da so v tistem kraju prepodili komisijo, ki je hotela razkuževati vinograde. In taki izgedi prou

Ni nujno, da je edini pravi

Sodišče zavrnilo predlog Mlinarja, čeprav je kot edini kandidat izpolnjeval pogoje in bil odbit — Se nat ocenil postopek za zakonit — Možnost kandidiranja ob ponovnem razpisu

Pred senatom novomeškega sodišča združenega dela sta se nedavno tega znašla Franc Mlinar iz Dolenjskih Toplic na eni ter novomeške KZ Krka na drugi strani. Sodišče naj bi odločilo, ali je bil sklep komisije za delovna razmerja pri KZ resnično nezakonit, kot je trdil Mlinar.

Slednji namreč navaja, da KZ Krka ni po razpisu za prosta dela in naloge upravnik obratunske enote blagovnice v Žabji vasi izbrala nobenega kandidata, čeprav je Mlinar izpolnjeval razpisne pogoje, pač pa je bil za čas šestih mesecev za vršilca dolžnosti izbran Jože Pelko. Za razpis je bilo odloče-

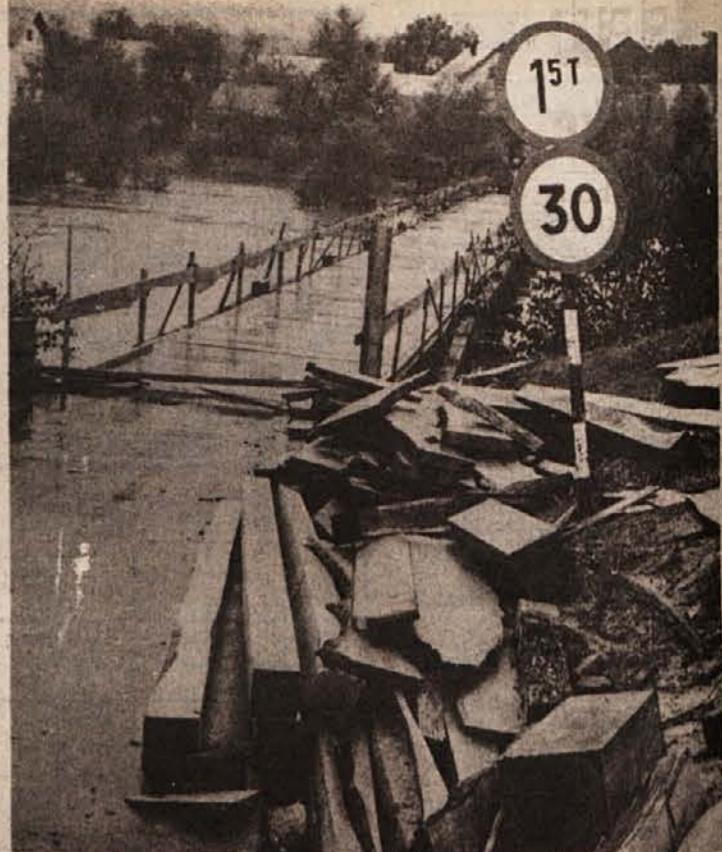
no, da se ponovi. Mlinar navaja, da je takšen postopek nezakonit in da mu naj sodišče zagotovi varstvo pravic.

Senat sodišča je v dokaznem postopku pregledal vse gradivo in tudi zaslišal prič, po opravljeni javni ustni obravnavi pa odločil, da Mlinarjev zahtevek ni upravičen. Res je sicer, da je ta imel pogoje za opravljanje navedenih del, vendar nikakor ni dolžnost delovne organizacije, da bi ga zaradi tega tudi izbrala. Podjetje ima vso pravico, da zavrne vse kandidate (pa čeprav bi vsi izpolnjevali pogoje) in tudi da razpis ponovi.

Nezakonito ni tudi sprejetje Pelka ob sklepu o ponovnem razpisu za vršilca dolžnosti omenjenih del, čeprav ta pogojev ni izpolnjeval. To imenovanje je namreč vezano na rok, ki ga potem ne bo več moč podaljšati. Ob ponovnem razpisu pa bo imel Mlinar znova možnost kandidature, s čimer torej njegove ustavne pravice niso nikakor okrnjene. Odločba še ni pravomočna.

VOZILA BREZ IZPITA

Neprimerna hitrost in predvsem neizkušena vožnja sta zakrivila nedeljsko prometno nesrečo v Brestanici. 18-letna Darinka Gregorčič iz Kozjega je namreč brez vozniškega dovoljenja peljala osebni avtomobil, zaradi prevelike hitrosti pa jo je zaneslo v vrtno ograjo. Pri trčenju se je poškodoval 24-letni sopotnik Darko Sinkovič, da so ga morali prepeljati na zdravljenje v novo meško bolnišnico. Škode na avtomobilu je za 10.000 din.

KOMU VELJA OMEJITEV? — Vprašanje, ki smo si ga zastavili prejšnji teden ob naključnem obisku mostu preko Krke v Zalogu. Tudi če bi se držali omejitve na znaku bi končali v hladnih valovih. Most se namreč končuje, še preden doseže drugi breg Krke.

MLADOLETNIKE ZALOTILI PRI KRAJI

Novomeški miličniki so prejšnji terek okoli 19.30 prejeli nujen poziv iz Smihela, da so tamkaj na delu vlomilci, ki so iz nezaklenjene garaže Alojza Huda odnesli motorno žago, vredno 10.000 din. Miličniki so bili hitro na kraju dejanja in v bližini hiše dobili 15-letnega M.S. in 17-letnega L. Z. z žago, tretji mladoletnik D. Z. pa jo je pred prihodom miličnikov odkuril.

KONČAL V ARKADAH

Prejšnjo soboto je 47-letni Marjan Brulc iz Regerče vasi vozil motorno kolo od Glavnega trga proti Cesti komandanta Staneta v Novem mestu. Prehitro vožnja pa je končal v ovinku pri cvetličarni, kjer ga je zaradi neprimerne hitrosti zaneslo, tako da je trčil v steber arкаде in padel. Brulc je pri tem dobil hude poškodbe in so ga odpeljali v novomeško bolnišnico.

Kočevje: prehitro v dvojni ovinek

23-letni Maver podlegel poškodbam na kraju nesreče

V soboto navsezgodaj je magistralna cesta Ljubljana-Kočevje terjala življenje 23-letnega Sama Mavra iz Kočevja. Slednji se je tisto jutro okoli 3.20 peljal z osebnim avtomobilom iz Dolge vasi proti Kočevju, v dvojnem ovinku pa je zaradi neprimerne hitrosti izgubil oblast nad vozilom in zapeljal s ceste. Poškodbe ki jih je dobil ob nesreči, so bile tako hude, da jim je podlegel na kraju nezgode.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• S hladnejšimi dnevi je prišel tudi čas tatarskih obiskov. Med prvimi so to občutili Dragancovi v Potočni vasi, ki jim je v noči na sredo izginilo dvanajst parov kokošjih bedrc s perjem vred, za osem nesnic pa so bili oškodovani tudi Ferbežarjevi. Pojedina je bila zagotovo velika, kajti možje postavje že sumijo, iz čigavih loncev se je širil prijeten vonj. Vse manj ljudi mara danes v trgovini kuplje no perutino.

• Hudo nažgan se je prejšnjo sredo zvečer prikobalac domov 53-letni Alojz Horjak iz Mzle planine. Prav nič v domači hiši mu ni bilo povšeči, zato je pričel robantiti, da je bilo veselje. Tudi z ženo ni bil zadovoljen in kar na vilah jo je hotel odnesti iz hiše. Na negotovih nogah pa pri tem ni bil najbolj spreten in je ženo ranil. Podrobnejše vzroke svojega obnašanja bo razložil preiskovalnemu sodniku.

• Hudo pokoro si je naložil 65-letni upokojenec iz Podturna. Tamkaj si je namreč kar na črno postavil leseno lopo, ki pa budnim očem inšpekcijskih služb ni ušla. Na upokojenčev naslov je priromala položnica za plačilo kazni. Za 65-letnega možakarja je bilo to preveč. V soboto dopoldne je lopo in prikolico IMV, ki je stala zraven, pogoltnil ognju. Škoda, neprimerno večja kot kazen: 10 starih milijonov. Verjetno primer med črnogadijeli ne bo našel posmemovalcev. Zal.

Konji povzročili pretep

Paša kar na tujem travniku — Puntar se je s palico ubranil nasilnega Roma — Slednji končal v bolnišnici

Nevsakdanji je bil povod pretepa, do katerega je prišlo prejšnji ponedeljek v Veliki vasi.

Romi so tistega dne iz bližnjega naselja prignali na travnik domačina Jožeta Puntarja na pašo nekaj konj. Lastnik trave je samovoljno Romov prepovedal, kar pa ni prav nič zaleglo. Romi so živino pustili na travniku in mirno odšli domov. Puntarju ni tako preostalo prav nič drugega, kot da je konje zbral in jih sam odpeljal v naselje na Rimšu. Seveda pa to Romom ni bilo povšeči, še najmanj pa 72-letnemu Rudolfu Kovačiču, ki je okoli 18. ure prišel k Puntarje-

vim in pričel mahati s sekiro ter groziti. Puntar je nato pograbil najbližjo palico in se z njo branil ter pri tem nasilnega Roma večkrat udaril po rami in boku Kovačiču so zato kaj hitro na pomoč pritekli njegovi pajdaši, zato se je Punter zaklenil v hišo.

Nasilni Romi so poškodovane prijatelja odvedli v novomeško bolnišnico. Dokončno podobno bodo dogodki dobili na novomeškem sodišču.

ZAKOT: NEPREVIDNO V KRIŽIŠČE

Milena Stigar iz Trnja je v sredo zjutraj peljala osebni avtomobil proti Brežicam, pri tem pa v križišču v Kotu nenadoma zavila na levo, ne da bi se prepričala, če je cesta sploh prosta. Takrat je nasproti pripeljal z osebnim avtomobilom Jože Barbič iz Šutne. Pri trčenju so se poškodovali Stigarjeva in njena sopotnica Fanika Tovornik ter sopotnik v Barbičevem avtomobilu Franc Barbič. Vse so odpeljali na zdravljenje v brežiško bolnišnico, gmotno škodo pa so ocenili na 25.000 din.

IZ RAZIGRANOSTI POD AVTO

Franc Jankovič iz Vinje vasi je v petek zjutraj peljal osebni avtomobil skozi Gotno vas in tam dohitel 11 letnega Roberta Mazeleta, ki se je vozil na kolesu. Fantič je med vožnjo počel razne vragolije, med drugim je stal na pedalih in vijugal sem ter tja. Ko je Jankovič zapeljal mimo Roberta, je ta zavil na levo in trčil v avtomobil. Fantiča so odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

Na neosvetljenem kolesu v smrt

Jože Jurman povozil 73-letnega Jožeta Kodriča

Na lokalni cesti od Dolnjih Pirošic do Velikih Malenc je prišlo v nedeljo ob 19.45 do hude prometne nesreče, ki je terjala življenje 73-letnega Jožeta Kodriča iz Zaspa pri Cerkljah.

Kodrič je omenjeni večer vozil kolo brez luči, ko mu je na koncu Dolnjih Pirošic nasproti po levi pripeljal z osebnim avtomobilom 22-letni Jože Jurman iz Gornjih Pšec. Zadel je kolesarja in ga zbil na nasip kjer je Kodrič obležal mrtev.

KRONIKA NESREČ

TRČIL V OGRAJO — Franc Lejk z Zajčjega vrha se je v petek ponoči peljal z osebnim avtomobilom iz Črmošnjic proti Dolži, pa ga je v ovinku v Stopičah zaradi neprimerne hitrosti zaneslo v ograjo. Po trčenju je vozilo peljalo še kakih 80 metrov naprej in se ustavilo izven vozišča. Pri nesreči se je voznik laže poškodoval, škodo pa so ocenili na 15.000 din.

ZARADI UTRUJENOSTI V DREVO — Turek Ilirsoy je v soboto zvečer zaradi utrujenosti zapeljal s svojim osebnim avtomobilom pri Luski na desno bankino in zdrknil na travnik, kjer je trčil v drevo. Poškodovali so se voznik in štiri sopotniki. Ostali so na zdravljenju v novomeški bolnišnici. Materialne škode je bilo za 100.000 din.

PRISTAL NA STREHI — V nedeljo popoldne je 47-letni Emil Merzdovnik iz Obrha pri Šmarjeti vozil osebni avtomobil po regionalni cesti od Kronovega proti Otočcu. Zaradi neprimerne hitrosti pa je vozilo na ravnem delu cestišča zaneslo v levo, kjer se je avtomobil prekucnil na streho in obstal na njeni. Voznik je bil laže ranjen na avtomobilu pa je bilo za 15.000 din škode.

PREHITRO JE VOZILA — V ponedeljek okoli 2. ure zjutraj je Ida Šršen iz Brestanice vozila osebni avtomobil od Sevnice proti Krškemu, v Spodnjem Pijavskem pa zaradi neprimerne hitrosti in utrujenosti zapeljala na bankino in trčila v ograjo. Laže sta se poškodovala voznica in sopotnik Slavko Bobnič

NOVA MESNA KRIZA

Dogodki minulega četrta dajo sklepati, da bo Dolenjsko doletela nova mesna kriza. Tistega dne okoli 11.50 je namreč eden od delavcev podjetja „Meso“ v Kostanjevici stopil v sušilnico po hrenovke, pri tem pa opazil, da se vžgajo saje. Res je takoj poklical sodelavce, da so pričeli gasiti, vendar je bilo za uspešno posredovanje že prepozno. Ogenj je uničil električno napeljavno, zračnik, in kar je najvažnejše, mesne izdelke. Upajmo, da škode 100.000,00 din, ki jo je povzročila malomarnost pri vzdrževanju naprav, ne bodo občutili nedolžni dolenjski potrošniki.

BREZ TEŽAV

V noči na minulo sredo je zankrat še neznan tat splezal skozi odprto okno mehanične delavnice Ferdinanda Blažiča na Jesenicah na Dol. in odnesel nekaj kosov orodja. Vzel pa je tudi lestev, jo prislomil k sosednjemu posloppju Metalgrada in skoz okno vlomil v pisarno. Najbolj zadovoljen pa je moral biti vlomilec, ko je prišel do predala Erike L., kjer je hranila dva stara milijona.

Če je alkohol na delovnem mestu

Jože Rangus ostal brez zaposlitve — Fizično obračunal s sodelavcem — Sodišče ni verjelo njegovim izgovorom — Alkohol in služba nista za skupaj

Jože Rangus iz Drame pri Šentjerneju je v letošnjem juniju zaradi hujše kršitve delovne dolžnosti ostal brez službe. Takšen je bil namreč sklep disciplinske komisije, ki je je potrdil še de avski svet IMV — tozda Podgorje iz Šentjerneja, zoper katerega pa se je Rangus pritožil na novomeškem sodišču združenega dela.

Rangus svojo pritožbo utemeljuje na več načinov. Po izjavah prič je namreč prišel v službo v „dvojni stanju“, zato so mu sodelavci, ki so dolžni skrbeti za varstvo pri delu, svetovali, naj tega dne raje ne dela. Rangus pa je vztrajal pri svojem, stopil k stroju, tako da najbližjemu sodelavcu Slavku Slugi ni preostalo drugega, kot da ga je odrinil. Rangusu je bilo to dovolj, da je s Slugo fizično obračunal. To je pred sodiščem tudi priznal, vendar je navedel, da je bil izzven in zaradi preobilen dela utrujen, neprespan in razdražljiv. Alkohol da v pretepu ni sodeloval. Rangus pravi, da je zaradi tega odločitev disciplinske komisije prestroga in nezakonit-

ta. Utemeljitev temu je našel tudi v sami sestavi komisije, ki je odločala o njegovem primeru kot tudi v

PRAVO MESTO — V akcijah, kot je bila „NNNP“ konec minulega tedna, je prišla do besede tudi obdružna duhovitost naših ljudi. Ne samo da so napovedali boj proti diverzantom, zagodli so jo tudi špekulantom. V na smrt resni omariči boštanskega krajevne urada je zraven razpisa za licitacijo stavbnih parcel v Sevnici in še nekaterih razglasov visela tudi tale parola. Primerno mesto, ni kaj!

zaslišanju prič, češ da niso bile pravilno in po vrstnem redu zaslišane

Sodišče takšnim izgovorom ni moglo pritegniti. V danem primeru gre namreč za očitno hudo kršitev delovnih dolžnosti, odločitev disciplinske komisije pa naj bo za zgled tudi ostalim delavcem. Sodišče je tudi ugotovilo, da je bil ves postopek speljan po zakoniti poti, tako da za Rangusove obtožbe ni osnove. S svojim početjem je namreč ogrožal sebe in sodelavce, kajti alkohol nima na delovnem mestu kaj iskati.

MED GRADNJO ZIDANICE PADEL

V petek so v novomeško bolnišnico prepeljali 53-letnega Miho Mako iz Kanižarice. Mak je tistega dne pomagal pri gradnji zidanice Antona Janžekoviča na Dobliski gori. Ko je s samokolnico peljal betonsko malto po deski na balkon, je med stresanjem izgubil ravnotežje in padel tri metre globoko. Mak si je pri padcu zlomil nogo

VLOMILEC PRIJET

V noči na soboto je bilo vlomljeno v novomeško restavracijo Pri vodnjaku Vlomilec je v prostore prišel skozi okno in iz točilne mize odnesel cigarete v vrednosti 2.750 din. Kriminalisti so bili storilcu kmalu na sledi. Že naslednjega dne so prijeli Marka K. in pri njem tudi našli cigarete.

POVOZILA 5-LETNEGA FANTKA

Nepredvidnost bi 5-letnega Gašperja Rostoharja iz Krškega lahko stala življenje. Prejšnji ponedeljek popoldne je Antonija Balon iz Brezovice vozila osebni avtomobil po Krškem in pri križišču Ceste 4. julija in Kolodvorske ulice zmanjšala hitrost, ker so bili na prehodu pešci. Ko se je cestišče izpraznilo, je zapeljala naprej, takrat pa je pred avtomobil pritekel Gašper, ki ga je voznica zadela in zbila na tla. Hudo poškodovanega fantka so odpeljali v novomeško bolnišnico.

Injekcija za oskrbo mesta

Te dni bo Novo mesto dobilo 5 montažnih kioskov — preskrbovalnih trgovin — Več pove Milan Jakopin

Čez preskrbo se Novo-mesčani pritožujejo več let, pridobili so si celo sloves najdražjega mesta v državi, vendar so spremembe le na vidiku. Med drugim gre tudi za novo potezo izvršnega sveta občinske skupščine, ki sicer pomeni izhod v silo, za krajane pa pridobitev. Za kaj gre, je natančneje pojasnil Milan Jakopin, ki ima kot član izvršnega sveta na skrbi problematiko preskrbe.

— Če se prav spominjam, je zadnja tri leta v vsakoletni

smo se v izvršnem svetu odločili za postavitev nekaj montažnih kioskov — zasilnih preskrbovalnih trgovin. Podjetje Pik iz Vinkovcev bo te kioske postavilo in v njih uredilo prodajo zelenjave, mlečnih izdelkov in najnujnejšega za vsakdanjo rabo. En kiosk bo stal na Mestnih njiavah, drugi na Drski, ostali na pokritem delu tržnice.

— Kdaj bodo trgovinice začele posloovati in ali se ni bati visokih cen?

„Na tržnici so že začeli postavljati te objekte. Rečeno je bilo, da bodo občani še to jesen lahko kupovali ozimnico v novih prodajalnicah. Menimo pa, da bodo cene konkurenčne, kar je spričo večje ponudbe običajno. Podjetje Pik je prodajo v takih kioskih že uvedlo v Kamniku in na Vrhniki, pa so občani zadovoljni. Najbrž bo Pik tudi za naše razmere pomenil neke vrste injekcijo v hudo šepajočo oskrbi prebivalstva. Poudarjam pa, da gre pri tem le za začasno rešitev.“

In kaj je z dolgoročno zamišljeno ureditvijo tržnice?

„Zavod za družbeno planiranje je dobil nalogo poiskati stalne lokacije za oskrbovalne objekte v vseh večjih naseljih mesta. Zadolženi so tudi za iskanje najboljših rešitev pri urejanju prostora pod kostanji na tržnici in za ureditev prometa. Žal to ne gre na hitro. Ker pa je kljub nenehnemu tamjanju, da je tržnica premajhna, ugotovljeno, da je njen spodnji del večinoma prazen, bodo novi kioski lepo zapolnili to vrzel.“

RIA BAČER

Milan Jakopin: „Dokler ni urejen promet, se večjih del na tržnici ni moč lotiti.“

občinski resoluciji pisalo, da bo tržnica modernizirana in urejena, pa do tega še ni prišlo. Kje je vzrok?

„Res je ostalo le pri zapisanem, ker ni urbanističnih rešitev za Prešernov trg. Upoštevati je potrebno razvojni program Solskega centra za gostinstvo, ki je že odkupil nekaj hiš, da bi uredil v njih sodobne poslovne lokale od vinoteke do strukljame, problematičen pa je promet. Preden se začne v tem delu mesta karkoli graditi, je potrebno rešiti promet v ozki ulici od kioska na Cesti komandanta Staneta do Papeževe hiše in še dje proti mostu. Ker vsega tega ni možno na hitro urediti (priprava načrtov, odkup hiš, rušenje in preurejanje),

ZA DVE URI KREPKEGA DELA — Učenci gmske osnovne šole so pred obrambnim dnem in v okviru akcije NNNP očistili spomenik padlim in žrtvam v Žabji vasi. Bil je tako zapuščen, da je vsa skupina komaj zmogla delo v dveh urah. Znano je, da bo zaradi gradnje ceste spomenik potrebno prestaviti, toda zanj še ni določen nov prostor. (Foto: R. Bačer)

Žabja vas: dovolj je „žoganja“

V delu mesta so vzeli priključek na cesto, greznica se izliva po poteh...

Svet krajevne skupnosti Žabja vas je 26. septembra sklical razširjeno sejo s predstavniki Zavoda za družbeno planiranje in občinske skupščine ter prizadetimi krajani, da bi ugotovili, zakaj si v tem delu mesta napredek tako počasi utira pot.

Nekateri so bili na sestanku zelo glasni, ker je Pot na Gorjance ob gradnji belokranjske magistrale in urejanju križišča v Žabji vasi ostala brez priključka na glavno cesto. Takratna vodilna garnitura na občini je krajanom zagotovila, tako so izjavljali, da bodo namesto zaprtega priključka na cesto Novo mesto — Sentjerneji dobili novega na magistralo, vendar priključka ni. Zdaj ljudje zahtevajo izpolnitev dogovora, obenem pa opozarjajo na nevarnost, ki grozi še drugim, ker se iz greznice razliva na javno cesto. V naselju Na Lazu imajo namreč vse hiše greznico, te pa so začele ob večkratnem miniranju v bližini popuščati in teče iz njih na cesto.

Inšpekcija je že izdala odločbe krajanom, da morajo

TUDI DAVKARIJA V PRENOVLJENI STAVBI

Novo steklena stavba občinske skupščine se počasi polni. Nekateri oddelki so že preseljeni in tam uradujejo, med drugim tudi celotna davkarija. Edinole kataster in Med-občinska gospodarska zbornica sta še ostala v stari pošti, ki je v kratkem predvidena za rušitev, ko bodo na tem mestu gradili blagovnico in podzemna parkirišča. Najprej pa je potrebno za stranke zagotoviti nove prostore. Kataster bo prav tako preseljen v novo občinsko stavbo, ki ji pravijo tudi „rastlinjak“.

IZOBESIMO ZASTAVE!

Občinska konferenca SZDL v Novem mestu poziva krajanje in delovne organizacije v novomeški krajevni skupnosti Center, naj v času od 16. do 23. oktobra izobesijo zastave. Ta čas bo v Novem mestu potekal nabor mladine, za kar je potrebno organizirati tudi slavnostno vzdušje.

Zdravstvo v izgubi

Ze ob začetku leta so predstavniki zdravstvene skupnosti opozarjali, da se utegne pri finančnih zataktnih, ker je bila letos za zdravstvo dogovorjena nekoliko nižja prispevna stopnja, polletni rezultat pa napoved potrjuje.

V prvih šestih mesecih je nastalo v občinski zdravstveni skupnosti za 10,407089 din primanjkljaja, ugotovili pa so, da gre izguba na račun precej višjih stroškov, kot so bili določeni s planom za osnovno zdravstveno varstvo, za bonišnično zdravljenje in za izvenpogodbno zdravstveno varstvo.

Kaj sedaj? Izvršni odbor zdravstvene skupnosti meni, da je v prvi vrsti treba temeljito proučiti sporazum o svobodni menjavi dela in ugotoviti vzroke, zakaj je praksa v nasprotju s planom. Zdravstvene kolektive pa so prosili za strokovno obrazložitev dejstva, da je bil uresničen mnogo širši program zdravstvenega varstva, kot je bil dogovorjen s sporazumom. Ko bodo zbrani še nekateri drugi potrebni podatki za osvetlitev razmer, bo izvršni odbor pripravil predlog za sanacijske ukrepe in jih predložil skupščini v potrditev.

O KOLEKTIVNEM VODENJU

V ponedeljek, 8. oktobra, bo v Novem mestu plenarna seja občinskega sindikalnega sveta, na kateri bodo kot osrednjo točko dnevnega reda obravnavali izhodišča o demokratizaciji odnosov in krepitvi kolektivnega dela ter odgovornosti. To naj bi bil hkrati zaključek javne razprave o teh vprašanjih.

Na dolgi in kratki progi

SZDL v novi sezoni in z novimi nalogami, točno začrtanimi do konca leta — Poudarek na novih metodah dela

27. septembra se je prvič sestalo predsedstvo občinske konference SZDL v novi mandatni dobi. Oblikovali so svete in koordinacijske odbore ter sprejeli delovni program do izteka leta 1979.

Medtem ko šteje novo predsedstvo 25 članov, so izvolili tudi 9-članski izvršni odbor, delovni program pa je bil zasnovan v skladu s sklepi volilne konference. Nekateri naloge je predsedstvo ocenilo kot trajne, izluščilo pa tiste, ki jim gre najprej posvetiti pozornost, in jih vneslo v svoj letošnji delovni načrt.

Ena glavnih nalog je vpeljava dela po sekcijah na najrazličnejših področjih, sveti pa naj bi samostojno spremljali problematiko na svojem področju in tudi oblikovali predloge in stališča za reševanje težav. V prvem obdobju po volitvah se SZDL

še ukvarja z organizacijskimi zadevami, pri tem pa že pripravljajo tematska gradiva, o katerih bo tekla beseda na konferencah v novembru in decembru.

V delovnem programu je rečeno, naj bi do srede novembra sprejeli delovne usmeritve tudi novo oblikovani sveti in koordinacijski odbori, nato bo za predsednike krajevnih konference SZDL dvodnevni seminar ter enodnevni seminar za predsednike vaskih in uličnih organizacij SZDL. Na novembri občinski konferenci bodo spregovorili o smernicah za sestavo družbenega plana občine, razpravljali bodo o delu republiške konference SZDL ter o organizaciji občinske uprave po novih predpisih. Za december je napovedana problemska konferenca o delu organizacij in društev, za kar pa je potrebno pripraviti temeljito analizo.

Neproductivnost nas najbolj tepe

Preveč podjetij posluje na meji rentabilnosti, ob tem pa nekateri preveč namenjajo za osebne dohodke — Komunisti v delovnih organizacijah naj rečejo svoje ob pregledu tričetletnih rezultatov

Komite občinske konference ZK je 26. septembra sprejel stališča v zvezi z ugotovljenimi gospodarskimi gibanji ob polletju 1979 in glede hkratnih priprav smernic za sestavo družbenega plana. Na vseh področjih je novomeška občina že slabša od poprečja v Sloveniji!

Zaskrbljujoče so ocenili zlasti dejstvo, da kar 16 delovnih organizacij v prvem polletju ni ustvarilo niti dinarja za razširjeno reprodukcijo, kar 24 pa je v občini kolektivov, ki poslujejo z 2-odstotno akumulacijo. To pomeni dejansko životarjenje brez lastnih sredstev za nadaljnji razvoj. In kljub temu so v takih kolektivih „kar zadovoljni“, kar je zlasti nevarno.

Ob tem pa je zaslediti tudi prevelike osebne dohodke, ki so ponekod postali odraz povečevanja življenjskih stroškov, ne pa rezultatov dela. Komite tudi

Resno se bo spoprijeti s produktivnostjo, kajti v industrijski proizvodnji glede tega že zaostajamo. Medtem ko se je novomeška občina še leta 1973 lahko „bahala“, da ustvari v industriji 2 odstotka več, kot je takrat znašalo poprečje v SRS, je bila leta 1975 za 8 odstotkov pod republiškim poprečjem,

leta 1977 pa že za 10 odstotkov.

Izdelan je osnutek smernic za sestavo družbenega plana za novo srednjeročno obdobje do leta 1985, h katerim so dali na seji nekaj obrobnih pripomb, sicer pa so jih podprli. Zdajšnje razmere in rezultati so osnova, na kateri je možno predvideti napredek v naslednjih petih letih. Prvi krog razprav o osnovnih usmeritvah naj bi bil kmalu končan, nato pa bodo delovni ljudje s pripombami pripravili predlog smernic dokončno sprejemali. Ni pa potrebno čakati dokončni predlog in jematki za izgovor čakanje v dvofaznem postopku, ker lahko nosilci planiranja delajo že na osnovi zdajšnjega gradiva. Komuniste v osnovnih organizacijah ZK v združenem delu, posebno pa v sindikatu, komite zadožuje za temeljite razprave ob zaključku poslovnega tričetrtletja, hkrati pa za odgovornost pri stabilizacijskem po-našanju.

R. B.

V novo petletko brez dosedanjih „grehov“!

„Bitka za stabilizacijo ne sme pojenjati,“ podčrtuje v zadnjih sklepih občinska konferenca ZK v Novem mestu

Na ponedeljkovi seji občinske konference ZK v Novem mestu je veljala osrednja pozornost uspehom in neuspehom tekočega gospodarjenja ter pripravam na novo srednjeročno obdobje 1981 — 1985. Poleg tega so člani konference razpravljali o volilnih konferencah osnovnih organizacij ZK, ki morajo biti, kakor predvideva rokovnik, opravljene do 1. decembra.

Razprava o gospodarjenju je izvenela kot poziv komunistom, da zastavijo vse znanje, sposobnosti in politični vpliv za dosledno uresničitev stabilizacijskih prizadevanj. Podatki in analize o dosedanjem poslovanju v letu 1979 ne objublajo mirnega konca leta, zato kakršnokoli popuščanje ne bi bilo sprejemljivo. Marsikaj se da še popraviti, to pa naj bi storili ob bližnjih razpravah o devetmesečnem poslovanju.

Člani konference so poudarili, da se slabosti, ob katerih „se ustavljamo vedno znova, vedemo pa tako, kot bi jih ne bilo“, ne bi smele ukoreniniti že v same priprave na novo gospodarsko petletko. Zato je dolžnost vseh zaposlenih, še posebej pa komunistov in drugih političnih dejavnikov, da to preprečijo že v javnih obravnavah prvih (pripravljalnih) dokumentov za novo srednjeročno obdobje, kakršne so, denimo, same smernice za nov družbeni plan. Konkretno zadožljuje pa so komunisti v krajevnih skupnostih in združenem delu dobili s sklepi, ki jih je na koncu svojega zasedanja sprejela občinska konferenca ZK.

I. Z.

»Dolenjski list« v vsako družino

Novomeška kronika

ZA TRGOVCE ODLIČNO — Pred sobotno akcijo „Nič nas ne sme presenetiti“ so ljudje v živilskih trgovinah precej pokupili. Ponekod so prodali tudi ves kvas, čeprav ne sodi v trimesečno zalogo. V petek so bile trgovine nabito polne kupcev, police pa so bile že skoro prazne, medtem ko je bilo v soboto dopolne vsega dovolj, strank pa nobenih.

UPOKOJENCE ZEBE — Med tem ko so lani v blokkih na Drski kurili že zelo zgodaj in tako močno, da so morali odpimati okna, letos varčujejo. V blokkih, kjer žive starejši in družine z dojenčki, se že pritožujejo, da je mrzlo.

USPELA POSODOBITEV — Na Glavnem trgu so pod arkadami pred dnevi odprli prenovljeno prodajalno podjetje Standard konfekcija. Dobro so založeni z vsakovrstno konfekcijo, velika pridobitev pa je ličen lokalček iste firme zraven, kjer prej strankam niso stregli, zdaj pa je specializirana trgovina s perilom in nogavicami.

JE ŽE KOSTANJ — Na tržnici so te dni začeli prodajati kostanj kilogram pa velja 30 dinarjev. Tudi gobe so spet pogonale, ampak ceno krepko držijo na 100 dinarjev za kilogram. Jajca so zdaj po 4 dinarje, solata po 20 dinarjev, grozdje po 22 din, jabolka po 20 din, pa tudi cenejša, če so slabše kvalitete.

BOGAT TEDEN Z NARAŠČANJEM — V novomeški porodnišnici so prejšnji teden rodile: Nada Prodanič z Ragoške 10 — Ireno; Marta Petric iz Šegove 16 — Miha; Nada Bele iz Gubčeve 29 a — Borisa Nevenka Rostohar iz Adamičeve 51 — Jelko; Mateja Kožuh s Ceste komandanta Staneta 32 — Urško; Olga Jukič z Ragoške 12 — Luka; Milena Zupan z Zagrebske 12 — deklico in Vida Lesjak iz Še gove 67 — Mitja.

Ena gospa je rekla, da so montažni kioski spravili v nevamost postranski dohodek marsikaterega občana. Zaradi hude konkurence tudi poslovanje posameznih trgovin ne bodo mogli več prodati prav vse s svojega vrta, če je kvalitetno ali ne...

NOVOLES: BREZ BONOVI, AMPAK CENENA MALICA

Družbeno prehrano si ureja vsak kolektiv v novomeški občini zase, kako je mu zdi najbolj prav. V Novolesu imajo na primer prakso, da zaposlenim ne izplačujejo bone za malico, ampak vsak lahko dobi topele obroke hrane v lastni menzi za 2,5 dinarjev. Tako rekoč zastoj! Za kompletno kosilo pa je v Novolesovi menzi odšteti 16 dinarjev. Sindikat v podjetju se trenutno ukvarja tudi s proučevanjem možnosti, da bi odprli za diabetike, saj imajo med zaposlenimi okrog 100 ljudi z različnimi obolenji, ki jim je potrebna posebna prehrana.

Iz vrabca golob na strehi

Počasi administrativni mlini prikrajšali kolektiv Imperiala za izvoz — Z osamosvojitvijo strokovnih služb je delovna organizacija prihranila 2 milijona dinarjev

Letos bo izvoz krškega Imperiala okrajen za 45 odstotkov. Moti se, kdor misli, da gre za nemarnost kolektiva. Tudi pri planiranju se niso usteli, saj so računali za „vrabcem v roki.“ 13. januarja letos v carinsko skladišče poklonjena strojna oprema tujega poslovnega partnerja, v tovami pa so jo prejeli šele konec avgusta. Carinski mlini res počasi meljejo. Stroje so seveda ocarinili, zmedo pa je, kot kaže, povzročila podaritev. Taki primeri v predpisih dotlej niso bili predvideni.

Planirani izvoz, žal, ne bo dosežen, to pa pomeni dvakratno škodo. Prvič, ker niso izvažali, sta bila oškodovana tozid in družba, drugič pa je ta izpad poslabšal odnose Imperiala s tujim partnerjem, ki je kot kupec čakal na izdelke.

Kolektiv Imperiala tudi v prihodnje računa s proizvodnjo za tuja tržišča, ker se zaveda, da je

strojev iz tujine, ki so povzročili toliko prahu, so po normalni poti uvozili še štiri stroje, da bodo na njih pripravili nove izdelke za jugoslovanske potrošnike.

Imperial Krško je za sedaj še tozid ljubljanskega Zita, v praksi pa že posluje kot delovna organizacija. Z osamosvojitvijo lastnih služb je prihranil najmanj 2 milijona dinarjev. Razen tega dobi kolektiv vse podatke pravočasno. Veliko jim pomeni tudi to, da so točni in da se lahko zanesejo nanje. Tako imajo na primer periodične obračune v rokah že teden dni prej kot drugi tozidi. Vse stvari se torej rešujejo veliko hitreje in ceneje.

JOŽICA TEPEY

UMIK POD ŠOTORE — Osebe Zdravstvenega doma v Krškem se je na akcijo NNNP dobro pripravilo. Pod šotoni so si uredili pravo poljsko bolnišnico, v katero so reševalni avtomobili v soboto dopoldne z modrimi lučmi in vključenimi sireni vozili „ranjene, bome in prestrašene“ občane po požarih, potesh in bombnih napadih. (Foto: Jožica Teppey)

NE BO LE TRGOVINA

V krški blagovnici bo več spremljajočih dejavnosti. Kot posebnost naj omenimo otroški vrtec za malčke zaposlenih trgovinskih delavcev. V njem bo prostora za 15 malčkov v eni izmeni. Tu bo tudi poslovalnica Ljubljanske banke. Prostor bo dobila prva turistična agencija v krški občini in v Posavju, saj sedanja zastopstva ne zaslužijo tega imena. Poslovala bo tudi cvetličarna. Dejavnosti torej, ki jih sodobni človek potrebuje na slehernem koraku.

REZULTAT DOLGIH PRIPRAV

Akcijo „Nič nas ne sme presenetiti!“ so v krški občini pripravljali natanko 6 mesecev. Vanjo so se vključili delavci na delovnih mestih in prebivalci v krajevnih skupnostih. Program nalog, ki so se jih z izredno zavzetostjo lotili v soboto in nedeljo, je vseboval reševanje ob potreshih, gašenje požarov, spopade z diverzanti, večje prometne nesreče, bombne napade in druge možne oblike sovražne dejavnosti ali naravnih nesreč.

Blagovnica, ki ne bo imela para

Ob letu na družinske nakupe v krški diskont na 6.870 kvadratnih metrih

Skokovit razvoj krške občine ni mogel ostati brez odmeva tudi na trgovskem področju. Pred nedavnim je Mercator, krška Preskrba, blizu velikega gradbišča blokoveškega naselja Spodnji Grič pričel graditi veliko blagovnico.

Vrednost naložbe cenijo na 150 milijonov dinarjev. Novo pionirjevo gradbišče se razteza na dveh hektarjih in 63 arih. Bodoča blagovnica bo imela 6.870 kvadratnih metrov čistih prodajnih površin, ob njej bo še 220 parkirnih prostorov.

KAKŠEN INDOK CENTER?

Ob izteku prvega leta delovanja krškega Informacijsko-dokumentacijskega centra je ta ponovno pozval vse predvidene podpisnike družbenega dogovora o ustanovitvi in delovanju INDOK centra, naj čimprej pristopijo kot soustanovitelji.

Nekateri so namreč predpis dogovora zavrnili, oziroma odložili, to pa zavira razvoj INDOKA. Center vsak teden obvešča o dogodkih v občini in spremlja pomembnejše seje skupščine, držbenopolitičnih organizacij, SIS in v občasno izdaja posebne številke Biltena (na primer ob potresu v Črni gori, ob akciji NNNP ipd). V njem objavlja tudi povzetke iz obširnega skupščinskega gradiva, da bi imeli delegati in družbenopolitični delavci čim boljši vpogled v odločanje. Center namerava razviti dokumentacijsko dejavnost, kakor hitro se bo kadrovske okrepil. Začetni sadovi so vidni in poročilo o vsebini dokumentacijske zbirke je že obiavil. Gre predvsem za gradivo, ki je potrebno za delegatsko delovanje. INDOK načrtuje tudi delovno mesto občine Krško, vendar šele potem, ko bo s pristopom večine podpisnikov lahko uveljavil finančne in kadrovske razmere.

J. T.

no komisijo, ki je zbrala ponudbe treh projektantskih organizacij: domače Save, Studia Koper in ljubljanske Investe. Po načrtih slednje tudi gradijo.

Precejšnje težave so imeli, preden so lahko zasadili lopate. Treba je bilo prestaviti vojaški objekt, pri čemer je bilo treba seči v žep po 2,2 milijona dinarjev. To je gradnja še huđu zavleklo. Pionirjevi morajo dokončati gradnjo 1. avgusta prihodnje leto, nova blagovnica pa naj bi pričela poslovati 15. septembra.

A. Ž.

KRŠKE NOVICE

DOMAČINI TRETJI — Na 21. zveznem tekmovanju oračev so v kategoriji mladincev nastopili tudi krški mladi zadrudniki. Njihove „barve“ so zastopali Jurečič, Kodrič in Colarič, seveda izven konkurence. Zbrali pa so toliko točk, da bi se med republikimi in pokrajinskimi ekipami uvrstili na 3. mesto.

GASILSKI JUBILEJ — Toliko, kot je stara krška tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“, to je 40 let, je tudi njeno gasilstvo. Jubilej so počastili s tekmovanjem ženskih in moških vrst slovenskih papirnic, ki je potekalo na Stadionu Matije Gubca.

ŠE EN VRTEC — Odprli so ga pred dnevi v Dolenji vasi in tako uresničili pobudo domačega Društva prijateljev mladine. Za krajno skupnost, ki ima ta čas že več kot 900 prebivalcev, in kjer je iz dneva v dan tudi vse več zaposlenih žena, je to vsekakor pomembna pridobitev.

EN TEDEN — Toliko časa je bila v krški Galeriji odprta že druga razstava v nadaljevanju letošnje jesenske sezone. Tokrat so razstavili izbor iz del akademskega slikarja Hinka Smrkarja, ki ga je pripravila in posodila ljubljanska Narodna galerija.

SOBOTA NA OSREDKU — 40-letnica konference sodelavcev revije „Slovenska mladina“, mladih skojcev, bodo na Osredku nad Leskovcem počastili v soboto dopoldne. Ob tej priložnosti bodo odkrili spominsko obeležje in za slovesnost pripravili kulturni program.

TREZNI ZA VOLAN — Lani se je po več letih prvič zgodilo, da je bila med povzročitelji nesreč na cestah krške občine vinje nost voznikov šele na petem mestu. Alkohol je namreč povzročil le 8 nesreč. Se vedno preveč, toda da bi le pri tem ostalo!

KRŠKI TEDNIK

VSELEJ PRIPRAVLJENI — Velika zavzetost krajanov za obrambne priprave je sobotni in nedeljski akciji NNNP v brežiški občini zagotovila uspeh. Poslej se jim bodo posvečali še bolj načrtno, da bo čim manj strokovnih spodrslijav. (Foto: Jožica Teppey)

Ni jim mar le za lastni žep

Delavci Tovarne pohištva mislijo na j tri — Dosledni pri stabilizacijskih ukrepih

Dobro gospodarjenje v brežiški Tovarni pohištva pripisujejo dosledno izpeljanim akcijam, ki so jih na začetku leta nakazali v stabilizacijskem programu in nato sproti dopolnjevali. To velja za prvo polletje, vendar se tudi zdaj, ob koncu tretjega četrtletja, nadejajo uspešnih rezultatov.

„Uspelo nam je, da je vsak zaposleni odvisen od dejanske vloženega dela, od storilnosti, izkoriščenosti osnovnih in poslovnih sredstev ter reprodukcijskega materiala“, je predstavil prizadevanja delovne organizacije direktor Franc Puhner.

„Tak način uveljavljamo že dve leti, vendar sistem sproti dopolnjujemo. V merilih, po

katerih se ravnamo, delavci vidijo in iščejo svoj interes. Več ko ustvarimo, večji je tudi osebni dohodek. Če primerjamo celotni dohodek z reprodukcijsko sposobnostjo ob doseženih povprečnih osebnih dohodkih v prvem polletju (5.700 dinarjev ali za 20 odst. več kot lani), zlahka ugotovimo, da se zaposleni zavestno odločajo za širjenje materialne osnove, za naložbe v izboljšanje tehnologije in standarda delavcev, čeprav bi bili glede na učinek upravičeni do večjih osebnih dohodkov.“

Celotni dohodek se je v primerjavi z lanskim povečal za 40 odst., plan pa smo v prvem polletju presegli za 9 odst. V ustvarjeni vrednosti 106,4 milijona dinarjev je udeležen izvoz z dobrimi 28 odst. Pri tem velja pripomniti, da posveča kolektiv veliko pozornosti izvozu in vrednosti izvoza precej presega potrebe po uvoženem materialu.

Leto 1979 se je za Tovarno slabo začelo. Zaradi pomanjka

nja iveric (zamrznjen uvoz) so šli vsi zaposleni za teden dni na „prisilni“ dopust, pozneje pa so morali za izpad nadoknaditi z delom ob prostih sobotah. Le tako so lahko uresničili zastavljeni plan.

V prvem polletju so se ubadali tudi s prehodom od lastnih (tovarniških) cen na maloprodajne cene. S trgovino jim je nekoliko uspelo sporazumeti se, da zdaj dela v verigi od proizvodnje do prodaje izdelka potrošniku. Sporazum nikakor še ni idealen in ga bodo v prihodnje poskušali še dopolniti.

JOŽICA TEPEY

BREŽICE: KRITIČNO O RAZVOJU

V brežiški občini sta pripravljena za javno razpravo dva pomembna dokumenta za njeno nadaljno usmeritev. Prvi je analiza razvojnih možnosti za obdobje 1981–85, drugi pa osnutek smernic o pripravi srednjeročnega plana za isto obdobje. O obeh bo 1. oktobra razpravljala občinski sindikalni svet, v sredo, 3. oktobra pa zbori občinske skupščine, ki bodo hkrati opredelili rok za javno razpravo.

Teleta še na Hrvaško

Prekupčevanje bo zaustavilo edinole izenačenje cen

Temeljna organizacija kooperantov Agrarie v Brežicah odkupi na leto okoli 1500 telet na svojem območju. Zelo malo, če upoštevamo, da je vseh telet okoli 4000.

Ti predeli so raj za prekupčevalce, ki pridejo k živinorejcem naravnost in hlev in jim ponudijo precej več kot na odkupu. Za kmete je to priložnost, da spravijo v žep nekaj več, saj živinorejca ob sedanjih cenah kmil ne prinaša kaj prida dohodka.

V brežiški občini so odkupne cene telet 45 din za kilogram, kar je precej več od spoznamnih cen za SRS (te predvidevajo komaj 33,93 din za kilogram), pa še vedno veliko manj,

kot plačujejo na Hrvaškem. V zadnjem letu so cene kmil poskočile za 90 odst., prodajne in odkupne cene mesa pa so se dvignile komaj za 16 odst. Cene kmetijskega reprodukcijskega materiala so narasle za 30 odst., kar posredno spet podružuje pridelovanje krme vseh vrst.

Letos bo v kooperacijski reji v brežiški občini spitanih 530 goved, kar je za 270 glav manj, kot so planirali. Pitancev, ki bodo vzrejeni prihodnje leto, je v kmečkih hlevih 385, torej obetov za razcvet živinoreje še ni. V brežiški občini bi namreč lahko na leto spitali 1500 goved, dovolj za kritje domačih potreb, in še 300 glav bi ostalo za prodajo drugam.

Nekateri se sicer sklicujejo na inšpektorje, da ne obvladajo situacije, vendar tudi ti ne morejo bistveno vplivati na položaj v živinoreji, dokler ne bomo imeli v Sloveniji in na Hrvaškem enakih cen.

J. T.

ZA KOLIKO SO POSKOČILI OD?

V brežiški občini je bil v prvem polletju povprečni osebni dohodek na zaposlenega 6.182 dinarjev, kar je za 23 odst. več kot lani. Od povprečja najbolj odstopajo v finančno-tehničnih službah, v prometu in gozdarstvu. Enak odstotek zvišanja, kot je v brežiški občini, velja tudi za Posavje. V krški občini je bilo povprečje 6.592 dinarjev, v sovniški pa 5.958. V Sevnici so se osebni dohodki povečali za 19 odst. V tem času so življenjski stroški narasli za 23 odst., kar pomeni, da so ostali realni osebni dohodki v posavskih občinah na lanskeoletni ravni.

Po čem je letos ozimnica?

Trgovina z živili, ki posluje kot enota Agrarijnega tozda Agrobilagodni promet, ima za ozimnico pripravljena jabolka, krompir in čebulo. V času od 20. septembra do 20. oktobra se kupci lahko oskrbijo z njo po tehle cenah, če kupijo večje količine od gajbice naprej.

Za jabolka jonagold, mutsu in idared morajo odšteti 11,80 din, za jonatan, zlati delišec in boskopski kosmač pa 9,50 din za kilogram. Cene veljajo za prvo-razredno sadje.

Čebulo v vrečah po 20 do 25 kilogramov prodajajo po 8 din kilogram in krompir po 4,5 din. Z ozimnico se potrošniki lahko oskrbijo vsak dan, razen sobote, od 6. do 14. ure, ob sobotah pa le med 6. in 10. uro.

Hrušk trenutno nimajo, vendar jih pričakujejo iz Agrarijnih nasadov na Catežu. Jabolka odkupujejo od kooperantov, krompir dobivajo iz prostega odkupa, čebulo pa naročajo iz Makedonije.

Sadje je letos lepo, a pridelek je zaradi pezebe komaj polovičen. Krompir je kljub suši dobro obradil.

Kdor ima primerno shrambo, se bo torej z ozimnico lahko pravočasno založil. Žal je takih družin vedno manj ne le v blokih, ampak tudi v zasebnih hišah. Centralno ogrevanje povsod izrinja tovrstna živila iz kleti.

J. T.

Novo v Brežicah

BREZPLAČNA PREIZKUŠNJA — Prodajalna Elektrotehne ponuja mimoidočim novost pri nakupu barvnih televizorjev „Gorenje“. Interesenti jih brez skrbi vzamejo za dva meseca na brezplačen ogled, preden se odločijo za nakup. To ugodnost lahko izkoristijo do 20. oktobra.

POCENI NAGELJNI — Agrarijn kiosk pred gimnazijo je od petka do ponedeljka prodajal nageljne po zelo ugodnih cenah. Za šopek petnajstih do dvajsetih cvetov je bilo treba odšteti le 30 dinarjev. Skoda, da so take priložnosti redke.

KOLIKO ZA GROBIŠČA PADLIH? — Za vzdrževanje grobišč in grobov borec je za prihodnje leto v brežiški občini predvidenih 232 tisočakov. Izvršni svet je predlagal občinski skupščini, da bi zaradi enakomernje obremenitve proračuna predvidela za te namene prihodnje leto 145 tisoč dinarjev in prav toliko še v letu 1981. Zahteval je, naj pristojni upravni organi takoj poskrbijo za evidenco grobov in grobišč padlih borec v občini.

BREŽIŠKE VESTI

Plan naj bo res odsev potreb

Družbeni proizvod v trebanjski občini stalno raste — Izpolnili bodo vse načrte

Na ločenih sejah vseh treh zborov občinske skupščine Trebnje, ki so bile pretekli četrtek in petek, so delegati obravnavali analizo o izvajanju družbenega plana 1976 — 1980, razpravljali pa so še o možnostih razvoja trebanjske občine v naslednjem srednjeročnem razdobju, sprejeli so smernice družbenega plana za 1981 — 1986, več odlokov in samoupravnih sporazumov. Seje družbenopolitičnega zbora se je udeležil tudi Bogdan Osolnik, vodja slovenske delegacije v zveznem zboru skupščine SFRJ.

Na sejah različnih trebanjskih skupščin je zadnje čase vse bolj opaziti „pomanjkanje“ delegatov. Tudi na seji družbenopolitičnega zbora je od 25 delegatov bilo prisotnih samo 14.

To pot so nekateri imeli zaradi akcije NNNP vsaj opravičljiv razlog za izostanek. Kljub temu da je bilo na seji delegatov manj, je razprava le potekala. O dosežkih v preteklih obdobjih je poročal Nace Dežman. Tako je med drugim navedel podatke, da je trebanjska občina na dobri poti, da izpolni vse zastavljene naloge, ki jih je sprejela s srednjeročnim planom 1976 — 1980. Družbeni proizvod je vsako leto narasel vsaj za 10 odst., v letu 1976 za 18,6 v letu 1977 samo za 8,9, lani za 12,6 in letos za 12,1 odst. Tako je poprečna rast družbenega proizvoda bila v preteklih letih 13,2 odst., kar je nad republiškim povprečjem. Prav tako se je večala produktivnost, ki je narasla za 6 do 7 odst., medtem ko je v republiki zrasla v tem času samo za 2,5 odst. Še najslabše se je trebanjsko gospodarstvo odrezalo na področju izvoza, vendar ga nameravajo spodbuditi.

Na seji so delegati pohvalili smernice za pripravo družbenega plana občine Trebnje za obdobje 1981 — 1985. Razprava o smernicah naj bi tekla en

mesec. Razprava o smernicah bi seveda morala zajeti najširši krog delavcev v združenem delu, saj so plani vse prevečkrat samo zbirka želja, ne pa resničen odsev dejanskih potreb delovnih ljudi, je rekel Janez Zajc. Še več poudarka bi bilo treba dati kmetijstvu, izobraževanju, prometu in sodelovanju

DVAKRAT ZA ENKRAT

V trebanjskem Centru za izobraževanje in kulturo spet belijo. Seveda so belili že poleti, toda ker tedaj niso prestavili omar, kar ob reorganizaciji, ki poteka zdaj, počnejo, morajo zdaj prebeliti še nepobeljene ploskve za omare. Na srečo je od poletnega beljenja ostalo menda še nekaj barve, tako da stene le ne bodo preveč pisane.

na področju gradbeništva. V razpravi je sodeloval tudi Vladimir Silvester, ki je poudaril pomen izobraževanja, saj je v trebanjski občini kar okoli 40 odstotkov delavcev brez končane osemletke.

Potem je podala poročilo o priznavalnih Milena Zalar (o tem bomo več poročali v naslednji številki), delegati pa so sprejeli družbeni dogovor o ustanovitvi skupnosti občin Čmornelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje.

Nihče ne ve odgovora

Premajhne zmogljivosti otroških vrtcev bodo morale počakati na povečanje v naslednjem srednjeročnem obdobju

Vprašanje otroškega varstva je ta hip v trebanjski občini na področju vzgoje in izobraževanja vsekakor najbolj pereče, zato ga velja osvetliti z vseh zornih kotov. O sedanjem velikem po manjkanju prostora v otroških vrtcih v trebanjski občini je govoril tudi tajnik trebanjske skupnosti otroškega varstva Janez Kranjc.

„V srednjeročnem razdobju, ki se izteka, je bilo za otroštvo varstvo veliko narejenega. V tem času so bili zgrajeni 4 oddelki vrtca v Trebnjem, 1 oddelk v Šentrupertu, 1 oddelk v Velikem Gabru. Vsega skupaj je zdaj v trebanjski občini 5 vrtcev z okoli 310 mesti za otroke. Medtem ko pokrivalo potrebe za otroke od tretjega leta starosti, nam manjka prostora za malčke. Poskušali smo na vse mogoče načine rešiti to vprašanje, vendar pravih rezultatov doslej ni bilo. Tako je akcija za pridobivanje varšč na domu skoraj propadla, saj sta se prijavi le dve varški. Da je tako je seveda velika škoda. Za varške so namreč že rezervirana sredstva, pripravljene so sporazumi in pogodbe. Morda se varške ne zavedajo številnih prednosti, ki bi jih imele. Če bi varške delo opravljale po pogodbi z

vrtcem: imele bi dopust, socialno zavarovanje in vrsto ugodnosti. Čeprav morda tudi vedo za te ugodnosti, se vendarle niso prijavile v večjem številu.“

Tudi delovne organizacije se ne zanimajo kaj dosti za probleme otroškega varstva, še manj pa delegati, čeprav bi tudi oni lahko vplivali na hitrejšo reševanje teh vprašanj. Izbrala prostora v blokih pa je za zdaj še vprašljiva. Tudi v Ljubljani, kjer imajo kar precej izkušnje z reševanjem teh vprašanj, so imeli težave s sanitarno inšpekcijo. Verjetno se bo treba pogovoriti tudi z inšpektorji, kako v blokih zagotoviti minimalne pogoje za higieno.

V ponedeljek, 1. oktobra, je bila že tretjič sklicana skupščina skupnosti otroškega varstva. Na njej so se bodo delegati pogovorili, kako čimprej in čim bolj zadovoljivo rešiti vprašanje premajhnih zmogljivosti vrtca v Trebnjem. Kljub vsem tem ukrepom, ki pa so vendarle še v prvi pripravljalni fazi, ne bo mogoče bistveno povečati zmogljivosti vrtcev čez noč. Ta naloga bo ostala za naslednje srednjeročno obdobje. Kako se bodo morali znajti mladi s starši, pa ta trenutek ne ve nihče. J. S.

TREBANJSKE IVERI

ZDRAV DUH V ZDRAVEM TELESU! — Po končanem dopustih se v trebanjski občini nadaljujejo delavske športne igre. Regeneracija telesnih moči je pri vseh sodelujočih očitna, saj je npr. v tekmovalni rokometu bila borbenost na višini I. zvezne rokometne lige. Roke pa si manejo tudi gostinci, saj imajo baje po tekmovalnih dnevih veliko več prometa kot običajno.

Zdržimo koristno s prijatelji!

ZAKAJ ŠKRIPLJE — Hudo mušneži trdijo, da v Starem trgu v Trebnjem iz dneva v dan čedalje močneje škriplje. Dolgo ni bil znan

vzrok tega škripanja, končno pa je tudi za široko javnost škripanje fenomen razjasnjen. Škripanje namreč povzroča rja, ki v trajno grize lopate delavcev, ki obnavljajo „slavno“ trebanjsko cesto.

MI GA PA ŽINGAMO... — Vesel dogodek je pred kratkim pripetil pred trebanjsko mesnico. Z nageljnom v gumbnici je po cesti vijugal nekoliko „veselejši“ občan in v rokah držal krvav omot nepravilne oblike. Vsem mimoidočim je veselo pripovedoval, da mu je uspelo dobiti 20 dkg teletine. Iskreno čestitamo!

TREBANJSKE NOVICE

MNOŽIČEN ZAKLJUČEK — V sevnjski občini so se vse akcije „Nič nas ne sme presenetiti“ po krajvih skupnostih in združenem delu zvrstile v soboto. Ena najmnogičnejših akcij v nedeljo je bil pohod po občinski trimski poti. Zaključni miting pred spomenikom v Sevnici si je ogledalo mnogo ljudi. Žal je odpovedalo ozvočenje, ko naj bi slišali, za kaj gre. Na sliki: pokal za ekipno zmago v rokah Šentjanke. (Foto: Železnik)

Čisti računi — dobri prijatelji

Sindikata opozarja, da bodo morali odgovarjati tisti, ki so preveč delili

Po pravočasnosti, širini in odločnosti lahko štejemo nedavno sejo občinskega sindikalnega sveta, namenjeno po letnemu gospodarjenju v sevnjski občini, v marsičem za prelomno.

OD nad 30 odst., naj obrazložijo ta svoj korak. Niso izključeni pozivi na odgovor. Do takrat, ko se bo to zgodilo, bo verjetno SDK pripravila podatke tudi za tako imenovano negospodarstvo. Žal si morajo delegati iz združenega dela pripisati del neobveščeniosti glede tega, kako so si delili v negospodarstvu na svoj račun. Ko so namreč v začetku septembra zasedale skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, jih za kaj takega zopet niso pobarali! A. Ž.

Na videz ugodno sliko polletnega gospodarjenja hudo kazijo večkrat omenjena rekordna izguba Jugotantina. Poleg sklepov trajnejšega značaja velja v prvi vrsti omeniti tistega, kako mora predsedstvo občinskega sindikalnega sveta takoj dobiti celovit pregled nad stanjem v tovarni in odgovornosti, zakaj je prišlo do te izgube. V vnaprej pripravljenih sklepih so bili sicer uporabljani bolj železni glagoli, katere je razprava prekvapljivo v veljane. V Jugotantinu so si osebne dohodke povečali sicer le za 7 odst., vendar ljudi buri to zato, ker je v odločitvi bila očitna izguba. Kot je dejala članica sveta iz vrst obrtnikov, bi bili morali v Jugotantinu ravnati vsaj po izkušnjah, denimo Stillesa, ki je tudi bil v težavah, odgovornim pa je z organizirano akcijo uspelo prepričati delavce, da so stisnili pasove in „izplavali“.

Vprašanje delitve bo povzročalo glavobol še komu. Sindikat namreč terjaja od vseh, ki so v minulem polletju dvignili svoje

BEG PRED OBVEZNOSTMI

Nekaterim obrtnikom je očitno kaj malo mar, če odvajajo stanovanjski dinar za svoje delavce ali ne. Kot je povedal tajnik sevnjske stanovanjske skupnosti inž. Jože Kolar so nekateri obrtniki, da jim denarja z žiro računa ne bi pobrala davkarja, račun prenesli v žalsko občino. Ta hip največji dolžnik stanovanjskega dinarja svojim delavcem je po tajnikovih besedah teracer in cementinar Jure Šlogar iz Boštanja. Dolguje nekaj nad 67 tisočakov. Na kraju se obrtnikom, ki redno plačujejo vse obveznosti, vse skupaj zdi le prenemumno. Sevnjsko združenje obrtnikov namerava narediti red.

Bumerang

Zakaj v Sevnici glede družbene prehrane vsak po svoje

Sevnjska občina, predvsem pa občinsko središče, spada po republiških primerjavah v vrh po številu zaposlenih žena. Zaposleni ženi je v veliko breme predvsem skrb za prehrano družine. To jesen je po vsem videzu izbruhnilo še vprašanje prehrane otrok v sevnjski osnovni šoli. O tem je bilo postavljeno tudi delegatsko vprašanje na skupnem zasedanju zbora krajevnih skupnosti in združenega dela občinske skupščine. Zastavila ga je delegatka iz „Lisce“.

Vsekakor dovolj resno, da smo povprašali v šoli, kakor je s tem. Ravnatelj prof. Jože Bogovič lahko vsakomur odpre zajeto mapo o reševanju, ali bolje nereševanju, tega problema. Prve pobude šole so stare najmanj eno, če ne že dve leti. Lani je šola v Ljubljani naročila celo študije. Vedeti je namreč treba, da obiskuje šolo okrog 1.100 otrok, med njimi 450 vozačev. Kolikor otrok obiskuje šolo, prejema malico, vsaj vozači, očitno pa je tudi velik interes meščanov, pa bi potrebovali še kosila. Šola bi potrebovala kuhinjo takih mer, kot jo premore „Lisca“. Porabniki bi nekako morali šoli dati denar, da bi se lahko lotila tako velike kuhinje.

Avgusta se je šola obrnila na „Lisco“ s prošnjo, da bi proti plačilu vzela za določen čas na hrano nekaj otrok med 10. in 12. uro, lot jih je vzel vrtec. V „Lisci“ pa so zavihali nosove. Če je sedanje delegatsko vprašanje bumerang, lahko najbolje povedo sami. V mestu ni manjkalo raznih pobud, najbolj glasno je bila že dvakrat ponovljena na problemski konferenci sveta za vprašanje družbenopolitičnega in ekonomskega položaja žena. Družbene prehrane v mestu sploh ni ali je vsaj hudo skromna. A. Ž.

Nobena odločitev mimo delegatov

Pred koncem družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Trebnje, ki je bila pretekli četrtek, se je k razpravi prijavil tudi Bogdan Osolnik, vodja slovenske delegacije v zveznem zboru skupščine SFRJ. Med drugim je povedal, da je že v pripravi program za delo skupščine v naslednjem letu. Ker želijo, da bi bile v delo skupščine, še posebej pa v sprejemanje življenjsko važnih odločitev, vključene vse družbenopolitične skupnosti, že zdaj zbirajo podatke o tem, kaj naj bi se obravnavalo na njenih sejah. Obširnejši razgovori in dogovori pa bodo o tem stekli naslednje tedne. Bogdan Osolnik je poudaril, da na sejah zbora obravnavajo tudi sistemska vprašanja gospodarstva, zato bi ne bilo napak, ko bi se v dopolnjevanje programa vključile tudi delovne organizacije, ki jih določena vprašanja zanimajo.

Vabilo Bogdana Osolnika je šteti kot del naprovov, da bi se vezi med izvršnimi organi in delegatsko bazo še okrepile. Tudi na zvezni ravni namreč ne bi smeli zanemarjati delegatske baze.

DOBILI SO ELEKTRIKO

Še zadnja hiša, ki ni imela napeljavne elektrike v krajevni skupnosti Mirna je dobila električni tok. To se je zgodilo v Stari gori. Polovico stroškov so krili domačini, polovico pa krajevna skupnost.

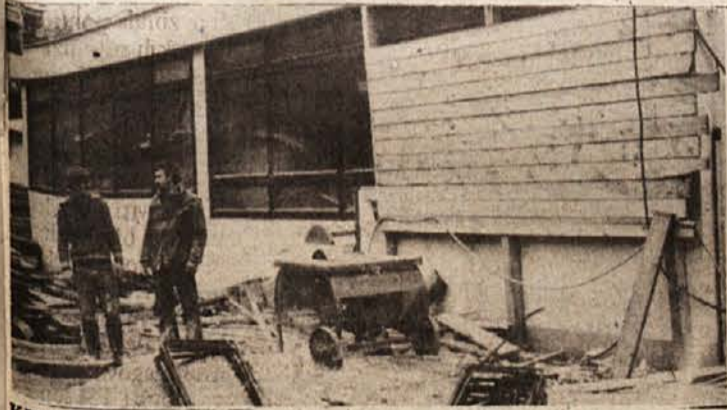
VODA NA TRBINCU

Vodovod na Trbincu je že do kraja zgrajen. Krajan, ki že težko čakajo na vodo, jo bodo začeli dobivati takoj, ko bodo namestili črpalko. Pri črpalci se je namreč nekaj zataknilo, vendar bo v kratkem napaka odpravljena.

Asfalta še ni

Dela pri obnovi cest v krajevni skupnosti Mirna bodo končana do 15. novembra

Od 15. julija, ko so se v krajevni skupnosti Mirna začela obnovitvena dela na cestah, je preteklo že kar precej časa. Kako so se stvari med tem napredovale, je povedal predsednik sveta krajevne skupnosti Mirna Maks Kurent: „Vsa zemeljska dela na relacijah Gomila — Brezovica in Brezovica — Ševnja so že opravljena. Na njih bi morali začeti polagati asfalt že med 20. in 26. septembrom, kar pa zaradi različnih vzrokov ostarjem ni uspelo. Podobno je tudi na drugih odsekih. Zemeljska in utrditvena dela so že narejena na odsekih Jersovec — Zabrđe — Grič, na odseku Mirna — Zapuže — Stan in na odseku Helena — Vočje njive. Graditelji obljublajo, da bodo te dni začeli asfaltirati. Po pogodbi naj bi bila vsa dela, predvidena za letošnji konec, do 15. novembra. Groba dela pa so začeli na cesti Mirna — Selo; ta dela potekajo tudi na relaciji Sotla — Gomila.“

KJER DOMUJE ŽERJAV — Namesto da bi šoli pomagali v hudi preurejalni stiski, mora ta pozirati še kritiko. Kajpak je laže kritizirati iz vame razdalje. Ne bi v mestu staknili glav in povedali, kje bi otroci lahko začasno jedli? Ti so namreč, kot znano, nedolžni. (Foto: A. Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

DOLGO NI BILO SEJE — Za vprašanje in odgovore na zadnjem skupnem zasedanju zborov krajevnih skupnosti in združenega dela občinske skupščine so se predzadnje naredo delegati oglašali kar naprej s čedalje bolj neprijetnimi vprašanji. Predsedujoči je zadevo učinkovito presekal: „Sedaj je pa dovolj! Ali se nisimo na začetku mandata domenili, da je mogoče vprašanja zastavljati le pisмено?“

vendar za domačo nalogo v škofjeloški direktorski šoli!“

BODO JABOLKA CENEJŠA? — Hudo bi bilo, če bi dobil sovražnik v roke jabolka sevnjskega kmetijskega kombinata. Delavci kombinata in občinske uprave so se v okviru NNNP v soboto lotili hitrega pobiranja jabolk v nasadih na Blanci. Zadeva je šla dobro od rok. Nismo izvedeli, če bodo jabolka zato lahko kaj cenejša, saj ne bo treba najemati obiralcev.

KOMU VERJETI? — Vri Šentjanžani so v svojem delegatskem vprašanju med drugim potožili, da so tajniku občinske kulturne skupnosti ob prisotnosti uglednih prič izročili vso dokumentacijo za dokončanje prepotrebnega prosvetnega doma. Tajnik Novak je kaj takega po sebi zanikal, morda pa se bo vendarle spomnil, ko bo moral odgovoriti uradno.

lisjak lisjaku

„Kam naj bi dal na varno te otročiče? Šola je zaprta, v tovarno ne smejo, napovedujejo pa nič manj in nič več kot bombni napad?“

„I kam! V stanovanje jih zakleni, tako, kot so naredili drugi med vajo „Nič nas ne sme presenetiti“.“

SEVNIŠKI VESTNIK

DOBRA LETINA — Letošnja dobra letina grozdja se pozna tudi pri odkupu v metliški Vinski kleti. Prejšnji teden je bilo ob poldnevih dvoišče pred kletjo premajno za vse, ki so pripeljali prodat svoj pridelek, saj je vrsta čakajočih segala do ceste.

NI ZADRŽKOV ZA MONTAŽNE HIŠE

Metem ko so v zadnjih letih občani, ki so hoteli postaviti montažne hiše, večkrat nalezli na razne ovire in težave, tako da se je marsikdo zaradi tega premislil in se odločil za klasično gradnjo, novi urbanistični dokumenti nikjer niti z besedico ne omejujejo take gradnje.

Tako se bo verjetno več občanov odločilo za to vrsto gradnje, ki sicer ni bistveno cenejša, je pa hiša veliko prej zgrajena in vseljiva.

Na vseh belokranjskih cestah

Autobusi črnomaljskega Sapovega tozda vozijo tudi na ne-tonosnih progah — Nameravana razširitev delavnic bo omogočila tudi tehnične preglede

Od 22 avtobusov, kolikor jih ima SAPOV toz' Promet in delavnice Črnomelj, jih je 16 vsak dan na številnih cestah po Beli krajini, saj ta toz' med drugim skoraj v celoti skrbi za avtobusni promet v Beli krajini in je hkrati tudi nosilec razvoja avtobusne dejavnosti in prometa v črnomaljski občini.

„Ravno zato, ker smo nosilci razvoja tega pomembnega področja, se zavedamo svojih obveznosti in marsikatero prog o v držujemo kljub nedonosnosti, samo da zadovoljimo potrebam občanov,“ pravi direktor tozda Džordže Vujović. Kljub prizadevanjem pa je na njihovem zemljevidu še ena črna lisa: avtobusne povezave nimajo še Bojanci, vendar upajo, da bodo tudi to kmalu uredili. Zavedajo se tudi, da je sedanja avtobusna povezava Starega trga z občinskim središčem nezadovoljiva, zato nameravajo v kratkem uvesti novo prog in to po obnovljeni cesti

čez Vrhgor, tudi zato, ker bo ta prog rentabilnejša, saj bo krajša kot sedanja preko Miklerjev oziroma Bistrice, kjer morajo potniki za Stari trg dalj časa čakati na kočevski avtobus.

Slabe ceste močno načenjajo tudi njihove avtobuse, zato zadnje čase več namenjajo za obnovo voznega parka. Poleg avtobusnega prometa se ta več kot 100-članski kolektiv ukvarja tudi s tovornim prometom, največ za potrebe črnomaljskih podjetij, preko mreže poslovalnic delovne organizacije oz. sozda SAP-Viator pa se vključujejo tudi v jugoslovansko špedicijo.

Njihove delavnice pa za domača in vozila zunanjih strank opravljajo vsa avtomehanična, avtoelektričarska, kleparska in ličarska dela, in to za avtobuse tovorna in osebna vozila. Zaradi velikega povpraševanja se za dalj časa prizadevajo, da bi sedaj premajhne in

neustrezne delavnice razširili. Že sedaj opravljajo tudi tehnične preglede za traktorje, z razširitvijo delavnic pa bodo lahko opravljali tudi tehnične preglede za osebne avtomobile, prav tako nameravajo poskrbeti za servisiranje vozil, odpreti avtomobilsko pralnico in trgovino z avtomobilskimi deli. Računajo, da bodo z novo investicijo začeli prihodnje leto, po sedanjih cenah naj bi veljala okoli 35 milijonov dinarjev. Seveda bi takega stroška kolektiv sam ne zmogel, zato računajo na združevanje sredstev črnomaljskega oziroma vsega belokranjskega združenega dela na podlagi dohodkovnih odnosov. Pri upravičenosti svojih načrtov navajajo tudi dejstvo, da danes občan za servis ali tehnični pregled v Novem mestu ali Ka rlovcu izgubi cel dan potem pa bo lahko brez izgube časa vse opravil na enem mestu.

A. BARTELI

Beg strokovnjakov ruši načrte

Kljub zadovoljivemu gospodarjenju v prvem polletju morajo biti pripravjeni tudi na težave — Ob tričetrtletju boljša in hitrejša razprava

Osrednja pozornost v metliški občini je prejšnji teden veljala oceni polletnih rezultatov gospodarjenja. O tem je najprej tekla beseda na seji občinske konference Zveze komunistov, potem pa še na sejah zborov občinske skupščine.

Kljub dokaj ugodnim rezultatom gospodarjenja v letošnjem prvem polletju so člani občinske konference ZK in delegati zborov občinske skupščine opozarjali, da to ne sme nikogar uspasvati, še najmanj pa člani Zveze komunistov, poslovodne in samoupravne organe. Precej pripomb je bilo zaradi dokaj pozno izdelane analize, saj so polletne rezultate gospodarjenja obravnavali, ko se je že iztekalo tretje četrtletje in bi bila, če bi slabše gospodarili, akcija, ki bi jo začeli na podlagi ugotovitev in sklepov na teh sestankih, v veliki zamudi. Zato so se zavzeli, da je treba razpravam ob devetmesečnih rezultatih na sejah samoupravnih organov in zborih delavcev posvetiti več pozornosti in časa, zlasti pa morajo biti podatki prej na voljo. Za čim boljše razprave so še posebej zadolžili komuniste v sindikatu.

obravnavi devetmesečnih rezultatov gospodarjenja omogočiti, da bodo delavci lahko primerjali svoje uspehe z uspehi delavcev v organizacijah združenega dela v drugih panogah. Te razprave morajo biti zaključene do konca meseca, hkrati pa bo to osnova za oblikovanje resolucije in razvojnih načrtov za prihodnje leto.

V razpravi so zlasti delegati iz „Beti“ opozarjali, da bo zaradi oteženega uvoza surovin iz letos, še bolj za prihodnje leto prišlo v proizvodnji do težav. Eden najresnejših problemov, s katerim se morajo v občini spopasti, pa je vprašanje strokovnjakov in kadrov. Pomanjkanje strokovnjakov je tako, da že ovira uresničitev določenih programov. Zaskrbljujejo je, da strokovnjaki beže iz proizvodnih dejavnosti.

Občinska konferenca je komuniste v interesnih skupnostih

Prav tako bodo morali pri

in združenem delu še posebej zadolžila, da morajo zahtevati obravnavo o prelivih sredstev v samoupravnih interesnih skupnostih in to takoj uskladiti z uresničitvijo zastavljenih programov, kar naj bi preprečilo ustvarjanje presežkov. A. B.

KOLJEJO Z IZGUBO

Tudi v Metliki se otepaajo s težavami pri oskrbi s svinino. Odgovorniki Kmetijski zadruzi opozarjajo, da se bodo težave še povečale, če se bo razkorak med dogovorjenimi in dejanskimi cenami prašičev še naprej povečeval. Samo v zadnjih dveh mesecih so se odkupne cene povisale za štiri do pet dinarjev za kilogram, medtem ko so prodajne cene tako rekoč zamrznele, kar je porušilo vsa razmerja in klavnici povzročilo izgubo. V metliški klavnici zakoljejo na leto okoli 5.500 prašičev; večino morajo kupiti zunaj občinskih meja.

SPISEK ČRNIH GRADENJ

V zadnjih letih so v črnomaljski občini ugotovili 72 črnih gradenj, od stanovanjskih hiš do zidanic, garaž in drugih objektov. Vendar je resnično število črnih gradenj precej večje, saj za ugotovljene črne gradnje veljajo le tisti objekti, za katere je bila izdana odločba o ustavitvi gradnje. Daleč na prvem mestu so zidavnice, vendar je treba povedati, da v večini primerov ne gre za popolne črne gradnje, marveč so zidavnice večje ali višje, kot je predvideval načrt. Novi odlok o merilih za razrstitve objektov, zgrajenih brez dovoljenja, pa zadeva le objekte, ki so v uporabi od leta 1967 dalje; teh pa je 45 in večino bo moč legalizirati. Se veda bo o tem rekla zadnja beseda legalizacijska komisija.

ZA HITREJŠI RAZVOJ ŠPORTA

V črnomaljski občini se zavedajo, da za hitrejši razvoj športa primanjkuje predvsem športnih objektov. Zato si je telesnokulturna skupnost za prihodnje srednjeročno obdobje zastavila med drugim tudi izgradnjo odprtega strelišča ter obnovitev atletske proge in igrišča v Loki, ureditev atletskih stez v vseh krajih, kjer imajo popolno osemletko. Igrišča za mali nogomet naj bi uredili v Butoraju, Griblah, Adleščih, Semiču in Vinici, večnamenske športne objekte pa ob Kolpi in v Črnomlju. Za ureditev otroških igrišč ob blokkih pa naj bi poskrbel skupaj s stanovanjsko skupnostjo.

KOMUNISTI O RAZVOJU OBCINE

Na današnji seji občinske konference Zveze komunistov Črnomelj bo tekla beseda o aktivnosti komunistov pri pripravi srednjeročnega razvojnega programa občine. Ena odtočk dnevnega reda je posvečena pripravi na volilne konference in osnovnih organizacijah, govor bo še o uresničevanju stališč in sklepov občinske konference ZK pri preobrazbi bančništva. Ker sedanji sekretar komiteja OK ZK Jure Perko odhaja na študijski dopust, bodo na tej seji izvolili novega sekretarja. Za to funkcijo je predlagan Pankracij Zupanc.

Pred jubilejem

Prihodnje leto 130 let metliške godbe

Drugo leto, natančneje junija meseca, bo praznovala Mestna godba metliška 130-letnico svojega plodnega delovanja. Da bi stvari stekle, kot morajo, je bil imenovan zelo širok pripravljalni odbor, ki ne bo imel lahkega dela, četudi so v njem družbenopolitični in kulturni delavci, a tudi ljudje iz delovnih organizacij.

Celotna zadevščina bo veljala izraženo v dinarjih, nekaj manj ali več kot sedemsto tisočakov, ki pa jih zaenkrat še nikjer ni. V stroške je seveda zajet tudi nakup novih instrumentov in uniform, saj so zlažnje, stare so že čez deset let, precej oguljene, dotrajane. Nič čudnega, saj sodelujejo godbeniki domala na vseh javnih prireditvah v občini in izven nje, v preteklosti pa so pripravili vrsto samostojnih koncertov, veselih večerov, prireditev, veselice, da so tako iztržili kakšen dinar za notni material ali pa za nakup olja za kurjavo v stari šoli, kjer imajo metliški godbeniki svoje prostore.

V jubilejnem 1980. letu pripravljajo fantje — v instrumente jih piha letos petinadest, v glasbeni šoli (oddelek za pihala) pa se jih šola dvajset — koncerte v vseh krajevnih skupnostih občin Metlika, Črnomelj, v Semiču ter v Vinici, njihovo igranje pa bo slišati tudi v drugih krajih Slovenije, ne bodo pa manjkali niti v pobrateni Wagni, še manj v pobratenem italijanskem mestu Ronchi.

Načrti so tu, dela bo veliko, predvsem pa bo treba zbrati sredstva, in to kmalu, kajti čas neusmiljeno mineva in vsak trenutek si bomo stisnili roke za srečno novo leto. Godbeniki skupaj s pripravljalnim odborom za proslavo 130-letnice godbe trdno upajo, da ne bodo ostali osamljeni, da bodo imeli posluh za njihova naprežanja tako pri občinski kulturni skupnosti, kot tudi v delovnih organizacijah.

„Jubilej metliške godbe ni samo praznik glasbenikov, to je ponos vse občine,“ rad zatrjuje Slavko Prevalšek, predsednik pripravljalnega odbora. Če je tako, godbeniki ne bodo ostali sami, kot niso bili — z redkimi trenutki — nikoli v preteklosti. TONI GASPERIC

Slaba načelnost

Neusklajenost ocene in smernic — Le osnutka

Na zadnji seji družbenopolitičnega zbora črnomaljske občinske skupščine — bila je prejšnja sredo — sta bili osrednji točki dnevnega reda globalna ocena uresničevanja družbenega plana občine v obdobju 1976 — 1979 ter smernice za pripravo družbenega plana občine za obdobje 1981 — 1985.

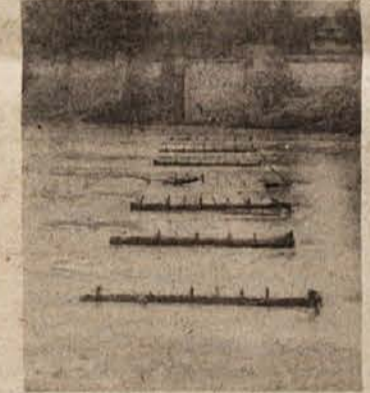
Obsežna in poglobljena razprava, ki je v veliki meri izhajala iz pripomb v delovnih organizacijah, ni bila razdeljena na vsakega od teh dokumentov posamezno, marveč so delegati oba dokumenta obravnavali skupaj, kar njuna tesna medsebojna povezanost in odvisnost tudi vsebinsko zahteva.

Na račun obeh dokumentov je bilo precej pripomb, da med njima ni prave usklajenosti. Splošna ocena uresničevanja družbenega plana je pomanjkljiva, smernicam pa so očitali, da so preveč splošne, zgolj načelne v slabem pomenu besede. Do tega je po mnenju razpravljalcev prišlo zato, ker v oceni mnogo področij sploh ni omenjenih, na primer šolstvo, stanovanjska gradnja, zaposlovanje itd., smernice pa o njih govorijo v zelo splošnih in neavezujočih formulacijah. Razpravljalci so poudarjali, da bi morala biti prav ocena izdihščica za oblikovanje smernic. Za pomanjkljivo oceno so krivi tudi ostali nosilci planiranja v občini, ki so kaj pičlo sodelovali pri njenem nastajanju.

Zaradi vsega tega je družbenopolitični zbor oba dokumenta sprejel le kot osnutka in sestavljalcem naročil, naj pri pripravi predlogov upoštevajo vse pripombe. A. B.

KOLPA ODNESLA MOST — Močno deževje je prejšnji teden povzročilo, da je Kolpa zelo narasla. Najhuje se je moč deroče reke pokazala pri Krasincu, kjer je podrla in odnesla most, ki je povezoval slovensko stran s hrvaško vasjo Pravutino. Tako sedaj od Metlike pa do

Vinice ni moč priti na hrvaško stran drugače kot s čolnom. Prebivalci Krasinca so se sicer potrudili in hitro ob cesto, ki pelje proti mostu, postavili prometni znak in pojasnilo, vendar si je moral vsak, ki ni iz Bele krajine, beliti glavo, preden je ugnil, kaj pomeni, da je most „podren“.

SPREHOD PO METLIKI

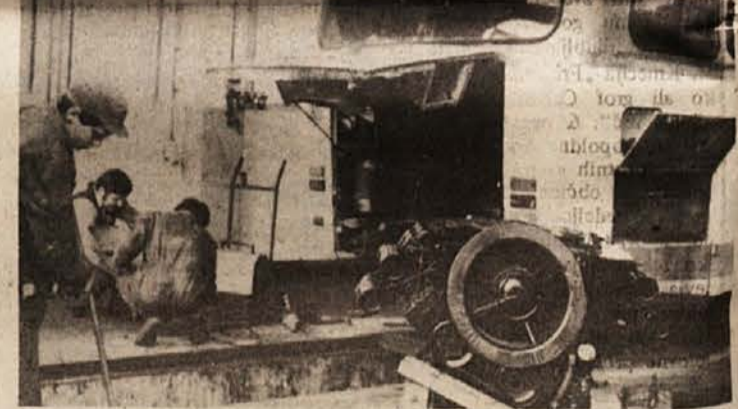
JESEN S PRVIMI DEŽEVNIMI DNEVI je pospravila ljudi s cest in ulic, zaprla jih je v stanovanja, potrebne razgibanje pa v športno dvorano, v kateri je vedno živahnješe. Ponovno poje žogica namiznega tenisa, v koš leti žoga za koša rko, na parterju pa se valjajo ljudje ki sicer večino svojega življenja prešede v pisarnah in v avtomobilih. Ne kaj več družabnega življenja se je privleklo v mesto, ki je sicer pusto do zehanja.

PO DVAJSETEM SEPTEMBRU je bilo veliko dežja, zato ni nič čudnega, če je marsikateri avto običal v vodi pred bifejem ali na križišču blizu samopostrežnice. Kroničnim zadrževam kanalov z vodo ne poskuša nihče priti do živega, zdi se celo, da to zabava ljudi, ki komaj čakajo, da imajo o čem govoriti v času ko se utaplja v blatu ki ga delajo stroji, gradeč novo stolpnico. V pisarnah delovnih organizacij je opaziti zadnje čase večjo porabo toaletnega papirja, saj prihajajo

delavci z imenovane ulice na delo z blatnimi čevlji, ki si jih potem ocedijo s papirjem. Obuvala se nato svetijo, v ustih pa ostaja grenak občutek neurejenosti, utesjenosti, ujetosti v deske, ki preprečujejo zijaalom pogled na gradbišče.

NEKAJ DNI JE BILO DOKAJ hladno, vendar je upati, da bo oktober razveselil ljudi s še kakšnim sončnim žarkom, da električne pečice ne bodo prehitro obračale električnih merilnikov, kot se je to dogajalo proti koncu septembra. Po pisarnah so si ljudje ogrevali ude z električno kajti prezgodaj je bilo, da bi odprli centralno gretje. Ne samo prehitro, ampak tudi predrago.

V IZOBRAŽEVALNEM CENTRU DELOVNE organizacije „Beti“ so pričele s poukom učenke srednje tehniške tekstilne šole Kandidatkinje se izobražujejo ob delu prav tako kot tudi slusa telji delovodske šole, ki imajo pred seboj še izpite iz drugega letnika. Pouk je popoldne, po osemurnem delavniku, vendar prijavljeni ne odnehajo. Človeška volja je močnejša od utrujenosti in od gomile dela.

VSE NAREDIJO DOMA — S starimi in od vožnje po slabih cestah izrabljenimi avtobusi imajo v delavnicah črnomaljskega tozda SAPA kar precej dela. V teh delavnicah pa opravljajo avtomehanična in druga popravila tudi za številna zunanja podjetja in zasebnike.

ČRNO MALJSKI DROBIR

ZANIMANJE ZA GOLO RESNICO — Vse kaže, da se je črnomaljski kino izkopal iz težav, ki so ga pestile lani, ko je bilo število gledalcev tako majhno, da je kino prinašalo izgubo. Čeprav so letos predstave bolj obiskane, pa še vedno velja, da so najbolj donosni razni „karate“ filmi in podobne vrzti, ki s filmsko umetnostjo nimajo kaj dosti skupnega. To dokazuje tudi obisk nedeljske predstave „Gole resnice o Ameriki“, katere ogled je bil mladini do 15. leta prepovedan. Kaže, da je taka prepoved hkrati tudi najboljša reklama za film.

LOVCI ZA TABORNIKE? — Člani lovske družine Loka si s prostovoljnim delom gradijo nov dom na Bistrici. Če sicer nepreverjene govornice držijo, pa vrli lovci kaj dobro razumejo stisko drugih in so jim pripravljani tudi v praktični pomoči. Tako naj bi bili pripravljani svoj prvi dom na Toplem vrhu dati v najem, oživilni črnomaljski taborniški organizaciji. Sicer pa imajo eni in drugi kaj podobne cilje: ohranjanje prvobitne narave in odkrivanje njenih številnih lepote.

CIRKUS NA OBVOZNICI — Prve dni tega tedna je v Črnomlju gostoval cirkus „Victoria“. Ker v občini

skem središču ni prostora, ki bi bil na voljo za take prireditve, so temu namenili prostor kar na trasi bodočega črnomaljske obvoznice. Sicer pa bi bilo res preveč, da bi si morali občinski možje beliti glavo še s tujimi cirkusi, ko imajo vseh žid domačih čez glavo.

NI BILA VAJA — Črnomaljski gasilci so v soboto dopoldne ko je bila akcija „Nič nas ne sme presenetiti“ na vrhunec, dokazali, da jih res nič ne preseneti, tudi pravi požar ne. Zares je zagorelo v kletnih prostorih solidarnostnega bloka v Kajuhovali ulici na Čardaku. Požar so uspešno in hitro pogasili. Žal pa se je pred prihodom gasilcev izkazalo, da niso vsi tako požrtvovalni in pripravljani pomagati: gospodinja iz solidarnostnega stanovanja prvim reševalcem ni „ovdila priključiti cevi za vodo na svojo vodovodno pipo.“

metliški tednik

Črnomaljski poročevalec

SODNIKI NOČEJO V KOČEVJE

Občinska skupščina Ribnica je na zadnji seji sprejela sklep o izvolitvi novih sodnikov temeljnega sodišča Ljubljana. Zanimivo je, da se je za 9 prostih mest prijavilo 14 kandidatov, sprejeli pa so jih le 8. Noben izmed prijaviteljev namreč ni hotel sprejeti dela in nalog sodnika v enoti Kočevje, ki deluje tudi za območje občine Ribnica.

V okviru praznika občine Kočevje so včeraj odprli v Kočevju novi center usmerjenega izobraževanja, ki so ga zgradili delno tudi s samoprispevkom občanov. Več o prireditvah ob prazniku bomo poročali prihodnjč. (Foto: Primc)

Sindikati: smernice še dodelati

Priloge za načrte razvoja zamujajo ker manjka usposobljenih načrtovalcev

O smernicah za pripravo srednjeročnega načrta razvoja občine v obdobju 1981 - 1985 razpravljajo te dni v kočevski občini. Med prvimi so o njih razpravljali v okviru sindikata in sicer na sestanku predsednikov osnovnih organizacij sindikata ter na razširjeni seji predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov in sveta za načrtovanje, ekonomsko politiko ter oblikovanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke.

Osnovna ugotovitev je bila, da so smernice dober temelj za razpravo. Treba pa jih bo še izpopolniti. Sindikat predlaga, naj bi jih zbori

občinske skupščine sprejeli le kot predlog, nato naj bi jih izvršni svet na osnovi razprav dopolnil in predlagal za sprejem šele na eni naslednjih sej zborov.

Predvsem je treba v smernicah določene povedati nekatere zadeve.

Znotraj posamezne panoge naj bi se nosilci za izdelavo smernic posvetovali z vsemi, ki sodijo v posamezno panogo.

Le tako bo načrt nastajal „od spodaj“ in bo izraz hoten in možnosti posameznih OZD in celo posameznega delovnega človeka.

Sindikati ugotavljajo tudi, da smer-

nice zamujajo na vseh ravneh, predvsem pa v OZD. Vzrok je, ker primanjkuje ljudi, ki so usposobljeni za načrtovanje. Tudi obiski v OZD so pokazali, da so z deli v zvezi s smernicami in načrtovanji različno daleč ponekod pa z delom sploh še niso začeli.

O smernicah za pripravo srednjeročnega načrta občine je v ponedeljek, 1. oktobra, razpravljalo še občinsko vodstvo SZDL, včeraj pa vsi zbori občinske skupščine. Več o teh razpravah, ugotovitvah in sklepih bomo še poročali.

J. P.

Mladi ustanavljajo klub

Posebnih prostorov zanj še nimajo

V Kočevju pripravljajo mladina ustanovitev Centra za klubske dejavnosti in program tega kluba. Doslej so evidentirali že 19 ročnih dejavnosti, s katerimi bi se klub ukvarjal.

O ustanovitvi mladinskega kluba v Kočevju razpravljajo že vrsto let. Mladina je doslej trdila, da potrebuje za delo kluba posebne prostore, predstavniki ostalih organizacij pa, da mora klub imeti prej delovni program. Tako zdaj pripravljajo program, prostorov za delo pa še nimajo.

V zadnjih razpravah se je izkazalo, da mladinski klub lahko dela - vsaj na nekaterih področjih - tudi če nima posebnih prostorov. Tako bi na primer delovni program na športnem področju izvajali v obstoječih športnih objektih, delovni program na kulturnem področju v obstoječih prostorih, ki jih uporabljajo kulturne organizacije, itd.

Mladina pa pripravljajo tudi program financiranja te svoje klubske dejavnosti. Po sedanjih zamislih naj bi jo financirale predvsem samoupravne interesne skupnosti, ki naj bi podpisale tudi posebni samoupravni sporazum o tem.

DOSLEJ 1000 UDARNIŠKIH UR

Polomčani in Žvirčani so že očistili traso za cesto, ki bo povezovala ti dve vasi in hkrati občini Kočevje in Novo mesto. Čeprav jetu ljudi, ki so zmožni za delo, malo, so doslej opravili okoli 1.000 prostovoljnih delovnih ur na trasi te ceste, ki bo dolga okoli 4,5 km. Kmalu bodo dobili stroje, ki bodo opravili nadaljnja dela. Če bo vreme ugodno, bodo cesto dokončali že letos.

Po čem ozimnica?

Krompir po 4,70 do 5,04 din, jabolka po 6,30 do 8,73 din

Tudi letos je največ in najcenejše ozimnice za prebivalce Kočevja poskrbela prodajalna kooperacije Zdrženega KGP Kočevje.

Jabolka deliša s, jonatan in jonagold (II. vrsta) prodajajo po 6,30 din. Kupili so jih v okolici Šentjerneja in Slovenskih Konjic. Sindikat Itasa je kupil za svoje člane jabolka v Rumi po 8,10 din. V trgovini „Sadje - zelenjava“ pa prodajajo ozimnico jabolka jonatan po 8,28 din, zlasti deliša in zlato parmeno pa po 8,73 din. V NAMI letos ozimnice ne prodajajo. Jabolka pa so za svoj sindikat kupili kar v prodajalni ZKGP.

Krompir igor imajo v trgovini kooperacije po 4,70 din, v „Sa dje - Zelenjavi“ pa tudi igor po 5,04 din. Čebulo so pri ZKGP že prodali (bila je po 6,50 din), pri „Sadju - Zelenjavi“ pa jo imajo še po 8,30 din. Fižol, in sicer nizki, imajo za ozimnico le pri ZKGP, in sicer po 27 din. Paprike nimajo nikjer več, hrušk pa sploh niso imeli.

J. P.

Še gospodarneje gospodariti

Ribniško gospodarstvo že daje več za investicije in manj za osebne dohodke

Na zadnji skupni seji vseh zborov občinske skupščine Ribnica 26. septembra so razpravljali in sklepali o poslovanju delovnih in temeljnih organizacij združenega dela v prvem polletju, o smernicah za pripravo družbenega načrta občine za obdobje 1981 do 1985, o programu razvoja malega gospodarstva v občini in sprejeli zaključni račun proračuna občine za lani.

Za gospodarjenje v prvem polletju v občini Ribnica je značilno, da je dosežena dokaj ugodna rast dohodka, razporejenega dohodka in čistega dohodka, izguba pa se je v primerjavi s istim obdobjem lani zmanjšala za dobro polovico. Žal je bila ta rast posledica naraščanja cen oz. infla-

cije. Povprašanje doma je bilo veliko, zato gospodarstvo ni bilo zainteresirano za povečanje izvoza. Delovne organizacije in banke je pestila tudi huda nelikvidnost. Kljub vsemu pa je razveseljivo, da so se kolektivni odločali za tako delitev čistega dohodka, ki bo prispevala k širitvi materialne osnove dela, hkrati pa so spravili v zmernejše okvire skupno in osebno porabo.

V razpravi je bilo posebno poudarjeno, da se mora gospodarstvo obnašati bolj gospodarško. Višji dohodek mora biti posledica višje storilnosti, ne pa zgolj višjih cen.

Posebno pozornost so posve-

tili bolniškemu staležu, ki je letos v primerjavi z lani porastel za 36 odstotkov. Ob tem so poudarili pomen in odgovornost zdravstvene službe, socialnih služb v delovnih organizacijah, samoupravnih organov, služb varstva pri delu in drugih. Nekateri so zagovarjali, drugi pa kritizirali primere, ko delovne organizacije nagrajujejo tiste, ki leto dni niso bili v bolniški (navedli so primer, da je zato nekdo postal trajni invalid). Izrečeno je bilo tudi mnenje, da bolniški stalež ni najbolj pravi vprašanje, pač pa delovna disciplina in alkoholizem, ki je v občini kar precej razširjen.

J. PRIMC

Odlični osemletkarji

Pomoč slabšim in otrokom zdomcev

Ribniško osemletko je lani obiskovalo 853 učencev letos pa 841 ali 12 manj. Zmanjšanje gre na račun manjšega vpisa v prvi razred.

V tem šolskem letu imajo na šoli 7 oddelkov podaljšanega bivanja, lani pa so jih imeli le 6. V enem takem oddelku je 38 učencev, kar je precej nad normo, zato so zaprosili izobraževalno skupnost, da bi ga mzdili na dva po 19 učencev. Rešitev še čakajo.

V minulem šolskem letu so prvič, v tem pa drugič dobili učenci učbenike skoraj brezplačno. Tako so učenci od 1. do 4. razreda plačali zanje le 20 din, učenci višjih razredov pa 100 din. V tem znesku niso všteti delovni zvezki in drugi učni pripomočki, ki jih morajo učenci plačati po polni ceni. Starši so zadovoljni, ker so šolske knjige poceni in ker so rešeni skrbi z nakupovanjem knjig.

Tu so tudi dokončni podatki o lanskem učnem uspehu. Popravne izpite je uspešno opravilo vseh osem učencev. Končni učni uspeh je znašal kar 98,6 odstotka. Padlo je 14 učencev, ki so imeli preveč slabih ocen. Razlik pri učnem

uspehu med mazredno in predmetno stopnjo skoraj ni več. Neuspešni so predvsem otroci priseljenih staršev iz drugih republik. Vendar jim jezik ne dela težav - nekateri so celo med najboljšimi učenci - pač pa so slabši tisti, ki nimajo urejenih socialnih razmer.

V občini je tudi precej zdomcev. Zato so na šoli organizirali dopolnilni pouk za tiste učence, ki so se iz nemških šol prešolali na domačo. Pouk je rodil uspeh, saj so vsi ti šolarji izdelali.

J. P.

RIBNICANI V SUBOTICO

Turistično društvo Ribnica bo tudi letos sodelovalo na sejmu v Subotici, ki bo od 13. do 20. oktobra. Predstavili se bodo s suho robo in drugimi izdelki starih domačih obrti. Ribničani in Kroparje kot edine svoje predstavnike je izbral za ta sejem odbor za sejme pri splošnem združenju slovenskega drobnega gospodarstva.

Sejemski obračun

Zahvala in vabilo

Četrti ribniški semenj suhe robe in lončarstva je zelo uspel, saj ga je obiskalo najmanj 30.000 obiskovalcev iz raznih krajev Slovenije in Hrvaške. Spet je oživil bogato suhorobarsko in lončarsko tradicijo ribniškega območja. Tako je tudi upravičilo obstoj, saj ta kulturno-turistična prireditev privablja v Ribnico iz leta v leto več izdelovalcev suhe robe in lončarstva ter kupcev.

Organizatorja, Turistično društvo Ribnica in Narodopisni muzej, sta storila vse, da bi privabila na semenj

ŠKAFE DELA - Jože Šega iz Ravnega dola 7 je na Ribniškem semnju kazal, kako se izdelujejo škafi. Te svoje izdelke prodaja zdomarjem. (Foto: Primc)

čimveč proizvajalcev iz ribniške in kočevske občine pa tudi iz drugih krajev, kjer izdelovanje suhe robe še ni izumrlo. Čeprav je bil odziv dober, prevladuje prepričanje, da bi bil lahko še boljši in tako semenj še bogatejši in raznovrstnejši. Vse to pa bi pripomoglo k širšemu razmahu tradicionalne obrti.

Organizatorji se zahvaljujejo vsem udeležencem semnja in vabijo že zdaj vse izdelovalce suhe robe, lončarstva in drugih predmetov domače obrti, naj prihodnje leto sodelujejo na tej prireditvi. Razen tega naj organizatorji že zdaj razmislijo o nekaterih predlogih proizvajalcev in obiskovalcev sejma. Tako nekateri predlagajo, naj bi bil semenj v soboto (in ne nedeljo). Drugi pa menijo, naj bi semenj trajal dva dni, saj se v enem dnevu težko zvrste vse prireditve.

M. GLAVONJIC

Novi v „Zlati knjigi“

Ribniška osnovna šola dr. Franceta Prešerna je 1973 uvedla zlato knjigo odličnjakov. Naziv „odličnjak - Levstikovec“ in vpis v to knjigo si zaslužijo tisti, ki so vseh osem razredov osnovne šole končali z odličnim uspehom ali pa so dosegli na posameznem področju oziroma na tekmovanjih najboljše uspehe v okviru republike.

Prvo leto, 1973, je bilo vpisanih v knjigo 10 (z a odlični učni uspeh) in 3 (za uspehe v okviru republike), leta 1974 5 in

0, leta 1975 6 in 0, leta 76 kar 15 in 1, leta 1977 spet 5 in 0, leta 1978 11 in 0, v minulem šolskem letu 1979 pa spet 11.

Zadnji v zlato knjigo vpisani odličnjaki - Levstikovci so: Bogdan Bartolj (RI), Stojan Bavdek (RI), Rok Debeljak (RI), Marta Gorše (RI), Nada Illec (RI), Ivanka Lovšin (Sajevec), Darja Majer (Nemška vas), Hermina Pahulje (Slatnik), Jana Truden (RI), Damjana Zbašnik (Dolenja vas) in Tatjana Zagar (RI).

RIBNIŠKI ZOBOTREBCEI

MRAZ IN OGREVANJE - Dnevi so vedno bolj hladni. Kjer ogrevajo prostore na drva in premog, že kurijo. Če ntralno ogrevanje v Ribnici še ne dela. Za stanovanjske bloke na Trgu Veljaka Vlahovića ga te dni raziskujejo, da bodo lahko nanj priključeni še novi bloki. V domu JLA so ga minul teden le preizkusili, redno pa še niso začeli ogrevati. Ljudje se skušajo znajti, kakor pač vedo in znajo.

PREMALO POSTELJ - Družbeno gostinstvo v Ribnici ima le 11 sob s 26 ležišči. To je občutno premalo, saj ob večjih športnih, turističnih in drugih prireditvah zmanjka ležišč. Tudi delavci, ki prihajajo v občino začasno, dokler ne opravijo raznih strokovnih del, le težko dobijo sobo oz. ležišče. Ribniško gostinstvo bo moralo kmalu dobiti primernejši nov objekt, ki bo zadostil potrebam sodobnega turizma.

JEZERO V REPUBLIŠKEM NACRTU - Za akumulacijsko jezero pri Prigorici je zagotovljenih iz republiških virov v letih 1981 - 1985 že 80 milijonov. Z gradnjo te akumulacije bi trajno rešili naselja v Ribniški dolini pred poplavlami, kmetje pa bi pridobili boljše zemljo.

Ureditev jezera, ki je imela v začetku tudi precej nasprotnikov, dobiva med občani vedno več zagovornikov

MANJKA OBRNTNIKOV - V ribniški občini manjka obrtnikov katerih delo dopolnjuje stavbno oz. gradbeno dejavnost, nadalje servisov za belo tehniko, televizorje in radijske aparate, razen tega pa še servisov za popravilo avtomobilov in kmetijskih strojev. Tudi za pranje avtomobilov ni poskrbljeno.

- Zakaj tožijo medvedji občinski vrhovi, da v občini ni dovolj obrtnikov, občani pa se zaradi tega ne pritožujejo?

- Ker je obrtnikov res malo, je pa zato sušmarjev veliko.

Kočevje praznuje

Se nekatere prireditve

Občina Kočevje je včeraj praznovala svoj praznik. O do sedanjih prireditvah v počastitev praznika bomo še poročali. Tokrat naj občane spomnimo, da se bodo v teh dneh zvrstile še zadnje praznične prireditve.

Tako bo danes, 4. oktobra, ob 19. uri v Ljudski knjižnici literarni večer domačih ustvarjalcev. Jutri zvečer bo v Šeško-vem domu gostovalo Mestno gledališče ljubljansko z delom M. Kmečja „Friderik z Veroniko all'graf Celjski danes in nikdar več“. 6. oktobra dopoldne in popoldne bodo tekmovanja športnih ekip Kočevja in pobratene občine Dolina pri Trstu. V nedeljo, 7. oktobra, bo ob 11 uri tradicionalno kolesarsko tekmovanje po ulicah Kočevja. Proslavljanje praznika bo zaključeno 10. oktobra, ko bodo ob 10. uri odprli nove delovne prostore tozda INKOP.

DROBNE IZ KOČEVJA

KDO BO LAHKO VOZIL - Te dni oddelek za notranje zadeve občinske skupščine kliče na razgovor oz. zaslišanje vse prošilce, ki so zaprosili za nalepke, da zanje ne bi veljali parni oz. neparni vozni dnevi. Koliko voznikov bo nalepko dobilo in kateri so to, bomo lahko poročali šele po 15. oktobru, ko bodo ti postopki zaključeni.

NATRPANI AVTOBUSI - Avtobusi na progi Kočevje - Ribnica in naprej do Ljubljane so še vse prepo-gosto preveč natrpani. To vzbuja nejevoljo potnikov, voznikov in sprevednikov, ki menijo, da je za to kriv tudi neprimeren vozni red.

- Zakaj načrtovanje šepa?
- Ker smo načrtovali premalo kadrov za načrtovanje načrtov.

KOČEVJSKE NOVICE

MLADINSKA KNJIGA
TOZD KNJIGARNE IN PAPIRNIC
PE NOVO MESTO

OBJAVLJA
prosto delovno mesto

PRODAJALCA

Pogoji za zasedbo del in nalog:

- da ima poklicno šolo za prodajalce s prakso ali
- pet let delovnih izkušenj v trgovini

Za navedena dela in naloge v objavi se združuje delo za nedoločen čas s trimesečnim poskusnim delom. Kandidati za opravljanje razpisanih del in nalog naj pošljejo svoje vloge v 15 dneh po objavi na naslov: Mladinska knjiga, Novo mesto.

FAKULTETA ZA ELEKTROTEHNIKO LJUBLJANA IN IZOBRAŽEVALNI CENTER ZA TEHNIŠKE STROKE NOVO MESTO

objavljata razpis

VIŠJEŠOLSKEGA ŠTUDIJA

Fakulteta za elektrotehniko in izobraževalni center za tehniške stroke objavljata razpis višješolskega študija elektrotehnike ob delu v Novem mestu.

Prijave za študij sprejemo na Izobraževalnem centru za tehniške stroke v Novem mestu, Ulica talcev 3, vsak dan od 8h do 14h, ob sredah do 16h, do 15. oktobra 1979.

Razgovor in dogovor o študiju bo 19. oktobra 1979 ob 16h v prostorih srednje tehniške šole na Kristanovi 60.

DES LJUBLJANA,
n. sub. o. TOZD ELEKTRO KRŠKO,
b. o. RAZPISUJE

JAVNO PRODAJO

RABLJENIH AVTOMOBILOV, ki bo dne 17. 10. 1979 ob 12. uri v prostorih garaž TOZD Elektro Krško, c. 4. julija 32. Licitacija bo ustna.

1) Osební avto Zastava 750, CE 900-92, št. šasije 515252, št. motorja 542446, leto proizvodnje 1976, izklicna cena je 8.000 din

2) Avto Kombi IMV (8 sedežev), reg. št. CE 859-72, št. šasije 30920 št. motorja 16 EB-11546, leto proizvodnje 1972, izklicna cena je 15.000 din

3) Peč za centralno ogrevanje za olje ali premog Trika EMOKO, tip 210, moč, 210 Mcal/h, izklicna cena je 5.000 din

Prometni davek ni zaračunan v ceni pri avtomobilih.

Pravico do licitacije imajo vse pravne in fizične osebe, ki položijo 10% varščino od začete cene. Varščino se plača neposredno pred licitacijo.

Vozilo je treba plačati in prevzeti v petih dneh po dnevu prodaje.

Ogled je možen uro pred začetkom licitacije.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE
„PIONIR“, NOVO MESTO,

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB,
Kettejev drevored 37

objavlja naslednje proste delovne naloge in opravila:

1. VARSTVENIK I.
2. SNAŽILKO v Delovni skupnosti skupnih služb
3. SNAŽILKO v TOZD Projektivnem biroju

POGOJI za sprejem:

1. Varnostni inženir, opravljen strokovni izpit in 5 let delovnih izkušenj
- diplomirani gradbeni ali strojni inženir, opravljen strokovni izpit iz varstva pri delu ter tri leta delovnih izkušenj
- gradbeni ali strojni inženir, opravljen strokovni izpit iz varstva pri delu ter 5 let delovnih izkušenj
2. in 3. - osemletka ali nedokončana osemletka ter 6 mesecev delovnih izkušenj.

TOZD MEHANSKO KOVINSKI OBRAT - Ločna
48, Novo mesto

4. 3. VARILCE
5. 1 PK PLESKARJA
6. 5 KLJUČAVNIČARJEV

POGOJI za sprejem:

4. in 6. končana poklicna šola ustrezne smeri in 1 leto delovnih izkušenj
5. priučen pleskar

Kandidati bodo pridobili lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom in s pogojem tri mesečnega poizkusnega dela.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni od objave:

Pod točko 1., 2. in 3. SGP „Pionir“ Novo mesto, Kettejev drevored 37, kadrovski oddelk.

Pod točko 4., 5. in 6. SGP „PIONIR“ Novo mesto, Ločna 48, TOZD Mehansko kovinski obrat.

Kandidati bodo o rezultatih obveščeni v 30 dneh po zaključku razpisa.

vsak četrtek DOLENJSKI LIST

Zaupajte nam svoje težave
Skupaj z vami bomo pripravili oglas ali reportažo
Na vašo željo posredujemo objavo vaše reklame v katerem koli jugoslovanskem časopisu ali reviji
Nudimo vam strokovne fotografirske usluge na področju industrijske, modne in reklamne fotografije
Za potrebe vaše propagande prevzamemo kompletno izdelavo reklamnih edicij - prospektov, katalogov...

Začetek poti k zanesljivemu poslovnemu uspehu - oglas v Dolenjskem listu

POKLIČITE NAS
po telefonu (068) 22-365, ali pa nas obiščite v novih poslovnih prostorih na Glavnem trgu 5

EKONOMSKA PROPAGANDA - DOLENJSKI LIST

prosta dela in naloge

KIT KMETIJSKA ZADRUGA
„KRKA“, Novo mesto
TOZD „OSKRBA“, Novo mesto

objavlja
prosta dela in naloge:

1. UPRAVNIKA BLAGOVNICE ŽABJA VAS

Pogoji:

Kandidati morajo imeti poleg splošnih pogojev končano srednjo ekonomsko šolo s tremi leti ustreznih delovnih izkušenj ali poslovodsko šolo s petimi leti delovnih izkušenj.

2. 2 PRODAJALCA ŽIVILSKE STROKE za poslovalnice v Novem mestu

Pogoji:

KV prodajalec ali prodajalka z 1 letom delovnih izkušenj. Poizkusno delo 2 meseca.

TOZD „BRAZDA“:
VEČ SKLADIŠČNIH DELAVCEV v tovarni močnih krmil, Bršljin.

Pogoji: končana osnovna šola ali nepopolna osnovna šola. Kandidati naj pošljejo prijave na naslov: Kmetijska zadruga Krka, Novo mesto, Cesta kom. Staneta 10. Prijave sprejemamo 15 dni po objavi.

ZATEGNIMO PASOVE, TOVARIŠI!

V sejni sobi Hitrotkala so sedeli delovni ljudje te delovne organizacije, pred njimi za mizami pa sekretarji iz vse repiške občine.

„Situacija je dokaj resna, tovarišice in tovariši. Zadnja dva meseca vaša delovna organizacija ni dosegla s planom zastavljene si realizacije,“ je rekel prvi sekretar in srknil iz kozarca tri srca.

„Najbrž veste, da takšni pojavi kaj hitro privedejo do nelikvidnosti, ta pa, no ja...

“ je napravil zelo zaskrbljen obraz drugi sekretar, prizgajoč si dolgo cigareto.

„Dejstvo je, da so pri naš življenjski stroški zbežljali, da so cene ponorele, da jih bo treba zamrzniti. Na drugi strani pa so zelo hitro naraščali tudi osebni dohodki. Tudi te bo treba slej ko prej zamrzniti,“ je dejal tretji sekretar in se pogladil po pleši.

„Dvigniti bo treba produktivnost. Več bo treba ustvariti in manj potrošiti. Saj vendar ne gre, da zažremo in popijemo več, kot smo zaslužili.

Naj mi bo oproščeno,“ se je razburil četrti sekretar in gledal v delovne ljudi pred seboj, s pogledom pa je osvrknil tudi sekretarje na svoji levi in desni strani.

„Tovarišice in tovariši! Pošteno bo treba zategniti pasove, drugače ne bo šlo. Delati bo treba več, varčevati bo treba na vsakem koraku, pri vsaki stvari,“ je bil očetoovski svetovalski peti sekretar.

„Prav je rekel tovariš sekretar: pošteno bo treba zategniti pasove, tovarišice in tovariši!“ je podčrtal besede petega sekretarja prvi sekretar.

Katarina Šivalnikova je šepnila Francki Iglovi: „Si dvignila listek za vpis osebne dohodka?“

„Da. Štiri tisoč dvesto dinarjev je pisalo na njem. Pa tebi?“ „Dvesto deset dinarjev več.“

Ženski nista videli, da šepče drugi sekretar tretjemu: „Vidi se, da je jesen. Trinajst tisoč sem pridelal. Pa ti?“

„Tu nekje blizu sem.“

P. S. Sestanek in pogovori na njem so seveda izmišljeni. Iskanje kakršne koli podobnosti z resničnostjo bo zato šteti v zlonamernost.

TONI GASPERIČ

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 5. X.

JUGOBANKA

8.55 TV V SOLI: Jesen v gozdu, Ruščina, Potovanje
10.00 TV V SOLI: Angleščina, Risanka, Zgodovina, Reportaža
14.55 TV V SOLI, ponovitev
17.20 OBZORNIK
17.30 RADOŠT EVROPE
Enajsta otroška prireditev z gomijim naslovom bo tokrat v Beogradu, od koder bodo televiziji prinesli nastop več ko tisoč otrok iz vseh koncev starega sveta. Prireditev bo posvečena mednarodnemu letu otroka in 35-letnici osvoboditve jugoslovanske glavnega mesta.
18.45 CLOVEKOVA TELO
Na sporedu bo prva od sedmih polurnih oddaj, ki bodo govorile o

posameznih delih človeka ovoga telesa oz. o različnih sklopih organov. Pod delovnim naslovom Človek - antena nas bo današnja oddaja seznanila z delovanjem in pomenom človeških čutil, trej z organi vida, sluha, vonja, okusa, tipa.

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 JUGOSLOVANSKA GLASBENA USTVARJALNOST OD NARODNE DO SIMFONICNE OBLIKE, prenos slovesne prireditve ob začetku TV festivala neuvrščenih 21.05 PETRUCELLI
Posameznih detektivskih zgodb je konec, televiziji so se odločili za predvajanje celih nanizank in tako se bodo ljubitelji to vrstne zabave dokaj petkovih večerov najprej naslajali ob iznajdljivosti advokata Petrocellija, ki med sodnimi obravnavamami vselej izpodbije tožilčeve trditve in dokazuje ter v posvem drugačni luči prikaže ozadje kaznivih dejanj ljudi, ki jih zagovarja. Naslovnega junaka te ameriške na-

nizanke igra Barry Newman.
22.00 TV DNEVNIK
22.15 JAZZ NA EKRANU: OM SWISS ELECTRIC FREE JAZZ

2

18.30 Test - 18.45 Zabavni glasbeni oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Na dnevnem redu je kultura - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Človek in čas - 22.00 Rock koncert - 22.50 Dubrovniške poletne prireditve

SOBOTA, 6. X.

JUGOBANKA

8.00 POROČILA
8.05 LJUDJE IN ZEMLJA, ponovitev
9.05 S. Makarovič: POTEPUH IN NOČNA LUČKA
9.20 MALA ČEBELICA
9.35 VRTEC NA OBISKU: ŠIVILJA
Zaman je pričakovati, da bodo ljubljanski televiziji ob sobotnih dopoldnevih ponudili mladim gledalcem oddaje, ki jih še niso videli. Iz sobote v soboto ponavljajo prispevke, ki so bili na sporedu prejšnje dni, in tako si bodo tudi danes otroci lahko ponovno ogledali oddajo, ki jih bo seznanila s tem, kaj in kako dela šivilja, dobili pa bodo celo napotek, kako naj sami sešijejo obleke svojim lutkam.
9.50 TEHTANICA ZA NATANČNO TEHTANJE
10.20 PISANI SVET: FESTIVAL OTROKA V ŠIBENIKU, 2. del
10.50 625
11.20 A. Tolstoj: TRNOVA POT
14.20 POROČILA
14.25 BUDUČNOST: SLOBODA, prenos nogometne tekme

16.50 TV KAZIPOT
17.10 NAŠ KRAJ: KS DRAGOMER - LUKOVICA
Ta krjevena skupnost šteje blizu 1.500 ljudi, krajani na veliko zidajo stanovanjske hiše, težav pa nimajo s trgovinami in podobnim, ampak s komunalno uredjenostjo.
17.20 KO ZORIJO JAGODE, mladinski film
Tretji film režiserja Rajka Ranfla je v dobrem letu, odkar so ga posneli, že obšel slovenske kinematografe, zato ni ovir, da ga ne bi predvajali po istonoslovnem romanu Branke Jurca, delo pa govori o osebnih stiskah mladih ljudi. V središču do-

gajanja je maturantka Jagoda, čas njenega dozorevanja pa ni poln le mladostne brezskrbnosti, ampak tudi grenkih spoznanj in razočaranj. Glavne vloge igrajo Irena Kranjc Roman Goršič, Metod Pevec in Lucija Grm-Hudeček.

18.50 MUPPET SHOW (gostuje John Cleese)
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 Lev N. Tolstoj: ANA KARENINA
20.55 KAKO SE OBLACIMO
21.00 TV ŽEHTNIK
21.35 TV DNEVNIK
21.50 HELLO, DOLLY, film
Kot Vodič za poročene moške, komedijo, ki smo si jo ogledali prejšnji teden, je tudi Hello, Dolly režiral Gene Kelly; še več, v glavni vlogi bomo spet videli Walterja Matthauja. Po teh dveh imenih je torej posvem odveč zapisati še to, da bomo tudi drevi gledali komedijo, ki bo za spremembo glasbena z veliko plesnih vložkov. Tako je vsebina docela nepomembna, ob Mathauju pa igrajo še Barbara Streisand, Michael Crawford, Marianne McAndrew in drugi.

2
17.55 - Test - 18.10 Poročila - 18.15 Narodna glasba - 18.45 Svet danes - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Bemus - 21.00 Poročila - 21.10 Dokumentarna oddaja - 21.40 Filmske osebnosti - 22.30 Športna sobota - 22.50 Kronika TV festivala neuvrščenih

SPOŠTOVANI BRALCI DOLENJSKEGA LISTA IN GLEDALCI TELEVIZIJE

V uredništvu se iz tedna v teden trudimo, da bi pripravili kar najbolj podroben in seveda natančen pregled oddaj ljubljanske televizije, pri tem pa smo docela odvisni od televizijske službe za slike s sredstvi javnega obveščanja. Zadnje čase se dogaja, da ta služba deluje čedalje bolj nerodno in površno. Z velikimi zamudami nam dostavlja poročila o televizijskem sporedu, ta poročila so zmeraj bolj okmjena, ne obsegajo najnujnejših podatkov o posameznih oddajah, za krono nepoštenosti do gledalcev pa so pogosto tudi netočna, saj se televiziji izmišljajo zamenjave oddaj tako rekoč v zadnjem trenutku. Proti taki nevestnosti televizijske službe smo pri časnikiših posvem brez moči. Tako se je tokrat zgodilo, da so nam poslali le najbolj skop pregled oddaj za teden, ki je pred nami, o čem pa bodo govorile posamezne oddaje, lahko samo ugibamo, celo tega, kateri film tedna bo na sporedu v sredo, ne moremo napovedati. Zato se vam, spoštovani bralci, uredništvu Dolenjskega lista opravičuje in skupaj z vami zaradi nevestnega dela navija ušesa omenjeni televizijski službi.

NEDELJA, 7. X.

JUGOBANKA

8.00 POROČILA
8.05 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: SREČANJE OKTETOV
8.30 TV KAZIPOT
8.50 F. Žižek: IPAVCI
11.05 DEKLICA IN DEČEK, mladinska nadaljevanka
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
BOTANIK, dokumentarna oddaja

CORDOBA, potpisna oddaja KAKO SE OBLACIMO ZABAVNOGLASBENA ODDAJA TV ŽEHTNIK POROČILA D. Zajc: PETELIN SE PREDSTAVI, predstava lutkovnega gledališča „Jože Pengov“ ŠPORTNA POROČILA NAKIT ZA MOJO DRAGO, gruzinski film

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 S. Hasani: VETER IN HRAST
20.55 LATINSKA AMERIKA: STRATEGIJA RAZVOJA
21.40 TV DNEVNIK
22.05 ZABAVNOGLASBENA ODDAJA
22.20 ŠPORTNI PREGLED

2
8.55 Poročila - 9.00 Oddaje za JLA - 15.00 Nedeljsko popoldne - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Kronika TV festivala neuvrščenih - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.05 Film tedna

PONEDELJEK, 8. X.

JUGOBANKA

8.55 TV V SOLI: Pravopis, Gliptoteka, I. Andrič: Anka in volk
10.00 TV V SOLI: Materinščina, Risanka, Biologija
11.10 TV V SOLI: Za najmlajše
14.55 in 16.00 TV V SOLI, ponovitev

17.20 POROČILA
17.25 ZA SONCEM, glasbena oddaja
17.40 BOTANIK, dokumentarna oddaja
18.05 SPOMIN NA M. PUPINA
18.35 OBZORNIK
18.45 MLADI ZMLADE
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 B. Brecht: SMRT IN VSTA JENJE WILHELMA HAUSMANNA, vzhodnonemška televizijska drama
21.15 KULTURNE DIAGONALE
21.55 MOZAIK KRATKEGA

FILMA: KAMERA
22.15 TV DNEVNIK
2
17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.00 Otroška oddaja - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Mladi za mlade - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Športna oddaja - 20.35 Aktualnosti - 21.05 Poročila - 21.15 Celovečerni film - 22.55 Kronika TV festivala neuvrščenih

TOREK, 9. X.

JUGOBANKA

1
9.15 TV V SOLI: Zrak, Ali ste vedeli, Dnevnik 10
10.00 TV V SOLI: Dokumentarni film, Risanka, Glasbeni pouk, Začetek pismenosti
15.30 ŠOLSKA TV: OF - država v državi, Promet v mavcu, Kako nastanejo zemljepisne karte

SREDA, 10. X.

JUGOBANKA

1
9.30 TV V SOLI: Za učitelje, Vreme in podnebje
10.00 TV V SOLI: Izobraževalni film, Risanka, Kocka, kocka
17.35 POROČILA
17.40 POTEPUH IN NOČNA LUČKA
17.55 POTOVANJE V DEZELO LUTK

17.30 POROČILA
17.35 PRAZNIČNI DNEVI
SLOVENSKE FOLKLORE
18.05 PALČKI NIMAJO POJMA
18.35 OBZORNIK
18.45 HITAK - MOSTOVI, oddaja v madžarščini
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 CRNA VZMET, dokumentarna oddaja
20.55 H. Sienkiewicz: ROBBINA POLANIECKIH
22.10 TV DNEVNIK
22.25 GLASBA STAREGA JADRANA: KOTOR

2
17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Pionirski TV studio - 18.15 Knjige in misli - 18.45 Glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 TV drama - 21.10 Včeraj, danes, jutri - 21.30 Znanost - 22.15 Zabavni glasbena oddaja - 22.45 Kronika TV festivala neuvrščenih

18.15 NE PREZRITE
18.30 OBZORNIK
18.40 GLASBENA MLADINA NA DELU
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA
21.50 TV DNEVNIK
22.05 ŠPANJIA: JUGOSLAVIJA, posnetek nogometne tekme

2
17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Sezamova ulica - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Španija: Jugoslavija (prenos nogometne tekme) - 21.50 Dokumentarna oddaja - 22.40 Kronika TV festivala neuvrščenih

ČETRTEK, 11. X.

JUGOBANKA

1
9.10 TV V SOLI: Potovanje po neznanem, Celica, Matematika
10.00 TV V SOLI: Francoščina
10.30 TV V SOLI: Kemija, Risanka, Zemljepis
15.55 ŠOLSKA TV: OF - država v državi, Promet v mavcu, Kako nastanejo zemljepisne karte
16.55 POROČILA

17.00 JAKEC IN ČUDEŽNA SVETILKA
17.15 DUH NA KONCU SVETA, dokumentarni film
18.05 VARČEVANJE Z GORIVOM
18.35 OBZORNIK
18.45 TEHTANICA ZA NATANČNO TEHTANJE
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 OČI KRITIKE
20.45 EVROPSKI OPERNI PEVCI: WIESTAW OCHMANN IN TERESA ZYLIS - GARA
21.30 TV DNEVNIK
21.45 ROCK KONCERT V ESSNU, 1. del

2
17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.15 Znanost - 18.45 Kviz - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Neposredni stiki - 22.00 Poročila

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 5. X.

8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Glasbena pravljica (S. Makarovič - P. Mihelčič: Žoga luna). 8.39 Naši umetniki mladim poslušalcem (D. Svara: Istrske narodne). 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Z orkestri in solisti. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Silva Avšič: Prezimljenje zelenjave v kleti). 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 Uvertura in rapsodija. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 15.35 Zabavna glasba. 18.00 Od arije do arije. 18.30 S knjižnega trga. 19.45 Minute z ansambлом Vilija Petriča. 20.00 Uganite, pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Prostor za ponovitve. 0.05 - 4.30 Nočni program.

poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.20 Za kmetijske proizvajalce. 13.50 Pihalne godbe. 14.05 Humoreska tega tedna (W. Saroyan: Mravlje). 14.25 S popevkami po Jugoslaviji. 15.10 Listi iz notesa. 15.30 Nedeljska reportaža. 15.55 Pri nas doma. 16.20 Gremo v kino. 17.05 Popularne operne melodije. 17.50 Zabavna radijska igra (Christer D. Lundberg: Mesečna vozovnica). 18.37 Godala v ritmu. 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov. 0.05 - 4.30 Nočni program.

Odisejem). 22.20 S plesnim orkestrom RTV Ljubljana. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 S popevkami po Jugoslaviji. 0.05 - 4.30 Nočni program.

SOBOTA, 6. X.

8.08 Pionirski tednik. 9.05 Z radiom na poti. 10.05 Sobotna matineja. 11.05 Zajpojmo pesem. 11.20 Po republikah in pokrajinah. 11.40 Zajpoj z nami. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (dr. Jože Spanring: Topinambur). 12.40 Veseli domači napivi. 14.05 Kulturna panorama. 15.30 Zabavna glasba. 17.00 Zunanjepolitični magazin. 18.00 Popoldansko glasbeno potovanje. 18.30 Mladi mladim. 19.45 Minute z Dobrimi znanci. 20.00 Sobotni zabavni večer. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Portreti jugoslovanskih ustvarjalcev in poustvarjalcev zabavne glasbe. 0.05 - 4.30 Nočni program.

PONEDELJEK, 8. X.
8.08 Z glasbo v dober dan. 8.25 Ringaraja. 8.40 Pesmica za mlade risarje in pozdravi. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Mirko Tratnik: Zagorstvo na Slovenskem). 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Naša glasbena izročila. 18.25 Zvočni signali. 19.45 Minute z ansambлом Borisa Franka. 20.00 Kulturni globus. 20.10 Iz naše diskoteke. 21.05 Glasba velikanov. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Za ljubitelje jazza.

SREDA, 10. X.
8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (dr. Jože Spanring: Pregled sort poljščin, ki so bile potrjene za promet v SFRJ). 12.40 Ob izvirih ljudske glasbene umetnosti. 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Zborovska glasba v prostoru in času. 18.15 Naš gost. 18.30 Odskočna deska. 19.45 Minute z ansambлом Fantje treh dolin. 20.00 Narodne za koncertni oder. 20.25 Pozabljeni violinski virtuoz. 21.05 Odlomki iz G. Konizeitija opere Lucia Lammermoor. 22.20 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Jazz pred polnočjo. 0.05 - 4.30 Nočni program.

NEDELJA, 7. X.

7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke (Anita Kolesar: Bolni lev). 8.47 Skladbe za mladino. 9.05 Še pomnite, tovariši? 10.05 Panorama lahke glasbe. 11.00 Pogovor s poslušalci. 11.10 Naši

TOREK, 9. X.
8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Iz glasbenih šol. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Danes smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Milena Lekšan: Rodnost in nerodnost sadnih rastlin). 12.40 Po domače. 14.05 V korak z mladimi. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Dve partituri L. M. Škerjanca. 18.30 V gosteh pri zborih jugoslovanskih radijskih postaj. 19.45 Minute z ansambлом Jožeta Kampiča. 20.00 Slovenska zemlja in pesmi in besedi. 20.45 Tipke in godala. 21.05 Radijska igra (Beno Zupančič: Popotovanja z

ČETRTEK, 11. X.
8.08 Z glasbo v dober dan. 8.30 Mladina poje. 9.05 Z radiom na poti. 12.10 Zname melodije. 12.30 Kmetijski nasveti (Miro Rednak: Uresničevanje planov v govedorejli). 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Enajsta šola. 14.20 Koncert za mlade poslušalce. 14.40 Jezikovni pogovori. 15.30 Zabavna glasba. 18.00 Pesmi hruvaških partizanov. 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo. 18.35 Glasba za pihala Henrija Tomasija. 19.45 Minute z ansambлом Franca Puharja. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napევov. 21.05 Literarni večer (Sodobna slovenska dramatika). 21.45 Lepe melodije. 22.20 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev. 0.05 - 4.30 Nočni program.

novomontaža
gradbene instalacije n. sol. o.
NOVO MESTO

objavlja
prosta dela in naloge
POMOŽNI FINANČNI KNJIGOVODJA

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti končno srednjo ekonomsko šolo in dve leti ustreznih delovnih izkušenj.
Prijava z dokazili sprejema splošna služba 15 dni po objavi oglasa.

GOBARJI POZOR

Vsak ponedeljek so od 18. do 19. ure sestanki gobarjev v Osnovni šoli "Grm" Novo mesto. Determinator je dr. Boh.

Gobarska družina
Novo mesto

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 4. oktobra - Francisek Petek, 5. oktobra - Marcel Sobota, 6. oktobra - Bruno Nedelja, 7. oktobra - Dan topništva Ponedeljek, 8. oktobra - Pelagija Torek, 9. oktobra - Abraham Sreda, 10. oktobra - Zlatko Četrtek, 11. oktobra - Emilijan

LUNINE MENE
5. oktobra ob 20.35 - ščip

KINIO

BREŠTANICA: 6. in 7. 10. ameriški barvni film Kleopatra.

BREŽICE: 5. in 6. 10. ameriški barvni film Temna zvezda. 7. in 8. 10. ameriški barvni film Vročica sobotne noči. 9. in 10. 10. francoski barvni film Mračni predmet želje.

CRNOMELJ: 4. 10. italijanski film Nenavadna trupla. 5. in 7. 10. švedski film Abba. 6. in 7. 10. italijanski film Velika gneča. 9. 10. italijanski film Demon avtostopa. 11. 10. ameriški film Mačka je videla monica.

KRŠKO: 6. in 7. 10. ameriški film Carry. 10. 10. ameriški film Sokolova senca. 11. 10. angleški film Topovi Navarona.

MIRNA: 6. 10. ameriški film Trojna izdaja.

MOKRONOG: 6. in 7. 10. film Metulj.

NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 5. do 7. 10. ameriški barvni film Konvoj. Od 7. do 10. 10. ameriški risani film Tom in Jerry - dobra prijateljca. 8. in 9. 10. ameriški barvni film Pom, pom dekleta. 10. in 11. 10. domači barvni film Trener.

RIBNICA: 6. in 7. 10. italijanski barvni film Sandokan, I. del.

SEVNICA: 6. in 7. 10. sovjetski risan-film Konjiček.

PRODAM NSU PRETIS 1200 C, letnik 1969, neregistriran. Alojz Bambič, Šmaljčja vas 27, Sentjerne.

PRODAM eno leto star R-4 in traktor Pasqali (30 KM). Informacije popoldne po tel. 23-142.

PRODAM dobro ohranjeno diano, letnik 1976. Ogled vsak dan od 15. ure dalje, v nedeljo od 8. ure dalje. Brane Kržanič, Heroja Maroka 21, Sevnica.

UGODNO prodam škodo (Š100), letnik 1971, prevoženih 57.400 km. Ogled možen v popoldanskem času. Mojstrovic, Ragovo 9, Novo mesto.

PRODAM zastavo 750, letnik 1969. Sandi Krese, Lobetova 39, Novo mesto.

PRODAM pony express, star dve leti. Ogled v soboto in nedeljo po 15. uri. Marjan Hosta, Dol. Stara vas 49, Sentjerne.

POCENI prodam kombi IMV 1600, letnik 1970, dobro ohranjen. Delno plačilo možno tudi na kredit. Grič 6, Kostanjevica.

PRODAM traktor Zetor (42 KM), star 4 leta, z originalno kabino, dvoredni plug in originalne verige za kolesa. Jože Šerbec, Gor. Lenart 27, Brežice.

PRODAM VW, letnik 1974. Naslov v upravi lista (3895/79).

PRODAM fiat 850 special (ohranjen), letnik 1970, registriran do 12. 6. 1980. Ogled v soboto in nedeljo. Mirko Kržan, Vel. Mraševo 53, Podbočje.

PRODAM karamboliran fiat 850, kompletan ali po delih. Kotar, Grič 4, Kostanjevica na Krki.

NUJNO prodam zastavo 101, starejši letnik, za 17000 din. Tone Hočevar, Ajdovec 5, Dvor.

PRODAM fiat 750, letnik 1975 lux. Stanko kopar, Male Poljane 9, Skočjan.

PRODAM zastavo 101, letnik 1974, registrirano do 5. 5. 1980. Jože Kržan, Podzemlj 7, Metlika.

PRODAM tovorni avto TAM 6500 s paletnim kasonom in hidravličnim volanom. Informacije po tel. 21-583.

PO UGODNI CENI prodam R 4, letnik 1968, lahko tudi po delih. Franc Čečelič, Regeča vas 171, Novo mesto.

PRODAM fiat 125 P, letnik 1978, tudi na kredit. Tel. 25-541.

PRODAM zastavo 750, letnik 1976, ali zamenjam za večji avto. C. herojev 13, Novo mesto.

PRODAM zastavo 750, letnik 1976. Informacije po tel. 23-970 po 15. uri.

PRODAM fiat 750, letnik 1973. Mišjak, Boričevo 1, Novo mesto.

PRODAM

PRODAM 12-, 13-, 14-, 15- in 16-colske gumi vozove za volovsko, konjsko, ali traktorsko vprego. Delamo tudi osovine za traktorske priklopnice po naročilu. Dostava na dom. Stane Bulc, Jurčkova pot 73, Ljubljana-Rakovnik.

PRODAM trajno žarečo peč EMO Plamen. Marjan Hren, Smolenja vas 76.

PRODAM prešo (50 l) in mčat (400 litrov). Janez Hočevar, Krka 2, Novo mesto.

PRODAM elektronske oglednice Tiger. V račun vzajem tudi diatonično harmoniko. Obrtniška 9, Trebnje.

PRODAM večjo količino ržene in pšenične škope. Naslov v upravi lista (3889/79).

PRODAM malo rabljen gumi voz (16 col) za traktor. Zamenjam tudi novo fazo za manjši traktor Pasqali. Anton Starič, Radna vas 10, Trebnje.

PRODAM kombinirano peč z boilerjem, kad in umivalnik (vse novo). Franciška Strubelj, po domače Finžgarjeva, Adamičeva A 2/11, Grosuplje.

PRODAM globok zločljiv italijanski vozček. Informacije po tel. 25-572.

PRODAM kosilnico Alpina in prikolico za osebni avto. Slak, Šmihel 11, Novo mesto.

PRODAM brezhiben televizor Iskra panorama, stabilizator in otroško posteljičo z jogijem. Jože Vimpolšek, Sentenart 96, Brežice, tel. (068) 61-826.

PRODAM 9-metrsko raztegljivo. lestev Elan. Ogled vsak dan po 15. uri. Alojz Klobočar, Dol. Dobrava 5, Trebnje.

PRODAM kombiniran mizarski skobni stroj Livincibile 2000 D. Anton Berk, Preleseje 27, Sentrupert.

PRODAM novo harmoniko C,F,B ali zamenjam za B,Es,As in konzolno dvalgo v dobrem stanju. Jože Maver, Dol. Nemiška vas 7/a, Trebnje.

PRODAM kmečko peč (krušno). Franc Kovačič, Sentjerne 115.

PRODAM šivalni stroj. Nada Kostič, Ragoška 8, stanovanje 15, Novo mesto.

Poceni prodam brezhiben črno bel TV aparat. Tel. 23-611 int. 4.

POSEST

V NOVEM MESTU PRODAM večjo hišo z vrtom, primerno za stanovanje in lokal. Naslov v upravi lista (3880/79).

PRODAM parcelo (650 m²) vinograda na zelo dostopnem kraju (1km od Orehovice pri Sentjerneju). Zglasite se pri Terzijji Bratkovič, Hrasnje 11, Sentjerne.

PRODAM hišo v bližini centra v Brežicah. Naslov v upravi lista (3891/79).

PRODAM takoj vseljivo hišo z vrtom v centru Novega mesta. Naslov v upravi lista (3911/79).

PRODAM travnik (2 ha) v bližini Senovega pri Brestanici. Alojz Mirt, Lokve 25, Brestanica.

PRODAM kmetijo, stanovanjsko hišo in obnovljeno gospodarsko poslopje. Prodajni vinograd z zidnico. Ogled vsak dan pri Stanu Pajku, Gornji Leskovec 30, Blanca.

RAZNO

VZAMEM vrstni red za R 18. Dostava pred novim letom. Ponudbe pod šifro „Nudim visoko nagrado“.

ZA USPEŠNO opravljeno operacijo in zdravljenje se zahvaljujem dr. Springerju, dr. Mlačku, dr. Starcu in vsem ostalim zdravnikom ter sestram ginekološkega oddelka iz Novega mesta, hvaležna pacientka Helena iz Metlike.

IZGUBIL se je jazbecar črne barve s povešenimi ušesi, z rjavimi nogami in belo liso pod vratom v Zalogu, dne 1. oktobra. Najditega prosim, da mi ga proti nagradi vrne na naslov: Slavko Majkič, Hrasnje 16, Sentjerne.

IZOBRAŽEN 45-letni fant, prijeten zunanosti, razočaran v ljubezni, želi po tej poti spoznati Slovenko staro od 35 do 45 let. Če si sama in osamljena ter ljubiteljica narave (en otrok ni ovira), se oglasi s sliko pod šifro: „Brez ljubezni ni življenja“.

STAREJŠI upokojenec, nealkoholik, bi rad spoznal zaradi življenjskega partnerja žensko staro od 60 do 70 let, ki ima stanovanje na deželi ter veselje do gospodinjstva in skrb do starejših ljudi. Šifra „Dobra pokojnina“.

RAZOCAREN 45-letni moški, stalno zaposlen v Nemčiji, dobro situiran, za lastno hišo želi spoznati pošteno Dolenjko, do 45 let staro. Otroci ni ovira. Ponudba pod „Zenitev“. (3801/79).

CESTITKE

Dragi mami MARIJI GAZVODA iz Novega mesta za 70. rojstni dan želimo vse lepo: sin Jože z družino, sestra Franca z družino, Helena in Bernardka pa ji pošljajo poljubček.

Dragemu sinu in bratu RUDIJU GOLOBIČU, ki služi vojaški rok v Beogradu, vse lepo za 20. rojstni dan. Enako očetu Tonju za bližnjo 50-letnico. Vsi njuni.

Dragemu očetu in staremu očetu MATIJI BUKOVČU iz Kota pri Semicu, za njegovo 70. letnico ključje še na mnoga zdrava leta vsi njegovi.

OBVESTILA

SERVIS CTC; THYSSEN obvešča cenejne stranke, da opravlja popravila v garanciji na gomilnih gorilnikih, na ostalih znamkah pa izven. Izdelamo kompletno mo-

ntažo gorilnika z oljno in elektro instalacijo. Nastavitev z instrumenti. Območje dela od Trebnjega do Brežic. Anton Vrščaj, Kolodvorska 56, Cmomelj, tel. 76-073.

OPRAVLJAM slikopleskarska dela, fasade, lepljenje tapet in podobna opravila na montažnih hišah. Anton Kos Malenska vas 28, Mirna peč, tel. 84-317.

KUPIM

KUPIM avtomobilski motor za AMI 8. Ponudbe na tel. 24-976 ali na naslov: Rade Stankovič, Kristanova 2, Novo mesto.

KUPIM stanovanjsko hišo z nekaj zemlje v bližini Novega mesta. Ponudbe pod „Gotovina“.

KUPIM starejšo večjo kmečko hišo na Dolenjskem, pod Gorjanci, po možnosti na samoti. Dostop avtomobilom, urejena voda in elektrika. Ponudbe pod „Samota“ (3914/79).

PREKLIČ

OPOZORILO! Javno opozarjam vsa koga, ki me bo opravljal, grožiti ali žaliti, da ga bom sodno preganjal v smislu 64., 106., in 109. čl. KZ ne glede na to, kdo bi bil Leopold Cindrič, Cmomelj, Kolodvorska 16.

IZ NOVOMEŠKEGA PORODNIŠNICE

V času od 20. do 26. septembra so v novomeški porodnišnici rodile:

Oiga Brili iz Dobrave - Nataša Marija Marenčič iz Regeče vasi - Petra, Elizabeta Verščaj iz Drušinske vasi - Andrejo, Marijo Makovec iz Sentjerneja - Tomaža, Ana Klavž iz Gorenje vasi - Martina, Mirjana Ognjačević iz Velike Cikave - Tanjo, Amalija Griveč iz Srednjega Globodola - Mačič, Ivanka Mrak Sel pri Ratežu - Vesno, Lijana Džordžević iz Metlike - Dalibor, Jožica Povše iz Uršinskih sel - Polonca, Antonija Mrzel iz Razbor - Vinka, Stanka Vodopivec z Roj - Matko, Antonija Kokalj iz Velike Bučine vasi - Miha, Stanislava Perič iz Bršljina - Andreja, Ljudmila Strah - Roj - Karolino, Zeljka Zupovec iz Straže - Klavdijo, Slavka Trlep iz Starega trga - Jožeta, Ivanka Krstan iz Češče vasi - Anito, Brigida Brajdič iz Hudenjeja - Sando, Marijeta Blatnik iz Krškega - Mirjana, Marija Hostnik iz Račega sela - 2 deklici, Marija Nastav iz Kamanja - deklico, Nada Rojc iz Žužemberka - deklico, Justina Tomazič iz Nove Lipe - dečka, Pavla Markovič iz Podtuma - dečka, Jožeta Pavlin - Mirne - deklico, Mara Kump iz Dragatuša - dečka in Marta Kodrič iz Podbočja - deklico - Cestitar mo.

OGLAŠUJTE V DOLJENJSKI

POMAGALI SMO

Živimo svobodno, se veselimo imamo svoj dom, ljubezen staršev. Ko pa gledamo televizijski dnevnik, vidimo, da ni povsod tako. Koliko solza, koliko gorja! Kar verjeti ne morem. Zato smo se nekega večera domenili, da bomo za otroke, ki nimajo take mladosti kot mi, poskušali zbrati čimveč stvari. V enem tednu smo zbrali veliko oblek, čevljev pa tudi denarja. V pošiljki, ki smo jo poslali, smo na skrivnem mestu napisali naš naslov. Zelo bi bila vesela, če bi nekega dne na meji naslov prišlo pismo, v katerem bi pisalo: „Tudi mi imamo topel dom, svobodno in nasmeš.“

SONJA BERNARDIČ
OŠ Milke Korin
Leskovec

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Cmomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lupšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik priloge), Bojan Budja, Janez Pezelj, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 6 din, letna naročnina 238 din, polletna naročnina 119 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 480 din ali 25 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustreznega druge valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 130 din, 1 cm na določeni strani 160 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvi strani 250 din. Vsak mali oglas do 10 besed 50 din, vsaka nadaljna beseda 5 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 10 od 1. 1. 1979 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon (068) 23-611.

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

TAKOJ ZAPOSIM kvalificirane, polkvalificirane ali priučene slikopleskarje. Interesenti naj se zglase osebno na naslov: Vinko Gričar, slikopleskar, Krško, Leskovska 5/a (Grič), ali telefonsko (068) 71-681 v jutranjih urah.

FRIZERSKO pomočnico iščem. Frizerski salon Cveta, Čitalniška 1, Novo mesto.

DEKLE ZA VSA HIŠNA DELA dobi takoj stalno zaposlitev. Osebnih dohodek odličen, in sicer po dogovoru. Hrana in stanovanje v hiši. Gostilna Marjan Marinšek, Naklo 2, Naklo.

DOMNIKARSKEGA pomočnika ali priučenega delavca sprejemam takoj. OD po učinku, zagotovljeno samsko stanovanje. Jože Lovrenčič, Vipava 292, Vipava.

SLUŽBO IŠČE

VZAMEM V VARSTVO otroka (dojenčka) od novembra dalje. Ponudbe na tel. 22-289.

STANOVANJA

MLAJŠA ZAKONCA vzameta v najem gansonjero ali enosobno stanovanje v Novem mestu. Ponudbe na naslov: Goran Svilenkovič, Vidovdanska 9, Ljubljana.

NUJNO iščem sobo (lahko neopremljena), na relaciji Novo mesto - Krško - Kostanjevica. Milan Cvim, Grič 4, Kostanjevica.

MLADOPOROČENCA brez otrok nujno potrebujeta stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Za uslugo paziva tudi otroka v popoldanskem času. Marjan Kužnik, Mercator blagovnica, tretje nadstropje, Novo mesto.

Motorna vozila

PRODAM fiat 126 P, letnik 1977. Informacije po tel. 25-940.

NUJNO prodam spačca, letnik 1975. Informacije po tel. 21-037, dopoldan.

PO UGODNI ceni prodam Z 101, letnik 1975. Tone Brulc, Dol. Kamence 78, Novo mesto.

PRODAM karamboliran peugeot 204, letnik 1970, prevoženih 4000 km po generalni Bubljevič, Gubčeva 33, Novo mesto.

PRODAM skoraj novo lado 2103 special, letnik 1979. Ogled možen v soboto, 6. X. od 14. do 16. ure. Alojz Cinkde, Dolenje Kronovo 34, Šmarješke Toplice.

PRODAM R 12, letnik 1971 v dobrem stanju, delno na kredit. Novak, Raka 58, tel. 71-803.

PRODAM zastavo 101, letnik 1976, rdeče barve. Ogled v soboto 6. oktobra popoldan. Peterka, Otočec 55.

PRODAM renault 12 TL, letnik 1975, zelo dobro ohranjen. Informacije možne po tel. (061) 851-242.

PRODAM zastavo 1300 E, 15 mesecev staro. Tone Avsec, Pavlinova 17, Krško, tel. 71-286.

PRODAM fiat 750, letnik 1973. Informacije po tel. 23-544 popoldne.

PRODAM dobro ohranjeno zastavo 750 LC, letnik 1970, registracija veljavna še v prihodnjem letu. Ogled vsak dan popoldne v Regeči vasi 86/a, Novo mesto.

PRODAM lado, avgust 1972, garžirano, registrirano do septembra 1980. Informacije po tel. 76-289 od 15. do 16. ure.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega m oža, očeta in strica

ALOJZA KLARIČA

iz Dolge vasi pri Kočevju

rezervnega kape tana I. razreda in borca NOV od leta 1942

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali in nas tolažili v najhujših trenutkih, vsem ki so darovali cvetje in sočustvovali z nami. Se posebna zahvala občinskemu odboru ZB Kočevje in družbeno-političnim organizacijam v Kočevju, krajevni skupnosti „Ivana Omerza“, krajevni organizaciji ZB in SZDL Dolga vas, lovcem gojitvenega lovišča „Medved“, delegaciji I. VDV brigade in govornikom Dragu Grilu, Antonu Rusu in Cirilu Štrumblju ter sosedom in vaščanom, ki so ga v tolikšnem številu spremili na zadnji poti. Prisrčna zahvala družini Pretnar za vsestransko pomoč.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube drage žene, mame, stare mame, sestre, tete in tašče

ANGELE VRŠČAJ

roj. Jakša iz Nestoplje vasi 2, pri Semicu

se iskreno zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam stali ob strani, pismeno ali ustno izrazili sožalje ter pokojni poklonili vence in cvetje. Zahvaljujemo se sosedom, kolektivoma in sodelavcem Iskra in IMV Semic, sodelavcem tovarne Novoteks in sosedom iz Lamutove ulice v Novem mestu za podarjene vence in cvetje. Posebna zahvala sosedom Pečavarjem, Milki Severjevi in Ivanki Suštaričevi za nesebično pomoč ter Rozi Pečavar za posvilo besede, enako ZB Kot. Prisrčna hvala osebju kirurškega oddelka bolnice Novo mesto ter osebjem zdravstvene službe Črnomelj za lajšanje bolečin. Hvala župniku za opravljeni obred in posvilo govori ter vsem, ki ste pokojnico spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: mož Izidor, sin Tone, hčerke Mici, Milena, Nada, Anica in Danica z družinami, sestre Ivanka in Eni z družino ter ostalo sorodstvo

Nestoplja vas, Starihov vrh, Novo mesto

ZAHVALA

Ljubi Tinči, kje si ti, povsod te kličem, nikjer te ni. V globoki žalosti nas je tragično zapustil naš dragi sin, vnuk in nečak, štiriletni

TINČI RAMOVŠ

s Homa pri Šenttrupertu

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih. Hvala sosedom in vsem, ki so darovali cvetje in izrekli sožalje. Posebna zahvala družini Matevževi, ki je prva priskočila na pomoč, zdravniku, kolektivu Novolesa, župniku in kaplanu ter otroškemu pevskemu zboru.

Žalujoci: ati, mamica, ata, mama, teti Pavlica in Dragica

ZAHVALA

26. septembra 1979 nas je v 76. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in tašča

AMALIJA PATE

roj. Matekeli
iz Rodin pri Trebnjem

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, ki so nam nesebično stali ob strani in pokojno v času njene bolezni obiskovali ter nam vsestransko pomagali. Zahvala velja tudi kolektivom za podarjeno cvetje in vence, ZD Trebnje ter župniku in pevcom.

Žalujoci: mož Ludvik, hčerke Mici, Justi, Ivanka, Malči, Silva, sinova Miro in Stane z družinama ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše ljube mame, stare mame, sestre, in svakinje

ANE BARTOL

iz Mahovnika pri Kočevju

se zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem, pevskemu zboru, posebno pa vaščanom, ki so pokojno v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: hčerka Marija, vnučka Mirica z možem, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega ata

JOŽETA PETERLINA

iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje ter pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala podjetjem ITAS Kočevje, KOVINAR Kočevje in IMP Ljubljana za podarjene vence, godbi na pihalu iz Kočevja in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Pepca, sinovi Jože, Božo in Toni z družinami, sin Viktor, vnučki in drugo sorodstvo.

V SPOMIN

2. oktobra je minilo 10 let, odkar nas je mnogo prežgodaj zapustila naša draga mamica

ANA ŽUNIČ

roj. Čeredničenko
iz Žuničev 11, pri Adlešičih

Se zmeraj si na našo drago in naš dom je brez tebe prazen. Hvaležni smo ti za vse tvoje dobrote in prijazne besede.

Tvoji: mož, sestra, sinova, hčerka, zet, snaha in vnuki.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi in boleči izgubi naše drage žene, sestre in tete

MARIJE ŽNIDARŠIČ

roj. Kovač
iz Loga 66

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom za nesebično pomoč, prijateljem in znancem, ki so jo spremili na zadnji poti, ji darovali cvetje in nam izrekli sožalje. Iskrena hvala župniku ter somašniku nečaku Mirku za opravljeni obred, vsem božanstkim pevcom za zadnje slovo pokojnici, kakor tudi Alojzu Lisicu za poslovljni govor, vsem zdravnikom in osebju Zdravstvenega doma Sevnica. Se enkrat vsem iskrena hvala.

Žalujoci: mož Toni, sestre, nečakinje in nečaki ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Po dolgem in mučnem bolehanju je dotrpela naša draga mama, stara mama in teta

TEREZIJA GOLOB

iz naselja Pod Trško goro 78

Zahvaljujemo se vsem, ki ste našo mano obiskovali v času bolezni, z nami sočustvovali in nam izrazili sožalje ter pokojno spremili k zadnjemu počitku. Iskrena hvala sosedom za nesebično pomoč in podarjeni venec, dr. Vodniku za skrbno zdravljenje in lajšanje bolečin, sindikatu železnice, sindikatu in sodelavcem tovame zdravil Krka, sodelavcem predilnice Novoteks in ZB Ločna-Mačkovec za podarjene vence. Zahvala tudi proštu za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: sinovi Florjan, Lojze in Vid z družinami, hčerki Anica in Francka z družinama, Marija in Zinka ter nečakinja Ivanka z družino

Novo mesto, Kanada, Ljubljana, Zagreb,
27. 9. 1979

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi dragega moža, očeta, sina in brata

ALEKSANDRA SKOKA

iz Borova pri Kočevski Reki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani in pokojnika v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebna zahvala kolektivu posestva Šnežnik za vso nudeno moralno in materialno pomoč. Hvala govornikom za poslovljne besede, kakor tudi godbi.

Žalujoci: žena Katarina, otroci Martina, Majda in Sašo, mama in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

V globoki žalosti sporočamo, da nas je v 41. letu tragično zapustil naš dober mož, skrben očka, brat, boter in stric

FRANC FURLAN

iz Vel. Bana 7 pri Šentjameju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali pokojniku vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem vaščanom za nesebično pomoč, predvsem Kotarjevin, ter župniku za lepo opravljeni obred. Hvala vsem, ki boste obiskovali njegov prerani grob

Žalujoci: žena Anica, hčerkici Silva in Martina, sestre Anica, Tončka, Nežka in Marija z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame, sestre, tete in tašče

ALOJZIJE MEDVED

iz Srednjega Grčevja 28 pri Otočcu ob Kiki

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo obiskovali med njeno težko boleznijo in jo tako številno spremili k zadnjemu počitku, zdravstvenemu osebju novomeških bolnišnic, Onkološkega inštituta Ljubljana in ZD Novo mesto za lajšanje bolečin, darovalcem cvetja in vencev, Odboru aktivistov Novomeškega okrožja in tov. Jožetu Pencu za poslovljni govor ob odprtem grobu. Hvala župniku za opravljeni obred. Posebna hvala sosedom za pomoč v najtežjih trenutkih. Se enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoci: sin Viktor z ženo, hči Mici z družino in ostalo sorodstvo

Na osnovi skupnega razpisa za vpis novincev v šolskem l. 1979/80

objavlja

DOPIŠNA DELAVSKA UNIVERZA UNIVERZUM, LJUBLJANA, Parmova 39,

vpis v naslednje šole in tečaje

- šolo za osnovno izobraževanje ob delu (5., 6., 7. in 8. razred)
- poklicno administrativno šolo (2-letno)
- ekonomsko šolo (4-letno)
- poklicno kovinarsko šolo (3-letno)
- delovodsko strojno šolo (2-letno)
- tehniško strojno šolo (4-letno)
- tehniško strojno šolo (3-letno) za absolvente poklicnih kovinarskih in sorodnih šol
- tehniško elektro šolo (4-letno) in 3-letno za absolvente poklicne elektro šole
- poklicno šolo za kemijske laborante (2-letno)
- poklicno šolo za kemijske procesničarje (2-letno)
- tehniško šolo za lesarstvo (3-letno) za absolvente poklicne šole lesne stroke
- dopisno filmsko in TV šolo — za mentorje filmske in TV vzgoje

Tečaji:

- strojepisni tečaj,
- za stavce na IBM stavnih strojih,
- za tehniško risanje,
- za skladiščnike,
- za kontrolorje in predelavce v kovinarstvu
- za varstvo pri delu (skupine v OZD),
- začetni tečaj nemškega in angleškega jezika

Priloga in preizkus znanja za visoke in višje šole.

- Višja pravna šola — Maribor
- Višja upravna šola — Ljubljana
- Višja šola za socialno delo — Ljubljana
- Visoka šola za organizacijo dela Kranj

Tečaji so namenjeni kandidatom, ki nimajo popolne srednje šole.

Organiziramo študijski center Višje pravne šole — Maribor za študij ob delu (1. in 2. letnik).

Vpisujemo vsak dan, razen ob sobotah, do vključno 30. septembra od 7. do 13. ure in ob torkih do 18. ure V septembru in oktobru vsak dan.

Za izobraževanje se odločite čimprej, ker je vpis omejen. Zahtevajte prospekt!

Podvig slovenskih kirurgov vrnil Anžlovarjevem iz Gornjega Kamenja gospodarja

Eden največjih uspehov slovenske kirurgije je povezan tudi z majhno dolensko vasico Gornje Kamenje, dobrih sedem kilometrov oddaljene od Trebnjega. Tam namreč živi Jernej Anžlovar, ki mu je cirkularna lanskega 10. maja popolnoma odrezala stopalo.

Jernej je takrat v sosednji vasi z bratom žagal drva, pri tem pa mu je spodisnilo in žaga se je zarezala v nogo. Stopalo je obležalo na tleh. Preden je prišel resilni avtomobil je minilo precej časa, kajti vas nima telefona, vseskozi pa Jernej ni izgubil poguma in prisebnosti. To se je pokazalo tudi po pri-

hodu reševalcev, ko je odžagano stopalo vtaknil v polivinilasto

ZNOVA DOMA — Jernej Anžlovar, ki si je s prisebnostjo rešil nogo.

vrečo in to vzel s seboj. Domačini so se čudili, pozneje pa se je izkazalo, da je to Jernej rešilo in mu omogočilo, da lahko danes spet hodi.

Anžlovarja so takrat prepeljali najprej v novomeško bolnišnico, takoj nato pa v ljubljanski Klinični center. Operacija je trajala 15 ur in je uspela. Se 66 dni zdravljenja pa dva meseca okrevanja v Zavodu za rehabilitacijo invalidov in Jernej Anžlovar znova stoji na domačem dvorišču. Še več: v ponedeljek je pričel opravljati službo. Treba je skrbeti za družino, za tri šoloobvezne otroke. Podvig slovenskih kirurgov je dodobra odjeknil v svetu medicine, Anžlovarjevem pa vnil gospodarja. To pa je najpomembnejše.

B. B.

Vedno v boju za boljše

Pred kratkim je v Kočevju stopil v pokoj Nace Karničnik, znani družbenopolitični delavec, ki je bil ob upokojitvi predsednik občinske konference SZDL. Čeprav je star komaj 58 let, ima kar 47 delovnih let, med temi 4 leta kot prvoborec.

Vse svoje življenje je posvetil boju za oblast delavcev. Bil je rojen v rudarski družini, ki je štela kar 9 otrok. Takoj po končani osnovni šoli se je zaposlil najprej na žagi, nato pa v rudniku, kjer je delal v jami. Brat Polde je takrat prinašal domov marksistično literaturo. Posebno zaveden in revolucionaren pa nisem bil, saj vsega se nisem razumel. Vendar sem najprej le slutil, potem pa tudi že vedel, kje je moje mesto," pripoveduje.

Prvi naboj, ki ga je Nace Karničnik izstrelil, ni bil za vajo, ampak zares. To je bilo takrat, ko je v Colnarjih samo pet partizanov napadlo sovražno kolono, ki je štela kar 33 vozil. V roški ofenzivi julija 1942, ko je bil položaj zelo kritičen, je bil sprejet v SKOJ, 28. novembra 1942 pa v KP ter hkrati imenovan za komandirja čete v Cankarjevi brigadi.

Takrat ni bilo partijskih knjižic, komunisti se vsi med sabo niti nismo poznali. Vendar smo po odnosu do soborca in po obnašanju v boju vedeli ali pa vsaj slutili, kdo je komunist in kdo ne. Tudi danes v glavnem velja merilo, da so komunisti lahko le najboljši. Vendar ni

take doslednosti kot med vojna." V bojih je bil tovariš Nace večkrat ranjen.

Po vojni je imel odgovorne dolžnosti v Kočevju. Končal je srednjo partijsko in ekonomsko šolo. Nato je bil sekretar mestnega komiteja KP, računovodja v kemični tovarni, direktor tiskarne „Kočevski tisk“ in pred upokojitvijo predsednik občinske konference SZDL, vmes pa hkrati še republiški poslanec, predsednik raznih društev itd.

„Ne bi smelo veljati, da je človek družbeno-politično aktiven le, če dela v glavnih političnih organizacijah in gre enkrat na mesec na sestanek, ampak je to tudi tisti, ki gre 2 do 3-krat na teden na pevске vaje, ki dela v raznih društvih.“

Politično trdnost imamo in naša država si je priborila v svetu velik ugled. Zagotoviti pa moramo tudi gospodarsko trdnost, saj se v nasprotnem lahko poruši tudi politična. To lahko dosežemo, če bomo pravilno krdovali in nagrajevali ter oblikovali družbeno in politično zavest. Pri tem naj bomo mlajšim za vzor starejši prizadevni usvarjalci.

Nas borce iz revolucije, nekoliko moti pojav velikih socialnih oz. premoženjskih razlik. To sicer še ni množičen pojav, a je včasih očitno, da si nekdo ni mogel pridobiti vsega z delom. Tako prihajamo navzkriž z načelom nagrajevanja po delu," razmišlja tovariš Nace.

J. PRIMC

Na sejmu brezovi „sesalci za prah“

Izdelovanje brezovih metel je obrt, ki izumira

Kot edini izdelovalec brezovih metel se je na zadnjem Ribniškem semnju predstavil Ciril Hrovat s Prevol v občini Novo mesto. Tudi ta stara obrt postopno izumira.

Ciril in njegov oče delata metle v glavnem pozimi, od decembra do februarja, ko na kmetiji ni dela, če pa imata večje naročilo, pa tudi v drugih letnih časih. Brezove metle prodajata Kmetijski zadrugi in na semnjih. Največji njun odjemalec je „Kurivoprodaja“ iz Ljubljane, Marisidko je že pozabil ali pa nikoli ni vedel, za kaj se uporabljajo take metle, zato smo o tem pobarali Cirila, ki je povedal, da so najnikladnejše za pometanje dvorišč, parkov in hlevov.

Izdelovanje metel zahteva nekaj truda, vendar se da tudi s tem delom nekaj zaslužiti. Hrovatovima pomaga pri izdelovanju in pri prodaji njun zet oz. svak Tone Žuran iz Kočevja.

J. P.

AVTO NA OGRAJI — Na cesti med Kočevjem in Dvorom je malo asfalta in veliko luknjastega makadama. Vozniki na dobri asfaltni cesti niso vajeni voziti, zato prihaja do takih nesreč, ko se je pri Gorenju avto LJ 1979-976 nabodel na varovalno ograjo. (Foto: Primc)

USPELA OPERACIJA — Takšna je danes Anžlovarjeva noga, ki je lani ostala brez stopala

LETOS DEVET TEČAJEV AMD

Letos je Avto-moto društvo Ribnica organiziralo že pet tečajev za voznike A, B, C in E kategorije ter za traktoriste. Obiskovalo jih je 180 kandidatov. Konec septembra se je začel še stičaj, do konca leta pa bodo še trije. V načrtu imajo še tečaj v Sodražici in v Velikih Laščah. V primerjavi z minulimi leti je letos vpis manjši. V AMD pravijo, da so temu krive podražitve vsega blaga, posebno goriva in motornih vozil. Tudi ura vožnje ni poceni, saj stane že 185 din.

AMD namerava drugo soboto v oktobru organizirati ocenjevalno rally vožnjo za vse lastnike avtomobilov.

M. G-č

TRGATEV

Zvinsko trto je dosti dela. Najprej kopljemo, cepimo, vežemo, škropimo in nazadnje trgamo. Brentarji nosijo grozdje v kad, trgajo ga ženske, otroci pa pobiramo jagode in obenen — zobamo. Ob vsem tem pa ne zmanjka časa za pogovor. Koliko zanimivih zgodbic slišijo otroška ušesa! In nato pride ura, ko delo končamo. Če je šlo vse po sreči, smo močno zadovoljni.

SONJA BERNARD
OŠ Milke Kerin

PIONIRJI O SEBI

Pred dnevom pionirjev, 28. septembra, smo imeli v Arčičah pionirsko konferenco. Naše delo v preteklem obdobju je bilo zelo uspešno. To so potrdila poročila številnih krožkov in društev, ki delujejo na šoli. Ugotovili smo, da še nismo dovolj samostojni, da preveč pričakujemo od mentorjev. Nekateri učenci bi radi delali v vseh krožkih, nekateri pa se zanimajo le za žogo, pa še za to ne v okviru šolskega športnega društva.

NOVINARSKI KROŽEK ARTICE

Ni vsak javor za žlico

Med zadnjimi ribniškimi izdelovalci lesenih žlic

Med zadnje mušketirje, ki še ročno izdelujejo lesene žlice, sodijo 58-letni Stane Kraševc iz Slemen, 53-letni Karel Intihar iz Zavrha in 72-letni Alojz Vintar iz Metulj. Svojo spretnost so pokazali tudi obiskovalcem ribniškega semnja. Prvi je tudi še posebno duhovit, drugi zgovoren, tretji pa je molčal in delal, kar je žal vse manj cenjena oblika.

„Da, mi bomo delali žlice še kar na roke. S strojem zna vsak otrok.“ Potem pa priznajo, da jim je to delo v krvi in da ga ne nameravajo opustiti, kot so ga drugi. Zanj poprimemo pozimi, ko ne morejo v gozd in na polje. Izdelke prodajajo, kot

so rekli, Spomeniškemu varstvu, kasneje pa smo razjasnili, da ribniškemu „Spominkarstvu“. Zaslužka pa, kolikor je, je dobro, saj od brezdelja pozimi tudi ni koristi.

Žlice izdelujejo iz javora, ki raste proti jugu. Ta je mehak in dober za obdelavo, severni pa je pretrd.

J. PRIMC

RAZSTAVA DEL IVANA KOSA

Jutri zvečer bodo v krški galeriji odprli razstavo del akademskega slikarja Ivana Kosa. Krčanom je slike posodila mariborska Umetnostna galerija, zato bo ob otvoritvi o slikarju in njegovi ustvarjalnosti govorila kustodinja te kulturne ustanove, nastopil pa bo tudi Ribniški oktet.

Poplava v sodraški šoli

Vzrok ni znan, škoda še ni ocenjena

V prostore osnovne šole Sodražica je med deževjem 25. septembra ponoči začela vdirati voda. Okoli pol metra visoko je zalila kurilnico, vdrla pa je tudi na hodnik, v shrambo za živila, tehnično-delavnico, šolsko kuhinjo, jedilnico in v garderobo vrta.

Ključ na pomoč so se odzvali gasilci iz tozda Inles in Donita s črpalko GD Sodražica, dva zasebnika pa sta pomagala s svojima ročnima črpalkama. Pri črpanju je sodelovala gasilska enota učencev osnovne šole, ki je upravljala črpalko pod vodstvom svojega mentorja in predsednika sveta šole Franceta Rusa. Pri reševanju so sodelovali tudi učenci višjih razredov.

Škoda še ni ocenjena, pravijo pa, da je je manj kot pred dvema letoma, ker je takrat vdrla v šolo tudi gnojnica, tokrat pa le razmerno čista voda. Takratna poplava je povzročila za okoli 2 milijona din škode. Vzroke za poplave v šoli še raziskujejo. Mnenja so različna. Nekateri menijo, da vdira v šolo talna voda, drugi pa, da voda iz kanalizacije.

Ravnateljica šole Zinka Benulič se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri reševanju in pri črpanju vode. Še posebno se zahvaljuje Antonu Silcu iz Grdega dola, ki je hitro prišel na pomoč s svojo ročno črpalko, in

Mileni Vesel, ki je posodila črpalko. Posebna občinska komisija, ki si je ogledala poplavljenno šolo, je med drugim menila, da je treba šolo pri zavarovalnici Triglav zavarovati pred poplavo, za kar je treba šoli dati poseben denar.

Na istem kraju se vrstijo nesreče

Maver umrl na kraju nesreče, Fartek pa v bolnišnici

23-letni Samo Maver iz Kočevja se je 29. septembra ob 3.20 z avtomobilom smrtno ponesrečil. Vozil je proti Kočevju. Zaradi nepriemne hitrosti in mokre ceste ga je začelo v dvojnem ovinku zanašati, s ceste pa ga je zaneslo na ravnem delu ceste, že 50 m od ovinka pri hiši št. 27 v Dolgi vasi. Avto je letel 6,70 m po zraku, se započil v travnik, se prekucnil in drsel po stehi, ter se ustavil 20 m vstran od kraja, kjer je zletel s ceste. Voznik Samo Maver je bil takoj mrtev, sopotnik Janez Dejak pa sploh ni bil poškodovan.

Približno 6 dni prej, 23. septembra, ob 19.05 se je skoraj na istem mestu hudo ponesrečil motorist Ludvik Fartek, star 37 let. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, od tu pa v bolnišnico v Mursko Soboto, kjer je v noči iz 27. na 28. september umrl.

Na istem kraju se je zgodilo že več zelo hudih, tudi smrtnih, nesreč. Ovinki tu niti niso tako hudi, cesta dalje proti mostu pa je sploh ravna. To pa matrikoga prevara, še posebno pa je ta cesta nevarna, če je mokra.

J. P.

POSTRVI MORI GNOJNICA — Avgust Ocvirk v Omešja pri Sevnici je ob zalogo postuvi. „Ena je eno porcijo,” je dejal skrušeno ob žalostnem plenu, katelega se sicer gostilničar kar pulijo. Kdo bo plačal ribe? (Foto: Železnik)

Gnojnica mori

Poginilo 314 postuvi

Poročali smo že, da so Avgustu Ocvirku v nedeljo, 23. septembra, jelo poginjati postuvi v ribogojnici ob Sevnici. Do 28. septembra, ko ga je zadnjič obiskal posavski kmetijski inšpektor Ivan Doberšek, je Ocvirk pobral iz prekatov že 314 poginulih postuvi!

Znano je, da so tudi te ribe poginile zaradi gnojnice, ki je stekla iz greznic velikih hlevov. Kmetijskega kombinata Maribor pod Planino 25. septembra smo si s prizadetim gojiteljem rib ogledali kraj onesaženega Sevniciškega pritoka. Živina (menda 800 bikov) je v obel sodobnih hlevih na izplakovanj vamo zaklenjena. Po pobočju stije široka sled gnojnice, ki v dolini kajpak teče v potoček.

Domačini so vedeli povedati seveda neuradno, da je bil upravnik Mlakar ravno ta dan na sklepnih obravnavi pri celjskem sodišču za prejšnji pogin rib. Ocvirk je bil konec tedna ponovno na Marofu, da bi se slednjic lahko že dogovoril kako in kaj. V brk je dobil le to, da naj pride drugič, češ upravnik je moral v Sentjur zaradi „tistega NNNP“.

Storilec očitno posavsko medobčinska inšpekcija ne more nič, saj gre za občino izven njenega območja (Sentjur). Ilegalno si lahko onesaževalca le ogleda. Zadevo so prijavili med drugim tudi republiški inšpekciji.

ZADNJI ŽLIČARJI — Ribničanje so „od širokih ust mero vzeli žlice delati začeli.“ Zdaj so ročni izdelovalci lesenih žlic bolj redki. Na fotografiji žličarji Kraševc (levo), Intihar in Vintar. (Foto: Primc)

Brezobzirno izkoriščanje človeške stiske

Zasebnik Žibert v Zabji vasi ima na stanovanju 40 ljudi, od katerih dobi 8.000 din najemnine

Najbrž privatnik Jože Žibert iz Zabje vasi ni edini, je pa prvi, pri katerem si je inšpekcija stanje ogledala. Porazno!

Ljudje so dlje časa šušljali, namigovali, dokler se niso v medobčinski inšpekcijskih službah odločili za združen obisk gradbene, sanitarne in delovne inšpekcije. Občan Jože Žibert iz Zabje vasi je kmet. Stanovanj oddaja kar v več objektih. Inšpekcija si je najprej ogledala „depandanso“ v Smolenji vasi. V Žibertovi vlažni zidanici stanujejo 3 družine, skupaj 10 ljudi. Ni sanitarij, po vodo

pa morajo hoditi 15 minut daleč. Za životarjenje v nemogočih življenjskih pogojih plačujejo gospodarju po 200 dinarjev od gospodinjstva, toži pa jih za nazaj, ker hoče 400 din na mesec.

V Zabji vasi ima Žibert nastanjene ljudi kar v treh objektih, pa še v barakah, stajah za seno in celo v leseni garaži za avto. Skupaj stanuje v Zabji vasi pri tem lastniku 30 oseb.

V novi hiši je natančenih 6 gospodinjstev. Imajo skupne sanitarije, skupno vodo, družine pa imajo majhne otroke. V stari hiši

stanujejo na podu, na razpolago je podjsko stranišče, brez vode. Stanovalci stajajo nobenih pritklin, v leseni garaži pa sta dve dekleti. Ena je šele 15 let stara, plača iz Niša iskat dela v Novo mesto.

Izračunali so, da dobi Žibert po zdajšnjih cenah okrog 8.000 din na mesec od vseh stanovalec, ki pa v nobenem primeru nimajo ustreznih pogojev za življenje. Celu v staji, kjer stanuje 6 ljudi, plača vsak po 300 din za stanovanje. Za stajo dobi 1800 din mese-

čno, je pa v takem stanju, da jo prvi sneg lahko do tal podre.

Stanovalci pri Žibertu niso prijavljeni, seveda pa gospodar tudi ni obdavčen od dohodka iz najemnine. Odkritje tega primera je bil prvi konak, zdaj se bo stvar razpletala. Vsi stanovalci Žibertovega „hotela“ so namreč zaposleni: v Pekariji, v Novoteksu, v Novolesu in v IMV. Razpletala pa se bo zadeva še v drugi smeri, kajti na sledi so še mnogim drugim, ki na podoben način izkoriščajo ljudi.

R. BACER

MILIJON SLOVENCEV NA BRANIKU SVOBODE

Na dvodnevni akciji „Nič nas ne sme presenetiti“ je sodelovalo več kot milijon Slovencev. Množice so bile aktivirane v enotah civilne zaščite, prostovoljnih in tovarniških gasilskih enotah, v narodni zaščiti in drugih organizacijah, ki so neposredno ali posredno povezane z zaščito domovine, življenj in premoženja.

Rezultati akcije bodo znani šele po temeljnih analizah, že prve ocene pa pričajo, da je v vseljidski akciji, ki jo je z odločno podporo Zveze komunistov izpeljala republiška konferenca SZDL Slovenije, sodelovalo več kot 5.000 organizacij združenega dela in 1500 krajevnih skupnosti.

Vodja akcije, predsednik sveta za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri RK

SZDL Slovenije Franc Poglajen je izjavil, da dvodnevni preizkus pripravljenosti in usposobljenosti vseh struktur naše družbe, delovnih ljudi in občanov lahko ugodno ocenimo.

„V akciji je sodelovalo blizu 70 odstotkov delovnih ljudi in občanov Slovenije,“ je ob prvi oceni povedal Poglajen. „To pravzaprav najbolje dokazuje odnos ljudi do zasnove splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, do pridobitve naše revolucije in do družbe v celoti. So krajevne skupnosti in delovne organizacije, v katerih so se akcije udeležili vsi prebivalci in zaposleni.“

Cilj, ki smo si ga zastavili — množičnost — smo torej dosegli. Uspeli pa smo tudi v vsem drugem. Nalog so se povsod lotevali resno, samoiniciativno. Šablon ni bilo, kar je pri takšnih akcijah najbolj pomembno.“

Akcija „Nič nas ne sme presenetiti“ ima po besedah Franca Poglajna še druge pozitivne strani. V pripravah, ki so trajale več kot pet mesecev, so v krajevnih skupnostih in tozdih, kjer je bilo središče dogajanj, pa tudi drugod usposobili predvsem veliko kadrov.

Kdor dela, tudi greši. Med skoraj polletnimi pripravami je prišla na dan prenekateri pomanjkljivost. Ne katere posebne enote so bile slabo opremljene, hišni sveti tudi. Med pripravami nam je uspelo nevednosti in težave odpraviti. Akcija torej ni trajala dva dni, ampak več mesecev. Njen namen je seveda, da nikoli ne bo končana.

Zdaj je čas za pratanjene analize in ugotovitve. Odgovorni, in to smo mi vsi, bomo uporabili vse izkušnje. Dobre in slabe. Predvsem pa bi se morali zavedati, da je imela tokratna slovenska akcija „Nič nas ne sme presenetiti“ prvenstveno politično mobilizacijsko vlogo. Uspeh je bil nad pričakovanji. Lahko rečemo, da so danes občani in delovni ljudje zares dobro seznanjeni z zasnovo splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Pri opravljanju obrambnih in samozaščitnih nalog smo dosegli zavestno množičnost.

Minulo soboto in nedeljo smo torej Slovenci preverili sami sebe in našo jugoslovansko zamisel splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. V dveh dneh smo združili teorijo, dolgotrajno šolanje se spomnili prenekatero „dolgočasne“ vaje.

Akcija „Nič nas ne sme presenetiti“ bo postala delovno tradicionalna. Letošnja in prva je pokazala, da lahko v obrambnih pripravah in obrambi sodeluje najmanj milijon Slovencev. Nadaljnja ugotovitev vaje je očitna prizadevnost in izšolanost domača vsakega udeleženca akcije. Denar za temeljite priprave in sodobno tehnično opremo ni bil vržen proč, Titova pobuda o pripravah na splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito je prodrla v zavest vsakega Slovenca.

Zaradi vsega tega geslo „Nič nas ne sme presenetiti“ ni bilo samo geslo, temveč odraz domovinske zavesti vsakega posameznika ali vsake celice naše samoupravne družbe.

PLETE MOST MED GENERACIJAMI

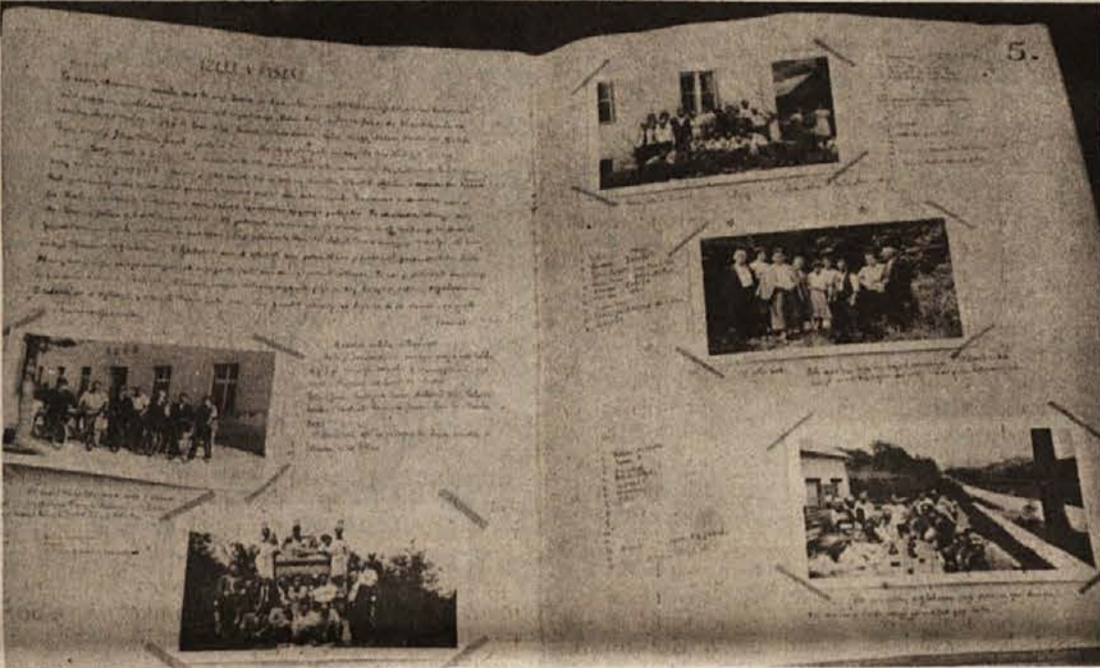
Starosta posavskih učiteljev Franc Vadnal iz Dobove ima rad mladino, zato je ostal dolgo mlad. Vedno znova se razživi, če ga obiščejo šolarji. Vsakega najprej povpraša, čigav je, saj ga ni domačina, ki ga kot učitelj in krajan ne bi poznal, pa ne samo njega, ampak nekaj rodov nazaj. Tisočere spominske niti ga kaj hitro pripeljejo do prave hiše, do očeta, matere ali strica dekličev in fantičev, ki mu v imenu današnjih šolarjev prinašajo dobre želje za vsak rojstni dan.

13. septembra letos je Franc Vadnal dopolnil 94. leto. Misli mu pogosto zaidejo v preteklost, toda to ne ovira njegovega zanimanja za sedanost, za politiko in vse, kar se dogaja po svetu. Ves čas se s čim ubada. Podnevi bere časopise, romane, izrezuje članke in fotografije za kroniko, večere pa presedi pred televizorjem. Poročil nikoli ne zamudi. Privlačijo ga tudi druge oddaje, zlasti filmi, zato „pozna“ veliko slavnih igralck. Včasih vzdrži pri televiziji celo do polnoči. Zjutraj je vedno zgodaj pokonci, navadno med četrto in peto uro, z njim pa tudi hči Elizabeta, ki po svoji upokojitvi skrbi zanj.

„Bil sem naprednjak,“ je s ponosom označil svoje politično prepričanje, svojo pripadnost naprednim idejam. Bil je več kot samo to, pravi ljudski učitelj, ki je pojmoval šolske dolžnosti samo kot del svojega poslanstva. Številna priznanja na steni pričajo o njegovi vztrajnosti in prizadevnosti na raznih področjih kulturnega in društvenega življenja v kraju.

Franc Vadnal je bil začetnik knjižničarstva v brežiški občini. Kot mlad učitelj je leta 1900 ustanovil knjižnico in bralno društvo v Kapelah. Na novem službenem mestu v Dobovi je bil spet on pobudnik za ustanovitev ljudske knjižnice, v kateri je več kot pol stoletja sam stregel bralcem in jim priporočal, kaj vse naj bere. Njemu gre zahvala, da so se police polnile z novimi knjigami in da je to bogastvo leta 1941 otel pred uničenjem. Po osvoboditvi je knjižnico zopet obnovil in prevzel njeno vodenje. Nikoli ni vprašal za plačilo, ne v knjižnici ne drugod, kjer je delal.

Bil je ustanovitelj Čebelarkega društva (1910), Pevskega društva (1930), Sokolskega društva, Rdečega križa (1930), po vojni pa Društva upokojencev v svojem kraju. Slovensko čebelarstvo za Spodnjo Štajersko ga je že 1912. leta odlikovalo z društveno kolajno, od

okrajnega odbora pa je 1962 prejel diplomu za polstoletno delo s čebelarji. Isto leto mu je Zveza čebelariskih društev Slovenije podelila odlikovanje za čebelarke zasluge I. stopnje.

Za delo pri Rdečem križu je prejel „Zlati znak priznanja“ od zveznega odbora RK, od republiškega odbora pa „Veliki zlati znak“ za dvajsetletno organiziranje krvodajalstva. Glavni odbor Zveze delavskih prosvetnih društev Slovenije ga je nagradil z odlikovanjem „Svobod“ I. stopnje, v domači, brežiški občini, pa je 1970 prejel najvišje občinsko priznanje, oktobrsko nagrado. To so le najpomembnejša priznanja, s katerimi se mu je družba poskušala oddolžiti za njegovo požrtvovalnost, s katero se je razdal ljudem.

Vedrina je učitelj Vadnal črpal iz glasbe. Posvečal se ji je, kadar je le utegnil, in še danes si rad zaigra na klavir kako priljubljeno melodijo. Seveda le tisto, ki jo zna na pamet. Not namreč ne vidi več brati. Včasih je bil tudi mojster gosli. Vodil je moške, mešane in mladinske pevske zbornice in režiral dramske predstave na dobovskem odru.

„Naša hiša je bila pravi dom kulture,“ se spominja hči Elizabeta. „Pevci so se več let večer za večerom zbirali pri nas. Dve sobi sta jim bili na voljo. Med tem ko so vadili, smo bili drugi družinski člani v kuhinji, kjer sem tisti čas celo študirala. Na petje sem se tako navadila, da me ni prav nič motilo.“

Oče ji je segel v besedo s pripovedjo o čudovitih izletih s kolesom. Prekolesaril je bližnjo in daljno okolico tja do Pišec in Kumrova, do Samobora, Podbočja in Novoga mesta. Bil je tudi navdušen telovadec. Okrog sebe je zbiral mladino in jo vključeval v sokolske vrste. Radi so se mu odzivali ne samo kot telovadci, ampak tudi kot somišljeniki in sobesedniki in v poznejših letih so mu s hvaležnostjo priznavali njegove vzgojne zasluge. Vadnal je znal pridobiti mladino za plemenite cilje, znal je spletati mostove razumevanja med generacijami.

Od nekaj je zavzeto spremljal dogodke v dobovskem okolju in jih zapisoval v kroniki, za katero je dolga leta vestno zbiral tudi članke, vesti in fotografije iz časopisov. Njegova kronika verno odseva življenjski utrip kraja in je danes že dragocen zgodovinski arhiv.

Tudi za občinsko organizacijo Rdečega križa je Vadnal dolgo vodil kroniko. To delo mu je prišlo v meso in kri. Celu zdaj, ko ne more več pisati, lista po časopisih, izrezuje in lepi prispevke na prazne liste v knjigi. Ta je sedemnajsta po vrsti. Vanjo nalepi vse, za kar misli, da bo morda prišlo prav šolarjem.

JOŽICA TEPPEY

VOJAŠKI KOTIČEK

KLJUN NAMESTO TOPOV

Kljunov udar je taktičen postopek pri napadu vojne ladje, ki s premcem (kljunom) udari v bok nasprotnikove ladje z namenom, da bi jo onesposobila ali potopila. Kljunov udar so uporabljali že v obdobju ladij na vesla v 5. stoletju pred našim štetjem kot novo vrsto pomorske taktike. Grki so z ojačenim kljunom udarjali v bok nasprotnikove ladje. Če pa se udar ni posrečil, so sovražnikovo ladjo s kavlji pritegnili k sebi, poskakali na njen krov in z meči ali drugim orožjem obračunali z nasprotnikovo posadko. Ta postopek iz pomorske taktike se imenuje „obordaž“.

Kljunov udar so v bojih z Rimljani v prvi punski vojni uporabljali tudi Kartażani. Ko so pomorci začeli kasneje uvajati večje, vendar manj okretne ladje, je bil manevr obordaža lažji kot napad s kljunom. Poleg tega so začeli ladje oboroževati z različnimi metalnimi napravami, v 14. stoletju pa tudi z artilerijo.

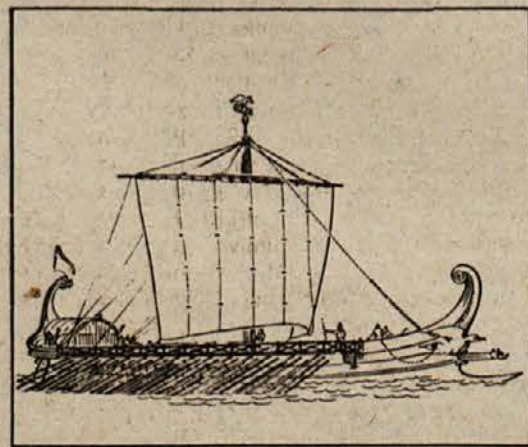
V obdobju ladij z jadrji, katerih manevrske lastnosti so bile zelo omejene, in ko je ladijsko

topništvo postajalo vse močnejše, so kljunov udar uporabljali le še izjemoma, predvsem proti poškodovanim ladjam. V britanski vojni mornarici, ki gotovo ni bila najslabša na svetu, so ga v 16. stoletju celo prepovedali.

Kasneje, ko so ladje dobile parni pogon in s tem tudi večjo moč, so spet začeli razmišljati o koristnosti kljunovega udara. Tudi zato, ker so bile ladje že obdane z oklepi in zato manj občutljive za nasprotnikovo topništvo. Med ameriško državljansko vojno je oklepnic „Merrimac“ s posebno oblikovanim podvodnim delom premca uspešno spreminjala v trske nasprotnikove lesene fregate in monitorje, ki so stali zasidrani v Hampton Rowsu.

Največji uspeh v novejšem času s taktiko kljunovega udara pa beležimo z našega ozemlja. Avstrijska vojna mornarica je v znani bitki pri Visu leta 1866 z lesenimi ladjami, ki so imele ojačen kljun, uspešno obračunala z italijanskimi železnimi ladjami. V senci te velike zmage se je oblikovalo mnenje, da je kljun poleg topov v pomorskih spopadih najbolj učinkovito sredstvo. To mnenje pa je bilo spričo razvoja topništva, močnejše oklepne zaščite in torpedov kmalu ovrženo.

Nekaj primerov uspešnega kljunovega udara pa beležimo tudi v 20. stoletju. Tako na primer so zavezniki v prvi svetovni vojni s kljunovim udarom potopili nekaj nemških podmornic. Najbolj znamenit je primer britanskega rušilca „Glowworm“, ki je bil 8. aprila 1940 hudo poškodovan, vendar je, preden je za vedno izginil v globino, zaplul s polno paro proti nemški težki oklepnici „Hipper“ in jo precej poškodoval.

KAZNI V UNIFORMI

Vojaške kazni so stare toliko kot vojne. Egipčani so na primer izdajalcu izpulili jezik, vojaške begunce so kaznovali s smrtjo, njihove hiše porušili, imetek pa zaplenili.

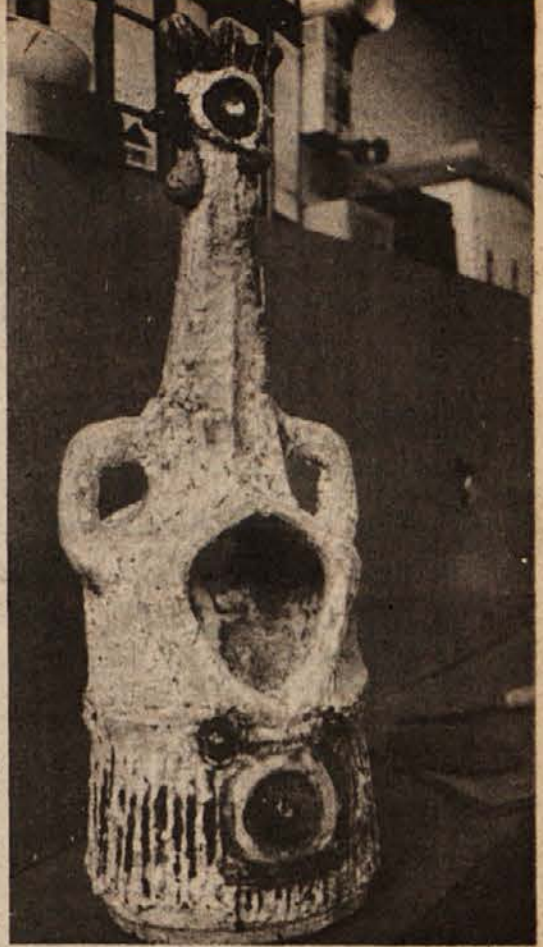
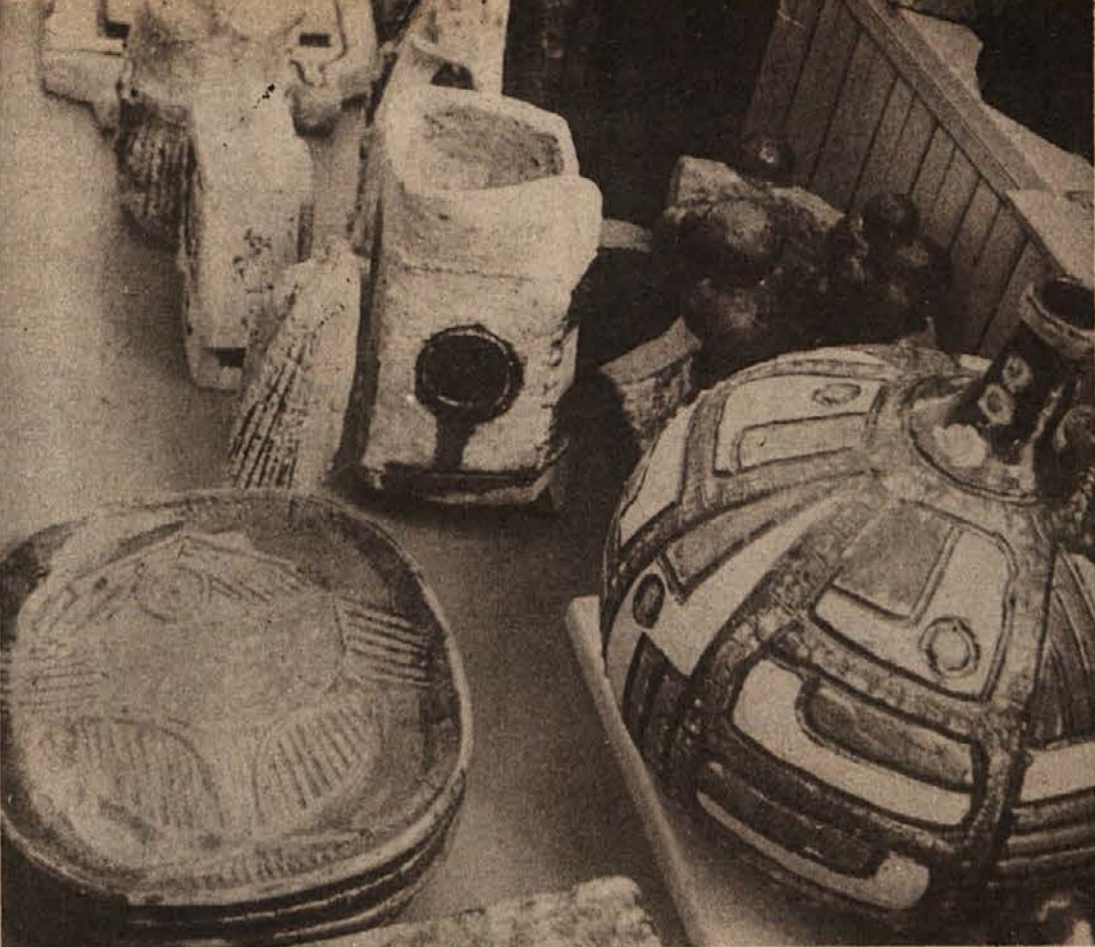
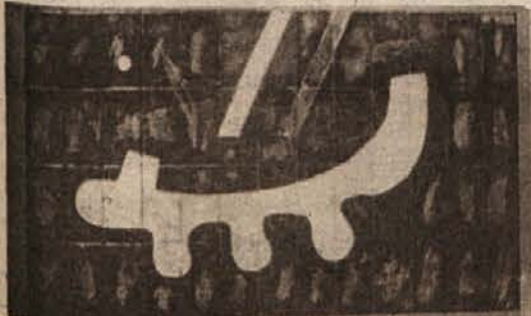
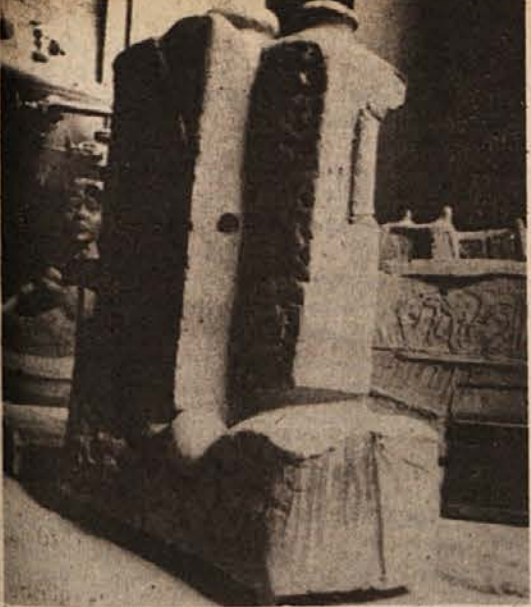
V starem Rimu so vojaške kazni vzdrževale strogo vojaško disciplino. Za kršitelje so bili predvideni smrtna kazen, denarne kazni, odvzem posebnih pravic, premestitev v nižji rod vojske, spanje pod milim nebom itd. Rimske vojake pa so lahko kaznovali tudi s telesnimi kaznimi, med drugim z bičanjem. Med najhujšimi kaznimi je bil odpust iz službe. Odpuščen vojak se ni imel pravice nastaniti v Rimu.

V fevdalnih časih so bili za vojaške kazni značilni okrutnost, maščevalnost in strahovanje. Najbolj na slabem glasu je ostalo desetkovanje, ko so vsakega desetega vojaka usmrtili, ne glede na to, če je bil kriv ali ne. Za poklicne vojake je bil odpust iz vojske huda kazen, za oficirje, ki so bili skraj praviloma plemiči, pa politična smrt.

Zelo okrutne kazni je predpisoval tudi zakonik ruskega carja Petra I. Za 122 kršitev je bila predvidena smrtna kazen v najrazličnejših oblikah: razčetrjenje, počasno sežiganje, raztezanje na kolesu itd. Med hude kazni so spadali tudi luknjanje jezika z razbeljenim železom; rezanje prstov, roke, ušesa ali nosu; pribijanje roke z nožem ali žebeljem za steber itd. Za strahopetnost in neposlušnost so v tedanji Rusiji vsakega desetega vojaka obesili.

Posebna kazen je bil tek skozi šibe. Obsojenec je moral teči med vrstama vojakov, ki so imeli v rokah šibe. Z njimi so ga včasih dotolkli do smrti. Ta vojaška kazen je prevladovala še v začetku novega veka. V srbski vojski so jo uporabljali v začetku 19. stoletja. Francoska revolucija je z načelom splošne vojaške obveznosti telesne kazni ukinita, druge pa počlovečila. Za najhujše kazni je postalo pristojno vojaško sodišče in ne volja posameznih poveljnikov. Uvedli so tudi posebne kazenske in disciplinske enote.

Še nekaj o vojaških kaznih med NOB. Pravilnik Glavnega poveljstva partizanskih čet iz julija 1941 je predvideval opomin, ukor, težja opravila in ustrelitev, odlok o vojaških sodiščih, ki je začel veljati 24. maja 1944, pa strogi ukor, premoženjsko kazen, pregon iz bivališča, odvzem čina ali položaja, prisilno delo in smrtno kazen.

„ČREPINJE“ NAS SPREMLJAJO OD ROJSTVA DO SMRTI

Že bežen pogled na predmete, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju, nam razkrije, da je med njimi kar precej keramičnih izdelkov. Tako jih najdemo v kuhinji, sanitarijah, v električnih instalacijah, med umetniškimi in okrasnimi predmeti. Keramika nas spremlja vse življenje in tudi v zgodovini človeštva jo najdemo nekako od neolitika naprej.

Kako pa je s keramičnimi predmeti uporabne vrednosti, kako je s predmeti, ki jih uporabljamo za okras? Po stanovanjih in policah težkih omar v dnevnih sobah je še in še kiča, izdelkov slabega in skaženega okusa. Krivda za tako stanje seveda ni le pri kupcih takih predmetov, marveč tudi v slabi izbiri na našem trgu, tudi zaradi izumiranja keramike, še posebej najpreprostejše, to je lončarstva. Vendar gre razvoj v svetu v drugo smer. Keramika in izdelki iz gline so vse bolj iskani, vse bolj cenjeni, celo na takih področjih, za katera se nam še do včeraj ni niti sanjalo, da bi lahko v njih uporabljali glino. Keramika je prodrla v reaktorje, rabijo jo za obloge raketnih motorjev, nekje pa so šli celo tako daleč, da so za poskus iz nje naredili celo bencinski motor. Tako vsestransko upora tnost keramike so seveda dosegli z novimi tehnološkimi postopki, z novimi spojinami, med katerimi so vse bolj znane spojine glin in kovin kermeti.

V čem je ta izredna privlačnost keramike? Predvsem je privlačna njena lastnost, da se, zmešana z vodo, lahko gnete in oblikuje. S sušenjem in žganjem, med katerim pride do kemičnih sprememb, pa glina postane trda, s posebnimi glazurami prevlečena pa še odporna proti vremenskim spremembam, kislinam ipd.

Na Dolenjskem je tradicija keramike precej dolga. Znani so lončarji z ribniškega konca, iz Šentjerneja, Bele krajine, kjer se je lončarstvo ohranilo do danes. Tudi industrijska keramika je bila nekdanj razvita. V Novem mestu je imel že pred vojno malo keramično tovarno Klemenčič, ta tovarna dela še zdaj. Zaradi nahajališč glin v okolici Trebnjega, v Račjem selu, pa so tam postavili tudi tovarno gradbene keramike. Ta keramika, delana po naj sodobnejši tehnologiji, šteje med najkvalitetnejše v Jugoslaviji. Ker so v tovarni opazili, da na našem trgu manjka izdelkov iz keramike, ki bi bili primerni za ljudi malo bolj občutljivega okusa, so se v svojem dekorativnem oddelku lotili raziskav na tem področju. Tako so letos priredili razstavo svojih izdelkov v ljubljanskem „Borcu“, znani trgovini na Titovi cesti. In tam so navezali stik z Aljošo Součekom, ki se že dvajset let ukvarja s keramiko, in Gorazdom Sotlerjem. Ker sta se oba likovnika zanimala za delo v tovarni, so se domenili, da bosta poskušala v tovarni raziskati možnosti za izdelavo dekorativne keramike in seveda tudi umetniško izrazne keramike. Sodelovanje se je začelo, ker imajo v tovarni naj sodobnejšo tehnologijo katere glavni del je peč za žganje, ki doseže izredno visoke temperature.

Aljoša Souček in Gorazd Sotler delata v tovarni že od spomladi naprej. V tovarni so ju sprejeli z odprtimi rokami. Na voljo so jima dali

material, prostor, pomoč pri žganju in vse, kar pač potrebujeta. Nad sprejemom v tovarni sta navdušena, lepo pa so ju sprejeli tudi delavci, ki se zelo zanimajo za nju no delo. Skupaj z njima so dobesedno trepetali, kaj bo prišlo iz peči. V peči se namreč pokaže, koliko je keramiku uspelo spoznati ta zelo razširjeni material, pri oblikovanju izredno obvladljiv, toda muhast pri žganju. In oba keramika, ki ju je keramika že do kraja prevzela, raziskujeta ravno to njeno muhavost.

„Težko je po nekaj mesecih dela reči, kaj bo nastalo. Mogoče nam bo uspelo, mogoče tudi ne,“ pove Aljoša Souček in se v podrobnosti noče spuščati. Potem pa le prizna, da je bilo treba za ta njun podvig precej časa posvetiti teoretičnim pripravam. Med temi pripravam, ki so trajale kar eno leto, sta morala proučiti precej literature „keramično naprednejših“ dežel, kot so Nemčija, ZDA, Velika Britanija in Švedska.

Gorazd Sotler se še ne ukvarja toliko časa s keramiko, toda zdaj, ko jo vsak dan vse bolj spoznava, bi se le težko ločil od nje: „Keramika v našem likovnem življenju še nima tistega mesta, ki bi si ga zaslužila. Zdaj je v društvu likovnih oblikovalcev včlanjenih le 8 keramikov, kar tudi kaže na stanje na tem področju likovnega ustvarjanja.“

Potem oba ustvarjalca le pokažeta, kaj sta v teh mesecih ustvarila. Tu je cela vrsta keramičnih posod sodobnih oblik, ki so nekako v sredi med uporabno keramiko in čisto okrasno funkcijo. Pri njih prevladuje modra barva, ki jo dobijo iz kobaltovega oksida. Keramika sta pri okraševanju teh posod poleg barvanja uporabljala različne tehnike, od vrezovanja do vtisnjevanja in reliefov. Likovno učinkovite so celo tako preproste domislice, kot je vtis dlani v glinasto ploščico v različnih barvah. Sploh so keramične ploščice pri

nas še preveč enostransko uporabljene. Součkova in Sotler sta dokazala, da se da že s preprostimi vrezinami in nekaj barve narediti zanimiva kompozicija, uporabna v arhitekturi. Prav tako sta naredila celo vrsto keramičnih opažev, ki so prav tako uporabni v arhitekturi. Zaradi izredne obstojnosti in odpornosti proti vodi, mrazu in kislinam take arhitektonske elemente lahko uporabljajo tudi na planem. Potem sta pokazala celo vrsto keramičnih plastik, ki so nastale med njunim večmesečnim delom v tovarni. Za vsak izdelek sta potrebovala precej poskusov, ker zahteva tehnologija, da ima vsak izdelek svojo maso. Prav tako sta delala v nedogled poskuse z glazurami, kjer sta opravila tudi sto takih poskusov. Prav zaradi tega je pomoč tovarne dobrodošla. Keramikom namreč zmeraj manjka glin in seveda drugih materialov. Pa tudi male keramične peči niso primerne za malo večje izdelke.

„V keramiki veljajo samo izkušnje, ker nikoli ne uspe tisto, kar si samo zamisliš, zato so poskusi, s katerimi se ukvarjata Součkova in Sotler, za nas izredno dragoceni,“ je povedal Zdravko Bizjak, tehnolog v tovarni.

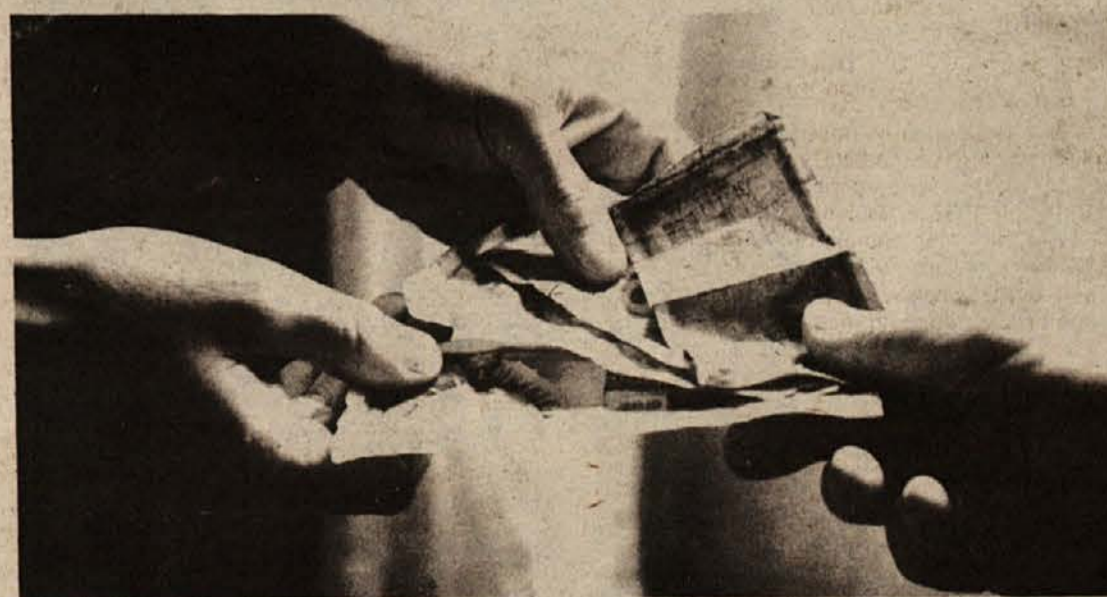
Sodelovanje med likovnikoma in Industrijo gradbene keramike v Račjem selu vsekakor zasluži pohvalo, saj je to eden redkih primerov sodelovanja na taki ravni. Koristi so obojestranske; keramika imata na voljo prostor in material, tovarna pa z njuno pomočjo raziskuje možnosti uporabe keramike. Kakšni bodo končni rezultati še ni znano, vendar ti začetki obetajo kar precej. Vprašanje je samo, kako in v kakšni meri bo tovarna uporabila izsledke obeh keramikov. Če jih bo, potem se nam obeta na področju keramike kar precej novega.

J. SIMČIČ

DAVKI NAŠIH BABIC IN DEDKOV

O strahospoštjivi besedi „davek“ je vsako besedičenje odveč. Tudi definicija ni potrebna, občutimo jo nešteto krat na lastnem žepu. Davek je tako skozi desetletja postal najbolj nezaželen

spremljevalec človeštva. To so ugotavljali tudi naši dedje in babice in zato nič čudnega, če smo lahko v nekem koledarju Mohorjeve družbe izpred več kot pet desetletij prebrali naslednje vrstice:

„Še tako točnemu davkoplačevalcu je skoraj nemogoče imeti jasnega pregleda svojih davčnih dolžnosti. Uvajanje novih davkov, odprava plačilnih nalogov in mnogokrat zakasnela odmera davka za eno ali več let nazaj, to so vzroki, da si je le malokateri davčni zavezanec na jasnem, kaj je plačati in kaj še plačuje davkarji. Pa saj je mnogo davkoplačevalcev, ki niti ne vedo, katere davke morajo plačati, kaj šele da bi znali, kako se odmerjajo in kdaj dospejo v plačilo.“

Prav nič verjetno ne bi pogrešili, če bi te vrstice prestavili še v današnje razmere. Več kot pet desetletij je prineslo novosti torej le v poimenovanju davčnih dajatev. Na primeru naših dedkov in babic bomo to najboljše pojasnili.

Obdobje po prvi svetovni vojni na Slovenskem je poznalo nič več in nič manj kot 21 (!) davčnih

dajatev. Davke so delili na posredne in neposredne. Med prve so sodili zemljarina, hišni davek, obča pridobnina, posebna pridobnina, rentnina, dohodnina, davek na poslovni promet, invalidski davek, komorska doklada, davek na zaslužek telesnih delavcev in tantjemni davek. Poglejmo nekatere od teh malce poblizje!

Zelo zanimiv je bil davek na zaslužek telesnih delavcev, uveden leta 1925. Plačevati so ga namreč morale osebe, ki so za plačilo opravljale razna fizična dela, dajatev prosti pa so bili le delavci, ki še niso dopolnili 18., ali ki so že prekoračili 65. leto. Zanimivo, da se je v davčno osnovo vračunala tudi vrednost hrane in stanovanja, tako da so bili delavci mesečno kar ob dohršen del zaslužka.

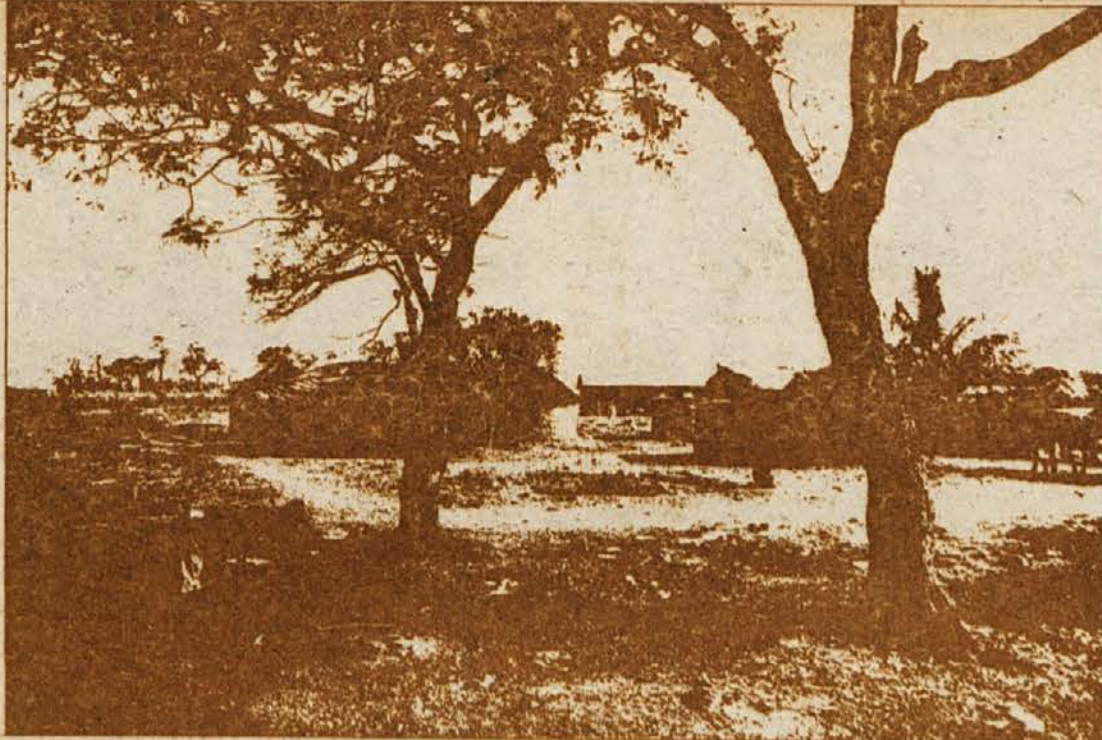
Sicer pa se v načinu plačevanja davkov ni do danes prav nič spremenilo. Tudi pred petdesetimi leti so jih plačevali s poštnimi položnicami, ki so jih davčni uradi pošiljali davčnim zavezancem. V primeru, da občan svoje dolžnosti ni opravil pravočasno, je sledil rubež.

Precej enostavnejšo pot do ljudi pa so našli posredni davki. Ti so se plačevali namreč v majhnih zneskih in le redkokateri potrošnik se je zavedal, da je pri nakupu določene stvari plačal še državni davek. Zato je bilo tudi pritožb čez posredne davke sila malo, čeprav je bila obremenitev prebivalstva z njimi mnogo večja, kot z neposrednimi davčnimi dajatvami. Primer pred nami bo najboljšje potrdilo temu. Za leto 1927 je bil tako predviden znesek neposrednih dajatev v višini ene milijarde, 848 milijonov, 438.765 din, medtem ko je „predračun“ za posredne dajatve v istem letu znašal kar štiri milijarde 294 milijonov, 500.000 din. Že takrat pa je bilo mnogo hude krvi, ker so pač posredne dajatve velikokrat podražile najvažnejše življenjske potrebščine in sta bila bogatin in revež s takšnimi ukrepi prizadeta v povsem enaki meri.

Nekaj primerov posrednih davkov: koikovanje vlog, prošnje ali opozoril, taksa za raznovrstne pritožbe, spričevala, kupne in prodajne pogodbe, priznanice. Seveda so v takratnih časih poznali tudi točilno takso za točenje pijač v kavarnah in gostilnah. Najvišja je znašala do 3.000 din letno. Številka sama pove malo, zanimivejša bo zato primerjava z davkom, ki so ga plačevali za avtomobil ali pa voz na vzmeteh(!). Taksa je znašala do 200 din, poleg tega pa so morali lastniki plačevati še letno 3.000 din za avtomobil, 500 din za voz z dvema in 200 din za voz z enim konjem. Zanimivo novost pa so takratni pravosodni organi uvedli pri taksi za dediščine. Slednja se je odmerjala po starem avstrijskem zakonu, vendar so odgovorni krogi kmalu uvedli novost, da se v prvem kolenu krvnega sorodstva za dediščine, katerih vrednost ni presegala 500.000 din, ne plača nikakršna pristojbina.

Seveda pa ne smemo pozabiti na tisti del posrednih davkov, ki je državi prinesel še največ denarja. Taksa, vračunana v prodajno ceno. In nič čudnega, ko našim dedkom in babicam ni šlo v glavo, da tovarne ne nosijo nikakršnih davčnih bremen, temveč jih enostavno prevalijo na ramena potrošnikov.

Pred dnevi smo lahko spremljali tragiko-mično odisejajo strmoglavljene imperatorja Centralnoafriškega cesarstva Bokase I. Ko pišemo te vrstice, je dobilo „njegovo cesarsko veličanstvo“ azil ali hišni pripor, kakor se vzame, na Slonokoščeni obali. Morda bo tam tudi ostal. Letos se je v Centralnoafriškem cesarstvu, ki je zdaj nenadoma republika, mudil naš sodelavec Zvone Šeruga. Objavljamo njegovo reportažo, ki brez političnih namer predstavlja košček življenja te države.

Ozka, blatna pot je bila vsekana v gozd, ki se je kot neprehodna stena dvigal na obeh straneh visoko nad glavo. Potreboval sem vso moč svojih rok, da sem lahko brzdal krmilo motorja po spolzkih tleh in iskal najboljšo možno pot med številnimi lužami, ki so se kot majhna jezera razprostirala včasih daleč pred mano.

Bil sem sredi džungle Centralnoafriškega cesarstva. Tistega jutra sem navsezgodaj krenil iz Banguija, glavnega mesta, proti več kot petsto kilometrov oddaljeni Bayangi, kjer sredi gozda kraljujejo fantje domačega Slovenijalesa.

Pravzaprav je bil to že moj drugi prihod tja, tokrat z druge strani kot tri tedne predtem, ko sem po mesecih prebijanja preko Afrike prišel tja iz Kameruna. Deset dni sem bil gost v Bayangi, si ponovno dodobra opomogel in po ne vem kolikem času spet pošteno spal v postelji. Toda pot je šla naprej – s čolnom po Sanghi in Kongu do Brazzavilla, za kar pa sem potreboval kongoanski vizum, ki pa sem ga lahko dobil edinole na njihovi ambasadi v Banguiju.

PILOT JE BIL BOG

S Slovenijalesovim letalom sem se v slabi uri prepeljal tja z motorjem vred, ki smo ga komajda stlačili zadaj, med nekaj domačinov, ki so pobožno sedeli na svojih sedežih in gledali Janija, pilota, kot boga. Globoko pod nami je drsela pokrajina, mogočen pragozd v nedogled, ki ga je le redko kje sekal ozek krak potoka ali rečice. Nobenega naselja, niti najmanjše vasi ali poti stotine kilometrov nikjer. Edino Pigmeji, to neverjetno gozdno ljudstvo, so morda globoko pod krošnjami stoletnih dreves v njim tako domačem okolju gradili svoja bivališča, nekakšne polkrožne kolibe iz listja mogočnih tropskih rastlin. Iz letala jih seveda nismo videli.

Odločil sem se že takrat: kot pilot bom šel z motorjem. Preko džungle pa kakorkoli že. Vedel sem, da obstaja neka pot, v deževni dobi popolnoma neprehodna sicer, v zgodnjem aprilu pa še dokaj uporabna. Na zemljevidu, precizni Michelinovi karti, sicer ni bila označena, toda vsaj približne podatke o njej sem dobil pri fantih v Slovenijalesu, ki so jo nekajkrat prevozili z verjetno zelo trpežnim tovornjakom.

NIHČE NIČESAR NE VE NATANČNO

Tako sem tisti dan zgodaj zjutraj že odpeljal iz glavnega mesta. Bangui je ostal daleč za mano, prijetno mesto pravzaprav, ki je bilo visoko iz zraka skorajda kot vas, skrito v gosto senco na vsakem koraku rastočega drevja. Predmestja so zavzemala večino prostora, revne kolibe, narejene iz blata, med katerimi se je v jasnem jutru dvigal prah v ostrih krogih zračnih vrtincev, ki so prihajali z reke. Asfaltiranih je bilo le nekaj malega glavnih ulic, center mesta, kjer je bilo začuda izredno čisto in mirno – vsaj za viharno obdobje, pred revolucijo, ki se čedalje močneje čuti v vsaki pori življenja te afriške države. Suveren države cesar Bokassa I. vzbuja na svojem prestolu zgražanje svetovne javnosti in odpor v lastni državi. Nekaj dni predtem so bile velike demonstracije študentov in dijakov po ulicah tega mesta. V pokolu, ki še sedaj ostaja brez sprejemljivega uradnega komentarja, je bilo ubitih nekaj sto ljudi, v glavnem otroci! Tristo do petsto morda, natančne številke ne ve nihče. Tudi ne ve nihče, ali je na cesarjev poziv sodelovala v tem pokolu zairska vojska ali ne. Uradni komentar to zanika, ljudje, s katerimi se pogovarjam ob pivu, pa šepetaje pripovedujejo, kako so prav oni neusmiljeno streljali njihove otroke in kako jih je petdeset menda ostalo mrtvih na ulicah Banguija. Domačini so v mogočnem srdu planili po njih z mačetami, sulicami, loki...

Toda – nihče ne ve ničesar natančno. Ali – v sakdo ve vse in si šepetaje morda celo upa povedati. A dva ne povesta istega!

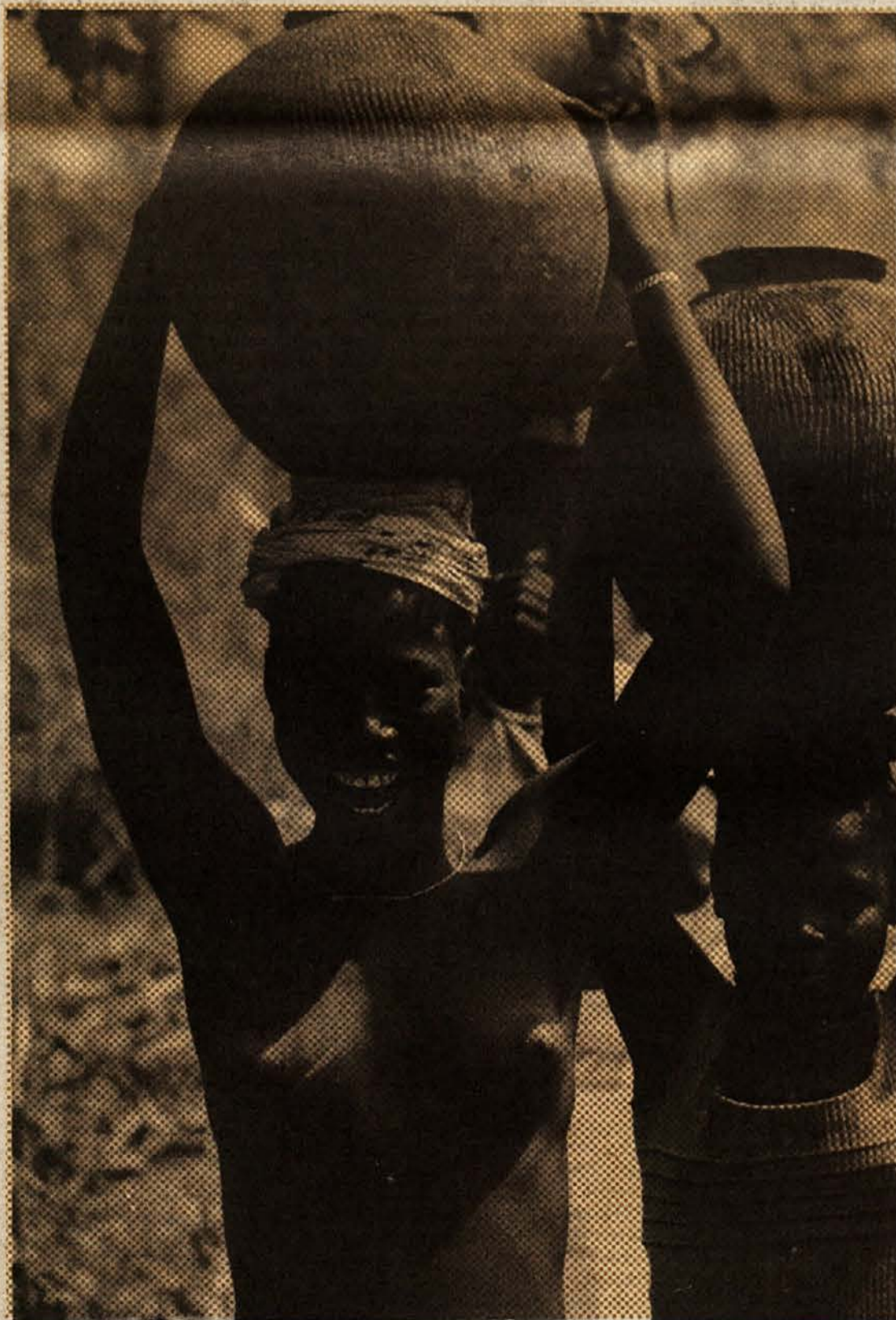
Država, ki skorajda nima lastne industrije, kmetijstvo pa je več ali manj na nivoju primitivnega, tradicionalnega poljedelstva, je na robu razsula. Vrste pred črpalkami so vsak dan večje, cene v trgovinah gredo skorajda v neskončnost. Kilogram jabolk stane petdeset dinarjev, solata osemdeset, vrečka Knorr juhe, ki jo dobimo pri nas za pet dinarjev doseže tam okoli štiri jurje; krompir je po osem jurjev kilogram. Isto je s tekstilom in ostalimi življenjskimi potrebščinami.

Povprečna mesečna plača pa doseže morda petsto dinarjev, kadar jo delavci sploh dobijo. Nekatera podjetja že pol leta niso izplačala dohodkov.

DVA SOPOTNIKA NA MOTORJU

Cesta je bila prijetna, speljana kot klin skozi pragozd, ki se je razprostiral na obeh straneh. V državi, ki meri po površini gotovo dvakrat več kot Jugoslavija, je bilo asfaltiranih vsega skupaj morda dvesto kilometrov cest, od tega več kot polovica proti jugozahodu, kjer ima cesar svoja

SKOZI PRAGOZD ČRNE AFRIKE

posestva in letališče. Vendar pa sta bila plantaža kave in improvizirana žaga malo pred M'Baikijem edini omembe vredni na poti.

Vasi so bile skromne, s hišami, narejenimi iz vej in blata, enake pravzaprav že nastetim, ki sem jih videl na popotovanju po Afriki.

Zataknilo se je pravzaprav že v M'Baiki, v mestu, kjer je bilo asfalta konec in kjer bi morda še lahko dobil prepotrebni bencin za suzukija. Še v Banguiju poln rezervoar in desetlitrski rezerva na prtljažniku za več kot petsto kilometrov obupno slabe poti gotovo ne bi zadoščala.

Na prvi črpalki me je fant, ki sem ga zbudil iz prijetnega dopoldanskega spanja, samo začudeno gledal: – Be ncin? Na – a, šefe, bencina pa že dva tedna ni. Poskusite na drugem koncu mesta, mogoče bo tam kaj.

Prebijal sem se med prašnimi stranskimi ulicami med otročaji, ki so se razposajeno metali ob tla in kakorkoli že skušali vzbuditi pozornost: – Monsieur, regardez-moi, poglejte!

Naložil sem dva taka piščančka na rezervoar, in ko sta se pobožno držala eden drugega, sem pomislil, kako malo je pravzaprav potrebno tem otrokom, da so srečni. Imela sta velika, napeta trebušča ka od vsakodnevnih manjoke, nekakšnega krompirja. Enaka sta bila otrokom več ali manj cele Afrike. Enoličnost prehrane je v teh deželah, morda celo bolj kot podhranjenost vzrok za zavrto rast, ki je kljub napetim trebuhom v Afriki še kako prisotna.

Na črpalki ni bilo nikogar. Malo zadaj, v za silo zbiti leseni kolibi, je bilo slišati govorjenje moškega in vmes histeričen smeh ženske. Včasih je zalajal pes. Zatrobil sem.

Mala dva sta se skobacala z motorja, se sramežljivo nasmehnila in vrtoglavo stekla proti vratom, na katerih se je pojavil starec otožnih potez na obrazu kot utrujen od življenja, ki se mu je naprtilo na pleča.

Rekel je čisto malomarno: – Ni bencina, in se ves upognjen obrnil nazaj.

„RES ZELO POTREBUJETE BENCIN?“

K v ragu! Bencin sem moral dobiti, kakorkoli že! Sredi hoste vendar nisem mogel ostati s praznim rezervoarjem. Mularija je stala okoli mene, čisto tiho pravzaprav v tistem trenutku, kot bi vedeli, da je stvar prekleto pomembna. Moja dva mulca sta živahno skakala okoli starca pri vratih in mu na ves glas nekaj dopovedovala.

Obrnil se je čez čas, se popolnoma zravnil in me pogledal:

- Res zelo potrebujete bencin?
- Še kako zelo!
- Dobro! Počakajte malo!

Izginil je v kolibo in se čez hip vrnil s polno petlitrsko kanto v rokah. Sam je odvil pokrovček na rezervoarju in izlil dragoceno tekočino v notranjost. Pripravil sem tisoč frankov in mu jih stisnil v roko. Gledal me je nekaj časa, zamišljeno morda, in jih potem vrnil z odločno kretnjo:

– Mala dva sta moja sinova. Povedala sta, da ste ju peljali. Dober človek ste. Na svidenje.

AFRIŠKI GIN IN DRUGA DOMAČA ZDRAVILA

Tisto popoldne sem strmoglavil prvič menda na res najbolj blatnem delu ceste. Ovinek je bil lep, polkrožno je zavijal nekam za hrib, ki se je dvigal visoko na desni. Začel sem z vso eleganco starega mačka, nagnjen pravilno, sveto prepričan, da ga bo vsak hip konec. On pa – kje pa! Kar rinil in rinil je nekam za tisti hrib, čedalje ostreje, da sem komaj še lovil tistih nekaj ubogih metrov po blatu na levi strani.

Potem sem pogrnil. Jaz lepo spodaj, z visoko zavihanimi rokavi in motorjem poprek preko mene, na mehkem. Hvala bogu, niti poštene praske nisem dobil.

Imel sem že drugič razbit komolec, raztrgane hlače in izkušnjo več.

Ob prvem potoku sem se ustavil in začel izpirati ves tisti pesek iz kože. Malo naprej je stala majhna kolibica. Postaven dečko je ležal na nekakšnih kolih pred njo in si sončil podplate. Ne vem sicer, zakaj ravno podplate, ampak to in pa dlani je edino, kar imajo črnci sploh belega na sebi.

Kaj kmalu se je dvignil in pricapljal k meni:

- Padel, a?
- Ne, kje pa! Vedno ustavljam tako.
- Aha! Pa z motorjem kar tudi?
- Da, z motorjem kar tudi, da.
- Pa mu ni nič videti. Nič ni razbit.
- Da, hvala bogu, no sem rekel še enkrat, saj sem bil jaz spodaj, ne on.

Stari me je potem krevljasto prijel za roko, en čas gledal komolec in mi potem rekel, naj grem z njim. Posadil me je na tiste prekle pred kolibo in izginil potem noter. Kaj hitro se je vrnil s flaškončkom v roki.

– Afriški gin, je rekel. – Zlij ga gor, alkohol, močno.

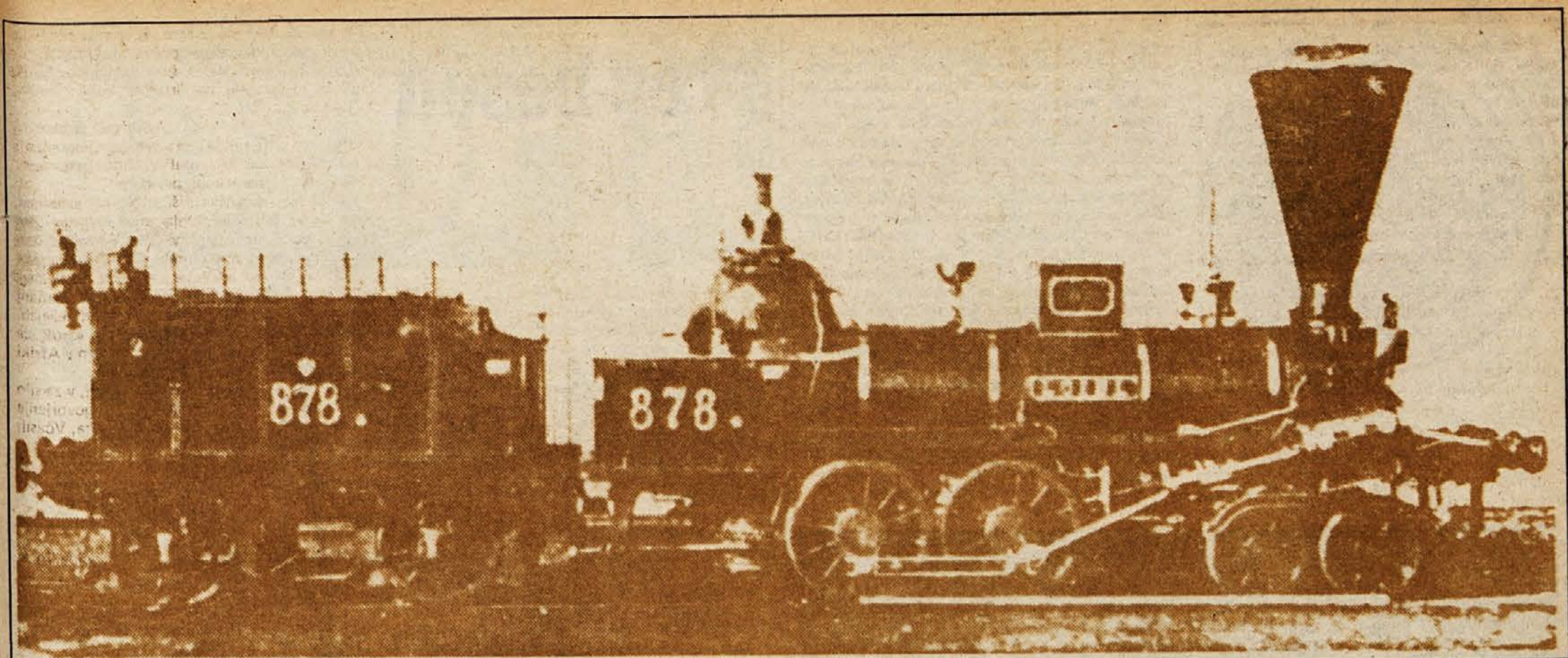
Gledal sem sumljivo in potem povohal: dišalo je res po žganju. Za vsak slučaj sem še poskusil pošten požirek – ni dobro, da bi človek vsakega vraga metal takole na rano.

Bil je pravi. Zlil sem nekaj malega po roki in gledal, kako se stari korajžno reži, medtem ko sem jaz škrtal z zobmi, kot da bi imel čeljust zlomljeno.

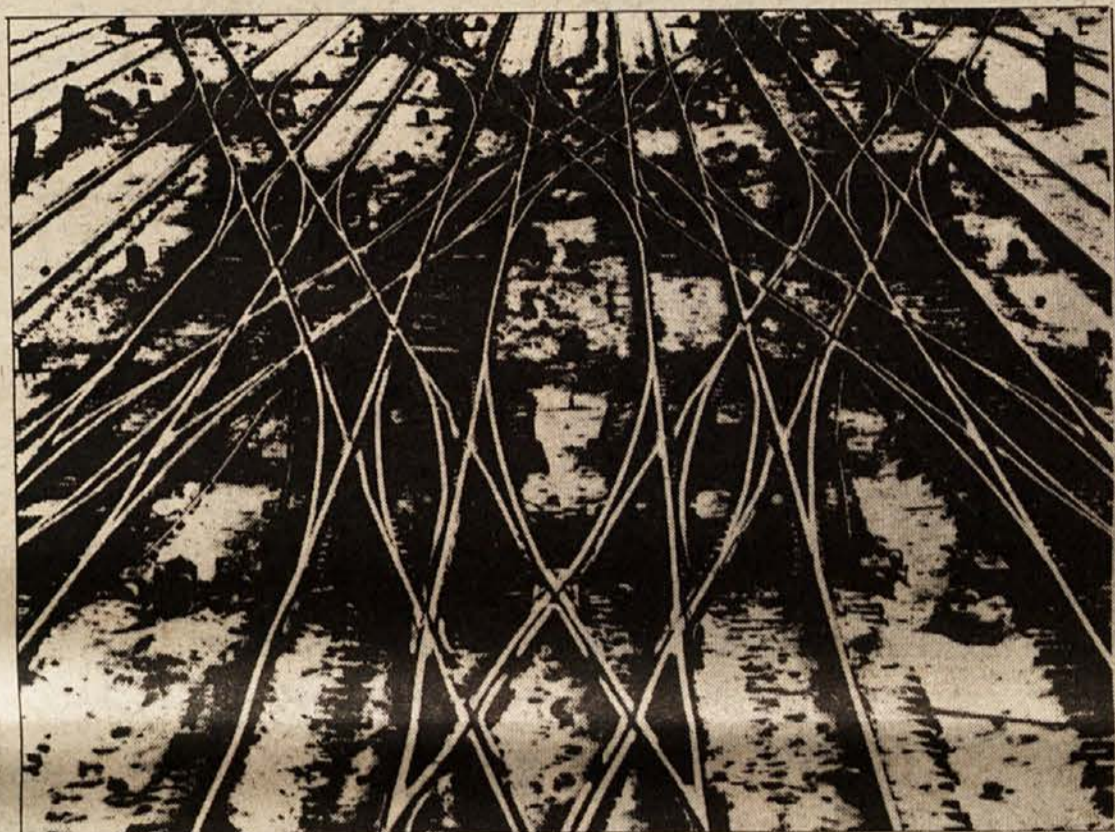
Ni pomagalo – še enkrat sem ga moral pošteno požreti. Stari je sedel zraven, sledil mojemu zgledu in očitno čisto srečen zaradi nenadejane družbe delal požirke, vredne morskega slona. Potem je izginil nekam za kolibo in se čez čas vrnil s šopom kratke, kocinaste trave. Me dtem, ko sva si družno podajala flaškonček, nekakšno izvotljeno bučo pravzaprav, je on nad vročo vodo paril tisto travo in mi jo potem z vrvico privezal na razbiti komolec. Bil sem nezaupljiv in sem ga še enkrat globoko sknil. Pa naj bo, kar že pač mora biti. Na koncu sem bil res že malo ohlapen, zraven pa sveto prepričan, da vse skupaj mora pomagati.

In je res. Že v nekaj dneh so se mi globoke rane popolnoma posušile, lep spominček, nekaj malega brazgotine, pa se mi pozna še zdaj, po mesecih, odkar sem doma.

ZVONE ŠERUGA

KAKO SO ZAHRUMELI ŽELEZNI SLONI

Izkušnje je uporabil pri graditvi znamenite semmerinške proge.

VMEŠA SE MARČNA REVOLUCIJA

Med graditvijo železnice je izbruhnila leta 1848 marčna revolucija, ki je vznemirila tudi delavce na progi. Precej italijanskih delavcev je pustilo delo in odšlo domov. Zaradi neredov po cesarstvu je bolj neredno dotekal tudi denar. Delavske mezde so bile pičle. Za 14 ur težkega dela je dobil saper, tako so rekli kopačem, po 30 do 33 krajcarjev, miner pa 36. Vozniki z dvovprežnim vozom so zaslužili na dan do 2,40 goldinarja. Polovica za graditev porabljenega denarja je ostala v rokah domačih ljudi. Nekateri kmetje so zaslužili z vožnjami sekanega kamna za oporne zidove in mostove tudi do 100 goldinarjev na mesec. Počutili so se glede na prejšnjo revščino kot Krez. S tujimi delavci so bile tudi tedaj neveselosti. Za vzdrževanje reda in zaščite domačinov so imenovali v Hrastniku političnega komisarja, v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku pa nastanili po četo vojakov. Stari mir se je vrnil v zasavske kraje še le po otvoritvi proge, ko je tuje delavstvo odšlo domov ali drugam s „trebuhom za kruhom“.

ŽELEZNICA ODPRE RUDNIK

Ko je bila železniška proga Celje—Zidani most—Ljubljana zagotovljena, so podjetni tržaški kapitalisti z že imenovanim Bruckom na čelu kupili od močno zadolženega Ljubljančana Luznarja za smešnih 30.000 goldinarjev hrastniški rudnik. Pod novimi gospodarji je postal hrastniški premogovnik največji med zasavskimi, na mesec je izplačeval do 15.000 goldinarjev mezd. Izkopali so več kot 50.000 ton premoga na leto. Ob premogovnikih so se kopičile velike količine drobnega odpadnega premoga, ki takrat še ni bil uporaben za kurjavo. Zanj je bilo treba najti uporabnike v najbližji okolici. In tako se je rodila industrija apnenic, stekla in kemičnih proizvodov. Steklarne, ki so z drv prešle na premogov prah, so v nekaj letih požgale vse kupe drobnega premoga. Kaj vse prinese ali odnese železnica!

Ljubljanska železniška postaja — doslej smo omenili samo celjsko („kot kakiga kneza poslopje“) — so dogradili 18. aprila 1848. Pročelje je ostalo tako brez bitvenih sprememb vse do danes, le stolp z uro so odstranili. Zlobneži pravijo, da zato, ker so vlaki preveč zamujali. No, dozidali so tudi nekaj stranskih prizidkov.

Prva lokomotiva je prispela na ljubljanski kolodvor 18. avgusta 1849, na cesarjev rojstni dan. Nekdo se je pač hotel prikupiti njegovemu veličanstvu. Železnico so z velikimi svečanostmi zares dali v promet 16. septembra 1849.

„ŠEMBRANO ŽIV KONJ“

Ljudje so se železnice hitro navadili. Že prvo nedeljo so se tudi kmetje začeli voziti z vlakom. V zakmašnih oblekah. Tedanji poročevalec „Novic“ je zapisal, da kmetom vožnja po železnici ugaja, da je cena nizka, „lukomatija pa šembrano živ konj“. Časnikar obenem tudi kritično presoja upanja na gospodarsko bodočnost Slovenije. Takole pravi: „Tako bode prihodnjič po Slovenskem vse lepše in za kupčijo pripravnejše, ker bo po nekih krajih hlapon potujoče urno kakor blisk od kraja do kraja spremljal tja, kamor se hočejo podati in svoje reči opraviti. Prav živo gibanje se bo začelo v naših krajih, da bi se le tudi Slovenci v to gibanje hteli oplesti, drugače bodo sami ptuji vse zasluzke nase potegnili, ino ravno domači Slovenci kakor dozdej večdel jim za hrptom stopali.“

Tako nekako je bilo z železnico pred 130 leti, ko je na ljubljansko postajo pripeljal prvi hlapon. Danes nas zaradi izgub pretirano ne navdušuje. To pa je že druga zgodba, za častitljiv jubilej dokaj neprimerna.

M. B.

16. septembra je minilo 130 let, kar je v Ljubljano pripeljal prvi vlak. Za malega slovenskega človeka je pomenil začetek železniškega prometa veliko doživetje. Leto poprej so se Slovenci znebili bremena tlačanstva, vse se jim je zdelo velikopotezno in čudovito. Poglejmo, kako so „Novice“ poročale o prvi poskusni vožnji na progi Maribor—Celje. Ta proga je bila zgrajena 1846, čez tri leta so jo podaljšali do prestolne Ljubljane.

Takole je zapisal gospod poročevalec: „Kjer so pred enim letom še zeleni travniki in cveteči verti bili, zdaj kolodvor (Bahnhof) stoji, veličansko kot kakiga kneza poslopje, gre železnica (železna cesta) in hrumejo železni sloni, hlaponi (Lokomotiven) imenovani. Že več dni poskušajo, te železne konje, kakor jih kmetje okoli Celja imenujejo. Perpravljani so že trije hlaponi, kateri imajo imena: Ocean, Veliki Klek (Grossglockner) in Idria. 27. dan pretečenega je vikšji ogleda c. k. železnice dr. Ghega prvo poskušjo s hlaponom storil in se od Marburga v Celje in nazaj v dveh urah in 45 minut perpeljal. Ko vihar dirjajo hlaponi do Marburga in nazaj; v Gradec nas bodo perhodnji mesec vozili.“

NAJIMENITNEJŠI DAN ZA KRANJSKO DEŽELO

Časnikarju ni bilo lahko sloveniti nove tehnične izraze, za katere ni bilo ustreznih domačih izrazov. Mož peresa si je pomagal s skovankami. Vlak je imenoval parovoz, tunel je prevajal s prerovom, inšpektorja je imenoval ogleda, lokomotivo hlapon itd. Takoj sta se udomačili besedi kolodvor in železnica, vlaku pa je ljudstvo še dolgo reklo „cug“.

No, kot že rečeno, je 16. septembra pripeljal v Ljubljano prvi vlak. Velepomembnemu dogodku je prisostvoval tudi dopisnik „Novic“. Takole je lahko dva dni kasneje zvedelo bralstvo: „16. september je bil eden najimenitnejših dni za Ljubljano in celo kranjsko deželo. Vožnja po železnici se je in sicer z veliko častjo začela. Zares nov čas se je začel ta dan za nas. Od bližnjih in daljnih strani je privrelo toliko ljudi skupaj, da jih morebiti še nikdar toliko v Ljubljani ni bilo. Z „Živio“ klici so sprejeli dva hlapona, „Ljubljana“ in „Triglav“ imenovana, ki sta pridirjala prva na ljubljanski kolodvor.“

Konec dober, vse dobro, pravijo. Železnica Celje—Ljubljana je res zaslužila „Živio“ klice, saj je bil to za tiste čase velik gradbeni podvig. V začetku so tekmovala med seboj tri trase. Dve od Celja po Savinjski dolini, tretja varianta pa je bila usmerjena po toku Savinje do Zidanega mosta in

od tam skoni savsko sotesko in Prusnik na Litijo ter do Zaloga in Ljubljane. Kot danes vemo, je zmagala tretja inačica. Najbolj odločilno je bilo, da so v Zasavju odkrili velike zaloge premoga, ki pa jih zaradi slabih prometnih zvez ni bilo mogoče izkoriščati v večjem obsegu. Ne nazadnje je ta trasa povezovala zdravilišči Laško in Rimske Toplice, v Zagorju je bila državna topilnica cinka in svinca, steklarska industrija, opekarna in apnenice, pri Litiji pa rudniki svinca in talilnica železa v Pasjeku.

CVIČEK JE TEKEL PO SAVI NAVZGOR

Železnica po dolini Save je prizadela, tako rekoč uničila, brodarstvo, ki je imelo za tamkajšnje ljudi pomembno vlogo. Po Savi je prihajalo žito s Hrvaškega, z Dolenjske je teklo po Savi navzgor vino. Zaradi bolj varne plovbe so že v drugi polovici 18. stoletja začeli regulirati savsko strugo in trebiti skale ki so ovirale plovbo. Največ dela je bilo v 30 km dolgi ožini med Litijo in Radečami, kjer si je pridobil precejšnje zasluge in izkušnje kasneje slavni inženir Jurij Vega.

Ladje na Savi so imele po 12, 14 in 16 brodnikov. Po strugi navzdol so nosile do 1000 centov tovora, proti vodi pa celo do 2500 centov. Vozilo je okoli 30 ladij, ki so napravile pot do Siska in nazaj nekako po šestkrat na leto. Največ so vozile žito, vino, železo, apno, premog, semena, usnje in les. Poleg ladij je po Savi pred železnico plulo tudi okrog 640 natovorjenih splavov, nekaj čez 800 pa jih je bilo vsako leto nenatovorjenih. Nosili so sami sebe — les. Tovorili so apno, čreslovino, kolomaz in lončevino. Ladje so v soteskah proti toku vlekli voli. Vpreženih je bilo do 30 parov volov. Za plovbo je bil urejen desni breg struge; še danes je videti poldrugi meter širok v skalo vsekan kolovoz, po katerem so stopali voli in gonjači. Brodarji so imeli postaje v Brežicah, Krškem, na Blanci, v Zidanem mostu, Hrastniku, Zgorju, Litiji, Kresnicah in končno v Zalogu, kjer so bile gostilne s prenočišči. Delo brodarjev ni bilo lahko, prenekatera ladja se je razbila med savskimi skalami, posebno med vožnjo navzdol.

IMENITEN MOST ČEZ SAVINJO

Ko so začeli leta 1845 graditi progo proti Zidanemu mostu, so bila v kraju samo štiri stanovanjska poslopja. Leta 1847 pa se je v Zasavju trlo delavcev; največ je bilo Furlanov in Hrvatov, Čehov in Nemcev. Gradbeni material se

je pripravljalo na številnih mestih, kmetje od blizu in daleč so delavcem donosno prodajali hrano. Krajevni obrtniki so bili preobloženi z naročili. Podjetniki so izplačevali delavce vsakih 14 dni, medti oziroma dnevno, ko je bila, so rekli „quindicino“.

Postavljanje proge pa je napredovalo počasi, ker večina inženirjev in mojstrov še ni bila dovolj izvežbana. Poleg tega ni bilo modernih strojev. Cementa in dinamita skoraj niso uporabljali. Kljub temu so opravili taka mojstrska dela, da jih ni bilo treba popravljati celo stoletje.

Za tiste čase je bilo s tehniške plati posebno imenitno delo v loku zgrajeni most čez Savinjo v Zidanem mostu. Gradil ga je inženir Edvard Heider, kasnejši lastnik hrastniške steklarne. Most je bil skoraj 16 metrov visok in 87 metrov dolg. Najbolj znameniti so bili trije kamniti oboki s po 23 metra razprtine v loku. O mostu se je govorilo več kot o tistem, ki ga danes grade na Krk.

Hrastniški kolodvor so najprej načrtovali na Klembasovih njivah, kar pa ni bilo vseč združbi bogatih Tržačanov z ministrom Bruckom na čelu. Družba se je zanimala za hrastniški premogovnik, postaja pa bi bila od premogovnika preveč oddaljena. Zato so dosegli, da so zgradili postajo na najmanj primernem mestu, kjer stoji še danes. Spomenik vsiljevalske volje mogotcev.

KAR 12.000 DELAVCEV

Največ dela na odseku proge skozi sotesko Save so zadali številni ovinki in krivine, katerih polmer je bil do 280 metrov.

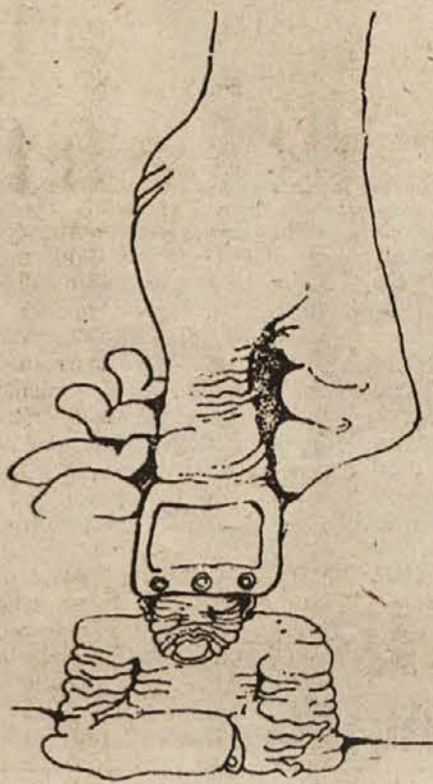
Do tedaj nikjer na svetu ni bilo takih in tako številnih krivin. Na progi je delalo okoli 12.000 delavcev. Že med graditvijo je grozila nevarnost skalnatih plazov. Ti so januarja 1879, torej 30 let po otvoritvi proge, dejansko zasuli rečno strugo ter uničili okrog 200 metrov proge. Posebno nevarno je bilo od Zidanega mosta naprej. Proga teče po levem bregu Save pod strmim skalovjem, vije se med skalnimi pečinami ter preskakuje jarke hudournikov. Deloma so jo zgradili na samem skalovju savske struge, deloma pa vsekali v živo skalo. Po savski strugi so prej vozili le brodarji, voznih poti tu ni bilo. Graditev tega dela železnice je bila zelo draga, poleg tega je vsako leto zahtevala dograjevanje zaščitnih naprav betonskih plomb pod visečim skalovjem in zaježitvenih palisad proti padanju skal in grušču. Zmanjkalo je tudi prostora za nakladalne postaje ob premogovnikih. Tako so morali zgraditi postaje Trbovlje, Hrasnik in Zagorje v loku, kar je kasneje zelo oviralo razvoj tovarnega prometa. Zanimivo je, da je na tej progi ing. Ghega zasnoval in končal študije o trenju.

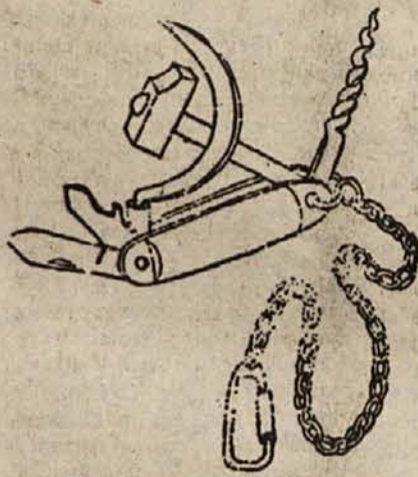
DELO IN ŠE DELO — „Fotografije ne posnameš, ampak narediš,“ pravi eden najstarejših mojstrov fotografske kamere Ansel Adams. kadar ga sprašujejo, v čem je skrivnost njegovega silnega uspeha. Adams je namreč danes pravi pojem v svetu fotografije; ne samo da so njegove povečave svetovno znane, tudi kupujejo jih, in to za denar, za kakršnega dobiš tudi originalno Rembrandtovo jedkanico. Okoli 8.000 dolarjev stane povečava, izdelana od mojstra samega. Vendar predstavitev Adamsa v rubriki TISTI HIP nima namena pokazati, da je fotografija lahko tudi zlata jama. Ljubitelji te lepe dejavnosti bi radi opozorili na tisto, kar je Adamsa naredilo za Adamsa — neprekinjeno delo, delo, delo. Mojster se je vedno znova vračal v priljubljene kotičke nedotaknjene narave, vedno znova fotografiral izbrani motiv, dokler ni ujel pravega razpoloženja. Šele potem je sledilo nadvse natančno povečevanje negativov. Te vztrajnosti, ljubezni do izdelovanja in samokritičnosti mnogim manjka. Breze na objavljenem posnetku so najlepši dokaz, kaj zmore pravi človek za kamero.

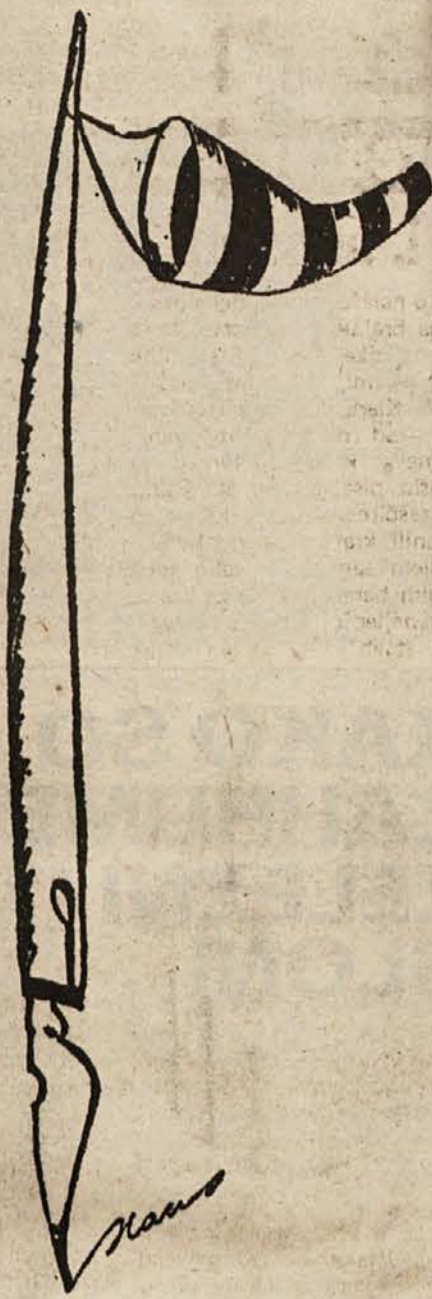
brez besed

PREDRAG KORAKSIČ

DURO VARGA

IVAN HARAMLIJA

moda za leto 1980

Čeprav se morda niti še niste odločili za nov zimski plašč, si po posnetkih iz nedavne Labodove modne revije na Otočcu lahko predstavljate, kaj vas čaka, ko bo sneg skopnel. V Labodovi

tovarni bodo v novi kolekciji upoštevali najnovejše smernice:

poudarjena ramena, ozka krila, stisnjen pas, za moške pa ozke fazonne in neoprijete hlače.

sadje kot okras

Ne veste, kako bi napletli vašemu šolarju ali šolarki nov puloverček, da bi bil moderen, praktičen in malo drugačen, kot ste jih delali doslej? Naj bo vaš izdelek iz treh barv: spodnji del naj se barvno ujema s krilcem ali hlačami, zgornji je kontrastne barve, za okras pa se preko obeh barvnih delov razteza vdelan ali po vrhu našit kos sarja.

vsestransko uporabno

Visečo polico iz vrvi, koščka iverice ali debelejšega kartona, lahko tudi stekla, naredite sami. Lahko jo imate v otroški sobi za shranjevanje igračk, lahko v kopalnici ali pa tudi v dnevnem prostoru, če bi radi poudarili spominke. Konec koncev pa je takle domač izdelek tudi lično darilo.

obzorja

prebrali smo t. i. uspešnica

Ko nalašč za tisti del slovenskega bralnega občinstva, ki se rado sladka s t. i. literarnimi uspešnicami, je založba Lipa izdala Klare in Jožeta Hočevarja prevod romana „Hrepenenje ostane“, katerega tvorec je nemški pisatelj Michael Burk. Na zaščitnem ovitku knjige so natisnili kratko izjavo pisatelja o njem samem in tako med drugim beremo, da je za Burka jesen najlepša „v morju newyorških stavb“ ter da gre vselej

„Živet v kraj, kjer se roman dogaja.“ Ker se dogajanje pričujočega dela odvija sredi newyorške vele mestne džungle, ni treba dolgo ugibati, kje je pisatelj preživel eno ali več jeseni. Toliko za tiste, ki jih zanimajo nepomembne reči, za slovensko prevodno literaturo pa je prej ko slej nepomemben tudi tale Burkov roman. V štirih posebej naslovnjenih poglavjih oz. knjigah, kakor jih imenuje pisatelj, je popisan drobec življenjske poti junakinje Diane, slavne pevke muzikantov, in junaka Petra, strokovnjaka za gospodarska vprašanja. Njunjo prvo in vsa naslednja srečanja spremlja senca nasilne smrti junakovega prijatelja. Med raziskovanjem ozadja tega nedodane dejanja se glavna juna-

ka sprijateljita, ogibata vele mestnim čerem, ki se kažejo kot zahrbtnost, izdaja, zločin, kratka podzemlje pa boj za dobiček in slavo, ter nista zadovoljna z bežno ljubeznijo, temveč hrepenita po še večji sreči. Toda sreča je opoteča. Tako prvi pregovor, Burk pa: „Sreča je v resnici sestra žalosti.“ S tem spoznanjem se njegova junaka razideta. Bralstvo pa v jok?

knjige

Smrt v Rimu

„Smrt v Rimu“ je tretji veliki roman Wolfganga Koeppna, sodobnega nemškega pisatelja, ki se je med prvimi upal motivno, zlasti pa kritično poseči v dediščino sramotnih početij nacističnih zlojencev.

Pripoved teče o Judejahnu, v tretjem rajhu pomembnem političnem veljaku, ki je bil odgovoren za pomor tisočev nedolžnih ljudi. V odsotnosti je bil obsojen na smrt, kot vojaški izvedenec pa se v vlogi nakupovalca orožja za neko bližnje-vzhodno deželo znajde v Rimu, kjer naj bi se srečal tudi s svojo družino. Še zmeraj je ves prežet z nacistično miselnostjo, v njem niti za hip ne popusti nedoumljivo sovraštvo do Židov. Med potikanjem po rimskih beznicah z obupom gleda na tok

življenja, ki je povsem drugačno od njegovih pričakovanj, zato začne sovražiti še svoje najbližje ter po razuzdani zabavi z lahkotno natakario v navalu besa ustreliti Židinjno, staro znanico, ki jo je skupaj z njenim možem, arijcem, med vojno izgnal na tuje. Po tem zločinu Judejahna na begu zadene kap in tako dočaka konec, ki je po klavnosti enak razsulu tretjega rajha.

To na moč groteskno in obtožujoče delo je ob izidu (1954) povzročilo val nasprotovanj, zato se je Koeppen za nekaj časa zatekel na tuje in pisal potopisno prozo. „Smrt v Rimu“, delo, ki pritegne z izpovedno neposrednostjo, je za zbirko „Krog“ pri Mladinski knjigi poslovenila Marijana Novak.

DOM JE JEZIK

Mesto, ki v zgodovini slovenske književnosti pripada Danilu Lokarju, opredeljuje z gledna umetniška vrednost njegovih del, povsem zanemarljiva pa kajpak ni svojevrstna naključnost, ki se tiče časovnih okoliščin, v katerih so izhajale Lokarjeve knjige. Prva („Podoba dečka“, zbirka življenjskih novel) je namreč izšla 1956, ko je pisatelj že krepko presegel šestdeseto leto starosti. V teh letih ustvarjalna moč književnikov običajno že plahni, pri njem pa se je šele začela sproščati, saj je zatem napisal še dokajšnje število novelističnih zbirk pa roman, dramo in še kaj.

Lokarjevo delo je deležno velike pozornosti bralstva, poznavalci uvrščajo njegove knjige med vidne dosežke povojne slovenske književnosti, zato je bil že skrajni čas za ponatis novel, ki so nazadnje izšle pred poldrugim desetletjem in več. To je zdaj opravila Cankarjeva založba s knjigo „Dom je jezik“, za katero je razpravo o umetniški podobi pisatelja spisal Lino Legiša.

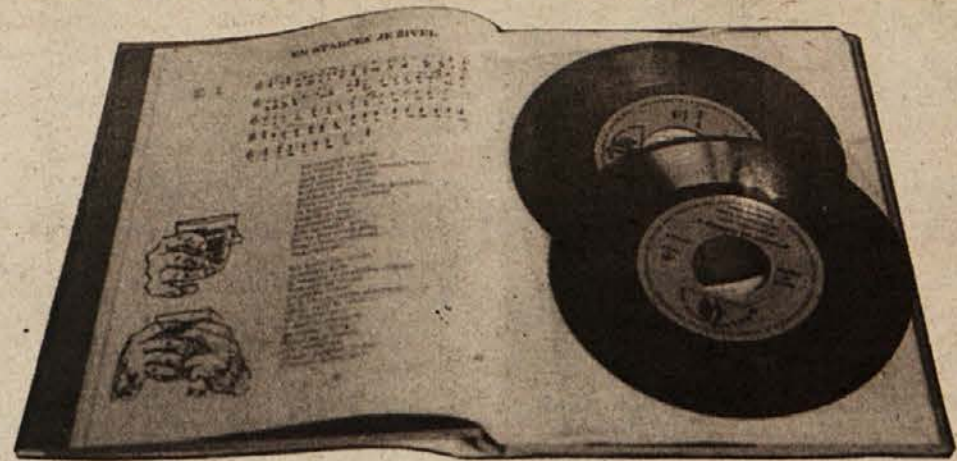
Knjiga prinaša uvodoma prvo Lokarjevo tiskano leposlovno besedilo, novelo „Ples“, ki je

ga za vztrajanje. Delo, ki ga opravlja zdaj, je težko in naporno, saj poučuje na sedmih šolah v sedmih krajih in se mora vsak dan voziti od šole do šole. Na teden naredi tudi 500 kilometrov. Zato vse bolj razmišlja, da bi se kmalu vrnila. Tam ni niti misliti, da bi kaj dosti časa posvečala svojemu izpopolnjevanju, še manj pisanju. Zato pa se izpoveduje v številnih pismih, ki jih še nikoli v življenju ni napisala toliko kot zdaj.

„Zakaj pisati? Veliko je biti učitelj, toda še vedno ne dovolj. Človek hoče zmeraj nekaj več. To je gibalno življenje. Tako dograjuješ sebe in svet,“ pove Barica. Doma ima „cele omare“ zapiskov, ki še niso ugledali belega dne. Res je sodelovala tako v nekdanjih Mladih potih, še posebej pa v Samorastniški besedi, ki izhaja v Trebnjem, in morda še kje. Čeprav ni v življenju nikoli obupavala in se ni nikoli bala pogledati resnici v oči, je pri objavljanju svojih pesmi nekako neodločna. Zelo težko se odloči za objavo, če pa jo od kod povabijo, se vendarle odzove. Tako bo tudi za Samorastniško besedo še kaj pripravila, če jo bodo le povabili.

Barica je že odpotovala nazaj. Morda je s seboj vzela tudi pesmi Franceta Prešerna

PREDSTAVUJAMO VAM

Prav ta čas so dolenski vinogradi oživali, v zidanicah so zaškrupale preše in iz sladkega grozdja iztisnile mošt, ki bo za Martinovo postal opojno vinco. Ob polnem poliču se bodo zbirali možje, kakšno rekli, največkrat pa tudi zapeli, saj ob vinu se vsako grlo razveže. Kdor zna peti, ima kaj peti; številne so slovenske ljudske napitnice in zdravice, veliko pesmi se je porodilo iz poživilnega srca ob kozarcu vina. Preko sto jih je zbral, uredil in priredil za zbor in harmoniko Radovan Gobec za založbo Mladinska knjiga. Zbrane napitnice in zdravice so pred kratkim izšle v knjigi „Stokrat na zdravje!“

Odkusno opremljeni izdaji, v kateri spremlja vsako besedico notni zapis za dvoglasno petje z oznakami, v kateri tonski lestvici je pesem mogoče zapeti, so založniki v sodelovanju z

mariborsko založbo Obzorja priložili dve mali gramofonski plošči s posnetki nekaterih poznanih in manj znanih napitnic in zdravic. Pevce Slovenskega okteta spremlja na harmoniko naš rojak Silvester Miheličič.

Tako knjiga kot obe plošči bosta pritegnili pozornost prenekaterega ljubitelja starožitnosti, slovenske pesmi ali sploh ljudskega izročila, žal pa se bo moral marsikdo nelahkega srca odpovedati knjigi. Cena je previsoka: 575 dinarjev. Človek nehoti pomisliti, da je izdaja bolj namenjena kot del opreme vikenda, manj pa prebiranju in petju. Morda bo Mladinska knjiga prišla sama do tega, da bi šla v promet tudi broširana manj razkošno opremljena, zato pa občutno cenejša knjiga.

MIM

bila 1933 objavljena v Sodobnosti. Sledi še štirinajst novel, povzetih iz več zbirk. Vsake posebej seveda ne kaže omenjati, zapišimo le, da gre za izbor, ki predstavlja Lokarja kot tankočutnega raziskovalca človekove duševne in telesne pojavnosti.

PODOBA RABLJA

Pred štirimi leti umrl poljski častnik Kazimierz Moczarski je bil med zadnjo vojno vojak Domače armade, in čeprav se je izkazal v podtalnem delovanju proti hitlerjanstvu, je po vojni več ko desetletje prebil v ječah. Po usodnem naključju je bil dalj časa zaprt v isti celici

skupaj z vojnim zločincem Juergenom Stroopom in še nekimi hitlerjevskim policistom. Moczarski je bil že tedaj izkušeni častnik, zato je skušal dognati, kakšni so ljudje, ki so se polakomnili tudi njegove domovine. Ni mu bilo težko navezati neposrednejši stik s Stroopom, enim najokrutnejših vojnih zločincev, in ko so častnikarju nove poljske oblasti odpisale politične grehe, je na svobodi takoj začel zapisovati, preverjati in oblikovati jetniške pogovore.

Tako je nastala izredno zanimiva knjiga, „Pogovore z rabljem“ pa smo nedavno tega dobili tudi v slovenskem prevodu, ki ga je za založbo Borec opravil France Vodnik. Delo je pisano v obliki dnevnika, v središču pripovedi pa ni zapisovalca, ampak zločinec, ki odgovarja na številna vprašanja. Gre za razkrivanje grozljivih okoliščin, motivov in pobud, ki so Stroopa privedli na zločinsko pot. Izpraševalec se ni zadovoljeval s splošno znanimi resnicami, ampak je poizvedoval toliko časa, dokler ni dobil izčrpnih in odkritih odgovorov, katere je nato primerjal z lastnimi vojnimi izkušnjami.

Moczarskega delo na svojevrsten način upodablja enega od mehanizmov pošastnega nacističnega stroja, zgodovinarji pa mu priznavajo tudi izredno dokumentarno vrednost, saj je natančno v vseh nadrobnostih, ki se tičejo datumov in zemljepisnih podatkov.

KRONIKA VASI

„Čas ni važen, zato tudi moje zgodbe niso natančno časovno zakoličene, moja pripoved ni zgodovina... Narekovalo pa jo je življenje, ki daje zgodovini dogodka.“ Tako je v uvodu h knjigi „Šentanel, moje življenje“ zapisal Mitja Šipek. Delo (izšlo je pri založbi Borec) sestavlja enaidvajset zgodb in vsaka od njih podaja zaokroženo podobo življenja v vasi ob Meži. Bodisi da gre za pripovedi o šegah in navadah, težkem življenju kmetov in delavcev, o

upornih dejanjih med narodno-osvobodilnim bojem — nenehno je v ospredju lik Šentanela, ki piscu pomeni življenje. V njem se je rodil, iz njega je odhajal in se spet vračal, zanj se je kot koroški partizan boril. „Človek zapiše, kar nosi globoko v srcu,“ pravi na nekem mestu. Za vse, kar mu je dala vas, se ji je oddolžil s to živopisno kroniko, ki je hkrati tudi njegov življenjski zapis. Z njo je počastil tudi spomin na koroškega bukovnika Blaža Mavrela, saj je svoje zgodbe opremil z njegovimi stihmi, ki bi sicer ostali pozabljeni.

PESNICA NAVDIHA

OTROKU

In ti, moj mali, ti boš zopet jaz; moje sanje in njegov obraz.

Dal mi boš prav vse, kar sem hotela, pomenil mi prav vse, kar sem želela.

Le ti boš on in jaz, in zvest obema, saj v tebi bo največja slast najgloblje objema.

Minule poletne dni, ko je bila Barica Videčnik spet doma, je skoraj ni bilo mogoče najti v domači hiši; hitela je po svoji deželi, kot bi hotela povsem nadomestiti dolgo odsotnost v daljnem avstrijskem Vorarlbergu, kjer poučuje otroke naših zdomcev. Hotela se je spet naučiti domače pokrajine, domačih ljudi, ki so drugačni od tamkajšnjih. Tam, v tujini, je tempo drugačen, ljudje se ne zanimajo drug za drugega. Zdi se ji, da so zelo osamljeni, medtem ko smo pri nas še znali ohraniti veliko dobre volje, ohranili smo si način življenja, v katerem se še da dihati. Tako pove Barica Vi-

dečnik, pripadnica generacije, ki se zdaj bliža srednjim letom.

Po srcu je bila vedno pesnica. Nežna, globoko čuteča, odprta za vse stiske in krizna vprašanja tega sveta. Take se je spomnijo mnogi sošolci, ki so v šestdesetih letih skupaj z njo obiskovali novomeško gimnazijo. Mnogim se zdi, da so bila obzorja tedanjih mladih ljudi širša, pogledi pa bolj kot kdaj uprti v pereča družbena vprašanja takratnega sveta. Tedaj Barica Videčnik ni manjkala na nobeni gimnazijski proslavi, kjer je vedno nastopala s svojimi pesmimi. Gimnazijskih „Stezič“ si pa sploh ni bilo mogoče predstavljati brez njenih pesmi, ki so bile že tedaj zrele tako po pogledih na svet kot po tematiki, ki jo je obravnavala v njih.

Po gimnaziji je študirala na ljubljanski filozofski fakulteti, kjer je končala študij slavistike. V letih 1969 do 1978 je poučevala na mirenski osemletki, lani pa se je odpravila v tujino. Za odhod je imela tisoč razlogov; spremembo okolja, poklicno ravednost, željo spoznati nove dežele, nove ljudi. Zdi se ji zdi, da nima nobenega pravega razlo-

in Alojza Gradnika, pesnika, ki sta ji najbolj všeč. O prvem je napisala maturitetno nalogo, drugi jo priteguje, ker se je tako poglobil v žensko. Pri prozaitih pa ima najraje Prežihovega Voranca — zaradi njegove prvinske moči. In tudi Barica pravi, da se mora

pesem samo utrgati. In take so vse njene pesmi, ki jih je doslej objavila: polne so pravega pesniškega navdiha, najintimnejših človeških doživetij. Morda se prav zato Barica tako težko loči od njih.

J. SIMČIČ

ŠPORT ALI NASILJE?

Karate. Plemenita vzhodnjaška borilna spretnost z več kot 4000-letno tradicijo. Evropejci so se zanjo navdušili šele pred slabimi tremi desetletji in v hipu je postala osrednji predmet zanimanja. Na stari kontinent so prihajali japonski inštruktorji, svoj lonček so pristavili spretni trgovci, začeli so izhajati priročniki dvomljive vrednosti. Vse več je bilo namreč ljudi, ki so verjeli, da se bodo za lepe denarce v kratkem naučili spretnosti, katerih se v domovini karateja učijo po več deset let. Novi mojstri karateja in inštruktorji so se pojavljali čez noč in polnili žepa, plemeniti dejavnosti Azijcev pa so prinesli ogromno škodo. Karate je namreč zaradi pogoltnosti in naivnosti ljudi ušel z uzde. Vse pogosteje je prihajalo do hudih poškodb, ki so jih povzročali 'športniki' z raznobarnimi tekmovalnimi kupljenimi pasovi. Zdravniki so znova in znova ugotavljali eno in isto: kriv je karate. Samo od sebe se je začelo postavljati vprašanje, ali je karate šport ali nasilje.

Slovenski karateisti (prvi slovenski karate klub smo dobili pred enajstimi leti v Krškem, ustanovil pa ga je prvi slovenski mojster karateja Stane Iskra, ki je dobil mojstrski pas januarja 1971 iz rok takratnega mojstra najvišje stopnje v Evropi, zastopnika kyokushinkai stila za Evropo Arthurja Hisatakeja) še vedno menijo, da označuje ta šport dvojna morala, in razlagajo, da to izvira iz njegovega bistva kot borilne spretnosti, iz zgodovine in tradicije na eni strani ter iz težnje po uveljavitvi te borilne spretnosti kot športa v samoupravni socialistični družbi na drugi strani. Potemtakem je zaenkrat še premalo športa, ne nazadnje pa je zato kriva tudi sla posameznikov po uveljavitvi in lahki obogatitvi. Do nešportnega obnašanja še prepogosto pride tudi na športnem polju, ko poskušajo nezreli posamezniki z namernim razbijanjem, kar pomeni kršitev pravil, doseči zmago in slavo. Proti vsem negativnim pojavom, ki so znani za jugoslovanski in slovenski karate (cirkuštvu, komercializem, šarlatanstvo, tako imenovano razbijanje na tekmovanjih in izven njih, izzivanje pretepov itd.), se je Zveza karate organizacij Slovenije odločila ukrepati in lahko zapišemo, da ima pri tem precej uspeha tudi zaradi dobrega sodelovanja s privrženci z Dolenjskega. Zakaj slovenska zveza je prepričana, da bo po svojih organizacijah naredila red, da bo plemenitemu športu Azijcev vrnila plemenitost. Zato pa ima več razlogov. Med glavnimi je zelo pomemben terapevtski značaj treniranja karateja.

Že tisočletja je namreč med azijskim ljudstvom znano, da vsakodnevna vadba poboljšuje zdravje, krepi telo in možnost samoobrambe. Zaradi tega mnoge bolnišnice ne razmišljajo, kako naj popestrijo delovni dan svojih pacientov. Že leta se zatekajo po pomoč ravno h karateju. Pri delu si pomagajo z izkušenimi in preverjenimi mojstri, ki dobro vedo, kakšne vaje bodo predpisali otrokom, kakšne mladini in kaj bodo svetovali odraslim. Odločajo se med okoli 50 azijskimi borilnimi spretnostmi, zakaj prav vse pod strokovnim nadzorstvom pospešujejo cirkulacijo krvi, zboljšujejo moč in elastičnost mišic, pospešujejo delo centralnega živčnega sistema, poboljšujejo delo žlez z notranjim izločanjem, in kar tudi ni tako nepomembno, vaje vplivajo na bolnikovo psihološko stabilnost, in pospešijo zdravljenje.

Bržkone je za nepoznavalca zanimivo, koliko različnih borb sploh obstaja. Najprej je prava borba v vojni, v kateri je dovoljeno prav vse in je edini cilj onesposobiti nasprotnika. Sledi prava borba kot ulični pretep, poklicni boj, v katerem velja dogovor o dovoljenih prijemih, borca pa sta zaščiteni pred težjimi fizičnimi poškodbami. Četrti boj je športna borba s kontaktom. Tekmovalca imata ščitnike, udarci pa so dejanski, vendar je njihov izbor omejen. Sodnik lahko posreduje, kadar ni možen nadaljnji potek boja ali kadar je eden od borcev v nevarnosti. Ocena srečanja sledi na koncu boja. Peti boj je športna borba brez kontakta (klasična karate borba v vseh inačicah). V tej sta tekmovalca brez ščitnikov, udarci so kontrolirani, izbor udarcev je omejen, sodnik prekinja boj. Sledita dve podobni borbi (juniorska športna in tehnična borba), kjer sta nastopajoča brez ščitnikov, udarci pa so strogo nadzorovani in ima sodnik precejšnjo vlogo.

In kako je s karatejem na Dolenjskem? Najprej so se začeli z njim ukvarjati v Krškem, z večjim ali manjšim uspehom pa so kimono oblačili domala po vseh večjih mestih. Dokler je vsa zadeva potekala neorganizirano, so se tudi na tem koncu pojavljale nepravilnosti. Prihajali so lažni strokovnjaki, ki so imeli v glavi le misli na zaslužek; v večernih urah so zapoznili sprehajalci nič kolikokrat občutili zasmehovanje pa tudi karateistične udarce ipd. V Novem mestu je na primer že lep čas mir, čeravno se lahko dolenjska metropola postavi z lepim številom karateistov. Od časa do časa še pride do izpada, vendar je 'športnikov', ki bi poskušali preveriti svoje znanje na mimoidočih, vse manj. Za to sta zaslužna tudi dva kluba, ki pa navzlic poskusom, da bi se združila, ne najdeta skupnega jezika. In če želita dokazati, da jima je prvi cilj res samo in izključno karate, bosta morala slej ko prej pod isto streho.

J. PEZELJ

NASI ZAKLADI

gaga iz sosednje mlake

„Divje race se selijo na jug,“ rečejo in že vemo, da je tu jesen z zapoznelimi gobami, kostanjem, ajdo in mladim vinom. Nekaj otožnega je v tistem klinu divjih rac, ki hite proti jugu. Drobni črni križci na sivini nizkih oblakov. Narava lega k počitku.

Divja rasa mlakarica, ki zadnja leta spet trumoma naseljuje dolino Krke, je v številnem plemenu rac najbolj znana. Morebiti tudi zato, ker je človek v davni del tega rodu udomačil. Domača rasa, ki tako vneto žvrglja po z gnojnico pomešanih vaških potokih, je namreč od divje race. Domača gaga je v nekaj tisoč letih 'meščanstva' pozabila leteti. Okorna in težka je postala, kot da bi vedela, da ne more ubežati loncu.

Velika divja rasa je razširjena domala po vsem svetu. Samec, racman, se razlikuje od samice po perju. Kdo še ni slišal za sloveče racmanove kričke? Star samec ima zakrivljeno navzgor kar dva para teh peresc, mladeniči po enega. Med poznavalci velja, da je velika divja rasa med vsemi racami najlepše oblečena. Gizdavi samec premore kar dve obleki: zimsko in poletno. Zimska, ki jo nosi od oktobra do maja, je seveda lepša; takrat se namreč ženi. Divja rasa je vsaj pri nas, na severu, selivka. Oktobra in novembra se ti ptički zbero v velike jate in odpotujejo na Španško, v južno Francijo, Italijo, na Grško, nekatere celo v severno Afriko. V februarju in marcu se vračajo. Med selitvijo v zraku žvižgajo, šumijo in regljajo.

Velika divja rasa živi na obrežju mirnih voda, obraslih z gostim grmovjem, trstjem, ločjem, bičjem ali šašjem. Torej tam, kjer je dobro skrita in nima daleč do vode, odkoder leta na pašo v mlake in včasih tudi na polja. Na odpri vodi se divja rasa nerada pokaže, razen tam, kjer ji dajo mir, kjer je torej na pol domača, na primer pri gradu Otočec na Krki; tu turistom dobesedno je iz roke. Ob nevarnosti divja gaga v trenutku zaplava v neprodirno goščavje, obenem pa z glasovi, ki so še najbolj podobni kvakanju, opozori druge živali. Rasa je plaha, oprezna, prevejana, tenkoslušna in bistrovidna ptica.

Je pa tudi nenasitna, neizmerno požrešna. Z največjim tekom prebira njen kljun tudi po najbolj smrdljivih mlakužah, prežeči in precedi tudi najbolj mastno blato. Vse ji pride prav, kar le more obvladati. Tako trga brstje,

zoblje semena, stika v zemlji za gomolji, se poganja za žužki, pobira črve itd.

Divja rasa pa je kljub nezaupljivosti dokaj parlamentarna, podobno kot vrabci. Rada se druži z drugimi vrstami rac in sploh z drugimi pticami, če le marajo njeno družbo.

Marca, po vrnitvi domov, se začno divje race pariti. Vsak racman hoče svojo družico. Boj zanje je trd. Polno perja na vodni gladini je priča, da ni šlo za šalco. Ko racman naredi svoje, jo odkuri in se ozira po drugih, še 'neporočenih' racah. Mati rasa pa naredi gnezdo v gostem šašu ali grmovju. V presledkih po en dan znese 8 do 14 umazano belih, včasih zelenkastih ali modrikastih jajc. Puhasti kebkci se izvale po 26 dnevih, in to v obdobju dveh ur. Ena od neznanke matere narave je še vedno, kako se more jajce, ki je bilo zneseno pred 26 dnevi, izvaliti tako rekoč istočasno kot njegov bratec, ki je vsaj v lupini zagledal luč sveta (na primer) 10 dni kasneje.

Kebčki se pod materjo posuše, namaste puhec. Že nekaj ur po rojstvu jih mati rasa ponosno izpelje iz gnezda. Pogosto se zdi, da ni samica tista, ki priganja k odhodu, ter da nemirna mladež priganja v širni svet in jim stara samo kaže pot. Včasih so mislili, da rasa, ki gnezdi več metrov nad tlemi, izvaljene mladiče v kljuno odnese na zemljo. Danes vedo, da ni tako. Puhaste kepice v takem primeru kratko in malo poskačejo na tla in se pridružijo spodaj čakajoči mamicici. Če so spodaj tla trda, prenekateri kebkček obleži mrtev ali pohabljen. Narava je kruta, preživi spretnjši, močnejši, srečnejši.

Rasa mojstrsko čuva svoje mladiče. Na njeno svarilo se razkrope in kot kavra izginejo v bližnjem grmovju ali ločju. Če je nevarnost velika, se rasa pretvarja, da je ranjena. Nerodno odleti proč, tisti, ki jo lovi, gre za njo, mladiči pa ostanejo na varnem. Ko je rasa dovolj daleč od žužljajočih kljunčkov, takoj 'ozdravi' in sovražnik se mora obrisati pod nosom.

Rački so nežne in ljubeznive živali. Ne mirujejo nikoli. Blodijo in iztikajo naokoli, njihov plen so muhe, mušice, metulji, mrčes, ki ga je v soparnih dneh obilo nad vodo. Po šestih tednih rački že vzlete.

Do oktobra se naraščaj in starši ogolijo ter si nadenejo zimsko obleko. Novembra se iz doline Krke dvigne rački klin in odjadra na jug. In nekaj otožnega je v jesenskem klicu, ki prihaja s sivega neba.

